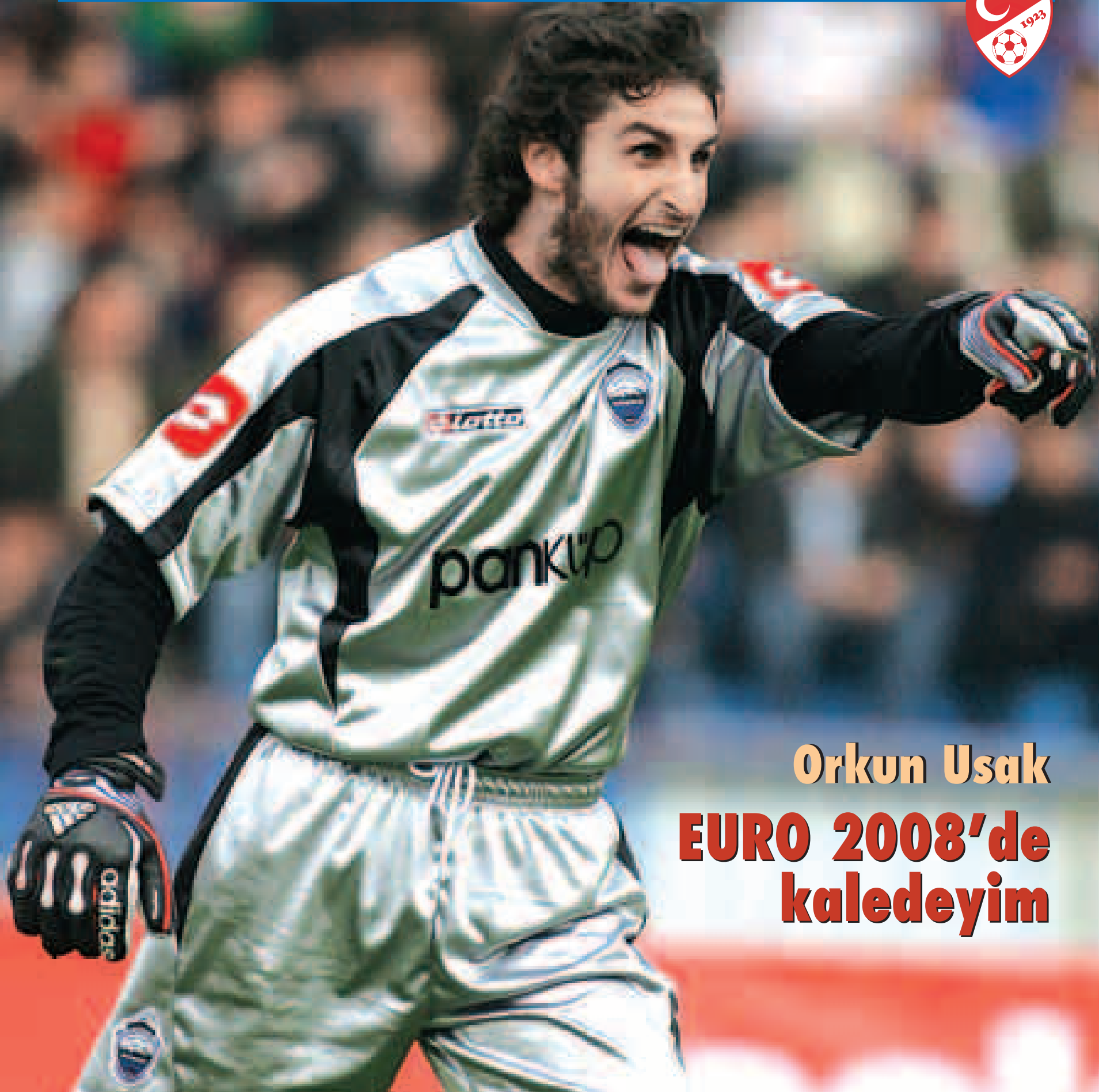


# TamSaha

TFF'nin Aylık Futbol Dergisi

● Mayıs 2007 ● Sayı: 31



**Orkun Usak**  
**EURO 2008'de**  
**kaledeyim**



Türkiye Futbol  
Federasyonu Adına Sahibi:  
Affan M. Keçeci  
Yayın Yönetmeni:  
Zeki Çol  
Sorumlu Yazışları Müdürü:  
Mazlum Uluç  
Yazışları:  
Bağış Erten  
İlker Uğur  
Cem Zamur  
Barış Tarık Mutlu  
Nihat Özten  
Mustafa Kemal Artalan  
Görsel Tasarım:  
Hasan Teoman  
Baskı:  
Elma Basım  
Organize Sanayi Bölgesi  
Keresteciler Sitesi 13/B Blok  
Kat: 4 D: 3  
İkitelli / İstanbul  
Tel: (212) 670 05 25  
Fax: (212) 670 28 58  
Yazışma Adresi:  
Türkiye Futbol Federasyonu  
Medya İletişim Departmanı  
Konaklar Mah. İhlamurlu Sok.  
No: 9 34330  
4. Levent/İstanbul  
Telefon: (212) 282 70 20  
Dahili: 157-159  
E-mail: tamsaha@tff.org.tr  
Web Sitesi:  
<http://www.tff.org>  
YEREL SÜRELİ YAYIN  
Para ile satılmaz

Bu sayıya fotoğraf katkısı sağlayan  
Vatan ve Türkiye  
gazeteleriyle foto muhabiri  
dostlarımız Haydar Tanışan,  
Eser Erenler, Şafak Kayaarlar,  
Bahadır Çökşler, Cemil Sağlam,  
Mustafa Karagöl, Süha Gürsoy,  
İsmail Başer, Engin Akdemir,  
Beytullah Süat, Halid Kayacan  
ve Fehim Kayacan'a  
teşekkür ederiz.



# Dünün yıldızları



## Ali Kemal Denizci

Genç Milli Takımlarda iki yıldır farklı bir yapılanma söz konusu. Ali Kemal Denizci önderliğinde, yakın geçmişin yıldız oyuncularının ağırlıkta olduğu bir teknik kadro genç futbolculara eğitim veriyor. Denizci, bu yeni yapılanmayı Fatih Terim'in istediğini vurgulayarak, "Kafasında genç oyuncuların bakıp da imrenebileceği ve çok şey öğrenebileceği yıldızlardan bir eğitici ekip oluşturmak vardı. Bilginin elbette çok önemi var ama futboldan gelmenin anlamı daha büyük. Gençlerin önüne Türkiye'nin en elit kadrosunu örnek olarak koyduk" diyor.

### Ali Kemal Denizci

(Genç Milli Takımlar Teknik Sorumlusu)



1 Mart 1950'de Trabzon'da doğdu. Çarşıbaşı, Trabzon Yolspor ve Çaykur Rizespor'da oynadıktan sonra 1972'de memleketine dönüp Trabzonspor formasını 1979 sezonuna kadar giydi. "Karadeniz Fırtınası" efsanesinin temel taşlarından biriydi. 1979-81 arasında Fenerbahçe'de oynadı. 1981-83 arasında Beşiktaş formasını giydi ve bu takımda da bir şampiyonluk yaşadı. Sürati ve golcülüğüyle döneminin en müthiş forvetlerinden biri oldu. Futbolculuk kariyerine 6 lig şampiyonluğunun yanı sıra Türkiye, Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık Kupaları'nı sığdırdı. 31 kez A, 3 kez de Ümit Milli Takım'da oynadı. Teknik Direktörlük kariyeri boyunca ise Boluspor, Çaykur Rizespor, Karabükspor, Kartalspor, Elazığspor, Hatayspor, Gençlerbirliği ve Trabzonspor'da görev yaptı.

### Mazlum Uluç

▼Önce Genç Milli Takımların başındaki ekibin kuruluşundan başlayalım. Mesela siz döneminizin çok önemli oyuncularından biriydiniz. Daha sonra da kulüp takımlarında teknik direktörlük yaptınız ve ardından Genç Milli Takımların başına getirildiniz. Bu kategori değişiminin sebebi neydi?

▲İdealim Fatih Terim gibi tırnaklarımla kazıyarak bir noktaya gelmekti. Kartalspor'la, Karabükspor'la şampiyonluklar yaşadım. Ancak Türkiye'deki ilişkilerin farklılığından kaynaklanan sıkıntılarla karşılaştım. Oyuncuların altı ay maaş alamadığı, her şeyin teknik adamdan beklendiği ve üstelik taraftarın da şampiyonluk beklediği kulüplerde çalışmanın zorluklarını gördüm. Bir yandan da içimde gençliğimden beri bir öğretmenlik arzusu vardı. Bu işi en güzel şekilde gençlerle yapabileceğimi

düşündüm. Türk futboluna böyle hizmet verebileceğimi hesapladım. Federasyonun Karadeniz Bölgesi sorumluluğuna getirildim. Ancak Fatih Terim Milli Takımların başına geçtikten sonra bana "Trabzon'da duramazsın, derhal buraya geleceksin ve çocukların başında olacaksın" deyince iki yıl önce bu işe başladım.

### Resmimiz güzel olacak!

▼Sizin dışınızda, oluşturulan kadroda futbolu yeni bırakmış yıldız oyuncular da yer aldı. Burada amaçlanan neydi? Bu oyuncular genç futbolculara rol model olarak sunmayı mı hedeflediniz?

▲Fatih Terim'in kafasında, futboldan gelen, genç oyuncuların bakıp da imrenebileceği ve çok şey öğrenebileceği yıldızlardan bir eğitici ekip oluşturmak

# yarının yıldızlarını arıyor

Bana göre altyapı sistemleri son derece yetersiz ve Eğitim Dairesi'nin bu konuya bir an önce el atması gerekiyor. Kulüpler altyapıların başına daha önce o takımda oynamış insanları sadece "idare etsin" diye getiriyor. Körelme de bu noktada başlıyor.

Oyuncuya en büyük katkımız çok sayıda uluslararası temas yapmalarını sağlamak. Bizim zamanımızda Avrupalı oyuncuları gözümüzde çok fazla büyüttük. Bugünkü çocuklar çok şanslı. Aralarında 100 defa uluslararası maça çıkmış olanlar var.

Bir şehrin takımında o şehirden az oyuncu varsa ya da hiç yoksa o takım günlük başarı elde eder, ondan sonra yıkılmaya mahkûmdur. Trabzonspor bunu yaşadı. Bugün Kayserispor'un başarısında da altyapısından yetiştirdiği oyuncuların büyük payı var.

Eskiden oyuncular sadece bölgedeki antrenörün izlemesiyle seçiliyordu. Bu durumda bazı yetenekler kayboluyor, gelecekte iyi futbolcu olma ihtimali düşük çocuklar Genç Milli Takımlara alınıyordu. Bugünkü sistemde bir yeteneğin gözden kaçma ihtimali yok.

Genç oyuncular takımlarında oynatılmıyor. Şu anda hiçbir iddiası kalmayan takımlarımız var ve bu takımların kadrolarında da yetenekli gençler mevcut. Bu oyuncuların oynatılması ve gelecek sezonların kazanılması gerekiyor.



### Timuçin Kalender (Genç Milli Tak. İd. Sorumlusu)

21 Ağustos 1954'te Gaziantep'te dünyaya geldi. Rize Emniyetspor ve Afyon Demirspor'da amatör olarak futbol oynadıktan sonra profesyonel yaşamında Gaziantepspor, Eskişehirspor, Vanspor, Diyarbakırsor ve Rizespor formalarını giydi. Ankara İktisat Fakültesi'ni bitirdi. Evli ve iki çocuk babası. Antrenörlük lisansını Bulgaristan Futbol Federasyonu'ndan aldı. 2004 yılının Ekim ayında itibaren Genç Milli Takımlar'da İdari Sorumlu olarak görev yapıyor.

vardı. O çocukların babaları bu oyunculara hayrandı, dedeleri de bize. Gençlerin bu antrenörlere inanması çok farklı oluyor. Fatih Terim hep şunu ortaya koyar, "Resmimiz güzel olacak. Resmimize bakıldığında zaman herkesi etkileyecek." Bilginin elbette çok önemi var ama mesela siz de bir takımı çalıştırabilirsiniz. Artık her şey kitaplarda yazılı. Alırsınız kitabı, okursunuz ve uygularsınız. Takımı hem çalıştırırsınız hem de saha içi taktikleri uygulayabilirsiniz. Ama futboldan gelmenin büyük anlamı ve önemi var. Futbolcularla diyalogunuz çok önemli. Her şey sadece bilgi değil. Senin oynadığın şaşıla döneminde yaşadıkların önemli. Mesela ben sırtım dönük tahtada ders verirken kimin ne yaptığını ve nasıl dinlediğini hissedirim. Çünkü bunları yaşadım. Zaten önemli olan da bu. Fatih Terim'in başarısının altında yatan şey sadece bilgisi midir? Hayır. Futbolcuların ona güvenmesi ve inanmasıdır. Futbolcu biliyor ki karşında adam var.

### Yücel Uyar

(U20 Milli Takım Teknik Direktörü)

21 Ocak 1961'de Samsun'un Alaçam ilçesinde dünyaya geldi. Samsun Fenerspor'da 1978 yılında başlayan futbolculuk kariyerini Orduspor, Ankaragücü ve Samsunspor'da 1993 yılına kadar sürdürdü. Forvet oyuncusu olarak başladığı futbola sol bek olarak veda etti. Bir defa Olimpik Milli Takım formasını giydi. Orduspor'da bir, Samsunspor'da ise iki defa 2. Lig şampiyonluğu yaşadı. Teknik Direktörlük kariyerinde ise 3.Lig'de Kadıköyspor ve Çarşambaşpor, 2.Lig'de Eyüpspor, Orduspor ve Ünyespor, Süper Lig'de de Samsunspor takımlarında görev yaptı. Ayrıca bir süre de Samsunspor'da Altyapı Koordinatörü olarak çalıştı.





## Hami Mandıralı

### (U20 Milli Takım Antrenörü)

20 Temmuz 1968'de Trabzon'un Arsin ilçesinde doğdu. Altyapısından yetiştiği Trabzonspor'da 1986 yılında oynamaya başladı. 1998'deki Schalke 04 tecrübesinin ardından yeniden Trabzonspor'a döndü. 2002-2003 sezonunun sonunda Ankaragücü'ne transfer olana kadar Trabzonspor formasını toplam 17 sezon sırtında taşıdı ve kaptanlık yaptı. Futbola Ankaragücü'nde veda etti. İnanılmaz frikik gollerinin sahibiydi. Attığı 219 golle Türkiye Ligi'nin en çok gol atan dördüncü futbolcusu konumuna yükseldi. Avrupa kupası maçlarında rakip ağları 23 defa havalandırdı. 558 kez giydiği bordo-mavili formayla Trabzonspor'un en çok forma giyen oyuncusu oldu. 56'sı A Takım olmak üzere milli formayı 88 kez sırtında taşıdı. Milli Takımlar, teknik adamlık kariyerinin ilk basamağı.



**Ergenlik dönemini atlatmak kolay değil. Gençlerin problemleri takımlarında çözülüyor ve bizim elimize çok problemlili çocuklar geliyor. Kulüplerin oyuncularına sadece futbol anlamında değil sosyalleşme anlamında da eğitim ve destek vermesi gerekiyor.**

**Seçmelerimizde yüzde 80 fiziksel özellikleri gözünde tutuyoruz. Bölgelerdeki antrenörlerimizi de bu konuda uyardık ve özellikle fiziksel gelişmeye müsait oyuncuların seçilmesini talep ettik. Ama oyuncu çok yetenekliyse onun da yeri ayrı.**

**Türkiye'deki altyapıları nasıl buluyorsunuz? Eksiklerimiz neler?**

▲Bana göre altyapı sistemleri son derece yetersiz ve Eğitim Dairesi'nin bu konuya bir an önce el atması gerekiyor. Altyapı kültürü olanların dışındaki kulüplerde altyapıların başına daha önce o kulüpte futbol oynamış insanlar sadece "idare etsin" diye göreve getiriliyor. Altyapıların körelmesi de bu noktada başlıyor. Bazen elimize çok yetenekli gençler geliyor ama belli ki altyapıda hiçbir eğitim almamışlar. Oyuncu bizimle ancak iki gün beraber olabiliyor. Bizim yapabildiğimiz en önemli katkı da uluslararası temasların fazlalığını sağlamak.

▼Uluslararası tecrübe konusunda sizin futbol oynadığınız dönemle bugün arasında çok büyük bir fark var değil mi?

▲Trabzonspor'un A Milli Takım'a seçilen ilk oyuncusu benim. Oraya gittiğimde şaşırımdım. O güne kadar hiçbir temasım yoktu, Avrupa'ya hiç çıkmamıştık. Trabzonspor

Türkiye'de şampiyon olduğunda benim dışımda Avrupalı rakiplerle oynamış tek oyuncusu yoktu. Bir Liverpool maçımızı hatırlıyorum, arkadaşlarımızın gözünde rakibimizin yeri çok farklıydı. Liverpool'u o kadar fazla büyütüyorlardı ki. Kendi kendime "Maçın başlangıcında topu ayağıma alıp bir-iki tanesine çalım atayım da arkadaşlarım onların da insan olduğunu görsün" demiştim. Biz o noktadan bu noktaya geldik. Bugünkü çocuklar çok şanslı. Aralarında 100 defa uluslararası maça çıkmış olanlar var. Milli Takımlar en azından bu noktada genç oyunculara büyük katkı sağlıyor.

▼Eğitim Dairesi altyapıların yeniden yapılandırılması yolunda neler yapmalı sizce?

▲Hangi ligde olursa olsun, gereken kursları görmeden hiçbir antrenörün altyapılarda görev almasına izin verilmemeli. Belli bir standardın altında maaş verilmesi engellenmeli. Yeni kurslar açılarak altyapı antrenörlüğü konusunda eğitim verilmeli.

▼Sadece antrenör eğitimi yetmez tabii. Başka standartlar da gerekir herhalde altyapı için.

▲Bakın, bir şehrin takımında o şehirden az oyuncu varsa ya da hiç yoksa o takım günlük başarı elde eder, ondan sonra yıkılmaya mahkumdur. Trabzonspor bunu yaşadı. Mesela bugün Kayserispor'un başarısının altında da yine kendi şehirden, altyapısından yetiştirdiği oyuncuların büyük payı var.

**Hiçbir yeteneği gözden kaçırmayız**

▼Biraz önce uluslararası tecrübeden bahsettik. Evet, gençler belki o dönemde yüzün üzerinde maç oynuyor ama A takımlara çıkarken bu

## Tolunay Kafkas

### (U19 Milli Takım Teknik Direktörü)

31 Mart 1968'de Ankara'da doğdu. 1987-2005 yılları arasında futbol oynadı. PTT'de başlayıp Keçiörengücü, Diyarbakırspor, Erzurumspor, Konyaspor'da süren futbolculuk kariyerinin zirvesine Trabzonspor'da çıktı. Ardından Galatasaray'a transfer oldu. Bursaspor ve Denizlispor formalarını giydikten sonra Avusturya'ya gitti. Pasching, LASK Linz ve Admira Wacker'de oynadıktan sonra futbolu bıraktı. 35 kez A Milli Takım formasını giydi. Avusturya'nın Pasching takımında 1.5 sezon yardımcı antrenörlük yaptı.



İşte bu düşünce futbolcunun motivasyonunu artırıyor. Biz de çocuklara "İşte Türkiye'nin en elit kadrosu sizin hocalarınız" anlayışını yerleştiriyoruz.

▼Tabii sadece tecrübe ve yaşamışlık yeterli değil. Bu arada ekibinizde futbolculuk döneminde çok fazla öne çıkmayan isimler de var. Sanırım onlar da tecrübe ve yaşamışlığı akademik bilgiyle destekliyor.

▲Evet tabii. Zaten Beylerbeyi'nde sürekli bir arada ve irtibat halindeyiz. Toplantılar yapıyoruz, Fatih Hoca ile beraber oluyoruz. Aramızda sürekli bir bilgi alışverişi var ve bunları bir sentez haline sokuyoruz. Ancak biz ne kadar çalışırsak çalışalım Türkiye'de yetenekler azaldı. Mesela bir Karadeniz Bölgesi'ne seçmeye gidiyoruz ama Trabzon'dan oyuncu bulamıyoruz. Memleketim olduğu için biliyorum, eskiden her haneden kimi alsanız futbolcuydu. Bugün ise futbolcu yok. Bana göre futbolcu üretiminde büyük bir dibe vurmuş yaşıyoruz.

**Altyapı sistemlerine derhal el atılmalı**

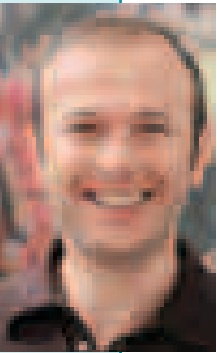
▼Evet, bu ciddi bir sorun. Genç Milli Takımlar sonuçta oyuncunun yetiştirildiği değil, seçildiği yerler. Asıl yetiştirme faaliyeti kulüp takımlarında gerçekleşiyor. Bu konuda



## Abdullah Ercan

### (U19 Milli Takım Antrenörü)

8 Aralık 1971'de İstanbul'da doğdu. 1984'te Beyoğlu Yeniçarşı takımında başlayan futbolculuk kariyerinde 1990 yılında transfer olduğu Trabzonspor'da tavan yaptı. Bordo-mavili takımın formasını tam 9 sezon sırtında taşıdı. 1999'da transfer olduğu Fenerbahçe'de 2003'e kadar başarılı futbol yaşamını sürdürdü. 2003-2004 sezonunda Galatasaray formasını giydi. Ardından İstanbulspor'a transfer oldu ve 2006 yılında futbolu bıraktı. Bu süre içinde 1 Lig Şampiyonluğu, 2 Türkiye Kupası, 1 Başbakanlık Kupası gördü. İki kez Avrupa Şampiyonası finallerinde yer aldı. Dünya Kupası'nda üçüncü olan Milli Takım kadrosundaki oyunculardan biriydi. A Milli Takım'a 84 kez çağırıldı. Teknik adamlık kariyerine ise Genç Milli Takımlarda başladı.



## Ahmet Ceyhan

### (U18 Milli Takım Teknik Direktörü)

26 Ocak 1951'de İstanbul'da doğdu. 1973'ten 1975'e kadar Giresunspor'da futbol oynadıktan sonra Trabzonspor'a transfer oldu. 1982'ye kadar formasını giydiği bordo-mavili takımın efsaneve dönüştüğü yıllarda tam 5 lig şampiyonluğu yaşadı. 1982-87 sezonları arasında oynadığı Galatasaray'da ise bir lig şampiyonluğu daha gördü. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı, Türkiye ve Başbakanlık Kupası zaferleri yaşadı. Antrenörlük kariyerinde İstanbulspor'u 2. Lig'de şampiyon yaptı. Futbol Federasyonu'nda Bölge Antrenörlüğü, Galatasaray'da PAF Takım Teknik Direktörlüğü, A Takımda Yardımcı Antrenörlük, Bakırköy'de Teknik Direktörlük, Samsunspor'da Yardımcı Antrenörlük görevlerini üstlendi.



**Fatih Terim'in bizden isteği mutlaka dörtlü savunma oynamamız. Onun dışındaki bölgelerde isteğimiz varyasyonları yapabiliyoruz. Zaten sistemlere çok fazla bağlı kalmanın ve çocukları engellemenin de bir anlamı yok. Yeteneklerini mutlaka kullanacaklar.**

gençlerin önemli bir kısmı kaybediliyor.

▲Eskiden bu fire çok daha fazlaydı. Çünkü seçimler bugünkü kadar hassas yapılmıyordu. Oyuncular sadece bölgedeki antrenörün izlemesiyle seçiliyordu. Bu durumda bazı yetenekler kayboluyor, gelecekte iyi futbolcu olma ihtimali düşük çocuklar Genç Milli Takımlara alınıyordu. Bugün çok daha farklı bir çalışma var. Bölgelerdeki antrenör sayısı artırıldı. Edirne'den Hakkari'ye kadar hangi noktada bir isim duyarsak mutlaka araştırıyoruz. Fire sayısı mutlaka azalacak.

▼Genç oyuncuların kulüp takımlarında oynama fırsatı bulamaması da galiba bu kaybın önemli sebeplerinden birisi.

▲Evet, bana göre en önemli sıkıntı bu. Genç oyuncular takımlarında oynatılmıyor. Şu anda hiçbir iddiası kalmayan



takımlarımız var ve bu takımların kadrolarında da yetenekli gençler mevcut. Bu oyuncuların oynatılması ve gelecek sezonların kazanılması gerekiyor. Bir

Trabzonsporlu Tolga iki sene öncesinden piyasaya çıkabilirdi. Elbette yine hatalı goller yiyecek ama oynaya oynaya bir noktaya gelecek ve Milli Takım'ın direkt kalecisi olacak. Eğer oynatmazsan kaybolup gidecek tabii ki.

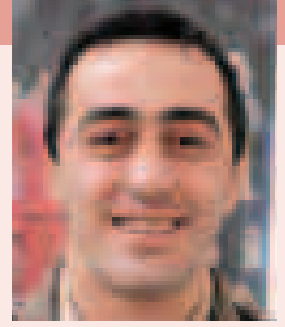
▼Bu kulüp yapılarıyla genç oyunculara şans vermek de kolay değil. Teknik adamların iki-üç maç şansları var ve dolayısıyla genç oyuncu oynatma riskine girmek istemiyorlar.

▲O zaman kulübün başına iyi teknik direktör getireceksiniz. Kulüpler şöhret budalası, işi bitmiş teknik adamlara dünyanın paralarını vereceklerine gerçekten bu işi bilen

## Oğün Temizkanoglu

### (U18 Milli Takım Antrenörü)

6 Ekim 1969'da Almanya'da doğdu. 1989'da formasını giymeye başladığı Trabzonspor'da 1999'a kadar oynadı ve kaptanlığa kadar yükseldi. 2000 ile 2003 yılları arasında Fenerbahçe'ye transfer oldu ve sarı-lacivertli takımda da kaptanlık yaptı. Ardından birer sezon Konyaspor ve Akçaabat Sebatspor'da oynadı ve 2005 yılında futbolu bıraktı. Milli Takım'a 87 kez çağrıldı. Kariyeri boyunca lig şampiyonluğu, Türkiye Kupası ve Cumhurbaşkanlığı Kupası başarılarını tattı.



## Turhan Mesçi

### (U17 Milli Takım Teknik Direktörü)

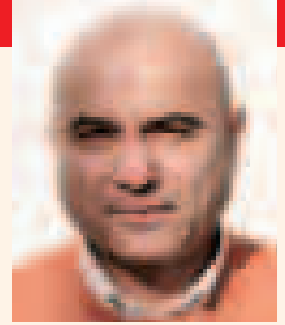
1955 yılında Trabzon'da doğdu. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin amatör takımında başlayan futbolculuk kariyerini 1974-78 arasında Ankaragücü, 1979-1980 arasında Şekerspor'da sürdürdükten sonra 1980-81 sezonunda Gençlerbirliği formasını giyerek futbola veda etti. Antrenörlük kariyeri boyunca ise Bartınspor, Adana Demirspor, Aksaray ve Burdurspor'u çalıştırdıktan sonra 1990-93 yılları arasında Trabzon'da Bölge Antrenörü olarak görev yaptı. 1993'ten itibaren Genç Milli Takım'da görev aldı. 2000-2005 yılları arasında Ümit Milli Takım'da çalıştı. 2005'ten itibaren ise Genç Milli Takımlarda görev yapıyor.



## Fatih Eser

### (U17 Milli Takım Teknik Direktörü)

18 Ağustos 1957'de Ankara'da doğdu. 1970-1982 yılları arasında Ankaragücü'nün futbolcusu oldu. 1977-78'de Ankara Demirspor'da, 1978-79'da ise Gençlerbirliği'nde kiralık olarak forma giydi. 20 defa Genç Milli Takım'da oynadı. Teknik adamlık kariyeri boyunca ise Ankaragücü, Malatyaspor, Petrolöfisi, Bursaspor, Alanyaspor, Gaziantepspor, Eskişehirspor, Sarıyer, Ankaraspor, Gençlerbirliği, Konyaspor, Çanakkale Dardanelspor, Denizlispor ve Karabükspor takımlarında çalıştı.



antrenörlerle uzun vadeli anlaşmalar yapmalı. Büyük takımlardaki teknik adamların işi daha zordur. Çünkü onlardan sürekli yarışmaları beklenir. Ama diğer takımlarda genç oyunculara şans verdiğinizde seyirci de buna bayılır. Eskiden Beşiktaş takımı gençlerine değer vermiş ve karşılığını uzun yıllar boyunca almıştır. Bu noktada en büyük hatalardan biri de futboldan gelmeyen insanların yönetici olması. Adamın parası var, hava peşinde koşuyor ve yönetici oluyor.

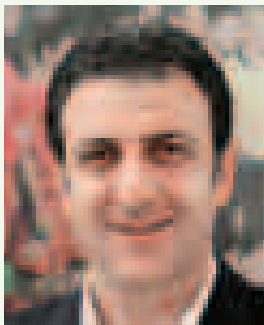
▼Alman kulüplerine baktığımızda eski ünlü oyuncuların yönetimlerde söz sahibi olduğunu görüyoruz.

▲Benim de en büyük idealim bu. İleride teknik direktörlüğü bıraktığımda Trabzonspor'da futbol şubesinin başına geçmek istiyorum. Bizim gibi insanların kulüp

## Şenol Ustaömer

### (U16 Milli Takım Teknik Direktörü)

18 Ağustos 1961'de Trabzon'da doğdu. 1978-1988 yılları arasında Trabzonspor formasını giydi ve efsane kadroda yer alıp dört şampiyonluk yaşadı, 1988-1994 yılları arasında Fenerbahçe'de oynadı ve bir şampiyonluk daha gördü. Türkiye'nin gole en yakın sol beklerinden biriydi. Antrenörlük kariyeri boyunca iki sezon Dardanelspor, bir sezon Kartalspor ve iki sezon da Sarıyer'de görev yaptıktan sonra Milli Takımlar bünyesinde yer aldı.





## Ferhat Südoğan

(U15 Milli Takım Teknik Direktörü)

16 Aralık 1957'de İstanbul'da doğdu. 1977-78'de Rizespor, 1978-81'de Vefa, 1981-85'te Zonguldakspor, 1985-87'de Bakırköyspor, 1987-88'de Vefa ve 1988-90'da Yücespor'da oynadıktan sonra futbolculuk hayatını noktaladı. Antrenörlük kariyerinde ise Yücespor ve Zeytinburnuspor'u çalıştırdı. 1997-2004 yılları arasında Genç Milli Takımlarda Antrenör ve Teknik Direktör olarak çalıştıktan sonra bugün yine aynı görevi sürdürüyor.



## Metin Çekiçler

(U16 ve U15 Milli Takım Antrenörü)

3 Ocak 1961'de İstanbul'da doğdu. 1979'da Galatasaray'da oynamaya başladı ve 1982'ye kadar sarı-kırmızılı takımın formasını giydi. Daha sonra Mersin İdmanyurdu ve Kahramanmaraşspor'da oynadı. 1985-87 yılları arasında Galatasaray'ın 3. Lig takımında forma giyerek futbola veda etti. 6 kez Genç Milli Takım'da oynadı. Antrenörlük kariyerinde ise Galatasaray Yıldız Takımı'nı ve Beylerbeyi'ni çalıştırdı.



yönetimlerinde yer alması en azından transferlerde yapılan büyük yanlışları ortadan kaldırır. Kulüplerin artık paralı yöneticilere ihtiyacı yok. Kulüpler naklen yayından, bahis oyunlarından müthiş paralar kazanıyor. İyi idare edilen bir kulübün paralı başkana değil akıla ihtiyacı var.

▼Genç futbolcular takımlarında oynatılmamanın dışında da problemler yaşayabiliyor. Mesela o yaştaki gençlerin "geçiş dönemi" diye adlandırılan periyotta sıkıntıları oluyor.

▲Ergenlik dönemini atlatmak kolay değil tabii. Gençlerin problemleri takımlarında çözülüyor ve bizim elimize çok sayıda sorunlu çocuk geliyor. Altyapısı eksik olduğu için Avrupa'ya çıktığında ne yapacağını şaşırıyorlar oluyor, çatal-bıçak tutmasını bilmeyen, ezilen çocuklar oluyor. Siz bir yere kadar başarı sağlayabiliyorsunuz. Bazı çocukların ailevi problemleri oluyor. Eskiden boşanmalar nadirdi, şimdi boşanmak grip olmak gibi bir şey haline döndü. Anne babası ayrılmış çocuklar da sorunlu oluyor elbette. Kulüplerin bu noktada oyuncularına sadece futbol anlamında değil sosyalleşme anlamında da eğitim ve destek vermesi gerekiyor.

▼Bizim geçmişte bir sorunumuz da şuydu; altyapıda günlük başarı elde edecek biçimde, gelecekteki fiziki gelişmesi göz önünde tutulmadan oyuncu seçimleri yapılır ve neticede bu oyuncuların büyük bölümü A takımlara çıkmadan kaybolup

giderdi. Bugün siz oyuncu seçimlerinizde fiziki gelişmeyi ne ölçüde değerlendiriyorsunuz?

▲Şu anda bizim seçmelerimizde yüzde 80 fiziksel özellikleri gözünüzde tutuyoruz. Bölgelerdeki antrenörlerimizi de bu konuda uyardık ve özellikle fiziksel gelişmeye müsait oyuncuların seçilmesini talep ettik. Ama tabii ki oyuncu çok yetenekliyse onların da yeri ayrı. Maradona da çok kısa boylu bir futbolcuydu ama dünyanın en iyisiydi. Keza bir Emre Belözoğlu da müthiş bir yetenek. Elbette bu yetenekteki oyuncuları fiziksel yapısı ne olursa olsun mutlaka değerlendiriyoruz.

## Gençlere güven aşıyoruz

▼Türk oyuncusunun futbol karakterini nasıl tarif edersiniz? Bu konuda Avrupalı örneklerle bir kıyaslama yapabilir misiniz?

▲A Milli Takım'ın oynadığı maçlara bakıyoruz ve oyuncularımızın ne kadar yetenekli olduğunu görüyoruz. Artık hiçbir rakipten korkmuyoruz ve takır takır kendi futbolumuzu oynuyoruz. Türk futbolcusunun yetenekli olduğunu hepimiz biliyoruz. Uluslararası tecrübelerimiz arttıkça kendimize güvenimiz de yükseldi. Ben oyunculuk dönemimde bu güvene her zaman sahiptim, formsuz olduğum dönemde bile "Ayakkabılarımı sahaya atarım onlar oynar" diye düşünürdüm. Ahmet Suat Hocam da benim için "Ali Kemal'in ayağı kırık

olsa bile sahaya çıkarır, rakibi korkuturum" derdi. Şimdi biz de genç oyuncularımıza bu güveni aşılamaya çalışıyoruz.

▼Sizin faaliyetlerinizden söz etmek gerekirse, Genç Milli Takımların oluşturulması aşamasında neler yaptığınızı özet olarak anlatabilir misiniz?

▲Her yıl yeni yaş gruplarının seçmelerini yapıyoruz. Mesela bir ay önce 1992 doğumlu oyuncuları seçtik. İlk kadroyu 15 yaşından başlatıyoruz. Beş kategoride Genç Milli Takımlarımız var. İlk seçmeleri bölge antrenörleri yapıyor. Sonra tüm Genç Milli Takım antrenörleri bütün bölgelerdeki seçmeleri izleyerek 50 kişilik bir geniş kadro oluşturuyoruz. Hazırlık kamplarında ve maçlarda elemeler yaparak da kadroyu kuruyoruz. Bu kadroyu önce Ümit, ardından da A Milli Takım'a kadar taşımayı amaçlıyoruz. Bu sistemde artık bir genç

oyuncunun kaçırılma ihtimali yok. Mesela ben hiç Genç Milli olmadan direkt A Milli Takım'a gitmişim. Ama bugün için böyle bir durum söz konusu değil. A Milli Takım oyuncusu Genç Milli Takımlardan gelir.

▼Bir Türk futbol ekolü oluşturmak açısından Genç Milli Takımların oyun tipi de önemli. Burada A Milli Takım'la koordineli bir çalışma mı gerçekleştiriyorsunuz?

▲Fatih Terim'in bizden isteği mutlaka dörtlü savunma oynamamız. Onun dışındaki bölgelerde isteğimiz varyasyonları yapabiliyoruz. Zaten sistemlere çok fazla bağlı kalmanın da bir anlamı yok. Bazen oyun öyle bir hale gelir ki sahadaki gelişmeye göre sistemler değişir. Burada taviz vermeyeceğimiz tek istisna dörtlü savunmadır. Çocukları engellemenin de bir manası yok. Yeteneklerini mutlaka kullanacak, gerektiği yerde çalımını atacak. Oyuncu oyunun



## Yavuz Şimşek

(Kaleci Antrenörü)

1 Nisan 1947'de Samsun'un Havza ilçesinde doğdu. 1962'de Ankara Toprakspor'da lisansiyeye oldu, 1964-65'te Rize Güneşspor ve 1965-67'de PTT formasını giydikten sonra Fenerbahçe'ye transfer oldu. 1967'den 1978'e kadar Fenerbahçe formasını tam 11 yıl başarıyla taşıdı ve 5 şampiyonluk yaşadı. Futbolu bıraktıktan sonra Fenerbahçe'de 3 yıl A Takım Kaleci Antrenörlüğü, 2 yıl Altyapı Genel Koordinatörlüğü ve 5 yıl da Altyapı Kaleci Antrenörlüğü yaptı.



gereklerini mutlaka yapmalı. Önü boşalmış bir oyuncuya, "Hayır sen oraya gidemezsin" denilemez. Yeteneğin varsa kullanacaksın. Bazı teknik adamlar vardır, eli ayağı titrer, riske giremez. Onun düşüncesi "Önce gol yemeyeyim" şeklindedir. O zaman sen şampiyon olamazsın, ancak kümede kalma mücadelesi veren takımın hocası olursun.

### Kendi oyunumuzu oynayacağız

▼O zaman bizim Genç Milli Takımlarımız, rakibin açığını bekleyen, oyun bozmaya çalışan değil, kendi oyun karakterini sahaya yansıtan takımlar olacak.

▲Elbette öyle olacak. Tabii ki bazen rakibinizin özel oyunları veya oyuncularını için tedbir alırsınız ama bizim takımlarımız kendi oyununu oynayacak. Zaten büyük takım olacaksınız böyle oynamak zorundasınız.

▼Bölgelerde taramalar yapıyorsunuz; oyuncu seçimlerinde en verimli bölgeler hangileri?

▲Daha önce Karadeniz çok ağırlıklıydı ama iki-üç senedir gerileme var. Şu anda İzmir bölgesi ve Galatasaray'ın altyapısı iyi durumda. Aynı biçimde Almanya'dan da çok sayıda oyuncu geliyor.

▼Galiba püf noktası da burası. İki tarafta da malzeme Türk oyuncusu ama Türkiye'de yeterince işlenemeyen bu malzeme Almanya'dan müthiş bir verimlilikte geliyor. Bu durumu nasıl değerlendirmek gerekiyor?

▲Almanya'dan çağırdığımız çocuklara göre buradaki çocuklar daha yetenekli. Fakat buradakilerin eğitimi yetersiz. Bu da dediğim gibi altyapıdaki antrenörlerin eksikliğinden kaynaklanıyor. Almanya'dan gelen oyuncular ne zaman topa gidecek, nerede çalım atacak, nerede pas verecek bunları gayet iyi biliyor. Buradaki oyuncular ise daha yetenekli olmalarına rağmen bu

temel bilgilerden mahrum. Ben bir kulüpte altyapının başında olsam hangi oyuncunun ne eksikliği olduğunu bilirim ve bunu gidermek için çalışırım. Oysa bizdeki altyapılarda tüm oyunculara aynı çalışmalar uygulanıyor.

### Yarışmak değil yetiştirmek önemli

▼Bir başka sorun da altyapılardaki antrenörlerden yarışmacı takımlar oluşturmalarını istemek.



▲Yine yakından bildiğim Trabzon örneğini vereyim. PAF takımı şampiyon oluyor ama üste oyuncu çıkamıyordu. Bunu antrenör arkadaşlara söylediğimde "Başarısız olursak bizi kovacaklar" cevabını veriyorlardı. Buradaki eksiklik yöneticilerde. Bazen biz bile kendi

## Murat Aydın

(Yardımcı Kaleci Antrenörü)

4 Nisan 1966'da İnegöl'de doğdu. 1984-86 yılları arasında İnegölspor'da oynadıktan sonra Fenerbahçe'ye transfer oldu ve 1989'a kadar sarı-lacivertli takımın kadrosunda yer aldı, bir şampiyonluk yaşadı. 1989-93'te Antalyaspor, 1993-1995'te Samsunspor formalarını giydi. Samsunspor'da oynarken bir sezonluğuna Dardanelspor'a kiralandı. 1995-97'de Adanaspor'da oynadıktan sonra başladığı takıma döndü ve futbola 1999'da İnegölspor'da veda etti. 1999-2001 yılları arasında Sahrayıcedidspor'u çalıştırdı. 2001'den bu yana Genç Milli Takımlar bünyesinde görev yapıyor.



## Mehmet Tezcan

(Yardımcı Kaleci Antrenörü)

29 Nisan 1966'da Bursa'da doğdu. Bursaspor, Göztepe, Adana Demirspor, Gaziantepspor, Diyarbakırsor ve Pendikspor'da kalecilik yaptı. Bir kez Ümit Milli Takım'da oynadı. 2000-2005 yılları arasında Gaziantepspor'da kaleci antrenörlüğü yaptı. 2005 yılından bu yana ise Genç Milli Takımlarda çalışıyor.



veriyorum. Tabii ki Avrupa Şampiyonası'nda yarışmacı olacağız ama özel maçlarda önemli olan oyuncuyu yakalayabilmek, geleceği olan futbolcuları oynatabilmek.

▼Bulunduğu kulüplerin altyapılarında problem yaşayan oyuncular kazanmak için ne gibi çabalarınız var?

▲Eğer oyuncu çok iyiye ve kulübünde heba olup gidecekse mutlaka elinden tutuyoruz. Daha kaliteli altyapılara tavsiye ediyoruz. Çünkü o çocuk Türk futbolunun geleceği. Kaybolmasına, körelmesine izin vermeyiz. Genç oyuncuların oynamayacağı kulüplere gitmemelerini de tavsiye ediyoruz.

▼Rezerv lig genç oyuncuların oynama şansı bulması için bir çözüm olabilir mi?

▲Burada o lige verilecek değer önemli. Kamuoyunun ve kulüplerin o lige göstereceği ilgi önemli. Geçmişte PAF takımları

A takımların maçlarından önce büyük statlarda oynar, genç oyuncular o seyirci topluluğu önünde ve kaliteli sahalarda oynama şansını yakalardı. Federasyon da bunu istiyor ama kulüpler "Sahamız bozulur" diye karşı çıkıyor. ■



Avrupa futbolunda İspanya ve İngiltere'nin hükümranlığı artık giderek belirginleşiyor. Deloitte'nin her sene yayımladığı “Futbolun Para Ligi” raporu da bu gerçeğin altını çiziyor. 2005-2006 sezonu baz alınarak hazırlanan klasmanda en zengin yirmi takımın ilk iki sırası İspanyolların. Listede sekiz İngiliz, dört İtalyan, üç Alman, birer de Fransız, Portekiz ve İskoç takımı yer alıyor.

#### Bağış Erten

Avrupa futbolunda İspanya ve İngiltere'nin hükümranlığı artık giderek belirginleşiyor. İspanyollarla İngilizler, hem liglerinin kalitesi hem de başarılarıyla artık imtiyazlı bir yere sahipler. Görünen o ki futbolun dümeninde de uzun süre onlar kalacak. Bize bu tespitleri yaptırın şey, sezgilerimiz ya da başarılı performansları değil sadece. Deloitte'nin her sene yayımladığı “Futbolun Para Ligi” raporunun 2005-2006 versiyonu da bu gerçeğin altını çiziyor. Rapor dünyanın en iyi takımları sıralamasına yer verirken İspanyolların ve İngilizlerin hâkimiyetini net bir biçimde ortaya koyuyor. İşte raporun ayrıntıları ve Avrupa'nın en iyi 20 kulübünün sıralaması.

#### İlk 20'de 8 İngiliz

Önce genel bir değerlendirme yapalım ve önceki yıllara göre nelerin değiştiğine bakalım. Aslında her ne kadar ilk iki sıra İspanyolların olsa da ilk yirmide yine İngilizler ön planda. Listede tam sekiz İngiliz takımı var. İtalyanlar da henüz yabana atılacak gibi değil ve dört takımla temsil ediliyorlar. Almanya ise istikrarlı liginin ödülünü ilk yirmiyeye üç takım sokarak alıyor. Fransa, Portekiz ve İskoçya da birer temsilciyle de olsa bu imtiyazlılar kulübüne temsilci sokmayı başarmanın mutluluğunu yaşıyor. Ama hepsi bu. Yani dört büyük ligin temsilcileri dışında Lyon, Benfica ve Rangers var listede. Bu da şunu gösteriyor ki, futbol giderek bazı ülkelerin elinde tekelleşiyor. Başarılar da hep onların arasında paylaşıyor. Bu yıl Şampiyonlar Ligi'nin ve UEFA'nın çeyrek finallerine kalan 16 takımın kimlerden oluştuğuna bakmak bile bu gerçeği görmeye yetiyor. Çeyrek finallerde dört İspanyol ve İngiliz, üç Alman, iki Hollandalı ve İtalyan, bir de Portekiz kulübü yer aldı. Deloitte raporu da bu gerçeğin altını çizmekten geri kalmıyor ve bu kulüplerin başarısını analiz ediyor.

#### Barcelona ödülünü topladı

En çarpıcı çıkışı Barcelona'nın yaptığını görüyoruz. Tam dört basamak birden yükseldiler ve ikinci sıraya oturdular. Katalan temsilcisi için bu son yıllarda gösterdiği performansın bir ödülü aslında. Yükselenler arasında şaşırtıcı bir biçimde Serie B'ye düşmüş olmasına rağmen Juventus var. Torino temsilcisi onca sarsıntıya rağmen üçüncü sırada ve belli ki döner dönmez kaldığı yerden başlayacak. Bir başka İtalyan Inter de iyi durumda. İki senedir yapılan yatırımların nihayet karşılığını bulmaya başladılar ve iki basamak yükselip yedinci sıraya çıktılar. Barcelona kadar iyi bir atak da Lyon'dan geldi. Geçen sene ilk defa ilk yirmiyeye hem de 15. sıradan giren Lyon artık 11. sırada. Bu sene listeye yeni giren takımlardan birinin şu sıralar Bundesliga'da zor günler yaşayan Hamburg olduğunu görüyoruz. Köklü Alman kulübü geçen seneki çıkışını istatistiklere geçirmiş böylece. Ama kötü gidiş nedeniyle

# Para Ligi'nin

| Toplam Gelir |                   |              |
|--------------|-------------------|--------------|
| Sıra         | Takım             | Gelir (Euro) |
| 1            | Real Madrid       | 292.2        |
| 2            | Barcelona         | 259.1        |
| 3            | Juventus          | 251.2        |
| 4            | Manchester United | 242.6        |
| 5            | Milan             | 238.7        |
| 6            | Chelsea           | 221          |
| 7            | Inter             | 206.6        |
| 8            | Bayern Münih      | 204.7        |
| 9            | Arsenal           | 192.4        |
| 10           | Liverpool         | 176          |
| 11           | Olympique Lyon    | 127.7        |
| 12           | Roma              | 127          |
| 13           | Newcastle United  | 124.3        |
| 14           | Schalke 04        | 122.9        |
| 15           | Tottenham         | 107.2        |
| 16           | Hamburg           | 101.8        |
| 17           | Manchester City   | 89.4         |
| 18           | Glasgow Rangers   | 88.5         |
| 19           | West Ham          | 86.9         |
| 20           | Benfica           | 85.1         |

**Zirvede Real Madrid açık farkla önde. Dokuzuncu Arsenal'le ikinci Barcelona arasında 66.7 milyon euroluk bir fark var. Ama aynı Arsenal'le 20. sıradaki Benfica arasındaki fark 107.3 milyon euroya yükseliyor.**

yeniden liste dışı kalması da pek muhtemel. Hamburg dışında listenin yeni konukları ise Rangers, West Ham ve Benfica. Rangers pek sürpriz gibi görünmese de Benfica ve özellikle West Ham'ın bu kategoride yer alması son derece şaşırtıcı. Gelelim geçen sene listede yer alıp da bu sene olmayanlara. İki sene önce ilk onu zorlayan Celtic'in geçen sene 16.'lığa düştükten sonra bu sene listede bile yer alamadığını görüyoruz. Everton ve Valencia da geçen sene girdikleri bu listede artık yoklar. Lazio ise en büyük düşüşü gösteren takımların

| Yayın Gelirleri |                   |              |
|-----------------|-------------------|--------------|
| Sıra            | Takım             | Gelir (Euro) |
| 1               | Juventus          | 172          |
| 2               | Milan             | 154.3        |
| 3               | Inter             | 130.4        |
| 4               | Barcelona         | 94.1         |
| 5               | Real Madrid       | 91.4         |
| 6               | Arsenal           | 79.4         |
| 7               | Roma              | 76.2         |
| 8               | Chelsea           | 76.1         |
| 9               | Liverpool         | 72           |
| 10              | Olympique Lyon    | 71.5         |
| 11              | Manchester United | 65.9         |
| 12              | Bayern Münih      | 42.8         |
| 13              | Tottenham         | 41.5         |
| 14              | West Ham          | 40.9         |
| 15              | Schalke 04        | 38.8         |
| 16              | Newcastle United  | 38.4         |
| 17              | Manchester City   | 35           |
| 18              | Hamburg           | 17.8         |
| 19              | Benfica           | 17.2         |
| 20              | Glasgow Rangers   | 15           |

| Maç Günü Gelirleri |                   |              |
|--------------------|-------------------|--------------|
| Sıra               | Takım             | Gelir (Euro) |
| 1                  | Manchester United | 103.1        |
| 2                  | Chelsea           | 83.4         |
| 3                  | Barcelona         | 76.6         |
| 4                  | Real Madrid       | 75.2         |
| 5                  | Arsenal           | 63.8         |
| 6                  | Bayern Münih      | 52.1         |
| 7                  | Liverpool         | 47.2         |
| 8                  | Newcastle United  | 45.6         |
| 9                  | Glasgow Rangers   | 40.9         |
| 10                 | Benfica           | 38.6         |
| 11                 | Hamburg           | 36.8         |
| 12                 | Milan             | 30.8         |
| 13                 | Inter             | 29.2         |
| 14                 | Schalke 04        | 29.2         |
| 15                 | Tottenham         | 25.4         |
| 16                 | Olympique Lyon    | 24.1         |
| 17                 | West Ham          | 23.8         |
| 18                 | Manchester City   | 22.7         |
| 19                 | Roma              | 21           |
| 20                 | Juventus          | 16.5         |

başında geliyor. İki sene öncesinin 15.'si artık listede yok. Son olarak takımların ederleri açısından bir değerlendirme yapalım. Zirvede Real Madrid yine açık farkla önde. Onun dışında ilk dokuzda büyük bir kopma gözüküyor. Dokuzuncu Arsenal'le ikinci Barcelona arasında 66.7 milyon euroluk bir fark var. Ama aynı Arsenal'le 20. sıradaki Benfica arasındaki fark 107.3 milyon euro. Kopma noktası ise 10. Liverpool'la 11. Lyon arasında. Aradaki fark 48.3 milyon euro. Artık ilk onun ayrıntılı dökümüne geçebiliriz.

| Ticari Gelirleri |                   |              |
|------------------|-------------------|--------------|
| Sıra             | Takım             | Gelir (Euro) |
| 1                | Real Madrid       | 125.6        |
| 2                | Bayern Münih      | 109.8        |
| 3                | Barcelona         | 88.4         |
| 4                | Manchester United | 73.6         |
| 5                | Juventus          | 62.7         |
| 6                | Chelsea           | 61.5         |
| 7                | Liverpool         | 56.8         |
| 8                | Schalke 04        | 54.9         |
| 9                | Milan             | 53.6         |
| 10               | Arsenal           | 49.2         |
| 11               | Hamburg           | 47.2         |
| 12               | Inter             | 47           |
| 13               | Newcastle United  | 40.3         |
| 14               | Tottenham         | 40.3         |
| 15               | Glasgow Rangers   | 32.6         |
| 16               | Olympique Lyon    | 32.1         |
| 17               | Manchester City   | 31.7         |
| 18               | Roma              | 29.8         |
| 19               | Benfica           | 29.3         |
| 20               | West Ham          | 22.2         |

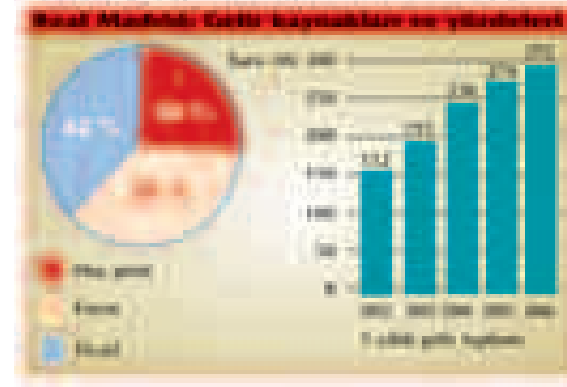
# lideri yine Real Madrid...

## 1 Real Madrid



Geçen sene ve son birkaç yıldır olduğu gibi birincilik tahtının sahibi yine Real Madrid. Üstelik gerçekleştirdikleri yapılanma sportif başarının çok ötesine geçmiş durumda ve sonuçlar ne olursa

olsun mali güçleri onları daha uzun bir süre bu koltukta tutacağı benziyor. 292.2 milyon euroluk geliriyle kendinden sonrakine en fazla fark atan ikinci takım konumundalar ki bu fark geçen seneden bile fazla. Zaten gelirlerini de 16.5 milyon euro artırdılar. Artan kalemler içinde ilk göze çarpan maç günü gelirleri. Ortalama seyirci sayısında bir değişiklik olmadan bunu yapabilmiş olmaları önemli bir başarı. Hâlâ en büyük gelirleri ticari kalemlerden geliyor. Zaten ilk yirminin de en iyisi konumundalar. Tam 52 milyon euroluk merchandising geliri inanılır gibi değil. Her ne kadar artık eskisi gibi Galacticos diye anılmasalar ve ellerindeki en büyük ticari değer olan David Beckham'ı bırakmış olsalar bile gelecek sene de bu gelir kaleminde çok büyük bir düşüş olmayacağını söylüyorlar. Özellikle de yeni forma anlaşmasının onlara çok şey katacağı iddiasındalar. Bekleyip göreceğiz. Televizyon gelirleri konusunda ise asıl sıçrama önümüzdeki sene olacak gibi. O zaman Mor Menekşeleri kim tutar, merak konusu.

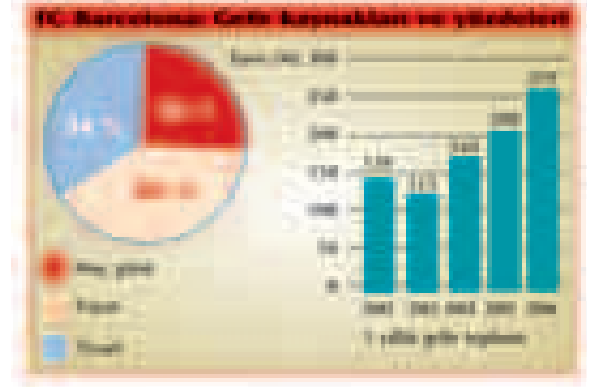


## 2 Barcelona



Son yılların en büyük çıkışlarından birini yaptı Barcelona. Böylece sportif başarıyı mali başarıya da tahvil etmiş oldular. Her şeyden önce gelirlerini tam yüzde 25 artırdılar. 2003 yılındaki 123.4 milyon euroluk gelirleri artık tam 259.1 milyon euro. Yani sadece üç senede bütçesi ikiye katlanmış bir takımla karşı karşıyayız. Bütün kategorilerde, yani

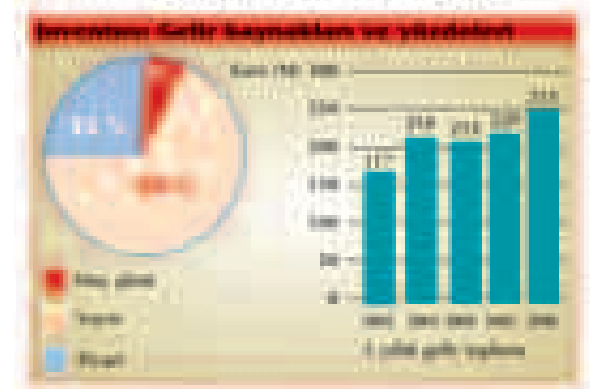
hem yayın hem maç günü hem de ticari gelirler sıralamasında ilk dörtte yer almayı başaran tek kulüp Barça. En büyük gelir kalemleri televizyon gelirleri. Tam 94.1 milyon euro kazandıkları senelik yayın gelirleri ile son derece keyifli Katalanlar. Üç İtalyan'dan sonra liderlik onlarda. Ki yakın zamanda herkesi geride bırakabilecek bir anlaşma yaptılar ve gelecek sene en büyük rakama ulaşmaları muhtemel. Maç günü gelirleri açısından da iki İngiliz'den sonra en iyi konumda olan kulüp. Ticari açıdan Şampiyonlar Ligi'nden en büyük parayı kazanan ikinci takım (31.3 milyon euro). Tam 150 bin üyesi var kulübün ve aidatlar bile az buz bir kalem değil. İlk 20'deki en yüksek seyirci ortalamasına sahip takım (73.200). Ama yine de Manchester ve Chelsea kadar maç günü gelirine sahip değil. Laporta seneye 300, 2010'da ise 400 milyon euroyu hedeflediklerini söylüyor.



## 3 Juventus



Bir ikinci lig takımının burada olması şaşırtıcı tabii. Ama Juventus'un Serie B ziyaretinin kısa sürecini herkes biliyordu. Yine de 251.2 milyon euro geliriyle 2003'ten sonra ilk defa üçüncü sırada yer almış olmaları şaşırtıcı. Ama biliyoruz ki, Juventus için Serie B'nin etkisi asıl olarak seneye ortaya çıkacak. Son on yılda hep ilk beşte yer alan kulüp, seneye bu unvanını kaybedecek muhtemelen. Yine en büyük kalemleri yayın gelirleri. Bu konuda 20 kulübün en iyisi konumundalar. Tam yüzde 38'lik bir artışla 172 milyon euroluk bir TV geliri söz konusu. 13 milyon taraftarıyla en fazla seyirciye sahip İtalyan takımı olsa da 30.400 kişilik seyirci ortalamasıyla ilk 20'nin en kötü performansına sahipler.

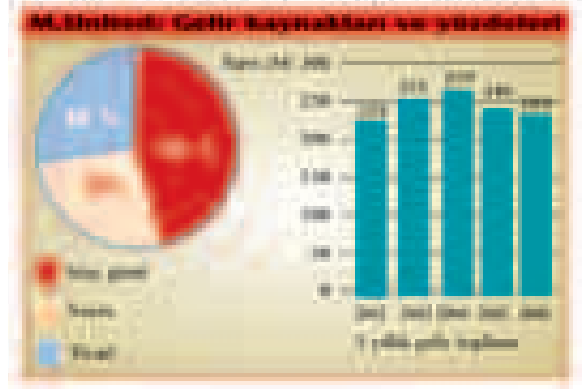




## 4 Manchester United

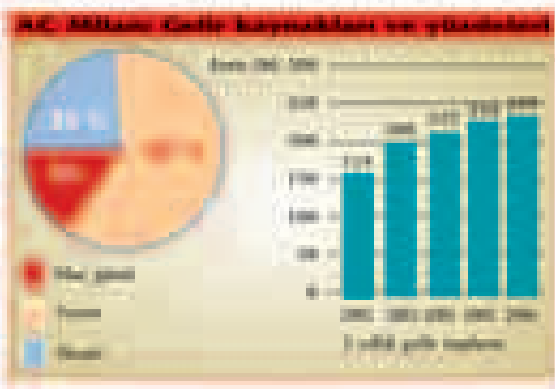


Geçen senenin ikincisi bu sene iki basamak geriledi ve 242.6 milyon euroyla dördüncü oldu. Gelirlerinde sadece çok küçük bir düşme olsa da rakiplerinin atağına karşılık veremediler ve ilk üçün dışına düşmeleri kaçınılmaz oldu. Oysa iki sene öncesinin lideriydiler. Düşüşte en büyük neden, sahadaki performans. Bu senenin aksine geçtiğimiz iki yılda kötüydü Manchester United ve bunun bedelini de gelir kaybıyla ödedi. Hâlâ 68.800 kişilik ortalamalarıyla Premier Lig'in en fazla seyirci çeken takımı konumundalar. Bu sene yapılan büyütmeyle bu ortalamayı 75 binin üzerine çıkaracaklar. Hâlihazırda da en fazla maç günü gelirine sahip kulüp onlar. Asıl sorun yayın gelirleriyle ilgili. Diğer kategorilerde ilk dörtte yer alıyorlar ama yayın gelirleri konusunda ilk 10'da bir tek Bayern'i geride bırakmış durumdalar. Ama biliyoruz ki bu sorun gelecek sene aşılabilecek ve yeni yayın gelirleri anlaşmasıyla Manchester United belki de yeniden zirveye oturacak. Ayrıca yeni forma reklamıyla seneye ticari gelirleri de artacak. Yani önümüzdeki dönemde ManU'yu iyi haberler bekliyor.



## 5 Milan

Her ne kadar gelirlerini azıcık artırmış olsa da Milan 238.7 milyon euroluk geliriyle artık ilk üçte değil. Juventus'un ardından en büyük yayın pastasını yiyorlar, ama maç günü gelirleri konusunda çok gerideler. Tamam, Juventus kadar sıkıntıda değiller, ama zorla 12. oldular. Geçen seneye göre yüzde 13'lük bir düşüş yaşadılar. Seyirci kaybetmek hakikaten kaygı verici. Ticari açıdan da şen şakrak değiller. Orada da düşüş var ve 9.'luk koltuğuyla idare ediyorlar.



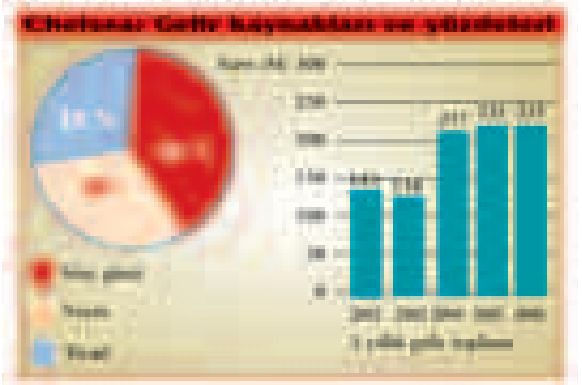
Ama o kadar fazla yayın gelirleri var ki, tüm bunlar onları ilk beşin dışına itmeye yetmiyor. Ancak seneye skandalın etkisiyle kendilerini nerede bulurlar, doğrusu meçhul.



## 6 Chelsea

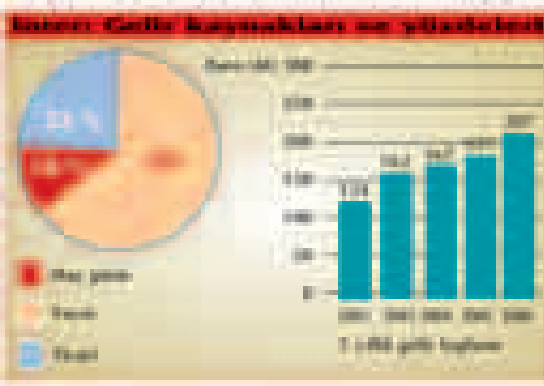


Roman Abramovich kulübü satın aldıktan sonra sadece onun parasıyla işlerin yürüyeceğini düşünenler yanlış. Chelsea gelir kalemleri açısından hâlâ Avrupa'nın en iyi 10 kulübü arasında. Geçen seneden bu yana pek bir artış yok, artık beşinci değil, altıncılar. Ama 221 milyon euroluk gelirleriyle hiç de fena bir yerde değiller ve bunu Abramovich'li dönemde başardılar. Kasalarının aktif hanesinde tam 221 milyon euro birikti. Onlar da tıpkı diğer Premiership kulüpleri gibi yayın gelirlerinden şikâyetçi. Tabii bu durum seneye onlar için de değişecek ve atağa geçecekler. Yine en fazla yayın gelirine sahip ikinci İngiliz kulübü onlar. Asıl sükselerini ise maç günü gelirleriyle yapıyorlar. 83.4 milyon euroyla bir tek Manchester United'in gerisindeler. Eğer stat kapasitesi 42 binde kalmasa daha da yükselirdi ki söylentiye göre bunun hazırlığını da yapıyorlar. Böylece maç günü gelirlerini katlama şansları olacak. Zaten bu kalemde ilk beşte üç İngiliz, iki de İspanyol var. Peter Kenyon 2014'te zirveye yerleşeceklerini iddia ediyor. Bunun için stadı büyütme ya da yeni bir stat yapmak kaçınılmaz.



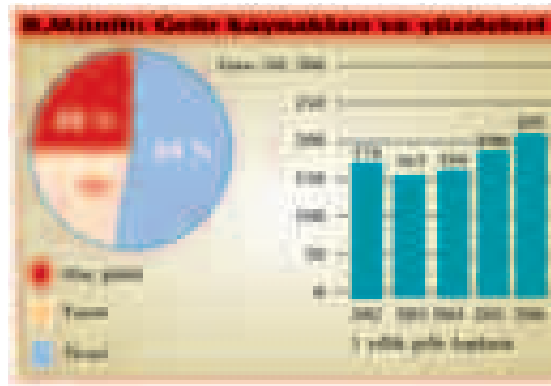
## 7 Inter

İtalyanların ilk 7'de üç takımla yer alması azımsanacak bir başarı değil. İşte bu zincirin son halkası. Inter yüzde 17'lik bir gelir artışı ile 206.6 milyon euroluk bir gelire ulaşmış oldu. Bu hamleyle iki basamak birden yükseldiler. Onlar da yayın gelirlerinin keyfini sürüyorlar. Bu kaleme diğer İtalyanların ardından üçüncü sıradalar. Ticari gelirlerini yüzde 23'le zıplattılar ama hâlâ istedikleri noktada değiller. Mesela Hamburg'un bile gerisindeler. Diğer ülkedaşları gibi maç günü geliri konusunda mutsuzlar. Ortalama 6 bin seyirci kaybettiler ve maç günü gelirleri yüzde 18 düştü. Ama görünen o ki imzaladıkları televizyon anlaşmaları onları daha uzunca bir süre bu listede tutacak.



## 8 Bayern Münih

Aslında yayın gelirlerindeki düşüklük olmasa en sağlıklı kulüplerden biri Bayern Münih. Maç günü gelirlerinde altıncılar, ticari gelirlerde ise bir tek Real Madrid'in gerisindeler. Allianz Arena'ya geçtikten sonra seyirci ortalamaları tam 14 bin arttı ve 67 bine oturdu. Ticari gelirlerde bir miktar da olsa düşme var. Ama bu konuda o kadar iyiler ki kısa sürede yeniden yükselişe geçeceklerdir. Yıllık forma geliri 17 milyon euro olan bir takımdan bahsediyoruz sonuçta. Şampiyonlar Ligi'nden erken eleniyor olmaları onları üzüyor bu aralar. Haliyle bu durum gelirlerini de etkiliyor. En iyi 10 kulüp arasında en az yayın gelirin sahip olmaları onları ilk beşten uzak tutuyor.



Bu sezon bu konuda da artış gösterecekler ve seneye ilk beşe göz dikecekler. Fakat halihazırdaki durumları ve elde ettikleri 204.7 milyon euroluk gelir onları uzun süre ilk 10'da tutmaya yetecek gibi.

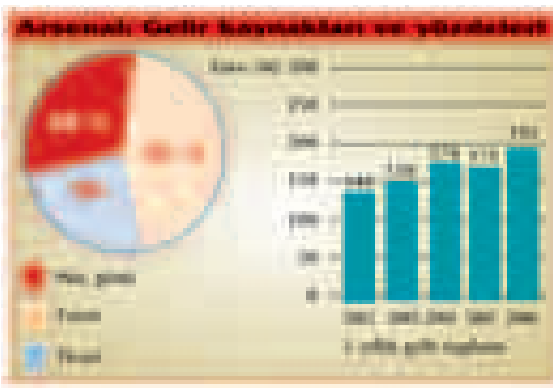
## 9 Arsenal



192.4 milyon euroluk geliriyle ilk ondaki üçüncü İngiliz Arsenal. Yine ilk onda 200 milyon euro sınırının altında kalan iki takımdan biri. Asıl başarısı ise yayın gelirleri. Bu kategoride en iyi İngiliz takımı Gunners. Geçen seneye göre bir basamak

yükselmelerinin sebebi ise toplamda yüzde 12'lik genel gelir artışı. Maç günü gelirlerinde bir artış var ama asıl artış seneye belli olacak. Çünkü yeni biten Emirates Stadyumu'nun etkisi ancak o zaman ortaya çıkacak.

Şampiyonlar Ligi'nden en fazla geliri onlar elde etti. Tam 34.7 milyon euro. Ticari gelirlerini de artırmayı başardı ve belli ki yükselmeye devam edecek. Ama bunun için daha iyi skorlar almak zorundalar. Hele de Şampiyonlar Ligi'nde.



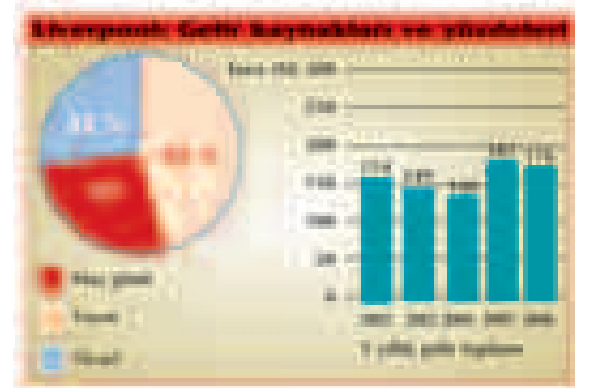
## 10 Liverpool



İlk onun son konuğu Liverpool. Geçen sene sekizinciydiler, gelirlerindeki yaklaşık 5 milyon euroluk düşüşle bu sene iki basamak gerilediler. 176 milyon euro ilk on sıradaki diğer takımların oldukça gerisinde. Kupayı kaldırdıkları seneye göre tam 14.6 milyon daha az Şampiyonlar Ligi geliri elde ettiler. Maç günü gelirleri açısından da en kötü İngiliz konumundalar. O kadar ki, Manchester United

neredeyse onları ikiye katlamış durumda. Tabii bunda düşük bilet fiyatları ve daha düşük kapasiteli stadyumları da etkili. Asla yalnız yürümeyecekleri Anfield Road yerine Stanley Park'ta bir stat yapacakları söyleniyor.

Mali açıdan iyi bir hamle gibi gözükse de bu proje, oyuna etki açısından ağır eleştiriliyor. Rivayetler bununla da bitmiyor. Yakında kulübün satılacağı da söyleniyor. Bakalım bu dedikodular asırlık çınarı nasıl etkileyecek?





# Orkun Orkun'a karşı



*Orkun Usak*



**Galatasaray'da yetişti ama kendisini Anadolu'da buldu. Elazığspor'daki çıkışı onu Ankaragücü'ne taşıdı. Kendi deyimiyle "düştü, kalktı, zıpladı, yine düştü ve kalktı." Ligde tutunmaya çalışan Erciyesspor'u kupa finaline elleriyle çıkardı. Yeniden alındığı Milli Takım kadrosunda, 16 yaşında çizdiği Euro 2008'de kaleyi koruma hedefine yürüyor. "Rakibin kim?" sorusuna ise "İnsanın tek rakibi kendisidir. Ankaragücü'nde yedek kalan da Orkun, Erciyesspor'da bir çıkış yakalayan da Orkun. İçimdeki negatif Orkun'u ne kadar bastırabilirsem, ona ne kadar hâkim olabilirsem işte o zaman iş bitmiştir" cevabını veriyor.**

## Mazlum Uluç

▼Elazığspor'dan Ankaragücü'ne transfer olduktan sonra Milli Takım'a seçildin ancak sonrasında bir duraklama dönemi yaşadın ve kulübünde genç bir kaleciyle girdiğin rekabette yedeğe düştün. Dolayısıyla Milli Takım'dan da uzak kaldın. O dönemde yaşadıklarından söz eder misin?

▲Elazığspor'dan Ankaragücü'ne geldiğim dönem benim için çok başarılı bir dönemdi. Milli Takım'ın Danimarka, Ukrayna, İsviçre gibi çok önemli maçlarında kadroda yer aldım. Bu sezon başladıktan sonra ise performansımda bir düşüş oldu. Bunun yanında Hikmet Karaman'ın gelişle birlikte oynamamaya başladım. Tabii futbolcu bu durumdan rahatsızlık duyuyor, oynamak, kendini göstermek istiyor. Bir de ben oynayacak kapasitede olduğuma inanıyordum ve yedekte kalmak beni rahatsız etti. Bu nedenle Ankaragücü'nden ayrılıp Erciyesspor'a transfer oldum.

## Milli Takım hedefini 16 yaşında seçmiştim

▼Sen büyük hayaller kuran bir oyuncusun. İtalya Ligi'nde oynamak gibi bir hedefin vardı. Ankaragücü'nde yedek kaldığın dönemde o hayalinden uzaklaştığını düşündün mü?

▲Hayır, hayır. 16-17 yaşımdayken arkadaşlarımla konuşurken bazen benimle dalga geçerlerdi. Ben de onlara "Şampiyonlar Ligi maçlarında oynayacağım, eğer dalga geçerseniz size bilet göndermem" derdim. O zamandan itibaren kendime şu hedefi çizmiştim: 2006 Dünya Kupası'nda Milli Takım kadrosunda yer almak ve 2008 Avrupa Şampiyonası'nda da kaleyi korumak. Beni çok eskiden tanıyanlar bunu bilir. 2006'ya katılamadık, eğer katılsaydık kadroda yer alacaktım. Şimdi önümüzde 2008 Avrupa Şampiyonası var ve ben iyi bir çıkış yakaladım. Bu periyodu bozmazsam neden Euro 2008'de Milli Takım'ın kalesinde olmayayım?

▼Ankaragücü'nde yedek kaldığın dönemde antrenman sahasında Hikmet Karaman'a omuz attığını biliyoruz. Bir oyuncuyu hocasına omuz atma noktasına getiren psikolojiden söz eder misin?

▲Bence de sorulması gereken şey bu, bir oyuncu bu noktaya nasıl gelebiliyor veya getiriliyor? Herkes herkesi sevmek zorunda değil ama herkes birbirine saygı göstermek, objektif ve açık olmak zorunda. O dönemde şimdi anlatamayacağım bazı şeyler yaşandı ve benim kafam karıştı, daha doğrusu karıştırıldı. Bir

de üstüne yedek kalmak ve oynayamamak eklendi.

▼Ama sen biraz önce performansın oynamak için yeterli olduğuna inandığını söyledin.

▲Bazen futbolun içinde sizin engel olamadığınız şeyler de çıkıyor karşınıza. Bunları da yenmek lazım. Ama bunları yenerken bir psikolojik savaş vermeniz gerekiyor. Ben o yolu pek tercih eden bir insan değilim. Daha önceki dönemlerimde de anlaşmazlığa düştüğüm antrenörlerim oldu ama sonucu hep tatlıya bağlamasını bildim. Ben kin güden, insanlara saldıran bir tip değilim. Ama orada o anda onu yapmam gerekiyordu. Hocamla yan yana geçerken omuzumla şöyle bir dokundum.

▼Peki, şimdi Hikmet Hoca ile görüşüyor musunuz?

▲Tabii görüşüyorum Ama o dönemde şöyle bir şey vardı; içinizde bir enerji var, oynamak, çıkış yapmak istiyorsunuz, oynatılmamaktan dolayı rahatsızsınız. Ama hiçbir şey yapamıyorsunuz. İnsan oynamadıkça kötü kötü düşünmeye başlıyor. Acaba hiç oynatılmayacak mıyım endişesine kapılıyor. Derken içinizdeki enerji negatife dönüşüyor. Ben o dönemde bunu yaşadım.

▼Yani omuz atan "kötü" Orkun muydu?

▲Kötü Orkun değildi de isteyen, arzulayan Orkun'du diyelim.

## Erciyes'e Bülent Hoca için geldim

▼Devre arasında Ankaragücü'nden ayrılıp Erciyesspor'a geldin. Erciyesspor herkesin "kesin küme düşecek" diye baktığı, ligin ilk yarısında en fazla gol yiyen takımdı. Böyle bir takımda görev kabul etmek

**16-17 yaşımdayken 2006 Dünya Kupası'nda Milli Takım kadrosunda yer almayı ve Euro 2008'de kaleyi korumayı kendime hedef seçmiştim. Bu çıkışı korursam neden Euro 2008'de Milli Takım'ın kalesinde olmayayım?**

**Erciyesspor'a gelirken takımın ligdeki konumuna, attığı, yediği gole hiç bakmadım. Sadece "Bülent Hoca burada, ben onunla bu mücadeleye gireceğim" diye geldim. Aradığımı da buldum. Zaten benim aradığım şey huzurmuş.**

**Daha iyiye ulaşmak için arkamda beni zorlayacak bir nefese ihtiyacım yok artık. Ben o yolu buldum, kendi kendime yürüyebiliyorum. Arkamda kimse olmasa da beni zorlayan biri varmışçasına çalışırım. Bu bilince ulaştım.**

**Bazen oynamamak oynamaktan daha faydalı oluyor. Ankaragücü'nde oynamadığım dönemde çok daha fazla şey öğrendim. Oynarken bir çarkın içinde yuvarlanıp gidiyorsun, otururken ise tablonun geneline bakabiliyor ve eksiklerini çok daha iyi görebiliyorsun.**

**cesaret işi olsa gerek.**

▲Devre arası olduğunda Ankaragücü'nden ayrılmak ve oynayacağım bir takıma gitmek istediğimi yöneticilerime söylemiştim. Sağolsun Cemal Aydın da "tamam" dedi. O dönemde Bülent Hoca Erciyesspor'la anlaştı ve beni istedi. Buraya gelirken takımın ligdeki konumuna, attığı, yediği gole hiç bakmadım. Sadece "Bülent Hoca burada, ben onunla bu mücadeleye gireceğim" diye geldim.

▼Peki, Erciyesspor'da aradığınızı bulduğunu söyleyebilir misin?

▲Kesinlikle buldum. Benim aradığım şey huzurmuş ve Erciyesspor'da bu huzuru buldum. Zaten onun için iyi performans veriyorum. Burada futboldan başka uğraşacak, kafanı yoracak bir şey yok. Ankaragücü'nde ise futboldan başka şeyler de vardı kafamı yoran.

▼Bir kaleci sağlam bir savunmanın arkasında rahat olmayı mı tercih eder, yoksa "Bana çok iş düşsün de kendimi göstereyim" diye mi düşünür?

▲Çok top gelirse oyuna adapte olma şansınız daha fazla. Az top gelirse konsantrasyonunuz bozulabilir.

Zaten büyük takımların kalecilerini belirleyen nokta da budur. İki tane top gelir, birini kurtarır, birini yersen iyisin, ikisini de yersen kötüsün, ikisini de kurtarırsan süper kalecisin. Tabii ki defansım çok iyi oynasın, ben de onlarla konuşayım, irtibat halinde olayım, yönlendireyim ve hiç top gelmesin, oraya sandalye koyayım, çay içeyim isterim. Ama bir yerde de insan kendisini göstermek istiyor. Karşı karşıya kurtarayım ya da topu çataldan çıkarayım diye gönlünden geçiyor. Ancak benim asıl tercihim iyi bir "defansı yönlendireyim ve kaleme hiç top gelmesin"dir.

## Kaleciliğin değişen ritmine ayak uydurdum

▼Kalecilik sürekli aşama kaydeden bir mevki. Çizgi üzerindeki kaleciden yan toplara çıkan kaleciye, ardından topu oyuna iyi sokan kaleciye ve son olarak da libero gibi oynayan kaleciye doğru bir gelişme yaşandı. Sen kendini bu gelişmenin neresinde görüyorsun?

▲Dino Zoff'un 1970'lerdeki bir



maçını kasetten izledim. Topu ceza sahası içinde 10 dakika dolaştırdı. O günlerden bugüne kalecilik büyük bir aşama kaydetti. İnsanlar sadece gelen topu kurtaran kaleci istemiyor. Ceza sahasına hâkim, savunmanın arkasına atılan topları öne çıkıp önleyen, bunun dışında arkadaşlarına pas verebilen kaleciler iyi kaleci olarak nitelendiriliyor. Mesela Van der Sar bir defans oyuncusu gibi oyuna katılıyor. Ama Hollanda ekolünde bu var. Galatasaray'da olduğum dönemde bir turnuva için yurtdışına gitmiştik, biz atlayıp zıplayarak ısınırken Hollandalı kaleciler ısınmayı ayak içi paslarla yapıyorlardı. Ajax'ın altyapısına karşı oynadık, adamlar ceza sahası içinde kalecilerine pas atıyordu. Ben de kendimi bu noktada iyi görüyorum ve kaleciliğin değişen ritmine ayak uydurduğumu düşünüyorum.

▼Büyük takımlarda yedekte bekleyen birçok yetenekli kaleci var. Sense büyük takımda yedek beklemektense Anadolu'nun herhangi bir takımında oynamayı tercih ettin. Geriye dönüp baktığında bu tercihten bir pişmanlık duyuyor musun? Senin konumunda olan kalecilere ne tavsiye edersin?

▲Öncelikle şunu söyleyeyim, Galatasaray'ın lisanslı oyuncusu olana kadar futbolu hobi olarak yapıyordum. Ama mukavele imzaladığım gün şunu düşündüm, ben ya futbol oynayıp kazancımı bu işten sağlayacağım ya da okuyacağım. Ailem de okumamı istiyordu. Ancak ben imza attığım gün kararımı "Futbol oynayacağım" diye vermiştim. Futbol oynayacağım ama nerede oynayabilirsem orada oynayacağım. Galatasaray'ın imkânları çok güzeldi, belki kalsaydım parasal açıdan daha üst düzeyde olurdu. Oynamazdım ama altımda bir cip olurdu, Florya'da bir evim olurdu. Florya'da şimdi yine evim var ama 6 sene sonra. Ben bu süreçte mücadele etmiş, oynamış ve kendimi tatmin etmiş oldum. Bu arada geçirdiğim dönemde düştüm, kalktım, zıpladım, tekrar düştüm, yine kalktım ve bu mücadelenin içinde yoğruldu. Böyle bir hayat benim açımdan çok daha keyifliydi. Kimseye akıl vermek bana düşmez, herkes kendi yolunu çizer ama benim yapacağım şey, bir yerde oynama fırsatı bulamadıysam başka bir yerde yeniden denemektir. Bir de bir oyuncunun performansını bilmeden hakkında yorum yapamazsınız. Mesela Fenerbahçe'de Serdar oynamıyordu ve kimse de öyle bir kaleciyi bilmiyordu. Ama demek ki bir potansiyeli varmış, oynadığında ortaya çıkardı. Şimdi herkes "Serdar iyi oynuyor" diyor. Demek ki herkes yeteneğini gösterebileceği yani

oynayacağı yere gitmeli.

▼Daha önceki takımlarında hep bir rekabet içinde oldun. Elazığ'da Kingston'la, Ankaragücü'nde önce Zafer'le sonra da Serkan'la yarıştın. Ancak Erciyesspor'da rakipsiz gibisin. Performansın açısından hangisi daha faydalı?

▲Demek ki o dönemlerde bir rekabete ihtiyacım varmış. Bugün bana sorsanız, "Arkanda bir kaleci olmadan sezonu götürebilir misin?" diye, götürebilirim. Ama o zaman götüremezdim. O zaman bugünkü zihinsel hazırlığım yoktu. Arkamda bir nefesin olması beni daha iyiye

**Myhre'nin oynadığı maçı bir kaleci futbol hayatında belki de bir kere oynar. Onun maçtan sonraki çöküşünü görünce çok üzüldüm. Çünkü her kalecinin başına böyle bir şey gelebilir. Keşke birimiz onu teselli etmeye gitseydik, çok şık olurdu.**

**Nikopolidis ve Myhre'nin yediği golleri bir Türk kalecisi yese onu Türkiye'ye sokmazlar. Oysa Norveç'in antrenörü maçtan sonra "Kötü oynadık ve berabere kaldık" dedi ama Myhre'nin adını bile söylemedi.**

**Büyük takımlarda oynamak gibi bir hevese sahip değilim. Bir oyuncu nerede huzur buluyorsa orada oynamalı. Bir takıma gidip yedek kalmaktan veya kötü oynamaktansa, huzurlu olduğun yerde kalıp iyi anılmak çok daha önemli.**



gitmek için zorluyordu. Şimdi daha iyiye ulaşmak için arkamda beni zorlayacak bir nefese ihtiyacım yok. Ben o yolu buldum, kendi kendime yürüyebiliyorum. Eskiden çalışma tempom bu kadar iyi değildi. Bu kadar amaca yönelik çalışmıyordum. Ama şimdi arkamda kimse olmasın, tek kaleci ben olayım, yine beni zorlayan biri varmışçasına çalışırım. Bu bilince ulaştım.

▼O bilinçlenme sürecinden söz eder misin? Bu noktaya nasıl ulaştın?

▲18 yaşında evinden bin kilometre uzağa, Elazığ'a gidersin, orada biraz kafayı yersin, sonra Ankaragücü'ne dönersin, oynarsın, oynamazsın. İnanır mısınız, bazen oynamamak oynamaktan daha faydalı oluyor. Ankaragücü'nde oynamadığım dönemde çok daha fazla şey öğrendim. Çünkü oynarken insan düşünmüyor. Bizim bir doktorumuz vardı Ahmet ağabey, "Sakatlık iyi bir şeydir, o dönemde bütün eksiklerini telafi edebilirsiniz" derdi. Gerçekten de öyle. Oynarken bir çarkın içinde

yuvarlanıp gidiyorsun, otururken ise tablonun geneline bakabiliyor ve eksiklerini çok daha iyi görebiliyorsun. Ben bunu yapabildiğim için çok daha bilinçliyim.

▼Nikopolidis ve Myhre'nin yediği gollerin en yakın şahitlerinden birisin. İkisi de önemli kaleciler ama bir amatör kalecinin yapmayacağı hataları yaptılar. Bunu neye bağlıyorsun?

▲Nikopolidis'e de Myhre'ye de "Bizim için güzel güzel goller yeyin" deseniz, öyle golleri yiyemezler. Çünkü gerçekten ikisi de üst düzey kaleciler. Böyle maçları sadece şanssızlık diye adlandırıyorum. Özellikle Myhre'nin oynadığı maçı bir kaleci futbol hayatında belki de bir kere oynar. O da bize denk geldi. Myhre'nin maçtan sonraki çöküşünü görünce çok üzüldüm. Çünkü her kalecinin başına böyle bir şey gelebilir. Keşke birimiz onu teselli etmeye gitseydik, çok şık olurdu.

▼Peki, bizim ülkemizde bir kaleci

böyle goller yeseydi ne olurdu?

▲Esasında konuşmamız gereken konu da bu. O golleri bir Türk kalecisi yese onu Türkiye'ye sokmazlar. Onların bakış açısıyla bizimki çok farklı. Norveç'in antrenörü maçtan sonra "Kötü oynadık ve berabere kaldık" dedi ama Myhre'nin adını bile söylemedi. Bu golü Türkiye'den bir kaleci yeseydi antrenörlerin genel tavrı "Bireysel hatalar yaptık ve kaybettik. Bizi şu yaktı, bu yaktı" olurdu. Çünkü insanlar hemen sığınacak liman arıyor.

▼Evet, Türkiye'de kulüp antrenörlerinin zaman zaman oyuncularını aslanların önüne attığına şahit oluyoruz.

▲Bu da düzenin bir parçası. Siz hiç çocukluğunu gittiği yere götüren bir antrenör gördünüz mü? Türkiye'de böyle bir şey yok, çünkü ülkemizde antrenörlerin uzun vadeli çalışmak gibi bir imkânı yok. Geliyorsunuz, 10 hafta sonra gidiyorsunuz. Antrenörler gittikleri

yerde bavullarını bile açmıyor, sadece iç çamaşırlarını ve çoraplarını çıkarıyor. Sistemin değişmesi lazım ki insanlar da birbirlerine tahammül edebilsin, antrenör "Bu maçı bu çocuk için kaybederim" diyebilsin.

▼Yeni toplar kalecilerin korkulu rüyası galiba. Nikopolidis ve Myhre'nin yediklerinin dışında Dünya Kupası'nda da ilginç gol örnekleri yaşadık. Toplarla ilgili teknolojik gelişmeler kalecileri nasıl etkiledi?

▲Yunanistan maçında oynadığımız top Adidas'tı. Antrenmanlarda da o topla çalıştık. Hamit bir şut attı, top havada üç kere yön değiştirdi ve gol oldu. Hoca "Ne yapıyorsun?" diye sordu. "Görmedim ki" cevabını verdim. Top teknolojileri de bunu istiyor galiba. Kalecinin işi iyice zorlaşıyor.

## İstanbul heveslisi değilim

▼Gelecekle ilgili planlarından söz edelim biraz da.

▲Büyük takımlarda oynamak gibi bir hevese sahip değilim. İstanbul'da doğdum, büyüdüm, oranın kültürüyle yetiştim. Anadolu'da oynayan arkadaşlarımız İstanbul'un cazibesine kapılıp "Orada oynayacağım" diyebiliyor ve kendilerine göre de haklılar. Ama benim böyle bir hevesim yok. Önüme reddedilemeyecek bir teklif koyarlarsa elbette kabul ederim. Ancak İstanbul'da oynamak için de can atmıyorum. Çünkü ben insanın nerede huzur buluyorsa orada oynaması gerektiğine inanıyorum. Bir takıma gidip yedek kalmaktan veya kötü oynamaktansa burada kalıp huzurlu bir şekilde iyi anılmak bence çok daha önemli.

▼Anadolu'daki futbolcuların İstanbul'da oynamak için can attığı bir ortamda beşinci bir şampiyon

çıkması mümkün mü?

▲Bu ülkeden beşinci bir şampiyon çıkacağına inanan biri değilim. Anadolu ekiplerinin oyuncuları bir yere kadar takım oyunu oynuyor ama bir noktadan sonra şahsi oynamaya başlıyor. Onbir kibrit çöpünü bir arada tutup kıramazsınız ama her birini tek tek kolaylıkla bölersiniz. Ülkemizde de böyle oluyor.

Anadolu'dan bir takım biraz göz önüne gelince oyuncuların anlayışı değişiyor. "Beni şu takım istiyor, daha iyi oynamalıyım, izleniyorum" gibi düşünceler devreye girdi mi iş şahsileşiyor ve zincir kopuyor.

▼Rüşü'nün yaşı ilerliyor. Ondan sonra genç kaleciler arasında Milli Takım için bir yarış başlayacak. Belki de 2008 finallerinde bu genç kalecilerden biri oynayacak. Sen bu yarışın neresindesin ve en önemli rakiplerin kimler?

▲İş ne olursa olsun backgroundun iyi olması gerektiği görüşündeyim. Yani ne iş yaparsanız yapın o konuda iyi bir eğitim almanız lazım. 1993'te Galatasaray'da ilk başladığımda kaleci antrenörümüz Eser Özaltındere'ydı. Altı yıl boyunca her gün bilfiil kaleci antrenmanı gördüm. Kerem'le ben Eser Hoca'nın öğrencileriydik. Türkiye'de kalecilik konusunda en fazla bilgi birikimine sahip isimler sorulursa Kerem'i ve kendimi söyleyebilirim. Başka takımlarda antrenörünüz "Geç kaleye" der, geçersiniz. Ama biz öyle değildik. İşin bilimsel tekniğiyle yetiştirildik. Kötü kaleci olma şansımız yoktu. Yanlış bir şey yapmak istesem de bilinçaltım beni doğruya yönlendirir. Doğrular meleke haline gelmiş çünkü. Bu yarışta herkes öne çıkmak isteyecektir. Ama bu hedef benim bugünkü hedefim değil. Başta da söylediğim gibi yıllar öncesinden 2008'de Milli Takım'ın kalesinde olmayı kafama koymuştum. O

zamanlar bu bir hayaldi belki ama bugün geldiğim noktada bu hedefe ulaşacağıma gerçekten inanıyorum. Çünkü ben futbolu, bıraktığım gün 1 milyon dolar param, iki evim, bir arabam olsun diye oynamıyorum. Bir yandan keyif alırken, diğer yandan da kariyer peşindeyim.

Türkiye'de nasıl ki Turgay Şeren'den, Rüşü Reçber'den söz ediliyorsa, ben de "Bu ülkeden bir kaleci Orkun geçti" dedirtmek istiyorum. Zaten bunu yaptığınız zaman para, şan, şöhret beraberinde gelir. Bu nedenle kafamda parayla ilgili bir düşünce yok.

## Tek rakibim içimdeki Orkun

▼Peki, kimi rakip olarak görüyorsun kendine?

▲Hiç kimse rakip değil. Her zaman insanın tek rakibi kendisidir. Niye dersensiz, Ankaragücü'nde yedek kalan da Orkun, bugün Erciyesspor'da bir çıkış yakalayan da Orkun. Herkesin içinde bir tane daha var. Biri pozitif düşünüyor, diğeri "Yok yok, hayır" diyor. Ben içimdeki negatif Orkun'u ne kadar bastırabilirsem, ona ne kadar hâkim olabilirsem işte o zaman iş bitmiştir. Ben bunu öğrenmeye ve içimdeki Orkun'u durdurmaya başladım, ona hükmettiğim sürece önüm açık, hiç kimse benim rakibim olmaz.

▼Milli Takım'a yeniden dönüşünü nasıl değerlendiriyorsun?

▲Orada olmak çok keyifli. Uzun zamandır gitmediğim için içimde bir özlem varmış. Ay-yıldızlı eşofmanın altında olmak bambaşka bir şey. Kendini özel hissediyorsun. Çünkü Türkiye'de Milli Takım kadrosunda 30 futbolcu var ve sen de onlardan birisin. Yaptığın iş takdir gördüğü için daha da büyük keyif alıyorsun.

▼Bir de çok tartışılan bir istavroz meselesi var. Gerçi sen bu konuya bir açıklama getirdin ama detaylarını anlatabilir misin?

▲Bu hareketi çok uzun zamandan beri yapıyordum. Maça çıkarken hep "Allah'ım, top bana geleceği zaman inşallah defolur" diye dua ediyordum. Ankaragücü'nde son dönemlerde oynayamadığım için piyasanın biraz dışında kaldım. O maça bu hareketi yapınca, "Orkun canlı yayınlanan bir maç yakaladı, gündeme gelmek için bunu yapıyor" dendi. Garibime giden ise "İstavroz mu çıkardın?" diye sorulması. Çıkarsam ne olur ki? Ben Hristiyan da olabilirim, başka bir din mensubu da. O hareket benimle dua ettiğim Allah arasında olan, başkaları için hiçbir anlam taşımayan, sadece benim için özel olan bir hareket.

▼Kendini çok iyi ifade eden bir oyuncusun. Avrupa'da örneklerini görüyoruz ama ülkemiz için nadir örneklerden birisin. Bu birikiminden söz eder misin biraz?

▲Röportaja gelmeden önce konuşma haptı içiyorum (Gülüyor). Bunun bir açıklaması yok. Düzgün konuşmak için bir çaba sarfetmiyorum. Günlük yaşamdaki konuşma

biçimim de bu. Bu birikimi ailemden uzak kaldığım dönemlerde edindim. İnsanın kendini en iyi geliştirme yöntemi kendisiyle baş başa kalmasıdır. 18-19 yaşında ailemden ayrı kaldım, 4-5 ay evime dönemediğim, annemi, babamı çok özlediğim dönemler oldu. O dönemlerde insanın kitap okumaktan, müzik dinlemekten başka yapacak bir şeyi yok. Elazığ'da Beethoven ve Bach dinlemeye başladım. Sonradan baktım ki bu müzik beni itmiyor, hatta hoşuma gidiyor. Demek ki insan bir müddet yalnız kalmalı ve kendisini dinlemeli. Demek ki futbol oynadığım dönemlerde bana kendimi dinleyip, kişisel olarak geliştirebileceğim periyotlar sunulmuş. Hem futbol adına hem de kişisel gelişimim adına. Bunun için şükrediyorum.

▼Kitap tercihlerin neler, genellikle ne okursun?

▲Daha çok bilim-kurgu ve korku kitaplarını seviyorum. Son olarak "Yatmadan Önce Yüz Fırça Darbesi"ni okuyorum.

▼Sinemayla aran nasıl?

▲Film izlemeye bayılırım. Ama sinemaya gitmekten çok DVD izlemeyi seviyorum. Bende biraz miskinlik vardır. Kalk, taksiye bin, sinemaya git falan zor gelir. 400 civarında DVD koleksiyonum var. Burada da tercihlerim bilim-kurgu, korku ve üçüncü sırada da komedi şeklinde. En beğendiğim oyuncuların biri Brad Pitt. Özellikle Truva filmindeki performansına hayran kaldım. Keza Babil filminde de çok iyiydi. Elbette Robert de Niro ve Al Pacino'nun her filmini zevkle izlerim. Bayanlardan da Julia Roberts'ı çok beğeniyorum. Görüntü olarak değil, oyunculuk olarak. İlle de görüntü diyeceksek, hadi ona da Catherine Zeta-Jones diyelim.

▼Şu İtalya hedefine dönelim ve somut bir şey sorayım. İtalya'da hangi takıma gitmek istersin? Mesela "Önce Udinese'ye gidip İtalya'ya bir adım atayım da Milan, Inter sonra olur" mu diyorsun? Yoksa gözün direkt büyük takımlarda mı?

▲Ben de zaten Udinese'ye gideyim diyecektim ya da Parma'ya. Galiba benim kişiliğime işledi, kolay bir şeyleri elde etmek hoşuma gitmiyor. Gerçi şu anda havada konuşuyoruz ama mesela İtalya'da herhangi bir takıma gidip kendimi ispat etmek ve ondan sonra yükselmeye başlamak çok daha keyifli olur. Bir anda Milan'a gidip gözbebeği olmak hoşuma gitmez. Herhangi bir takımda kendimi ispatlayıp insanların saygısını kazanmak, emek vererek bir noktaya ulaşmak beni mutlu eder. ■





52 üye ülkesi bulunan UEFA'nın düzenlediği Şampiyonlar Ligi, ilk bakışta 5, biraz daha derinden incelendiğinde ise 3 ülkenin tekeline girmiş durumda. Hep aynı ülkelerin hep aynı takımları zirvede. Bu tablo futbolun “belirsizlik ilkesi”ne büyük zarar veriyor. Bu takımlar Şampiyonlar Ligi'nden kazandıkları paralarla güçleniyor ve güçlendikçe daha fazla para kazanıyor. UEFA'nın yeni Başkanı Platini'yi de rahatsız eden ve çözüm arayışına iten bu “vahşi kapitalist” tekelin kırılma çaresi “Amerikan Modeli”nde yatıyor!

# Bu tekel nasıl kırılır?



Son beş sezonun Şampiyonlar Ligi çeyrek finalistlerine bakıldığında, toplam 40 takımdan 35'i İspanya, İngiltere, İtalya, Fransa ve Almanya'dan. Bu beş ülke, son sekize kalanların yüzde 87.5'lik bölümünü oluşturuyor.

Liverpool iki sezon önce ön eleme turu oynayarak kupaya uzanırken, cirosunun % 21'ini Şampiyonlar Ligi gelirleri oluşturuyordu. Son 4 sezonda takımlara dağıtılan 2.284 milyar dolarlık para ödülünün 1.046 milyar dolarlık bölümü en çok kazanan 10 takımın oldu.

Şampiyonlar Ligi'ne sürekli katılanlar, elde ettikleri gelirlerle kendi liglerindeki rekabeti de bozuyor. En çarpıcı örnek olarak gösterilebilecek Lyon, 110 milyon euroluk bütçeye ulaştı. Fransa'daki en yakın takipçisi Marsilya'nın bütçesi ise 75 milyon euro.

Şampiyonlar Ligi'ni büyük ülkelerin tekelinden kurtarmak, ancak “Amerikan Modeli”yle mümkün olabilir. “Kapalı Lig” sisteminin uygulandığı bu modelde takımlar arasındaki rekabet “draft” ve “salary cup” uygulamalarıyla korunuyor.



Michel Platini UEFA Başkanlığı seçimini kazanırken, en önemli kozu Şampiyonlar Ligi formatında yapacağı değişiklikti. Fransız futbol adamı, başkanlık koltuğuna oturduktan sonra güçler dengesinin yeniden düzenlenmesi konusundaki kararlılığını ortaya koydu. Her ne kadar Şampiyonlar Ligi'nin kaymağını yiyenler Platini'nin bu yaklaşımını gerçekçi bulmasa da, UEFA'nın çiçeği burnundaki patronunu haklı kılan pek çok neden var. Öyle ki, son beş sezondur Şampiyonlar Ligi mücadelesi, UEFA'ya üye çoğunluğun değil, azınlığın beklentilerine cevap verir bir duruma geldi. Bu da ister istemez pastadan pay alamayan özellikle küçük ülke takımlarını isyan ettirdiği gibi, spor ekonomisinin önemli bir unsuru olan “belirsizlik ilkesi” anlayışına da zarar veriyor. Bu sezon Şampiyonlar Ligi'nde çeyrek finale İngiltere'den 3, İtalya'dan 2, İspanya, Almanya ve Hollanda'dan 1 takım kaldı. Ortaya çıkan bu tablo, son beş sezonun bir yansıması gibi.

Kulüpler düzeyinde Avrupa'nın 1 numaralı organizasyonu, adeta İngiliz, İtalyan, İspanyol, Fransız ve Almanlar'ın oyuncağı haline geldi. Bu eleştiriyi sayısal değerlerle süslediğimizde, gerçekler tüm çıplaklığıyla görünüyor. Son beş sezonun Şampiyonlar Ligi çeyrek finalistlerine bakıldığında, toplam 40 takımdan 35'i İspanya (5; R. Madrid, Barcelona, Valencia, Villarreal, Deportivo), İngiltere (4; Arsenal, M. United, Liverpool, Chelsea), İtalya (4; Milan, Inter, Juventus, Roma), Fransa (2; Monaco, Lyon) ve Almanya'dan (1, B. Münih) çıktı. Bir başka ifadeyle bu beş ülke, son sekize kalanların yüzde 87.5'lik bölümünü oluşturuyor. Bu hesap İngiltere, İtalya ve İspanya için yapıldığında, bu üç ülkeden çeyrek finale yükselen takım oranı % 72.5, yarı finale yükselen

takım sayısı % 75. Bu beş ülke dışında, son beş sezonda sadece Hollanda ve Portekiz, çeyrek finale takım çıkartabildi. Futbolun Avrupa Kitası'ndaki popülerliği göz önüne getirildiğinde, mevcut tablo hiç de eşitlik ilkesiyle bağdaşmıyor. Eşitliği bozan en önemli uygulama, Şampiyonlar Ligi'ne İngiltere, İspanya, İtalya, Fransa, Almanya gibi futbol cirosu beş büyük Avrupa ülkesinden, 3-4 takımın kabul edilmesi. Her ne kadar bunlardan 2 tanesi eleme turlarına katılsa da, hem ekonomik olarak güçlü hem de seribaşı olmanın getirdiği avantajlarla gruplara kalmakta zorlanmıyorlar (\*) ve

### Şampiyonlar Ligi'nde Son Beş Yılın Çeyrek ve Yarı Finalistlerinin Ülkelere Göre Dağılımı (2002/03-2006/07)

| Ülke      | 2006-07 | 2005-06   | 2004-05   | 2003-04 | 2002-03  |
|-----------|---------|-----------|-----------|---------|----------|
| İngiltere | 3 (3)   | 1 (1)     | 2 (2)     | 2 (1)   | 1 (-)    |
| İtalya    | 2 (1)   | 3 (1)     | 3 (1)     | 1 (-)   | 3 (3)    |
| İspanya   | 1 (-)   | 2 (1)     | -         | 2 (1)   | 3 (1)    |
| Almanya   | 1 (-)   | -         | 1 (-)     | -       | -        |
| Fransa    | -       | 1 (1)     | 1 (-)     | 2 (1)   | -        |
| Hollanda  | 1 (-)   | -         | 1 (1)     | -       | 1 (-)    |
| Portekiz  | -       | 1 (-)     | -         | 1 (1)   | -        |
| ŞAMPİYON  | ?       | Barcelona | Liverpool | Porto   | Milan    |
| FINALİST  | ?       | Arsenal   | Milan     | Monaco  | Juventus |

kazanan 10 takımın oldu. Bu arada Şampiyonlar Ligi'ne sürekli katılanlar, mutlu sonu yakalamasalar bile, elde ettikleri hatırı sayılır gelirlerle kendi liglerindeki rekabeti de bozuyorlar. Bu teorik yaklaşımın en çarpıcı örneği olarak karşımıza Olympique Lyon çıkıyor. Bu sezon hariç son üç sezondur Şampiyonlar Ligi'nde son sekiz takım arasına giren Olympique Lyon, sportif istikrarının karşılığını ekonomik olarak alınca, Fransa Ligi'nin bütçesi en yüksek takımı oldu. Bu sezon itibarıyla Olympique

Lyon yaklaşık 110 milyon euroluk bir bütçeyle mücadele ederken, sıralamada ikinci durumdaki Marsilya'nın bütçesi 75 milyon euro. Bu fark Lyon'un Fransa Ligi'ni domine etmesini sağlıyor. Benzer durum, bir ölçüde İngiliz takımları için de geçerli. Son beş sezondur Premier Lig'de zirve mücadelesi, Şampiyonlar Ligi'nde İngiltere'yi temsil eden M. United, Chelsea ve Arsenal arasında geçiyor.

### Çıkış için Amerikan modeli

UEFA'ya üye sayısının 52 olduğu düşünülürse, 450 milyon euroluk bir ekonomik değere sahip Şampiyonlar Ligi'nin 3-5 ülke tarafından domine edilmesi elbette kolay kabullenilecek bir durum değil. Rekabeti koruyan herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı ve bu görüntüsüyle vahşi kapitalizmin sembolü haline gelen Şampiyonlar Ligi'ni büyük ülkelerin tekelinden kurtarmak, ancak NBA (Amerikan Ulusal Basketbol Ligi), NFL (Amerikan Ulusal Futbol Ligi), NHL (Amerikan Ulusal Hokey Ligi) ve MBL (Amerikan Ulusal Beyzbol Ligi) gibi değerleri yaratan “Amerikan Modeli”yle mümkün olabilir. Düşmenin söz

konusu olmadığı, belli kriterleri yerine getirmek koşuluyla şirket statüsündeki "aynı" takımların, "kâr amacı güderek" katıldığı Amerikan Modeli'nde, ürün olarak lig kabul edilirken, bu ligin değerini belirleyen takımlar arasındaki rekabet de ihtiyaca uygun düzenlemelerle ciddi bir şekilde korunuyor. Bu düzenlemelerden en önemli iki tanesi, draft (genç oyuncu seçimi) ve salary cap (tavan ücret uygulaması). Her ne kadar Şampiyonlar Ligi, kapalı lig ve böyle iki düzenlemeye hazır gözükmesine de rekabeti canlandıracak Avrupa kültürüne uygun başka düzenlemeler söz konusu olabilir. Bu konuyla ilgili olarak FIFA Başkanı Sepp Blatter, son bir-iki yıldır, yabancı oyuncu sayısını bir ölçüde sınırlandıracak, 6-5 formülünü diğlendiriyor. Ayrıca şeffaf bütçe uygulaması da borç parayla değer yaratıp, haksız rekabete neden olanların önünü kesebilir. Bu arada kimse, "Amerikan modeli Avrupa'ya uygun değil" diye düşünmesin. Basketbolda ULEB Avrupa Ligi'nde tam olarak olmasa bile, bir ölçüde "Kapalı Lig" uygulamasına geçildi. Avrupa'nın bazı takımları sportif performansı ile değil, ekonomik gücü sayesinde bu lige katılıyorlar. Diyelim ki, bu sezon Türkiye Ligi'nde Türk Telekom şampiyon oldu. Doğal olarak Ankaralıların Türkiye'yi ULEB Avrupa Ligi'nde temsil etmesi gerekiyor. Ne var ki, ULEB'in Efes Pilsen ve Ülker F.Bahçe ile yaptığı üç yıllık anlaşma nedeniyle, Türk Telekom'un kulüpler düzeyinde Avrupa'nın 1 numaralı organizasyonuna katılması mümkün değil. Bu uygulamayı görüp, insan aklına "Şampiyonlar Ligi'nde de 2010-11 sezonundan itibaren yarı kapalı bir lig projesi hayat geçirilebilir mi?" sorusu takılıyor. Neden olmasın? ■

(\*) Bu olumsuzluğu iki sezon önce Premier Lig temsilcilerinden Newcastle United yaşamış, eleme turunda sürpriz bir şekilde Partizan engelini geçememişti. Bu sportif başarısızlığın bu İngiliz takımını, daha sonraki yıllarda olumsuz etkilediği iddia edilebilir.

# Bu sezonu İngilizler domine ediyor

Önce İspanyollar, sonra İtalyanlar, şimdi de İngilizler... Avrupa futbolunun ekonomik değeri en yüksek, dolayısıyla en prestijli organizasyonu Şampiyonlar Ligi'nde İspanyol ve İtalyanlardan sonra bu defa Premier Lig'in 3 temsilcisi M. United, Chelsea ve Liverpool son dört takım arasına girmeyi başardı. Ekonomik göstergeler bundan sonraki sezonlarda Şampiyonlar Ligi'nde bir İngiliz hegemonyasının yaşanabileceğini gösteriyor. Son 4 sezonda Premier Lig temsilcilerinin Şampiyonlar Ligi'nden kazancı yaklaşık 450 milyon dolar oldu. Bu süre içinde Arsenal yaklaşık 140 milyon dolarla en çok

kazanan takım unvanının sahibi. Aynı süre içinde Chelsea ve M. United'ın kasasına ise 100 milyon dolar civarında para girdi. İngilizlerin ekonomik kazanç konusunda, naklen yayın gelirleriyle de Avrupalı rakiplerine fark attığını unutmamak gerekiyor. Yeni yayın anlaşmasıyla gelecek sezondan itibaren Premier Lig'in zirvesinde yer alacak takımların televizyon gelirleri 80 ila 100 milyon dolar arasında olacak. Sadece bu iki kalemdaki baş döndürücü gelirler sayesinde, "İngilizler Şampiyonlar Ligi'ni Premier Lig'e çevirme konusunda emin adımlarla ilerliyorlar" ifadesi yanlış olmayacaktır. ■

## İngiliz Takımlarının son 4 sezonki Şampiyonlar Ligi toplam gelirleri (Dolar)

| Takım        | 2002/03    | 2003/04     | 2004/05     | 2005/06     | TOPLAM      |
|--------------|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Arsenal      | 29.590.000 | 35.457.000  | 30.259.000  | 44.522.000  | 139.828.000 |
| Chelsea      | Katılmadı  | 36.096.000  | 36.112.000  | 31.690.000  | 103.898.000 |
| M. United    | 28.342.000 | 34.833.000  | 21.077.000  | 17.778.000  | 102.030.000 |
| Liverpool    | 19.044.000 | Katılmadı   | 39.283.000  | 22.739.000  | 81.066.000  |
| Newcastle U. | 22.131.000 | Katılmadı   | Katılmadı   | Katılmadı   | 22.131.000  |
| TOPLAM       | 99.107.000 | 106.386.000 | 126.731.000 | 116.729.000 | 448.953.000 |

Bu sezon Şampiyonlar Ligi'nde yarı finale yükselen üç İngiliz'den M. United ve Chelsea kendi liglerinde de son beş sezondur rakip tanımıyor. Toplam 5 şampiyonluktan 4'ünü kazanan bu ikili, toplam puanda da zirveyi paylaşıyor. Bu sezon ise her yerde M. United-Chelsea rekabeti var. Premier Lig'de zirve savaşı veren bu ikili, İngiltere Federasyon Kupası finalinde de kozlarını paylaşacak.

## Premier Lig'de son 5 sezonun (2002/03 - 2006/07) en başarılı takımları

| Takım        | 2002/03 | 2003/04 | 2004/05 | 2005/06 | 2006/07 | Toplam Puan | Ortalama |
|--------------|---------|---------|---------|---------|---------|-------------|----------|
| Chelsea      | 67 (4)  | 79 (2)  | 95 (1)  | 91 (1)  | 75 (2)  | 407         | 81.4     |
| M. United    | 83 (1)  | 75 (3)  | 77 (3)  | 83 (2)  | 78 (1)  | 396         | 79.2     |
| Arsenal      | 78 (2)  | 90 (1)  | 83 (2)  | 67 (4)  | 56 (4)  | 374         | 74.8     |
| Liverpool    | 64 (5)  | 60 (4)  | 58 (5)  | 82 (3)  | 60 (3)  | 324         | 64.8     |
| Newcastle U. | 69 (3)  | 56 (5)  | 44 (14) | 58 (7)  | 41 (10) | 268         | 53.6     |
| Tottenham    | 50 (6)  | 45 (14) | 52 (9)  | 65 (5)  | 48 (7)  | 260         | 52       |

Not: Parantez içindeki sayılar takımların lig sıralamasıdır

## Şampiyonlar Ligi'nde Son Beş Sezonda Çeyrek Finale Kalan Takımların Ülke ve Yıllara Göre Dağılımı (2002/03-2006/07)

|            |           |   |         |         |         |         |         |
|------------|-----------|---|---------|---------|---------|---------|---------|
| Milan      | İtalya    | 5 | 2006/07 | 2005/06 | 2004/05 | 2003/04 | 2002/03 |
| İnter      | İtalya    | 3 |         | 2005/06 | 2004/05 |         | 2002/03 |
| Juventus   | İtalya    | 3 |         | 2005/06 | 2004/05 |         | 2002/03 |
| Chelsea    | İngiltere | 3 | 2006/07 |         | 2004/05 | 2003/04 |         |
| Lyon       | Fransa    | 3 |         | 2005/06 | 2004/05 | 2003/04 |         |
| B. Münih   | Almanya   | 2 | 2006/07 |         | 2004/05 |         |         |
| Liverpool  | İngiltere | 2 | 2006/07 |         | 2004/05 |         |         |
| PSV        | Hollanda  | 2 | 2006/07 |         | 2004/05 |         |         |
| M. United  | İngiltere | 2 | 2006/07 |         |         |         | 2002/03 |
| Valencia   | İspanya   | 2 | 2006/07 |         |         |         | 2002/03 |
| R. Madrid  | İspanya   | 2 |         |         |         | 2003/04 | 2002/03 |
| Barcelona  | İspanya   | 2 |         | 2005/06 |         |         | 2002/03 |
| Arsenal    | İngiltere | 2 |         | 2005/06 |         | 2003/04 |         |
| Benfica    | Portekiz  | 1 |         | 2005/06 |         |         |         |
| Villarreal | İspanya   | 1 |         | 2005/06 |         |         |         |
| Porto      | Portekiz  | 1 |         |         |         | 2003/04 |         |
| Deportivo  | İspanya   | 1 |         |         |         | 2003/04 |         |
| Monaco     | Fransa    | 1 |         |         |         | 2003/04 |         |
| Ajax       | Hollanda  | 1 |         |         |         |         | 2002/03 |
| Roma       | İtalya    | 1 | 2006/07 |         |         |         |         |





# Ofsaytla yatıp penaltıyla kalkmam!

27 yaşında ve Süper Lig'e bu sezon yükseldi. Kadronun en genç hakemi olmasına rağmen tecrübeli isimler kadar güven kazanıp çok sayıda maç yönetti. Başarılı olmasının arkasında aktif bir sosyal yaşam sürmesinin yattığını anlatıyor. Hakemliğin hayatının tümünü kaplamasına izin vermediğini söyleyerek, "Sinemaya, tiyatroya, yüzmeye, arkadaşlarımla halı sahada maç yapmaya mutlaka zaman ayırıyorum. Dışarıda kendimi ne kadar rahatlatabilirsem hakemlikte o kadar başarılı olurum. Tamamı sarı kart, kırmızı kart, faul ve ofsaytla geçecek bir hayat çekilmez" diyor.

Mazlum Uluç

**Halis  
Özkahya**





Babam Ali Özkahya futbol hakemiydi. Kütahya'da üç yıl il hakemliği yapmıştı. Yaş olarak geç başladığı ve çabuk bırakmak zorunda kaldığı için benim hakem olmamı istedi. Onun teşviki ve yönlendirmesiyle mesleğe başladım.

Birçok şeyi Mustafa Çulcu'dan öğrendim. Kütahya'dan Kocaeli'ne geldiğimde aktif hakemdi ve onunla birlikte müsabakalara gittim. O sırada elbette MHK Başkanı olacağını bilmiyordum. Bir ağabey ve yol gösterici olarak bana katkı sağladı.

Başarılı olabilmek için baskılardan etkilenmemek lazım. Zaten bu baskılardan sıyrıldığınız ölçüde iyi hakem olabilirsiniz. Perşembe günü maç tebligatını aldıktan sonra cuma ve cumartesi günleri gazete okumam.

▼Geçtiğimiz sezon adınız Süper Lig'e yükselecek hakemler arasında sıklıkla geçiyordu. Hakem camiasını yakından tanıyanlar için aşına bir isim olsanız da futbolseverlerin büyük çoğunluğu için yenisiniz. Kendinizi biraz tanıtır mısınız?

▲1980 Kütahya doğumluyum. Üniversiteyi de orada okudum. Beden Eğitimi öğretmeniyim. Okulu bitirdikten sonra öğretmen olarak tayinim Kocaeli'ne çıktı. Halen Kocaeli Misak-ı Milli İlköğretim Okulu'nda Beden Eğitimi öğretmeni olarak görev yapıyorum. Ailem Kütahya'da yaşıyor. Babam öğretmen, annem ev hanımı.

▼Öğretmenliği seçmenizde babanızın da etkisi var herhalde.

▲Elbette. Bunun yanında çocukları sevmem de önemli bir faktör tabii.

Çünkü öğretmenlik bir sevgi mesleği.

▼Futbolla ilginiz ne zaman ve nasıl başladı?

▲11 yaşımdan 16 yaşıma kadar Kütahya'nın Yeşilay Spor Kulübü'nde oynadım. Ancak 16 yaşıma geldiğimde dizlerimde bir problem oldu. Doktorlar futbol oynamamı kesin olarak yasakladı. Hızlı büyümeden kaynaklanan bir dizkapağı problemi idi. Sert bir darbe almam durumunda sıkıntı yaşayabilecektim. Bu nedenle futbolu bıraktım ve bir müddet basketbol oynadım. Futbol hakemliği devreye girince basketbolu da bıraktım.

▼Dizkapağı probleminiz hakemliğinizi etkileyecek boyutta değil miydi?

▲Problem darbe almakla ilgiliydi

ve sadece gelişim sürecimin tamamlanmasıyla sınırlıydı. 18 yaşımdan sonra herhangi bir sorun kalmadı. 18 yaşımdan sonra futbol oynamayı düşünürken, hakemliğe başlayınca bir daha geri dönmedim.

## Babam da hakemdi

▼Hakemliğe başlamanızdan söz eder misiniz?

▲Babam Ali Özkahya futbol hakemiydi. Kütahya'da üç yıl il hakemliği yapmıştı. Yaş olarak geç başladığı ve çabuk bırakmak zorunda kaldığı için benim hakem olmamı istedi. Onun teşviki ve yönlendirmesiyle mesleğe başladım.

▼Yani "Ben olamadım sen ol" durumu mu?

▲Evet, bir türlü öyle oldu.

Ama içimde hakemlik hevesi de vardı. Önce "Futbola dönene kadar hakemlik yaparım" diye düşündüm ancak işi sevdiğimden sonra devam ettim.

▼Kademeleri nasıl geçtiniz? Normal sürelerde mi yoksa sınıfta kalma var mı?

▲Üç yıl İl Hakemliği, üç yıl da C Klasman Hakemliği yaptım. İki yıl İl Hakemliği yaptıktan sonra klasmana teklif edilebiliyorsunuz ama ben 16 yaşında başlamıştım ve 18 yaşımı doldurmadığım için bir yıl daha İl Hakemliğinde kaldım. B Klasmanı'nda bir, A Klasmanı'nda üç yıl kaldıktan sonra bu sezonun başında Süper Lig'e yükseldim. A Klasmanı'nda bulunduğum sırada



askere gittiğim için orada kalışım da otomatik olarak bir yıl uzadı. Askerliğimi Bingöl'de öğretmen olarak yaptım.

▼**Hakemlerin de futbolcular gibi keşfedilme hikâyeleri oluyor. Sizi keşfeden biri var mıydı?**

▲Klasmana çıktığım ilk sezonda Salih Türktunç Bölge Sorumlusuydu. O elimden tuttu. Daha sonra sırasıyla Erdoğan Çamlıyurt ve Nihat Güner'in de üzerimde emekleri var. Saha içindeki ve dışındaki eksiklerim hakkında tüm tavsiyelerini dikkate aldım. Kocaeli'ne geldikten sonra da Mustafa Çulcu ile birlikte olma şansını buldum.

### Çulcu Hocam benim için bir şans

▼**Bu bir şans mıydı sizin için?**

▲Elbette. Son dönemde birçok şeyi



*Süper lise mezunuyum ve yabancı dil konusunda altyapım var. Kütahya'da bulunduğum dönemde iki yıl kursa gittim. Kocaeli'nde de kurs almayı sürdürüyorum. Bugün Avrupa'da bir maç görevi alsam İngilizce konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamam.*

*Nasıl ki oyuncular gülyüzlü hakem görmek istediklerini ifade ediyorlarsa biz de gülyüzlü futbolcular görmek istiyoruz. Sonuçta bu bir spor faaliyeti. Eğer güzellikler yaşanacaksa buna hepimiz katkı sağlatalıyız.*

ondan öğrendim. Kocaeli'ne geldiğimde Mustafa Hoca aktif hakemdi, onunla birlikte müsabakalara gittim. O sırada elbette onun MHK Başkanı olacağını bilmiyordum. MHK Başkanı olarak değil, bir ağabey ve yol gösterici olarak bana katkısı oldu. Zaten hepimizin üzerinde ağabey olarak büyük emeği vardır. Ama Kocaeli'nde bulunmam sebebiyle beni daha yakından tanıması gibi bir avantaja sahibim. ▼**Süper Lig'deki ilk maçınızdan ve o maça çıkarken neler hissettiğinizden söz edelim biraz da.**

▲Geçtiğimiz sezon A Klasmanı hakemken Fortis Türkiye Kupası'nda Fenerbahçe-Denizlispor yarı final müsabakasına çıktım. Sezonadaki performansımı iyi bulmuş olacaktı ki bir de sahneye çıkma şansı verdiler. O maç da iyi geçti ve bu sezonun başında Süper Lig'e yükseldim.

▼**O maç bir sınav gibi geçmiş olmalı.**

▲Kısmen sınav da diyebiliriz. Mustafa Hoca maç öncesinde bana birçok tavsiyelerde bulundu. Ben de hepsini değerlendirmeye çalıştım. Elbette müsabaka öncesi çok tatlı bir heyecan duydum. Sonuçta ilk kez böyle bir müsabakaya çıkıyorsunuz ve maç da canlı olarak yayınlanıyor. Ama "Ben neredeyim, ne oluyor?" gibi duygular hissetmedim. Zaten maçı

kafanızda büyütürseniz başarılı olamazsınız. O tatlı heyecan ise hep içinizde durmalı. Heyecanı kaybederseniz bitersiniz.

### Tebliğati alınca gazete okumam

▼**Bir de hakemlerin baskı altında tutulması meselesi var. Mesela bir Ankaragücü-Fenerbahçe maçının ardından ağır eleştirilerle karşılaştınız. Bu baskıyla nasıl mücadele ediyorsunuz? Konsantrasyonunuzu nasıl sağlıyorsunuz?**

▲Başarılı olabilmek için bu baskılardan etkilenmemek lazım. Zaten bu baskılardan sıyrıldığınız ölçüde iyi hakem olabilirsiniz. Perşembe günü maç tebliğati aldıktan sonra cuma ve cumartesi günleri gazete okumam. Sadece gündemden kopmamak için başlıklara göz atarım. Maç sonrasında ise eleştirileri okurum. Bu konuda açığım. Faydalanacağım bölümleri mutlaka alırım. Gereksiz olanları ise kulak arkası ederim.

▼**Yönettiğiniz maçlarda hata yapmanız da doğal. Hata yaptığınız bir maçın ardından neler düşünürsünüz?**

▲Hata mutlaka oluyor, zaten bu bütün insanlara mahsus bir şey. Ama ben sahaya hata yapmak için çıkmıyorum. Hata yaptığınız anda da onun hata olduğunu da bilmiyorsunuz. Çünkü doğru

olduğunu düşündüğünüz düdüğü çalılıyorsunuz. Sonradan hata yaptığınızı anladığınızda tabii ki üzülüyorsunuz. Ama o dikdörtgenin içinde ve o saniyede bunu yargılama şansınız yok. Keşke yanlışlar olmasa. Hiç kimse hata yapmak istemez.

▼**Birçok teknik direktör müsabakanın ardından hemen videonun başına oturup maçı bir daha izler. Siz de yönettiğiniz maçların analizini yapar mısınız?**

▲Yönettiğimiz maçların görüntüleri bize gönderiliyor. Dakika dakika izleyip neler yaptığımı bir kez daha görüyorum ve gereken dersleri çıkarıyorum. Hata yaptığımı gördüğümde de bunu kabul ediyorum. Başka türlü ilerleme şansınız zaten yok. Hata yaptığınızı kabul etmezseniz onu düzeltme imkânınız da olmaz.

▼**Avrupa sıralamasında hakemliğimiz 30. basamakta. Bir Türk hakemi, en iyi ihtimalle 2012 Avrupa Şampiyonası finallerinde görebileceğiz. Bunu neye bağlıyorsunuz? Neden hakemlerimiz uluslararası arenada yeterince başarılı değil?**

▲Dünya Kupası'na her kıtadan belli sayıda hakem gidiyor. Biz Avrupa kıtasında Alman, İngiliz, Fransız, İtalyan, İspanyol hakemlerle yarışırken, Güney Amerika dışındaki diğer kıtalardan daha zayıf hakemler Dünya Kupası'nda görev alabiliyor. Bizim

bir şanssızlığımız da bu. Aslında Turkcell Süper Lig'in koşulları Dünya Kupası ya da Avrupa Şampiyonası finallerinden daha zor. Çünkü buradaki psikolojik baskı çok daha fazla. Yine de o büyük finallerde görev almak için hem mental hem de fiziksel açıdan hazırlıklı olmak zorundayız. Ben Türk hakemlerinin bir tırmanışta olduğuna ve önümüzdeki süreçte büyük finallerde görev alabileceğine inanıyorum.

### Dil sorunun yok

▼**FIFA kokartı takabilmek için yabancı dil bilmek önemli bir kriter haline geldi. Sizin yabancı diliniz hangi seviyede?**

▲Süper lise mezunuyum ve belli bir altyapım var. Kütahya'da bulunduğum dönemde iki yıl kursa gittim. Kocaeli'nde de İngilizce kursu almayı sürdürüyorum. Bugün Avrupa'da bir maç görevi alsam İngilizce konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamam. Ama çalışmalarımı sürdürüyorum ve haftada üç gün kursa gidiyorum. Ayrıca öğretmen arkadaşlarımla birlikte de çalışıyorum. Kurstaki öğretmenlerimiz yabancı. Konuşma kulüplerimizde de pratik yapma imkânı buluyorum.

▼**Türkiye'de hakem yorumcusu çok fazla. Hakemliği bırakan herkes televizyonlarda ya da gazetelerde hakem kritiği yapıyor. Bu durum**

### sizi nasıl etkiliyor?

▲Bu işi iyi yapanlar da var, sadece ticari boyutunu düşünüp reyting ve tiraj kaygısıyla yapanlar da var. Bunları ayırt edebiliyorum ve yararlanmam gerekenlerden ders çıkarıyorum.

▼Süper Lig'de bu sezon genellikle başarılı maçlar yönettiniz. Bu performansa ulaşma sürecinde neler yapıyorsunuz?

▲Fiziksel açıdan bakıldığında mecburen yapmamız gereken üç idmanımız var. Ama ben haftada 5 gün antrenman yapıyorum. Bunun dışında hakemlikteki gelişmeleri takip ediyorum, Avrupa liglerinde oynanan maçları izliyorum. Hem taktik bazında hem de hakem bazında izleyip dersler çıkarıyorum. Her hakemin farklı özellikleri var. Çok iyi koşan, çok iyi yer alan, çok iyi kart gösteren hakemler var. O özellikleri harmanlayıp kendime bir stil oluşturmaya çalışıyorum.

▼İyi kart gösteren hakem nasıl oluyor?

▲Hakemlikte vücut dili çok önemli. Karşıdaki futbolcunun tepkisine, fiziksel durumuna ya da olayın yaşanış şekline göre bir kart gösterme biçimi olmalı. Hakem bazen gülümseyerek, bazen sert bir ifadeyle, bazen olay yaşanır yaşanmaz dibinde biterek, bazen de olay soğuduktan sonra kart gösterir. Bu beden diliyle ilgili bir şey ve pozisyonundan pozisyona değişir. Her pozisyona aynı

biçimde kart gösteremezsiniz. Öyle bir an gelir ki kartı gösterirken yüz ifadenizin sert olması gerekir. Bu sadece oyuncuya değil, tribünlere ve kamuoyuna da bir mesajdır.

### Oyuncularla şakalaşırız

▼Sizde şöyle bir problem olabilir mi? "Melek yüzlü" diye tanımlanabilecek bir yapınız var. Sert bir ifade takınırken ya da otoriter görünürken bir sorun yaşıyor musunuz?

▲Bu oyuncunun bakış açısına bağlı. Siz onu sezebiliyorsunuz. Oyuncu iyi niyetle yaklaşıyorsa karşılığını mutlaka buluyor. Çok iyi diyalogumuzun olduğu birçok futbolcu var. Onlarla güleriz, şakalaşırız. Bazen sahaya çıkarken oyuncu geliyor ve "Hocam bugün çok yakışıklısın" diyor. Ben de ona "Sen daha yakışıklısın" diye cevap veriyorum ve gülüşüyoruz.

▼Aslında maç öncesi bu tip diyalogların yaşanması iki tarafın da gerginliğini azaltıyor değil mi?

▲Elbette. Nasıl ki oyuncular gülyüzlü hakem görmek istediklerini ifade ediyorlarsa biz de gülyüzlü futbolcular görmek istiyoruz. Sonuçta bu bir spor faaliyeti. Eğer güzellikler yaşanacaksa buna hepimiz katkı sağlamalıyız. Ama zaman zaman sertlikler ve yaşanması istenmeyen olaylar oluyor. Bazen futbolcular bazen de biz hata yapıyoruz. Böyle durumlarda da gülmek hoş olmaz elbette. Her ne kadar güleç olsam da bu nedenle zaman zaman ifadem tersine dönebiliyor.

▼Bazen oyuncular hakemleri aldatabiliyor. Böyle bir pozisyonu televizyondan izlediğinizde neler düşünüyorsunuz?

▲Öncelikle kendime kızarım ve hatayı kendimde ararım. Çünkü ben öncelikle doğruyu yapmalıyım. Ama futbolcunun da böyle bir şeyi kasıtlı olarak yapması, haksız bir kazanç elde etmeye çalışması hoş değil. Sporculuk ruhuna aykırı.

▼Maçlar sırasında size yardımcı olan futbolcular da vardır mutlaka. Birçok hakem bu soruya Ergün cevabını veriyor mesela.

▲Doğru, Ergün bu futbolculardan birisi. Fenerbahçe'den Tuncay öyle. Trabzonsporlu Gökdeniz de saha içinde

çok iyi bir oyuncu. Kendisine çok sert bir faul yapıldığında bile gülebiliyor. Sinirlerine hâkim olabilen bir oyuncu.

▼İşinizden söz edelim biraz da. Hakemlik oldukça yoğun bir mesai istiyor. İşinizle hakemliği birlikte yürütmek zor olmuyor mu?

▲Hakemlik bence hayatın tümünü kaplayan bir olay değil. Ben sinemaya, tiyatroya, yüzmeye, arkadaşlarımla halı sahada maç yapmaya mutlaka zaman ayırıyorum. Her gün antrenman yapıyorum ama bunun belli bir süresi var. Sabah işime gidiyorum, akşam da antrenmanımı yapıyorum. Bunların dışında bana ait bir zaman var. Zaten dışarıda kendimizi ne kadar rahatlatabilirsek, ne kadar sosyal yaşayabilirsek o kadar başarılı oluruz. Tüm gününüzün sarı kart, kırmızı kart, faul, ofsayt olduğunu düşünsenize. Böyle bir hayat zaten çekilmez. Böyle bir hayat hakemlikte de başarısız olmanıza yol açar. Ofsaytla yatıp penaltıyla kalkmak güzel bir yaşam biçimi değil. Hayatınızda güzellikler de olmalı. Koşuyorum, balığa gidiyorum, sahilde yürüyorum. Bir hakem sadece futboldan ibaret değil, onun da mutlaka bir sosyal yaşantısı var.

▼Okulda öğrencilerinizle futbol diyalogları yaşıyor musunuz? Her öğrenci mutlaka bir takım tutuyor; yönettiğiniz maçlardan sonra sizinle bu konuda değerlendirmeler yapıyorlar mı?

▲Öğrencilerimle sıcak bir diyalogum var. Onlar beni babaları, ağabeyleri, ben de onları çocuklarım gibi görüyorum. Futbol konuşmalarımız genellikle mizahi boyutta gerçekleşiyor. Mesela "Hocam yaktın bizim takımı, iki penaltı verseydin" gibi konuşmalar yapıyorlar.

### Herkesi dinlemek lazım

▼Bir de çevresinde kendisine olumlu eleştiriler yöneltecek dostların olması bir hakem için avantaj. Siz öğretmen arkadaşlarınızdan bu yönde eleştiriler alıyor musunuz?

▲Oluyor tabii. Her insanın bakış açısı farklı. Bu farklı bakış açılarından yararlanmak da bana avantaj sağlıyor. Bazen bizim

düşünemediğimiz şeyleri onlar görebiliyor. Herkesi dinlemekte ve bir süzgeçten geçirip alınması gerekenleri almakta fayda var.

▼Kocaeli'nin Süper Lig'deki tek hakemisiniz. Şehirdeki insanlarla diyaloglarınız nasıl? Orada tanınan bir insan mısınız?

▲Kocaeli'nin merkezi 600 bin nüfuslu. Dolayısıyla çok büyük bir şehir sayılmaz. Bir de ben amatör kümede maçlar yönettiğim için tanınan bir insanım. Oradaki maçlarda da ilginç diyaloglar yaşıyoruz. Mesela Süper Lig'de yönettiğim bir maçın ardından amatör maça çıktığımda, tribündekiler "Geçen hafta büyük maçıydın, şimdi buradasın, çekilir mi bu?" diye bağırıyor. Ben de "Seviyorum bu işi" diye cevap veriyorum. Ya da aleyhte bir karar verdiğimde "Sen bu maçı yönetemiyorsun, Süper Lig'de nasıl maç alıyorsun?" diye takılmalar oluyor.

▼Biraz önce hayatın her bölümünü hakemliğin kaplamadığından söz ederken sinemaya gittiğinizden bahsettiniz. Sinemayla ilişkileriniz nasıl?

▲Boş vakit bulduğumda, arkadaşlarımla birlikte eğlenmek amacıyla sinemaya giderim. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin tiyatro etkinliklerini kaçırmamaya çalışırım. Bunun yanında İzmit'in sahilinde yürüyüş yapıyorum, konserleri izliyorum. Ortam neyi gerektiriyorsa onu yapıyorum. Her türlü müziği dinlerim ama Türk Sanat Müziği'ni ayrı bir yere koyarım.

▼Beden Eğitimi öğretmeni olduğunuza göre folklarla da bir ilginiz olmalı.

▲Evet, üniversitede folklor eğitimi de aldım. Kütahya doğumlu olduğum için Ege yöresi oyunlarına ilgilim vardı ve oynadım. Ama şu anda öyle bir ekibimiz yok. Dolayısıyla uzun zamandır ilgilenemiyorum.

▼Kitaplarla aranınız nasıl?

▲Özellikle uzun yolculuklarda veya yatarken kitap okuyorum. Ağırıklı olarak da psikolojik kitapları ve dünya klasiklerini tercih ediyorum. ■







# Liberal ABD'nin

**Amerikan Spor Modeli'nde ligler kapalı sistemler olarak organize olmuşlardır. Liglerin alt ligleri ve küme düşme sistemi yoktur. Örneğin; NBA'den düşülecek bir lig organizasyonu ya da NBA'e yükselmeyi sağlayacak bir lig organizasyonu mevcut değildir. Yani "sınıf değiştirmek" söz konusu değildir, çünkü ortada tek bir sınıf vardır. Her ne kadar ABD çok liberal bir yapıya sahip olsa da spora bakış açısı ve modellemesi tamamen merkezietçi bir sisteme sahiptir. ABD'de kurulu tüm ligler merkezi bir yönetim altında örgütlenmiştir ve yayınlardan sponsorluklara, ürün satışına kadar tüm ticari operasyonlar hem merkezi olarak hem de eşitlikçi bir yapıyla yürütülmektedir.**

Bugün itibarıyla Avrupa Kitası'nın uyguladığı spor modeli ve spora bakış açısı ile Amerika'da uygulanan spor modeli ve spora bakış açısı iki farklı ekol, iki farklı bakış açısidir. Avrupa Spor Modeli'nin en önemli ve belirgin özelliği küme düşme ve çıkma sisteminin olması ile UEFA tarafından uygulanan dayanışma (solidarity) ödemesi sistemidir. Bir başka ifade ile Avrupa Spor Modeli, Amerikan Spor Modeli'ne kıyasla daha piramidal, daha geniş bir tabana yayılan, daha koruyucu, daha gelişmeye yönelik bir sistemdir.

Amerikan Spor Modeli'nin geliştirici unsur olarak en önemli silahı okul bursu sistemidir. Bu tarz bir uygulama Avrupa'da çok yaygın değildir. Bunun yanında Avrupa'da federasyonlar ve UEFA gibi uluslararası organizasyonlar sporun, futbolun gelişimi konusunda çok önemli girişimlerde bulunmakta ve yatırımlar yapmaktadır. ABD'de ise okullarda yer alan bursa dayalı sportif faaliyetlerin sonrasında tamamen elitist ve eğlenceye yönelik bir anlayış yaygındır. Amerikan Spor Modeli'nde ligler kapalı sistemler olarak organize olmuşlardır. Liglerin alt ligleri ve küme düşme sistemi yoktur. Örneğin; NBA'den düşülecek bir lig organizasyonu ya da NBA'e yükselmeyi sağlayacak bir lig organizasyonu mevcut değildir. Her ne kadar ABD çok liberal bir yapıya sahip olsa da spora bakış açısı ve modellemesi tamamen merkezietçi bir sisteme sahiptir. ABD'de kurulu tüm ligler merkezi bir yönetim altında örgütlenmiştir ve yayınlardan sponsorluklara, ürün satışına kadar tüm ticari operasyonları da merkezi olarak

yürütülmektedir.

Avrupa'da ise genellikle TV yayın hakları merkezi pazarlanmakta, diğer ticari operasyonların pazarlama hakları ise kulüplere bırakılmaktadır. Önümüzdeki sezondan itibaren MLS'de kulüplerin forma reklamlarını kendilerinin satmasına olanak sağlayan yeni bir düzenlemeye gidilmiş ve bu açıdan uygulama Avrupa kulüplerin uygulamalarına benzetilmiştir.

## Havuzda eşitlik esas

Avrupa Kitası'nda uygulanan en başarılı merkezi operasyon ise UEFA Şampiyonlar Ligi organizasyonudur. UEFA Kupası organizasyonu ise yavaş yavaş merkezileşmektedir. Amerikan Spor Modeli'nin, Avrupa Kitası'nda uygulanan spor modeline kıyasla en önemli farklarından bir tanesi ise havuzda toplanan gelirin tamamen eşitlik esasına göre kulüplere geri dağıtılmasıdır. Avrupa'da ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle beraber TV yayın haklarının geri dağıtımı konusunda ülkelerin büyük kulüplerini gözetten bir sistem uygulanmakta, eşitlik ilkesi bir yere kadar uygulanabilmektedir. ABD'de basketbolda (NBA), beyzbolda (MLB) ve hokeyde (NHL) sadece yerel TV yayın hakkı satışları kulüplere bırakılmış haklardır. Bu alanda kulüplerin başarıları, büyüklükleri, taraftar sayıları gibi etkenler fiyata direkt etki etmektedir. Örneğin; MLB takımlarından The New York Yankees yerel TV yayın haklarını yıllık 60 milyon dolara satarken, The New York Yankees kadar başarılı ve büyük olmayan kulüpler

bu haklarını yıllık 4-6 milyon dolara pazarlayabilmektedir.

## Gişe hasılatında paylaşım

ABD'de pek çok spor branşında gişe hasılatının yüzde 60'ı ev sahibi takım tarafından, yüzde 40'ı ise deplasmana giden takım tarafından alınmaktadır. Bu uygulamanın da amacı kulüpler arasında mali açıdan uçurumlar olmasının ve rekabet unsurunun azalmasının önüne geçmektir. Sadece basketbol (NBA) ve hokeyde (NHL) tıpkı Avrupa'da uygulandığı gibi gişe hasılatının tamamını ev sahibi takım almaktadır. Avrupa'da transfer tamamen kulüplerin kontrolünde bir aktiviteyken, ABD'de "draft" sistemi mevcuttur. Bu sisteme göre ligi sonuncu bitiren kulüp transfer sezonu geldiği zaman ilk transferi yapma hakkına sahiptir. Bu sistem tamamen merkezi yönetim

tarafından idare edilmektedir.

ABD'de uygulanan ve Avrupa Kitası'nda ise hiç uygulaması olmayan bir başka sistem ise sporculara ödenecek ücretlerin kısıtlanmasıdır. Bu sistem takımlar bazında ilk olarak 1984-85 sezonunda NBA'de uygulanmıştır. Sonrasında ise 1994 yılında Amerikan Futbolu ile başlayarak diğer spor dallarına da yayılmıştır. 1999-2000 sezonundan itibaren ise NBA'den başlayarak kişisel olarak sporculara da ücret kısıtlaması uygulanmaya başlanmıştır. ABD'de uygulanan bu sistemle kulüplerin mali yapıları korunmakta ve sporcular arasındaki ücret dengesizliği önlenmektedir. Dikkat edilirse son yıllarda Avrupa futbolunu yöneten UEFA'nın bu konudaki ciddi kaygısı gözlemlenecektir. UEFA, ücret artışlarının ve dengesizliklerinin futbolunu güzelliğini azalttığını ve kulüpleri zor duruma düşürerek



# eşitlikçi spor modeli...

futbolun geleceğine de zarar verdiğini düşünmekte ve ciddi bir çözüm yolu aramaktadır. Fakat toplumun ilgisini çekebilecek pahalı transferler her zaman cazibesini korumaktadır. Bunun en son örneği ise ücret kısıtlaması uygulamasına rağmen MLS takımlarından LA Galaxy'nin David Beckham'ı transfer etmesidir. Amerikan Spor Modeli'ne göre yapılanmış lig organizasyonları tamamen ulusaldır. Tek uluslararası bağlantıları çeşitli ABD liglerinde yer alan, örneğin NBA'deki Toronto Raptors gibi, Kanadalı kulüpler ve bu liglerde oynayan yabancı oyunculardır. Avrupa'da ise ulusal lig organizasyonlarının yanında çok önemli uluslararası müsabakalar da mevcuttur. Bunun en başarılı ve en popüler örneği ise hiç kuşkusuz merkezi pazarlama konusunda örneklendirdiğimiz UEFA Şampiyonlar Ligi'dir. ABD'de kulüpler gerek görürlerse şehir değiştirebilmektedirler. Oysa ki Avrupa'da bu tarz bir uygulama görülmemektedir. ABD'de sadece spor kulüpleri ya da organizasyonları bilançolarında sahip oldukları insan gücünü, sporcularını göstermekte, buna yıpranma payı uygulamakta ve bu yıpranma payı oranını gelir vergisinden düşebilmektedir. Avrupa'da ise bu tarz bir uygulama görülmemektedir.

## Belediyelerin katkısı statlar

Fakat Avrupa'da hükümetlerin ya da belediyelerin spora, spor kulüplerine veya spor organizasyonlarına maddi katkısı olabilmektedir. ABD'de ise bu tarz bir maddi katkı söz konusu değildir. Bunun tek istisnası kulüplerin kullanacakları statlardır. Bu konuda eyalet hükümetlerinden ya da belediyelerden çok büyük destek görmektedirler. ABD'de spor bir şehrin ya da eyaletin yaşam kaynaklarının başında gelmektedir. Dolayısı ile şehri ya da eyaleti yönetenler, şehirlerinde ya da eyaletlerinde faaliyet gösteren spor kulübünü veya organizasyonunu kesinlikle kaybetmek istemezler. Daha evvel de bahsettiğimiz gibi ABD'de spor kulüplerinin ya da spor organizasyonlarının şehir veya eyalet değiştirebilmesine olanak sağlayan kurallar, kulüp sahibinin

yerel yönetimden yeni bir stat istemesine de imkân tanımaktadır. Kulüp sahibi rahatlıkla, "Bizim yeni bir stada ihtiyacımız var, bize yeni bir stat yapın. Aksi takdirde şehir veya eyalet değiştirebiliriz" diyebilmektedir.

## Sendikalaşma

ABD'de çok başarılı uygulanan bir diğer sistem ise oyuncuların hakları konusunda toplu pazarlık yapılması ve sendikalaşmadır. Avrupa'da da benzer uygulamalar görülmekle beraber, merkezi yönetim anlayışı ABD'de olduğu gibi uygulanmadığından toplu pazarlık ve sendikalaşma ABD'deki gibi verimli uygulanamamaktadır. ABD'de geçmişte oyuncuların grev haklarını kullandıkları bile görülmüştür. Avrupa'da bu tarz bir uygulama söz konusu bile değildir. Ayrıca Avrupa'da ücret kısıtlaması olmadığından oyuncular hakları konusunda kulüplerle tekil olarak ya da kişisel menajerleri aracılığı ile pazarlık etmeyi tercih etmektedirler. ABD'de yer alan spor organizasyonlarının veya liglerin kendilerini Avrupa'da da pazarlama çalışmaları mevcuttur. Bunun en başarılı örneklerinden bir tanesi NFL Europe'tur. NBA de Avrupa'da turnuvalar organize etmekte ve Avrupa takımları ile kendi takımları arasında maçlar oynatmaktadır. Bu liglerin en büyük hedeflerinden birisi ise kendi organizasyonlarına Avrupa'dan da takımlar dahil etmek ve mevcut pastayı daha da büyütmektir. Fakat bunun önündeki en büyük engel, ülkeler arası saat farkları, dil engeli, farklı ticari beklentiler ve en önemlisi milliyetçi düşünce tarzıdır. Bu tarz bir uygulamanın başarılı olabilmesi hiç şüphe yoktur ki çok ilginç lig organizasyonları yaratacaktır. Avrupalı takımlar da zaman zaman ABD'de faaliyet göstermekte, bu ülkede hazırlık kampları düzenlemekte ve ABD'de yer alan takımlarla ortak ticari operasyonlar yapmaktadır. Manchester United



örneğinde olduğu gibi ABD'den sahipleri ya da ortakları bulunan kulüpler ABD'de daha kolay faaliyet göstermektedir. Manchester United'in sahipleri olan Glazer Ailesi'nin NFL takımlarından Tampa Bay Buccaneers'ın da sahibi olması çok farklı ticari fırsatlar yaratmaktadır.

## ABD'de finansal zorluk sıfır!

Avrupa'da özellikle futbol kulüplerinin içinde bulundukları finansal zorlukları ABD'de yer alan kulüplerin yaşamıyor olmalarının sebepleri arasında ücret kısıtlaması, merkezi yönetim, eşit ticari dağılım gibi faktörler yer almaktadır. Fakat yavaş yavaş Avrupa'da da bu konuda ciddi önlemler alınmaya başlamıştır. 1966-67 sezonunda Fransa Futbol Ligi'nde oyuncu ücretleri tüm harcamaların yüzde 56'sını oluştururken, bu oran 1974-75 sezonunda yüzde 72'ye çıkmış, 1982-83 sezonunda ise yüzde 84 düzeylerine ulaşmıştır. Doğal olarak bu durum kulüpleri çok zor durumda bırakmış ve Fransa Futbol Federasyonu yeni bir düzenleme getirmek zorunda kalmıştır. Bu uygulamaya göre 1993-94 sezonunda söz konusu oran yüzde 48'e, 1997-98 sezonunda ise yüzde 45'e inmiştir.

Fakat buna rağmen futbol kulüpleri finansal açıdan rahatlamış değildir. Her iki spor modelinin de kendisine has olumlu özellikleri olmakla beraber finansal açıdan Amerikan kulüpleri, Avrupalı rakiplerine kıyasla çok daha rahat görünmektedir. ABD'de yer alan lig organizasyonlarının yıllık gelirlerine baktığımızda da Avrupalı organizasyonlara kıyasla daha büyük rakamlar ifade ettikleri açıkça görülmektedir.

► NFL 5.8 milyar dolar  
► MLB 3.9 milyar dolar  
► NBA 3.5 milyar dolar  
► NHL 1.9 milyar dolar  
Avrupa'da yer alan lig organizasyonları içerisinde en büyük geliri yıllık 2.7 milyar dolarla İngiltere Premier Ligi elde etmektedir ki, bu gelir seviyesi de NFL, MLB ve NBA'in gerisinde kalmaktadır. Görüleceği gibi Avrupa'da, ABD'ye kıyasla çok daha serbest bir spor modeli olmasına rağmen, merkezi yönetim ve ticari hakların tek elden pazarlanması, liglerin gelirlerini dolayısı ile marka değerlerini arttırmış, bu liglerde yer alan kulüplerin daha rekabetçi bir ortamda mücadele etmesine imkân vermiş ve finansal açıdan birbirine yakın, zarar etmeyen organizasyonlar olmalarını sağlamıştır. ■



# Benim zirvem

## Ali Bilgin



Sürmene kökenli bir ailenin Almanya'da doğmuş çocuğu o. Kendisini bildi bileli topun peşinden koşuyor. Antalyaspor'a gelmeden önce formasını giydiği Essen'in kaptanlığını yaptı. Henüz 25 yaşında olduğu düşünüldüğünde, bu kaptanlık hikâyesi onun lider yapısını da ortaya koyuyor. Sergilediği performansla üç büyük takımın da gözdesi oldu ama onun zirve bellediği nokta Milli Takım. "2008'deki Avrupa Şampiyonası finallerinde ben de ay-yıldızlı formayı giymek, Türkiye'yi temsil etmek isterim" derken gözleri parlıyor.

Mazlum Uluç

# Milli Takım

▼Seni sezonun ilk yarısında 4-2 kaybettığınız Fenerbahçe maçında izlemiştim. Ama 25 yaşında olduğunu öğrenince "Böyle bir oyuncu nasıl olur da bugüne kadar vitrine çıkmaz" diye düşünmüştüm. Neden bu kadar geç tanıdık biz Ali Bilgin'i?

▲Ali Bilgin Türkiye'den önce Avrupa'da futbol oynadı çünkü. O zamanlar genç olduğum için Türkiye'yi fazla düşünmemiştim. Daha önce de Süper Lig'den teklifler almıştım ama kendimi hazır hissetmediğim için Türkiye'ye gelmemiştim. Sonuçta kısmet Antalyaspor'aymış.

▼Futbola nasıl başladığından söz eder misin?

▲Her çocuk gibi ben de sokakta bir top gördüğüm zaman vurmak isterdim. Okuldan geldiğim zaman annem, babam beni derse zor oturturdu, çünkü hemen sokağa çıkıp top oynamak isterdim. Sabah okula gider, öğleden akşama kadar da futbol oynardım. Sonuçta mahallemizdeki küçük bir takıma yazıldım. Ailem "Sakatlanırım" endişesiyle çok sıcak bakmasa da ben bu konuda ısrarcıydım. O sırada 8 yaşındaydım.

▼Sonrasında ailenin bakış açısı değişti mi?

▲Elbette. Zaten başlangıçtaki tek endişeleri her anne-baba gibi çocuklarının sakatlanmasından korkmalarıydı. Ama sonrasında bana büyük destek verdiler ve halen bu desteği sürdürüyorlar.

### Essen'de kaptanlığa yükseldim

▼Futbolculuğu meslek olarak görmeye ne zaman başladın?

▲Bunu başlangıçta görebilmek mümkün değil. Her çocuğun hayalinde, televizyonda gördüğü futbolcular gibi olmak vardır ama bu bir şans ve kısmet işidir. Böyle bir şans yakalayıp da iyi değerlendirenler futbolcu olabiliyor. Ben o şans Essen'in altyapısında oynamaya başladığımda yakaladım. O sırada 12 yaşındaydım. Bir süre sonra iki yıl için Duisburg'a gittim ve geri döndükten sonra Essen'de A takıma ve kaptanlığa kadar yükseldim.

▼2. Bundesliga seviyesinde oynayan bir takımda bir Türk'ün kaptanlığa getirilmesi kolay bir şey midir?

▲Değil tabii ki. İnsanın kişiliğine, takımı nasıl yönetebileceğine bakıyorlar. Bir de Essen'de doğup büyümüş olmamın bunda rolü vardı. İnsanları tanıyordum, seyircinin ve yöneticilerin beklentilerini biliyordum.

▼Kaptanlık yapmak için lider özelliklere de sahip olmak gerekiyor. Bu kadar genç yaşta kaptanlık yaptığını göre, takımın yaş ortalaması düşük müydü?

▲Kaptan takımın lokomotifidir. Bu Türkiye'de de böyledir, dünyanın başka yerlerinde de. Oynadığım takım genç oyuncularla kurulmuş değildi. Mesela daha önce Trabzonspor'da oynayan Löbe'nin yanı sıra Bundesliga'dan gelen tecrübeli oyuncularımız da vardı.

İlk hatırladığım Dünya Kupası İtalya 90'dı. Orada Matthäus hem oynadığı futbol hem de azmiyle ve takımını taşımasıyla beni çok etkilemişti. Daha sonra Zidane, Ronaldinho gibi harika oyuncular geldi. Şimdi de Cristiano Ronaldo'yu beğeniyorum.

Almanya'daki altyapı eğitiminde her iki iyi ayağını kullanmaya mecbursun gibi bir şey yok. Beceri, küçükken sokakta oynarken kazanılan bir şey. O dönemde çalım atmaya, topla oynamaya çok severdim. Topa yatkınlığım da oradan kaynaklanıyor.

Yılmaz Vural, renkli, sempatik ve yaptığı işi iyi bilen bir hoca. Bu da takıma büyük bir renk katıyor. Bir yandan kızabilen ama diğer yandan oyuncunun kalbini çok çabuk kazanabilen bir yeteneğe sahip. Her zaman en iyisini yapmak ve hep zirvede olmak istiyor.

Bir-iki Bundesliga kulübünden teklif almıştım. Bu sırada Antalyaspor'un da teklifi geldi. Yaşım 25 olmuştu ve bambaşka bir şey yapmak istiyordum. Antalya'yı gördüm ve çok beğendim. Buraya gelmekle çok iyi bir karar verdiğimi düşünüyorum.



▼Başlangıçta, "Çocuklar televizyondan gördükleri futbolcular gibi olmak ister" demiştin. Sen o dönemde kim gibi olmak istiyordun?

▲İlk hatırladığım Dünya Kupası İtalya 90'dı. Orada Matthäus hem oynadığı futbol hem de azmiyle ve takımını taşımasıyla beni çok etkilemişti. Daha sonra Zidane, Ronaldinho gibi harika oyuncular geldi. Hatta şimdi benden daha genç Cristiano Ronaldo var.

▼Ronaldo ile aynı mevkide oynuyorsun. Kendini onunla kıyasladığında nasıl buluyorsun?

▲O çok ekstra bir oyuncu. Fizikleriyle, süratiyle ve çabuk hareketleriyle Manchester United'ta boşuna oynamadığını kanıtıyor.

▼Sen de çok iyi top saklıyorsun ve adam eksiltiyorsun. Oyun görüşün de iyi. Başka ne gibi artılar var?

▲Bunları hocama soracaksınız (Gülüyor). Tabii bu söylediğiniz özelliklerimin yanında iki ayağımı da kullanabiliyorum. Bunlar elbette avantaj. Ama geliştirmem gereken yönlerim de var. Mesela hava toplarında daha iyi olmam gerekiyor.

## Yetenek sokakta kazanılıyor

▼Fenerbahçe'ye sezonun ikinci yarısında attığın gol çok dikkatimi çekmişti. Arkana doğru gelen topu sol ayağınla şut pozisyonuna sokup sağ ayağınla da gol vuruşu yapmıştın. Bu altyapı eğitimiyle ilgili bir beceri midir?

▲Altyapıyla ilgili değil bence. Almanya'daki altyapı eğitiminde her iki iyi ayağın kullanmaya mecbursun gibi bir şey de yok zaten. Bu beceri, küçükken sokakta oynarken kazanılan bir şey. O dönemde çalım atmayı, topla oynamayı çok severdim. Topa yatkınlığım da oradan kaynaklanıyor.

▼Genç Milli Takımlarımızın hocaları, Almanya'dan gelen oyuncuların altyapı eğitimlerinin daha iyi olduğundan söz ediyor. Sen bu konuda ne düşünüyorsun?

▲Bu Türk futbolcusunun değil, onları eğitenlerin problemi. Sonuçta Almanya'daki Türk oyuncuların malzemesi de aynı. Aradaki fark onları yetiştiren altyapı antrenörlerinde. O zaman Türkiye'de de aynı sistemi uygulayacaksınız ki senin de altyapın sağlam olsun. Sürekli bu konunun konuşulmasını anlamıyorum. Çünkü Almanya'da ya da Avrupa'daki altyapı sistemleri gizli sistemler değil, herkes görüp, öğrenip aynı uygulamayı yapabilir.

▼Konu antrenörlere gelmişken hemen sorayım, Yılmaz Vural ilginç bir teknik direktör. Oyuncularını bazen seviyor, bazen dövüyor. Sen bize kendi açıdan bir Yılmaz Vural portresi çizermisin?

▲Yılmaz Vural, renkli, sempatik ve yaptığı işi iyi bile bir hoca. Çok da değişik bir insan. Bu da takıma ve kulübe büyük bir renk katıyor. Bir yandan kızabilen ama diğer yandan oyuncunun kalbini çok çabuk

kazanabilen bir yeteneğe sahip. Her zaman en iyisini yapmak ve hep zirvede olmak istiyor. Zaten bunlar da başarılı olmak için gereken şeyler. Onun da Almanya'da eğitim görmüş olması benim uyum sürecimi kolaylaştırdı. Karşımda Almanca konuşan bir teknik adam varsa daha kolay anlaşabiliyorum.

## Antalya beni etkiledi

▼Neden Almanya'da kalmayıp da Türkcell Süper Lig'e geldiğini merak ediyorum.

▲Artık yaşı 25 olmuştu ve bambaşka bir şey yapmak istiyordum. Buraya gelmeden önce, şimdi isimlerini vermek istemediğim bir-iki Bundesliga kulübüyle görüşmüştüm. Ondan sonra Antalyaspor'un teklifi ortaya çıktı. Yılmaz Vural Hocam buraya gelmemi istedi. Şehri de çok beğenmiştim ve bu teklifi kabul ettim. Çok da iyi bir karar verdiğimi düşünüyorum.

▼Yılmaz Vural'ın seni bulması nasıl oldu?

▲Beni daha önceden de tanıyordu. Diyarbakır'da çalıştığı dönemde de transferi istemişti ama Almanya'dan kalkıp Diyarbakır'a gelmek çok da kolay değildi. Kendimi hazır hissetmemiştim.

▼Takip ettiğim kadarıyla sezon başında Trabzonspor ve Gaziantepspor da seni istemiş.

▲Gaziantepspor'un o dönemdeki Başkanı Celal Doğan Essen'e gelmişti ve bir eğlencede görüşmüştük. Bana "Seni Antep'te görmek isteriz" demişti ama o ortamda yanına gelen genç bir oyuncuya söylenmiş, öylesine bir söz gibiydi.

Trabzonspor'la ise ben hiç görüşmedim.

Birileri beni Trabzonspor'a götürmek istedi ancak ortada bir yönetici yoktu. Bu arada Kocaelispor ve Kayserispor'dan da Hikmet Karaman dönemlerinde teklif almıştım.

▼Almanya'dan gelen futbolcular Türkiye'ye uyum problemi yaşıyor. Senin de böyle bir hikâye var mı?

▲Evet, ben de uyum problemi yaşadım. Bir kere ilk kez ailemden bu kadar uzak kaldım. Bir yerde 7-8 hafta kampa giriyorsun ki ben hayatımda böyle bir şey yaşamadım. Almanya'da en fazla 10 gün kampa girersiniz, o bile oyuncuyu sıkır.

Antalyaspor'da ise 7-8 hafta Davras kampında dağda yaşadım. Bunun dışında Antalya'ya alışmak kolay oldu. Çok güzel bir şehirde yaşıyorum. Havası güzel, güneşi var, denizi var.

## 25 yaşındaki oyuncu sorumluluğunu bilmeli

▼Almanya'da bir oyuncunun antrenmandan sonra ne yaptığı kimsenin çok da umurunda olmaz. Antalya'da durum nasıl?

▲Umurunda olmaz derken, eğer maçtan iki gün öncesinde sabaha kadar gezersen, bu Almanya'daki hocaların da umurunda olur. Ama burada "Tesiste kalmalısın, dışarıya çıkarsan saat 23.00'te mutlaka geri dönmelisin" gibi kurallar var. Bence 24-25 yaşına ulaşmış bir oyuncu buna kendisi karar vermeli. Oyuncu profesyonel yaşamayı öğrenmeli. İkide bir yukarıdan "Şöyle yapmalısın, böyle yapmalısın" gibi talimatlar öğretim çağındaki çocuklar için geçerlidir. 25 yaşına gelmiş oyuncu hâlâ bu şekilde yönetiliyorsa bir şey öğrenme şansı yok demektir.

▼O yaştaki oyuncuya zorla bir şey yaptırmak da tuhaf oluyor elbette.

▲Bazen mecburen oluyor. Çünkü adam anlamakta problem çekiyor. O zaman yöneticiler de bu tip yaptırımlar uyguluyor.

▼Alman futbolu ile Türk futbolu arasında bir kıyaslama yapabilir misin? Buna lig kaliteleri de dahil.

▲Türkiye'de iyi futbol oynanıyor. Dışarıdan gelen kaliteli oyuncular var, Türk oyuncular da kendisini bayağı

**Sezon başında 7-8 hafta kampa girdik. Ben hayatımda böyle bir şey yaşamadım. Bir de "Tesiste kalmalısın, saat 23.00'te mutlaka dönmelisin" gibi kurallar var. 24-25 yaşına ulaşmış bir oyuncu buna kendisi karar vermeli.**

**Tabii ki Milli Takım'da olmak, vatanımın takımında oynamak isterim. Milli formayı büyük bir gururla taşıyorum. Almanya'dan herhangi bir davet almamıştım ama öyle bir seçim şansım olsa hiç tereddütsüz Türkiye'yi tercih ederdim.**

**Hakemlerle bir problemim olmadı. Ama burada maç bittiğinde herkes hakem üzerinden konuşuyor. Bundan vazgeçmemiz ve işimize konsantre olmamız lazım. Hepimiz hata yapıyoruz ve buna da hakkımız var. Çünkü programlanarak yaşamıyoruz.**

**Transfer teklifleri karşısında insanın sevinmemesi elde değil. Fakat bunu da çok fazla kafama takmak istemiyorum. Çünkü kendini bu kadar övmeye kalkarsan performansını düşürürsün ve takımına yardım etmezsin. Sonuçta kendine zarar verirsin.**

**Son olarak Clinton'ın otobiyografisini okudum. Onun nereden nereye geldiğini gördüm. Bunları okuyunca bir şeyi istemenin ve bu isteğin arkasında durmanın insanı nerelere taşıyacağını görüyorsun.**



topladı ve geliştirdi. Bence Süper Lig oldukça gelişmiş bir lig. Zaten bunun yansıması da Milli Takım'da ortaya çıkıyor. Yunanistan ve Norveç maçlarında 4 puan toplayan, liderliğini sürdüren ve Avrupa Şampiyonası finalleri için iddiasını artıran bir Milli Takımımız var.

▼Her şeye rağmen bir İngiltere veya İspanya Ligi maçını izlemekle bizim ligimizden bir maçı seyretmek bana aynı keyfi vermiyor. Sanki hâlâ bir şeyler eksik ligimizde. Mesela tempo gibi.

▲Sözünü ettiğimiz ülkelerin takımları çok uzun yıllardır kendilerini geliştirmek için önemli çalışmalar yapıyor. Türkiye'de diyelim ki son 5 senede başlayan bu yükseliş, önde gelen Avrupa liglerinde 30 yıllık bir geleneğe sahip. Sürekli araştırma peşindeler. Oyuncuyu nasıl daha çabuklaştırırız, kuvvetli hale getiririz, yorgunluğunu nasıl alırsak gibi yeniliklerle uğraşıyorlar. Antrenman metodlarını geliştiriyorlar. Biz bu noktadan birkaç yıl gerideyiz ama yine de Turkcell Süper Lig'in futbol kalitesinde gelinen nokta hiç de küçümsenecek gibi değil.

## Takımlar defans yapmayı öğrendi

▼Ligimizde gol sayısında giderek düşüş yaşıyor ve savunma futbolu öne çıkıyor.

▲Gol sayısındaki düşüşü takımların ağırlıklı olarak defansif oynamasına değil, defans yapmayı öğrenmesine bağlayabiliriz. Mesela biz Antalyaspor olarak son dönemde çok az gol yedik. Üstelik katı defans yapan bir takım değiliz. Hep birlikte savunma yapıp yine kalabalık biçimde hücumla çıkmayı becerabiliyoruz.

▼Futbolseverler daha süratli, daha fazla gol pozisyonu üretilen, daha çok hücumla dönük oyunları seviyor. Sen de bir hücum oyuncususun. Teknik direktör olsan senin takımın nasıl bir futbol oynar?

▲Elbette ben de diğer insanlar gibi düşünüyorum. Gönlümden sahadaki oyunun güzel görünmesi geçiyor. Ama ne yazık ki futbol sadece görüntüden ibaret değil. Sonuç çok önemli. Sonuç olmadığı zaman sezonun ilk yarısında bizim yaşadığımız gibi iyi futbol oynayıp 17. sırada kalabiliyorsun. Sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada sonuç önemli. Mesela Almanya'da herkes Werder Bremen'in iyi futbol oynadığını düşünür ama genellikle Bayern Münih şampiyon olur. Beş sene sonra geriye dönüp baktığınız zaman kimin en iyi futbolu oynadığı değil, hangi takımın şampiyon olduğu yazıyor ne yazık ki.

▼Çok formda olduğun bir sezon geçirdin ve son dönemde herkes Milli Takım'da yer almanı bekliyordu. Senin içinde de böyle bir umut var mıydı?

▲Son performansına baktığımda

içimde bir umut vardı. Tabii ki Milli Takım'da olmak, vatanımın takımında oynamak isterim. Milli formayı büyük bir gururla taşıyım. Almanya'dan herhangi bir davet almamıştım ama öyle bir seçim şansım olsa hiç tereddütsüz Türkiye'yi seçerdim. Her ne kadar Almanya'da doğup büyüsem de ben bir Türküm. Önüme iki formayı koysalar hangisini seçeceğim belli.

▼Milli Takım'da oynamak için nasıl bir aşama kaydetmen gerektiğini düşünüyorsun?

▲Bu performansımı sürekli hale getirmeliyim. O zaman milli formayı giymeyi hak edeceğime inanıyorum.

## Hakemi konuşmaktan vazgeçmek lazım

▼Türkiye'deki hakemleri nasıl buluyorsun?

▲Açıkçası benim hakemlerle bir problemim olmuyor. Oynadığımız maçları da düşünüyorum, hakemler bizim müsabakalarımızı gayet iyi yönetti. Bir de sahada olan bir olayı konuşarak değiştiremezsiniz ki. Bu konu sadece futbolcularla da ilgili değil. Maç bittiğinde herkes hakem üzerinden konuşuyor. Bundan vazgeçmemiz ve işimize konsantre olmamız lazım. Hepimiz hata yapıyoruz ve buna da hakkımız var. Hiçbirimiz programlanarak yaşamıyoruz.

▼Transfer dönemi geldiğinde nasıl bir tercih yapacaksınız?

▲Antalyaspor'la sözleşmem sürüyor ve ben bu aşamada transferi düşünecek durumda değilim. Sadece Antalyaspor'un ligdeki konumuna konsantre olmuş durumdayım. Önümüzde zor maçlar var ve henüz tam anlamıyla rahatladığımızı söyleyemeyiz.

▼Şöyle sorayım o zaman; üç büyük takım da seni istiyor. Onların oyun yapılarını biliyorsun. Hangi takımın senin için en uygunu olduğunu düşünüyorsun?

▲Benim düşüncem, hangisi hayırlıysa o olsun.

▼Trabzonlu bir ailenin çocuğusun. Birçok teklif arasında Trabzonspor'dan da bir teklif geldiğinde bu aidiyet hissi vereceğin kararda rol oynar mı?

▲Ailemin geldiği yer önemli ama ben Trabzon'da hiç yaşamadım. Futbol profesyonelliktir. Bir yerde 5 yıl yaşarsan o zaman elbette duygular da işin içine girer. Ama dediğim gibi ben Trabzon'da hiç yaşamadım. Dolayısıyla vereceğim kararda profesyonellik rol oynayacak.

## 2008 finallerinde olmak istiyorum

▼Birkaç sezon sonrasına baktığında, kendini hangi noktada görmek istiyorsun?

▲Zirvede olmayı temenni ederim

elbette. Zirve dediğim yer de öncelikle Milli Takım'dır. 2008'deki Avrupa Şampiyonası finallerinde ben de ay-yıldızlı formayı giymek, Türkiye'yi temsil etmek isterim.

▼Devre arasında Beşiktaş'a gitmen söz konusuydu. Hatta kamp döneminde seninle yapacağım röportajı bu ihtimal nedeniyle askıya almıştım. Sonrasında neler yaşandı da bu transferden vazgeçildi?

▲O kadar detayını bilmiyorum ama doğru olan Beşiktaş'ın istemesiydi. Ancak durumumuz da ortadaydı. Antalyaspor 17. sıradaydı. Buna karşılık hem şehir hem de kulüp olarak düşmek gibi bir niyetimiz yoktu. Bir yandan oyuncuların elde tutulması, diğer taraftan da takviyeler yapılması söz konusuydu. Oynadığımız futbolun da karşılığını almak istiyorduk. Bu nedenle Antalyaspor'da kaldım

▼Bu kadar çok istenir olmak nasıl duygular uyandırıyor insanda?

▲İnsanın sevinmemesi elde değil, mutlaka güzel bir duygu. Fakat bunu da çok fazla kafama takmak istemiyorum. Çünkü kendini bu kadar övmeye kalkarsan performansını düşürürsün ve takımına yardım etmezsin. Sonuçta kendine zarar verirsin. O yüzden kendimi bu duygulara bırakmıyorum.

▼Niyetlerinin arasında Almanya'ya dönmek ve kendini Bundesliga'da ispatlamak da var mı?

▲Bu bir kismet işi. Ama daha birinci transferi yapmadan ikinci aşamayı düşünmek doğru olmaz. Yine de ileride tabii ki böyle bir şeyi gerçekleştirebilirim.

## Derdim varsa yüze söylerim

▼Ali Bilgin nasıl bir insan? Nelere kızsarsın, çabuk küser misin?

▲İkiyüzlülüktən hiç hoşlanmam. Bir derdin varsa onu karşındakinin yüzüne söyleme taraftarıyım. Ama çabuk küsmek gibi bir huyum yoktur. Alingan değilim. Toleranslı bir insanım. Ancak tabii benim de bir sabır çizgim var.

▼Nelerden hoşlanırsın, seni mutlu eden şeyler nedir?

▲Ailemle birlikte olmaktan hoşlanırım. Özellikle Türkiye'ye geldikten sonra onlara hasretim arttı. Güzel bir akşam yemeği yemek, denize girmek ve güneşlenmek de beni mutlu eder.

▼Antalya'da nasıl bir hayat yaşıyorsun?

▲Bekârım ve dışarıda bir evim var. 25 yaşından sonra tesislerde bir odada kalmak bana tuhaf geliyor. Zaten Almanya'da bir tesis kurup bekâr oyuncuları orada toplamak gibi bir şey yok. Bana ait bir evim, içine çekileceğim dört köşem olması lazım. Bu benim için çok önemli. Ev işlerine de yavaş yavaş alışıyorum. Arada yemek yapıyorum, bulaşıkları da makine yıkıyor.

▼Oyuncunun bir de sosyal hayatı olması gerekiyor değil mi?

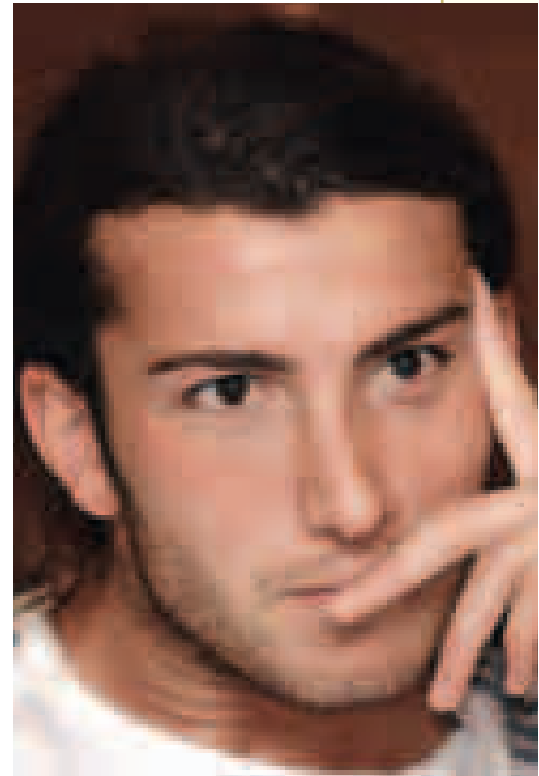
▲Sosyal hayatım derken, o hayat evimin kapısını kapattığım zaman başlıyor zaten. Sinemaya gitmeyi, yemeğe çıkmayı, arkadaşlarımla sohbet etmeyi seviyorum. Müzik yelpazem geniş. Türkçe, hip-hop ya da klasik ayrımı yapmıyorum. Türkçe müzikte Sezen Aksu ve Tarkan favorilerim. Trabzon kökenli birisi olarak eskiden kemençeyi hiç sevmezdim ama şimdi bizim yörenin melodileri kulağıma çok hoş geliyor. Volkan Konak, Kazım Koyuncu ve Fuat Saka'nın yaptığı müziği seviyorum. Sinemada Quentin Tarantino filmlerinden hoşlanıyorum.

▼Kitaplarla aran nasıl?

▲Çok sıkı bir okuyucu değilim ama fırsat buldukça kitap okumaya çalışıyorum. Son olarak Bill Clinton'ın otobiyografisini okudum. Onun nereden nereye geldiğini gördüm. Çok problemlili bir çocukluk devresi yaşamış, babası erken yaşta ölmüş, üvey babası tarafından büyütülmüş ve nihayetinde dünyanın önemli liderlerinden biri konumuna yükselmiş. Bunları okuyunca bir şeyi istemenin ve bu isteğin arkasında durmanın insanı nerelere taşıyacağını görüyorsunuz. Herkes bugün bulunduğu konumda doğmadı. Bir şeyler üretmeye çalışan insanlar bunun karşılığını alıyor.

▼Bu karşılığını alma meselesini senin hayatına uygularsak, futbolu para kazanmak için mi yoksa başka motivasyonlarla mı oynuyorsun?

▲Beni motive eden şey para değil, maçı kazanma düşüncesi. Sahaya çıktığı zaman insanın aklından para değil rakibini yenmek geçiyor. Ayrıca bütün futbolcular bu oyunu oynamaya seve seve başlamıştır. Meslek olarak algılanması sonra gelir. Zaten futboldan zevk almıyorsanız dünyanın hiçbir işinden keyif alamazsınız. ■





# Hukuktan futbola yeni goller!

**Futbol kendi özel hukukuyla yönetilmeye çalışırken, genel hukuk ilkeleri futbola gol atmaya devam ediyor. Son olarak Paris İdari Mahkemesi, Fransa Futbol Federasyonu'nun Chateauroux maçında taraftarlarının çıkardığı olaylar nedeniyle PSG'ye verdiği bir maç seyircisiz oynama ve 20 bin euroluk para cezasını yasalara uygun bulmayıp iptal etti. Mahkeme bu karara gerekçe olarak “kendi sahasında oynamayan takımların, taraftarlarından sorumlu tutulamayacağı” argümanını kullandı. Daha önce Bosman kararları ile hukuktan darbe yiyen futbol çevreleri, bu yeni kararla, statlardaki şiddeti önlemenin mümkün olamayacağını savunuyor.**



Cem Çetin

**S**on yıllarda futbol dünyasının tartıştığı en önemli konulardan bir tanesi, mevcut hukuk kurallarıyla futbola ait sorunların futbolun menfaatleri doğrultusunda çözülüp çözülemediğidir. Bu tartışmada mevcut hukuk kurallarıyla futbola hizmet edilemeyeceğini ileri sürenler, bu görüşlerini desteklemek için 1995 yılı patentli Bosman örneğini kullanır. Gerçekten de futbolun pek menfaatine uymayan ve radikal değişiklikleri beraberinde getiren Bosman Kararları'nın zaman içinde neden olduğu olumsuzluklar, günümüz futbolunun temel sorunlarının başında gelmektedir.

## Sorgulanan hukuk

Geride bıraktığımız Nisan ayı içinde Fransız mahkemeleri, futbol dünyasını şaşırtan ve bir o kadar da endişeye sevk eden iki karar aldı. Bunlardan bir tanesi statlardaki şiddet, diğeri de altyapılarla ilgiliydi. Hiç kuşku yok ki, şiddetle ilgili olanı futbol dünyasının bugüne kadarki uygulamalarıyla ters düştüğü için büyük yankı uyandırdı. Dava konusu (\*); kendi sahasında oynamayan bir takımın, taraftarlarından sorumlu

olup olmadığıydı. Konuyu görüşen Paris İdari Mahkemesi (P.I.M), Fransa Futbol Federasyonu'nun (FFF) 2004 Fransa Kupası finalindeki Chateauroux maçında, PSG taraftarlarının çıkardığı olaylar nedeniyle, Paris kulübüne verdiği bir maç seyircisiz oynama ve 20 bin euroluk cezaı yasalara uygun bulmayıp iptal etti. Bu karara gerekçe olarak P.I.M, kendi sahasında oynamayan takımların, taraftarlarından sorumlu tutulamayacağı argümanını kullandı. P.I.M'in bu kararıyla birlikte, “Bundan sonra ne olacak?” sorusu da sıkça telaffuz edilmeye başlandı. Ayrıntılara geçmeden önce, PSG'nin cezasını 1-0 kazandı Bastia maçıyla ödediğini hatırlatalım. Mahkemenin bu kararından hemen sonra, PSG'liler seyircisiz oynadıkları ve üstelik 20 bin euro ceza ödedikleri Bastia maçıyla ilgili olarak, FFF'den maddi zararlarının karşılanmasını istedi. P.I.M'in kararına rağmen, FFF'nin bu konuda kolay kolay geri adım atmayacağı bir gerçek. “Elbette temyize gideceğiz. Bu arada risk alıp, kurallarımızı da aynen uygulamayı sürdüreceğiz” diyen FFF'nin Hukuk Müşaviri Jean

Lapeyre, ortaya çıkan tabloyu karamsar bir bakış açısıyla, “Karar hepimizi fazlasıyla şaşırttı. Sahalardaki şiddet sorununa çözüm bulmaya çalıştığımız bir dönemde, yargıdan böyle bir kararın çıkması elimizi kolumuzu bağladı. Bundan böyle sonuçları ağır, ciddi olumsuzluklarla karşılaşabiliriz” açıklamasında bulundu. Bu süreçte üst mahkeme, FFF'nin itirazını haklı bulup, kararı iptal ederse futbol adına bir sorun yaşanmayacak. Ters bir durum söz konusu olursa, işte o zaman futbolun karar alma mekanizmasının epey başı ağrıyacak.

## Anayasaya aykırı

Her ne kadar FFF'liler bu konuda geri adım atmayacaklarını söylediler de, PSG'liler de bir o kadar umutlu. “İdari Mahkemenin verdiği kararda çok önemli bir ayrıntı var” diyen PSG'nin Hukuk Müşaviri Laurent Platini, “Mahkeme FFF'nin yönetmeliğini yasalara uygun bulmamakla beraber, anayasaya da aykırı olduğunu belirtti. Bu çok önemli bir tespit” görüşünü dile getirdi. P.I.M'in gerekçeli kararında, FFF uygulamalarının anayasaya aykırı olduğunu belirtmesi, temyize gitmeyi

düşünen FFF'nin şansını azaltıyor. FFF uygulamasının anayasaya aykırı bir durum teşkil etmesini P.I.M, “Cezaların Şahsiliği” ilkesine bağlıyor. “Cezaların Şahsiliği” ilkesini açmak gerekirse; cezanın ancak suçu işleyen veya işleten kişiye yönelik uygulanacağını belirtir. Tüm bu gelişmelerden sonra, bu sezon PSG gibi aynı cezaya çarptırılan Olympique

köşesine uzanma ihtimalini de gözardı etmemek gerekiyor. Fransız anayasasında olduğu gibi bizim anayasamızın da 38. maddesinin 6. fıkrasında “Ceza sorumluluğu şahsi” denilmektedir. Sporun hukuksal yönüyle uğraşanlar; futboldaki yönetmeliklerin genel hukukla uyuşmaması nedeniyle bu tip sorunların yaşandığını belirtiyor. Böyle bir yorum



Marsilya da P.I.M'in bu kararını örnek gösterip, cezanın iptali için yargı yoluna gidebilir. Bu arada Olympique Lyon da St. Etienne deplasmanında çıkan olaylar nedeniyle benzer bir ceza alması halinde aynı yolu izleyebilir. Tüm bu gelişmelerin Fransa ile sınırlı kalmayıp, Avrupa'nın dört bir

karşısında, futbolun karar alma mekanizmasındaki, muhtemelen “Futbolun menfaatlerine ters gelen hukuk kurallarından futbolu nasıl koruyabiliriz?” sorusunun cevabını arıyor. Bu konuda FIFA Başkanı Sepp Blatter'in müthiş bir fikri var. İsviçreli futbol adamı, FIFA'nın Mayıs ayındaki kongresinde, “Futbolun sorunları mahkeme yoluyla değil, kendi içindeki yargı organlarıyla çözülür” şeklindeki bir maddeyi oylamaya sunup, yürürlüğe sokmaya hazırlanıyor. Eğer Blatter'in bu önerisi kabul görürse, o zaman futbol, futbolu bilmeyen hukukçuların alacağı kararlardan bir ölçüde kendisini koruyabilecek. ■

(\*) Fransa Futbol Federasyonu'nun yönetmeliğinde 129.1 numaralı madde; deplasman takımının kendi seyircisinden sorumlu olduğunu belirtiyor.



## Altyapıların geleceği tehlikede

**F**ransa'da Lyon İstinaf Mahkemesi, altyapı çalışmalarına önem veren profesyonel futbol kulüplerini zor duruma düşürecek bir karar aldı. Yargıya intikal eden olay; Olympique Lyon'un altyapısından yetişen Olivier Bernard'ın, ilk profesyonel sözleşmesini Fransız takımıyla yapmak yerine İngiltere'nin Newcastle takımına gitmesiydi. Olympique Lyonlular, Fransa'daki profesyonel futbol yönetmeliğinin 261 sayılı “Bir kulüp alt yapısından yetiştirdiği oyuncuyla ilk profesyonel sözleşmeyi imzalar; eğer futbolcu bu sözleşmeyi imzalamaya yanaşmıyorsa, üç yıl boyunca Fransa'da başka bir takıma gidemez” maddesinden hareket ederek, konuyu mahkemeye taşıdı. Gerçi Bernard bir başka Fransız takımına gitmemişti ama kendisini yetiştiren Olympique Lyon'da da kalmamıştı. Ancak mahkeme kararı futbolun menfaatine uygun çıkmadı. Altyapıları korumaya yönelik 261 sayılı maddeyi dikkate almayan mahkeme; gerekçeli kararında, hem çalışanların Avrupa Birliği içindeki serbest dolaşım ilkesi hem de iş hukukunun 120-2 sayılı maddesinden hareket ederek, “Kulüpler çok fazla para harcayarak yetiştirdikleri futbolcuları kendileri için çalışmaya mecbur kılamazlar” görüşüne yer verdi. Bu karardan sonra Olympique Lyonluların son çare olarak Yargıtay'a gidip gitmeyeceğini zaman gösterecek. Altyapı çalışmalarının kulüplere yılda 3 ila 5 milyon euro arasında bir maliyet getirdiğini belirten futbol adamları, “Eğer kulüpler yatırımlarının karşılığını alamayacaklarsa neden böyle pahalı bir yolu tercih etsinler?” sorusunu gündeme getirmeye başladı. Haksız da sayılmazlar... ■

Malatyalı 9 çocuklu bir ailenin oğlu. Sezon başında Dardanelspor'dan Galatasaray'a geldi. Sarı-kırmızılı formayı sürekli giyemese de Ümit Milli Takım'ın vazgeçilmez oyuncusu oldu. Malatya'da yaşadığı dönemde hedeflerini büyük tuttuğunu ve bu noktaya geleceğini bildiğini söylüyor. Zaten babasından habersiz futbolcu olması, 16 yaşında Dardanelspor'a giderken annesini ikna etmek için uzun süre dil dökmesi, içindeki futbol sevgisini ve bir gün iyi bir oyuncu mertebesine yükseleceğine olan inancını ortaya koyuyor.

# Babamdan gizli futbolcu oldum

## Mehmet Topal

▼Futbolla tanışma hikâyenden, bu işe nasıl adım attığından başlayalım istersen.

▲3 Mart 1986 Malatya doğumluyum. Futbola da Malatya Belediyespor'da başladım. Kendimi bildim bileli futbolla haşır-neşirdim ve okul takımında oynuyordum. Beden Eğitimi öğretmenimiz Ahmet Açıkgöz Malatya Belediyespor'un eski futbolcusuydu. Onun tavsiyesiyle bir arkadaşım ile birlikte seçmelere gittim. 10-15 dakika içinde arkadaşım, 5 dakika sonra da ben seçildim. O dönemde 38 numara ayakkabı giyiyordum ama bana ait bir futbol ayakkabım olmadığı için 43 numara ayakkabıyla denenmişim.

▼Ailen bu konuda sana yardımcı olmamış mıydı?

▲Babam futbol oynamamı istemiyordu. Çünkü o günkü ortamda futbolcu olacağıma inanmıyordu. Futbol oynamama kızıyor ve boşuna vakit harcadığımı düşünüp "Okumana bak" diyordu. Seçmelere de ondan gizli gitmişim. Takıma seçildiğimden de 3 ay kadar sonra haberi oldu.

▼Peki, baban şimdi de düşünüyor bu konuda?

▲Bazen o günleri hatırlıyorum ama espiyle karışık lafı değiştiriyor ve "Yok öyle bir şey, ben sana hiçbir zaman futbolcu olma dememişim" diyor. Aslında o dönemde futbolcu olmama karşı çıkmasına rağmen benim isteklerime çok da engel olmamıştı. Kendi yolumu çizmem konusunda beni serbest bırakmıştı. Sonuçta bazen babamdan izin alarak, bazen de gizli yedi sezon Malatya Belediyespor'da oynadım ve 16 yaşında Çanakkale Dardanelspor'a transfer oldum.

### Annemi çok zor ikna ettim

▼O yaşta bir çocuğun ailesinden kopması kolay olmasa gerek. Neler hissettin baba ocağından ayrılırken? Ailen nasıl izin verdi bu ayrılığa?

▲Başlangıçta ailemden kopmak istemiyordum. Yaşım küçük olduğu için annemin de noterden







**Malatya Belediyespor'un seçmelerine girdim ve kazandım. O dönemde 38 numara ayakkabı giyiyordum ama bana ait bir futbol ayakkabım olmadığı için 43 numara ayakkabıyla denenmişim.**

**Babam futbol oynamamı istemiyordu. Futbol oynamama kızıyor ve boşuna vakit harcadığımı düşünüp "Okumana bak" diyordu. Seçmelere de ondan gizli gitmişim. Takıma seçildiğimden de 3 ay kadar sonra haberi oldu.**

tuttum ve hiçbir zaman ciddiyetsizliğe düşmedim.

### Üç büyük kulüpten de teklif aldım

▼Dardanelspor'da oynarken Galatasaray'ın teklifini aldığımda neler düşündün?  
▲Dardanelspor'da altyapıda üç, A takımında da iki sezon oynadım. A takımındaki ikinci sezonumda form grafiğim oldukça yükselmisti ve Süper Lig takımlarından teklifler alıyordum. Bu teklifler motivasyonumu iyice yükseltiyordu. Bu sezonun başında Fenerbahçe, Beşiktaş ve Vestel Manisaspor da beni istiyordu. Başkanımız "Hangi takımı tercih edersin?" diye sorduğunda "Kulübümüz ve benim için hangisi hayırlıysa o olsun" cevabını verdim. Ancak transferin son günü geldiğinde ortada halen bir şey yoktu. Oda arkadaşım Kazım'la yemeğe çıkmıştık. Ona "Senin kahrını bir sene daha çekeceğim" diye takıldım. Bu konuşmadan 5-10 dakika sonra Galatasaray'dan aradılar ve "Transferin bitti, otobüse atla gel" dediler.

▼Üç büyük takım da sana talip olmuş. Son gün Galatasaray transferini çözdüğü için Florya'ya geldin. Senin tercihin hangisiydi aslında?

▲Galatasaray'dı tabii. Babam, ağabeylerim, kardeşlerim hepsi fanatik Galatasaraylı. Üstelik Dardanelspor'dan arkadaşlarım Hasan Kabze ve kaleci Fevzi de Galatasaray'daydı ve orada yabancılık çekmeyecektim. Onlarla konuşmalarında Galatasaray'daki ortamın mükemmel olduğunu anlatıyorlardı.

▼Umduğunu buldun mu Galatasaray'da,

muvafakatname vermesi gerekiyordu. Ancak annem buna yanaşmıyordu. İnkna edebilmek için uzun süre dil döktüm, "Anacığım, izin vermek zorundasın, bu iş tüm ailemizin hayatını etkileyecek bir ekmek mücadelesi" dedim. Nihayet kabul etti ve onun da rızasını alarak Dardanelspor'a gittim.

▼Annen şimdi mutlu mu senin futbolcu olmandan?

▲Annemin bana olan özlemi halen sürüyor. Malatya'da yaşıyorlar ve ben senede ancak iki-üç defa yanlarına gidebiliyorum. Annem "Oğlum bırak bu işi yanıma gel" demekten hiç vazgeçmedi. Futbolu bırakıp Malatya'ya dönsem çok mutlu olacak.

▼Henüz 16 yaşındayken Dardanelspor seni Malatya Belediyespor'da nasıl buldu?

▲Erol Keretli ve Nahit Güzel beni buldu. Onlarla halen görüşüyorum. Bir-iki gün iznim olduğu zaman Çanakkale'ye gidiyorum. Orasını

da ikinci memleketim gibi görüyorum.

▼Peki, sen Malatya Belediyespor'da oynadığın dönemlerde bir gün gelip de Galatasaray formasını giyeceğini düşünüyor muydun?

▲Çocuk yaşımdan beri hedeflerimi büyük koymuştum. Çünkü kendimi aileme bakmakla da yükümlü hissediyordum.

▼Niye öyle düşünüyordun? Sen ailenin en büyük çocuğu musun?

▲Dokuz kardeşiz. Önümde iki ağabeyim var. Ama ben yine de ailemin sorumluluğunu çocuk yaştan itibaren kendi üzerimde gördüm. Futbolcu olduğumda iyi para kazanırım ve aileme daha iyi şartlar sağlarım diye düşünüyordum. Şu anda babamın da ağabeylerimin de durumları gayet iyi ve bana ihtiyaçları yok. Ama yine de onlara destek vermek beni mutlu ediyor. Tabii onların da bana desteği

sonsuz.

▼Yani sen daha en başından Galatasaray'da oynamayı kafana koymuştun.

▲Evet, hedeflerimi hep büyük





**Annemin bana olan özlemi halen sürüyor. Malatya'da yaşıyorlar ve ben senede ancak iki-üç defa yanlarına gidebiliyorum. Annem "Oğlum, bırak bu işi yanıma gel" demekten hiç vazgeçmedi. Futbolu bırakıp Malatya'ya dönsem çok mutlu olacak.**

olgunlaştığımı düşünüyorum. Dolayısıyla kendimi arada bir noktada hissetmiyorum.

▼Bundan sonraki ideallerin ve hedeflerinden söz eder misin?

▲Öncelikle başarılı bir performans göstermek ve Galatasaray'da kalıcı olmak istiyorum. Bu süreçte A Milli Takım'da oynamayı hedefliyorum. Galatasaraylı Mehmet Topal olarak anılmaya başladıktan sonra da Avrupa'da oynamak amacındayım.

▼Peki, bu noktada bir lig tercihin var mı?

▲İngiltere futbolunu daha fazla seviyorum. Dardanelspor'da oynarken, antrenörüm Mustafa Mete Ertem stilimi hep İngiliz futbolcularına benzetirdi. Benim de çocukluğumdan beri hedefim hep İngiltere'de oynamaktı. Zaten Arsenal taraftarıyım. Bir gün toplantıda kafamdan Arsenal'de oynamayı geçirirken, hocamın "Gün gelecek sen İngiltere Ligi'nde oynayacaksın" demesini hiç unutamıyorum. O sözler beni müthiş ateşledi.

▼O zaman idolün de Patrick Vieira olmalı.

▲Dardanelspor'da oynarken odamın duvarlarını, hatta ranzamı ve dolaplarımı bile Vieira ile Zidane'ın fotoğrafları süslerdi. En beğendiğim futbolcu Zidane ama mevkim ve stilim gereği kendime Viera'yı örnek alıyorum.

## Bazen oyunun akışına kapılıyorum

▼Kendi muhasebeni yapıyor musun hiç? Hangi yönlerinin iyi hangilerinin eksik olduğunu düşünüyor musun?

▲Bazen oyun içinde kendimi çok kaptırıyorum ve yerimi kaybediyorum. Hocam da beni bu konuda uyarıyor. Takımına daha fazla bir şeyler vermek istediğim için görev alanımın dışına çıkıyorum. Ancak kendimi frenlemem gerekiyor. Artı yönlerime gelince, bu konuda benim bir şey söyleyebilmem mümkün değil. Çünkü insanın kendini anlatabilmesi çok zor.

▼Peki, şöyle sorayım o zaman, Gerets senin hangi özelliklerini beğendiğini söylüyor?

▲İki ayağımı iyi kullanmamı ve şutlarımı beğeniyor. En beğendiği yönüm ise çok çalışmam, çok istekli olmam ve mücadele etmem.

▼Genç ve yedek bir oyuncu olarak öne geçebilmek için ekstra çalışman gerekiyor. Senin bu tip bir

çaban var mı?

▲Elbette var. Takım izinli olduğu zamanlarda ya da antrenmanlardan sonra özel çalışmalar yapıyorum. Cevat Hoca'nın hazırladığı koordinasyon programlarını uyguluyorum. Yani sadece takımın yaptığı antrenmanla yetinmiyorum. Mutlaka özel çalışmalar yapıyorum.

## Ümit Milli Takım rehabilitasyon gibi

▼Ümit Milli Takım kadrosunda olmak senin için ekstra bir motivasyon sağlıyor mu?

▲Mutlaka sağlıyor. Kendi camianda bazen sıkıntılar yaşıyorsun, mesela oynayamamanın getirdiği bir burukluk oluyor. Ama Milli Takım'a geldiğin anda bütün eksi göstergeler artıya dönüyor. İnsan yeniden mutlu oluyor. Adeta bir rehabilitasyon gibi geliyor. Sonuçta her genç oyuncunun giymek istediği bir forma için seçiliyorsunuz.

▼Galatasaray'ın bu sezon şampiyonluk yarışından erken kopmasını nasıl değerlendiriyorsun, nedir probleminiz?

▲İnanın ki takım içindeki arkadaşlıklar mükemmel. Birbirimizi hep artı yönde etkiliyoruz. Ortada elle tutulur bir problem yok. Bunun tek açıklaması şanssızlık. Geçen sezon Galatasaray'ın yanında olan şans faktörü maalesef bu sezon ne yazık ki bizi terk etti.

▼Futbolun dışında neler yaparsın, nelerden hoşlanırsın?

▲Boş zamanlarımda sürekli Hasan Kabze ve Fevzi Elmas'la birlikteyim. Çanakkale'deki dostluğumuz burada da sürüyor. Hasan ağabey bizi sık sık evine davet eder. Birlikte alışveriş merkezlerine ya da sinemaya gideriz. Korku ve savaş filmlerini daha çok seviyorum. Müzik konusunda ise Sezen Aksu, Yıldız Tilbe ve Barış Manço şarkıları hoşuma gider. Türk Sanat Müziği'nden de hoşlanıyorum. Sibel Can'ı seviyorum. Çanakkale'de bulunduğum dönemde saz çalmak için uğraştım ve bir ağabeyimden bir ay ders aldım ama olmadı.

▼Hayatında kitapların da yeri var mı?

▲Elbette, kitap da okurum. En son Çanakkale Şehitleri kitabını okumuştum. Biraz da Çanakkale'de oynamış olmanın etkisiyle bu konuya merakım var. ■

hedeflerine ulaştığını düşünüyor musun?

▲Hedeflerimin hiçbirine ulaşmış değilim. Galatasaray'a gelir gelmez Denizlispor maçında oynadım ve iyi bir performans sergiledim. O maçtan sonra çıkış yakalayacağımı düşünüyordum ama olmadı. Araya Şampiyonlar Ligi maçları girdi ve ben ikinci planda kaldım.

▼Ne yaşandı o süreçte, sen bir form düşüklüğü yaşadığını düşünüyor musun?

▲Hayır, idmanlarda olsun, görev aldığım maçlarda olsun en iyisini yaptığımı inanıyorum. Antrenmanlarda ağabeylerim bir çalışıyorsa ben üç çalışıyorum. Zaten çalışmayı çok seven bir yapım var ve beni bu noktaya taşıyan da bu özelliğim.

▼Biraz şanssız bir mevkide de oynuyorsun sanırım. O bölgede senin dışında Inamoto, Ayhan, Okan ve Mehmet Güven gibi oyuncular var. Forma şansı çok da yüksek değil. Bir de tecrübe farkı var tabii. Böyle bir sıkıntı hissediyor musun?

▲Hayır, çünkü Gerets formayı asıyor ve kim iyiye formayı o giyiyor. Ben de oynayabilmek için elimden gelenin en iyisini yapıyorum. Bir gün kesin olarak

giyip bir daha çıkarmayacağıma da inanıyorum.

▼İstanbul birçok yıldız adayını yutan bir şehir. Geçmişte çok fazla örneğini yaşadık. Buradaki hayatından söz edelim biraz da.

▲Dardanelspor'dayken tesislerde kalıyordum. Zaten orada bekâr futbolcunun ev tutması yasaktı. Ben de zamanımın büyük bir bölümünü tesislerde geçiriyordum. Gezmeyi çok fazla seven bir insan değilim. Büyüklerim, arkadaşlarım, "İstanbul büyük şehir, insanı yutar" diyorlardı. Ama ben son derece profesyonel yaşayan bir insanım. Florya'da tesislerde kalıyorum. En geç 23.00'te yatağımda olurum.

▼Galatasaray tecrübeli ve genç oyuncuların karması gibi. Ancak gençlerin çoğu altyapıdan birlikte gelen oyuncular. Sen ise bu sezon başında transfer edildin. Arada bir noktadasın. Herhangi bir zorluk yaşıyor musun?

▲Genç-tecrübeli ayırımına katılmıyorum. Bir oyuncu kafasında kendisini olgun hissediyorsa tecrübeli oyuncudur. Bazen çok genç yaşta birçok şeyi görmüş geçirmiş olabilirsiniz ve tecrübeli bir insandan daha mantıklı düşünebilirsiniz. Ben birçok tecrübeyi yaşadığımı ve



**Futbolun sevgiden öte çok daha farklı anlamlar taşıdığı Brezilya, ne yazık ki son zamanlarında, o görkemli günlerini arar hale geldi. Özellikle Almanya'da yapılan son Dünya Kupası'nda yaşanan hüsrana Brezilya futbolunda bir düşüşün başladığını da gösteriyor. Brezilya futbol ekolü olarak varlığını belki daha nice yıllar devam ettirecek ama artık o eski gücünde ve muhteşemliğinde olmayacağı kesin gibi görünüyor.**



# Sambacılar nereye koşuyor?

*Futbol Avrupa'da takım dayanışması temelinde yüksek fizik gücüne dayalı ve rekabetin ön planda olduğu bir anlayışla oynanırken, Brezilya futbolunda daha çok yıldızlara ve bireylere bağlı bir futbol mantalitesini görüyoruz. Bu anlamda Brezilya futbolunun görsellikle efektifliğin optimal dengesini kuramadığını tespit edebiliyoruz.*

*Alex Bellos, “Tanrı en iyi oyuncuları buraya gönderdi, sonra da dengeyi sağlamak için en kötü yöneticileri” diyor. Gerçekten de bu saptama çok doğru bir tespit. Brezilya futbolunun Avrupa ile rekabet edemez duruma düşmesinde kesinlikle beceriksiz ve kötü yöneticilerin büyük payı var.*

*Brezilyalıların ülkenin çok önemli sosyo-ekonomik değişimlerden geçmesine ve çoğu şeyin değişmesine karşın, ülkede değişmeyen tek şey olarak çürümüş ve yozlaşmış futbolu görüyor. Pele de kulüplerin iyi denetlenmemesinden dolayı oluşan kayıt dışılığa ve bunun ülke futboluna verdiği zararlara işaret ediyor.*

*Brezilya Ligi'nin yıllık yaratabildiği toplam gelir 453 milyon dolar civarında. Toplam gelirleri içinde en önemli gelir kalemini yüzde 31'e “Oyuncu satımından elde edilen gelirler” oluşturuyor. Yani oyuncu satımından elde edilen gelirler neredeyse toplam gelirlerin üçte biri.*

Futbol denince ilk aklı gelen ülke Brezilya. Futbolcu denildiğinde de ilk aklı gelen isim yine bu ülkeden biri, yani Pele. İsmi futbolla bu denli bütünleşmiş ikinci bir oyuncu ve ikinci bir ülkeden bahsetmek kolay değil. Alex Bellos, “Futebol” isimli kitabında futbolu “Din ve karnaval” ile birlikte “Brezilya popüler kültürünün kutsal üçlüsü” olarak tanımlıyor. Futbolun sevgiden öte çok daha farklı anlamlar taşıdığı bu ülke ne yazık ki son zamanlarında, o görkemli günlerini arar hale geldi. Özellikle Almanya'da yapılan son Dünya Kupası'nda yaşanan hüsrana Brezilya futbolunda bir düşüşün başladığını da gösteriyor bize. Brezilya futbol ekolü olarak varlığını belki daha nice yıllar devam ettirecek ama artık o eski gücünde ve muhteşemliğinde olmayacağı kesin gibi görünüyor.

## Endüstriyel dönüşüm dinamiklerini yakalayamadılar

Futbolda günümüz endüstriyelleşme dinamiklerini yakalayamayan Brezilya sadece iktisadi ve mali anlamda değil, aynı zamanda sportif gelişim

sürecinin de gerisinde kalmış görünüyor. Bugün dünya futbolunu mali ve sportif anlamda Avrupa domine eder hale geldi. Latin modelinde özellikle de Latin futbolla bu denli bütünleşmiş ikinci bir oyuncu ve ikinci bir ülkeden bahsetmek kolay değil. Alex Bellos, “Futebol” isimli kitabında futbolu “Din ve karnaval” ile birlikte “Brezilya popüler kültürünün kutsal üçlüsü” olarak tanımlıyor. Futbolun sevgiden öte çok daha farklı anlamlar taşıdığı bu ülke ne yazık ki son zamanlarında, o görkemli günlerini arar hale geldi. Özellikle Almanya'da yapılan son Dünya Kupası'nda yaşanan hüsrana Brezilya futbolunda bir düşüşün başladığını da gösteriyor bize. Brezilya futbol ekolü olarak varlığını belki daha nice yıllar devam ettirecek ama artık o eski gücünde ve muhteşemliğinde olmayacağı kesin gibi görünüyor.

da iki forvet oyuncusu beklenmedik ve hızlı ataklarıyla rakip takımın savunmasını çökertebilir.” Ancak Brezilya futbolu, endüstriyel futbolun gelişim ve dönüşüm dinamiklerine kendisini adapte edemediği için bu farklar şimdi daha belirgin olarak ortaya çıkıyor. Belki de Brezilya futbolu bu dönüşüm dinamiklerine bilinçli olarak direndi ya da bu dönüşümün içinde yer almak istemedi. Eğer böyle bir şey varsa, globalleşen dünyamızda bu anlayış ne yazık ki geçer akçe değil! Belki de Brezilya futbolunun bu haliyle kalması nostalgiseverler için büyük bir nimettir. Ama işin mali ve iktisadi kısmında da değiştiğimiz öğeler, bize Brezilya futbolunun böyle bir dönüşüm tercihi olsa bile uygulamasına izin vermeyecek kökleşmiş yapıları karşı direnmenin kolay olamayacağını gösteriyor. Avrupa futbolu yüksek fizik ve kondüsyonun üzerinde yükselen, sert ve üst düzeyde bir mücadeleyle yaşamını devam ettiriyor. Futbol çok daha hızlı, çalım yüzdesi düşük ve dikine oynanıyor. Özellikle savunmadan atılan uzun paslar ve kanatlardan gelen etkin ortalarla gol yollarını zorlayan, yüksek tempo ve presle rakibi

bunaltan, savunma güvenliği gelişmiş, oyunu efektif oynayan ve teknik verimliliği ön plana çıkartan, heyecan ve reytingi yükselten rekabetçi bir oyun anlayışı ve felsefesiyle oynanıyor futbol Avrupa'da. Çünkü Avrupa futbol organizasyonu içinde yer alan ve ucunda kupa bulunan her yarışma, kazanana çok büyük servetler veriyor. Bu durum futbolun Avrupa'da daha mekanikleşmesine ve sonuca yönelik anlayışla oynanmasına neden oluyor. Bu, futbolun görsel güzelliklerinden bazı şeylerin kaybolmasına neden oluyorsa da bugünün endüstriyel futbolunun “sadece işini yap” felsefesinin, yani “just do it” anlayışının bir sonucu olarak karşımıza çıkıyor. Futbol Avrupa'da takım dayanışması temelinde yüksek fizik gücüne dayalı ve rekabetin ön planda olduğu bir anlayışla oynanırken; Brezilya futbolunda daha çok yıldızlara ve bireylere bağlı bir futbol mantalitesini görüyoruz. Bu anlamda Brezilya futbolunun görsellikle efektifliğin optimal dengesini kuramadığını ve bu nedenle de Avrupalı rakipleri karşısında son Dünya Kupası'nda yarı finale bile yükselemeden elenip gitmek durumunda kaldığını; bu bağlamda yarı final dört Avrupa takımının oynamasından bir tesadüf olmadığını belirtelim bir kez daha.

## Dinamikler neden yakalanamadı?

Alex Bellos, muhteşem kitabı “Futebol”da, “Tanrı en iyi oyuncuları buraya (Brezilya'ya) gönderdi, sonra da dengeyi sağlamak için en kötü yöneticileri” diyor. Gerçekten de bu saptama çok doğru bir tespit. Brezilya futbolunun Avrupa ile rekabet edemez duruma düşmesinde kesinlikle beceriksiz ve kötü yöneticilerin büyük payı var. Brezilya, dünyanın en büyük şeker, kahve ve futbolcu ihracatçısı konumunda. Sahip olduğu 552 milyar dolarlık Gayri Safi Milli Hasıla ile dünyanın en büyük 11. ekonomisi durumunda. Kişi başına düşen milli gelir yaklaşık 3.090 dolar civarında. 178.7 milyon nüfusu ve 7 milyon lisanslı futbolcusu bulunuyor. Futbolla ilk kez 1894 yılında tanışan ve adeta kimliğinin ayrılmaz bir parçası haline gelen bu oyunda en üstün başarılarla ulaşan Brezilya, her ne kadar son Dünya Kupası'nda beklenen performansı sergileyememiş de olsa, ulaştığı beş Dünya Şampiyonluğu ile hâlâ en çok kazanan takım olmaya devam ediyor. FIFA'da federasyon yerine konfederasyon tarafından temsil edilen tek ülke olan Brezilya'da

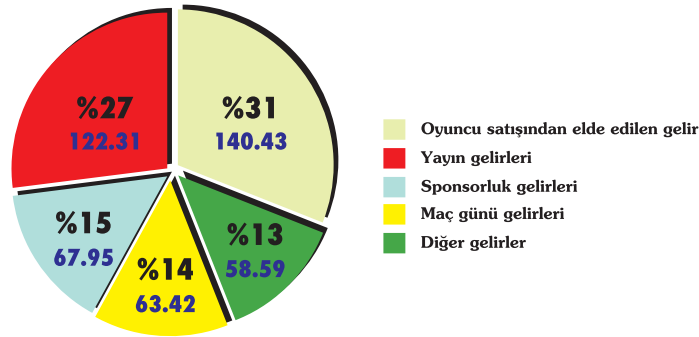
besleyen kayıt dışılığı bir türlü ortadan kaldıramadığını anlatıyor. Kulüplerden yıllık faaliyet raporu düzenlemelerini istediği ve hesaplarını denetlettirmelerini talep ettiğinde, kendisine düşmanca bir tavır takındığını, milbolcu satımından gelen milyon dolarların ülke futbolunun gelişiminde kullanılması yerine, off-shore hesaplara aktarıldığını ve bunu önleyemediğini vurguluyor. Avrupa'ya futbolcu satan başkanların bu paraların hesabını vermeden, kulüp paralarını istedikleri gibi harcaydıkları, kendisinin İngiliz Premiership gibi bir oluşumu Brezilya'ya uygulamak istediğinde, CBF Başkanı Teixeira ve eski FIFA Başkanı Havelange'dan destek alamadığını, futbolcuların çıkarlarını ve haklarını koruyacak bir mesleki örgüt bulunmadığını ve daha buna benzer birçok sorunu dile getiriyor. Kısaca da olsa yönetmel yapıları hakkında bilgi vermeye çalıştığımız gibi, Brezilya futbol örgütlenmesinde çok önemli sorunlar bulunduğunu anlıyoruz. Bu sorunların üstesinden gelinmeden, futbolun rekabetçi yapısını geliştirmek ve futbol pastasını büyütme, yani endüstriyel dönüşüm dinamiklerini yakalamak çok kolay görünmüyor. Yönetmel yapılarındaki hata ve zaafaların yanı sıra futbol anlayışında da değişen bir şeyin olmayışı, Brezilya futbolunun önünü kesiyor. Bugüne kadar 18 Dünya Kupası'nın tümüne katılan ve beş kez de bu kupayı müzesine götüren Brezilya futbolu tüm sorun ve sıkıntılarına karşın hâlâ sportif anlamda Avrupa ile baş edebilecek tek “süper güç” olarak görünüyor. Onu bu noktaya taşıyan ise kazanma kültürünün bir refleks haline gelmesi ve futbolun bir yaşam tarzına dönüşmüş olması. İşte bu köklü futbol kültürü, Brezilya'yı hâlâ favoriler arasında tutabiliyor.



## İktisadi ve mali açıdan genel bakış

Sahip olduğu coğrafi, ekonomik ve demografik öğeler Brezilya'yı dünyadaki önemli ülkeler arasına sokuyor. Bu anlamda Brezilya gerekli radikal dönüşümleri gerçekleştirmeyi sağlayabilirse, futbolun parasal alanında da önemli başarılarla ulaşabilir. Brezilyalı bağımsız denetim firması Casual Auditors Independentes'in, Brezilya Ligi'nde mücadele eden 21 kulübün 2005 yıl sonu konsolide mali verilerine göre 2006 yılında olduğu, "Results of the Casual List of Brazilian Football Clubs" raporuna göre Brezilya Ligi'nin yıllık yaratabildiği toplam gelir 453 milyon dolar civarında. Aşağıdaki tablodan da görülebileceği üzere Brezilya Ligi'nin toplam gelirleri içinde en önemli gelir kalemini, 140 milyon 430 bin dolarla "Oyuncu satımından elde edilen gelirler" oluşturuyor. Bu gelir kaleminin toplam gelirler içindeki payı yüzde 31. Yani toplam gelirlerin neredeyse üçte biri "oyuncu satımından" elde edilen gelirlerden oluşuyor. Bu gelir kalemini 122.3 milyon dolarlık gelir ve yüzde 27'lik payla yayın gelirleri oluşturuyor. Brezilya Ligi'nin yıllık naklen yayın gelirleri toplamı 2005 itibarıyla yaklaşık 122 milyon dolar düzeyinde. Bu gelir kalemlerini sırasıyla 67.9 milyon dolarla sponsorluk gelirleri (%15), 63.4 milyon dolar ve yüzde 14'lük payla maç günü gelirleri ve 58.9 milyon dolar (%13) ile de diğer gelirler oluşturuyor.

### 2005 itibarıyla Brezilya Ligi'nde futbol gelirlerinin dağılımı (milyon dolar)



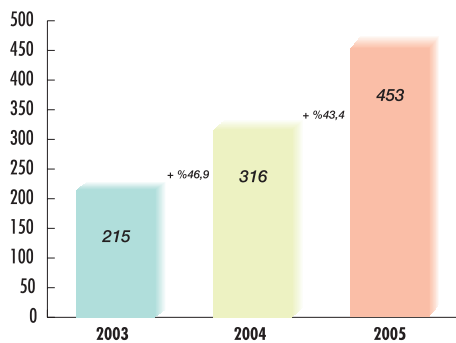
## Futbol gelirlerinin gelişimi

Yukarıdaki tablodan da anlaşılıyor ki, Brezilya futbolu kendi asli faaliyetlerinden daha çok "oyuncu satışından" elde edilen gelirlerle ayakta duruyor. Bu gelir kalemini aslında Brezilya liginde asıl gelir kalemlerinden birisi olarak değerlendirmek gerekiyor. Kesin olmakla birlikte Brezilya dışında yaklaşık 12 bin Brezilyalı futbolcunun top koşturduğu ifade ediliyor.

Avrupa futbolunda en önemli gelir kalemini naklen yayın gelirleri, maç günü gelirleri ve sponsorluk gelirleri oluştururken, Brezilya futbolundaki farkı yukarıda hep birlikte görmüş olduk.

Brezilya Ligi'nde gelirlerin yıllık gelişimlerine baktığımızda ise karşımıza aşağıdaki tablo çıkıyor. 2003 yılında toplam gelirleri yaklaşık 215 milyon dolar düzeyindeyken, bu tutar 2005 yılında %106 artarak 453 milyon dolara ulaşmış durumda. 2004'ten 2005'e gelir kalemlerindeki artış hızı ise %43.4 düzeyinde. Brezilya Ligi'nde son iki yıl içinde gelirlerin bu denli yüksek artış kaydetmesinin arka planına baktığımızda, aslında gelirlerin dağılım paylarında çok farklılık olmamakla birlikte özellikle oyuncu satışından elde edilen gelirlerde önemli artış olduğu görülüyor.

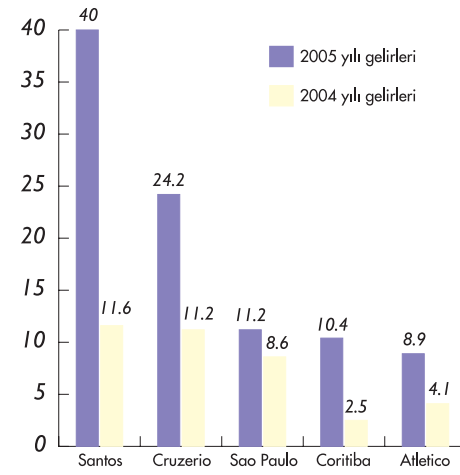
Brezilya Ligi'nde yıllık gelirlerin gelişimi (milyon dolar)



2004 yılında 21 kulübün ortalama geliri yaklaşık 15.03 milyon dolar civarındayken, 2005'te bu rakamın 21.7 milyon dolara yükseldiği görülüyor. Bugün gerçekten de Brezilya Ligi'nde "oyuncu satışından elde edilen gelirler" en önemli gelir kalemini oluşturuyor. Bu gelirin elde edilmesinde en yüksek payı bulunan kulüpler ve bunların gelirleri aşağıdaki tabloda dikkatinize sunuluyor. Aşağıdaki tabloya göre en yüksek oyuncu satış gelirini elde eden kulüp olarak 40 milyon dolarla Santos'u

görüyoruz. Santos'u 24.2 milyon dolarla Cruzeiro takip ediyor. Cruzeiro'yu ise sırayla Sao Paulo, Coritiba ve Atletico izliyor. Bu beş kulübün toplam oyuncu satış gelirleri 94.7 milyon dolara ulaşıyor. Bu rakam toplam 140 milyon dolarlık oyuncu satış gelirlerinin %67.6'sını oluşturuyor. 21 kulüp başına düşen "oyuncu satım gelirleri" ortalaması 6.7 milyon dolar civarındayken; bu oran beş büyük kulüpte yaklaşık üç kat daha fazla, yani 18.9 milyon dolar düzeyinde.

Oyuncu satışında en büyük geliri elde eden beş kulübün gelirleri (milyon dolar)



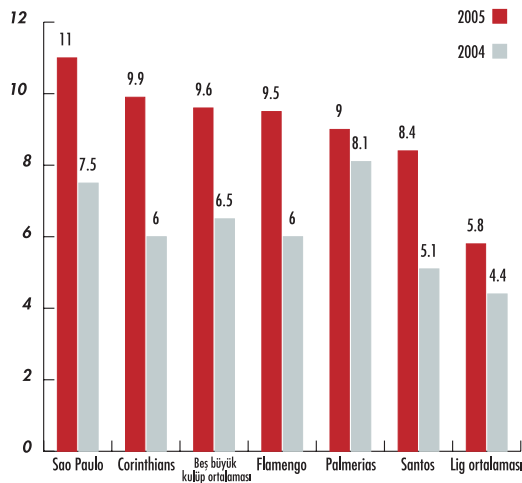


## Naklen yayın gelirleri

Brezilya Ligi'nde oyuncu satış gelirlerinin dışında diğer en önemli gelir kalemini naklen yayın gelirleri oluşturuyor. Brezilya Ligi'nin yıllık naklen yayın gelirleri toplamı 122.3 milyon dolar ve bu rakam 2005 yılı toplam futbol gelirlerinin yüzde 27'sini oluşturuyor.

Naklen yayın gelirleri dağılımında kulüp başına düşen ortalama tutar aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere 2004 yılında 4.4 milyon dolar düzeyindeyken, 2005 yılında 5.8 milyon dolara yükselmiş durumda. Kulüplerin kendilerinin pazarlık güçlerine ve popüleritelerine göre dağıtılan naklen yayın gelirlerinin %39'unu beş büyük kulüp paylaşıyor. Beş büyük kulüp toplam naklen yayın gelirlerinin 47.8 milyon dolarını kendi aralarında paylaşıırken, beş büyük kulüp başına düşen ortalama yayın geliri 9.6 milyon dolar civarında. Bu tutar 2004 yılında 6.5 milyon dolar düzeyindeydi. Aşağıdaki tablodan da daha net görülebileceği üzere, beş büyük kulübün naklen yayın gelirlerinde bir önceki yıla göre %47.6 oranında bir artış kaydedilirken, diğer 16 kulübün naklen yayın gelirlerindeki artış yüzdesi ise %31.8 olmuştur. En yüksek naklen yayın gelirini ise 11 milyon dolarla Sao Paulo'nun elde ettiği görülüyor.

**Brezilya Ligi'nde naklen yayın gelirleri (milyon dolar)**



## Sponsorluk gelirleri

Beş büyük kulüp toplam 67.9 milyon dolarlık sponsorluk gelirlerinin 40.2 milyon dolarlık kısmını kendi aralarında paylaşıyor. Yani toplam sponsorluk gelirlerinin %59'u beş kulüp tarafından paylaşılıyor. Sponsorluk gelirlerinin 5 büyük kulüp başına düşen ortalaması 8 milyon dolarken, diğer 16 kulüpte ise bu tutar 1.3 milyon dolar civarında gerçekleşiyor. Sponsorluk geliri en yüksek kulübün de 18.3 milyon dolarlık geliriyle Santos olduğu görülüyor.

## Maç günü gelirleri

Brezilya Ligi'nde gelir kalemleri içinde 63.4 milyon dolar ve yüzde 14'lük payı ile maç günü gelirleri dördüncü sırada görünüyor. Avrupa'da maç günü ortalamaları yüzde 30'lar düzeyindeyken, Brezilya'da bu gelirin bu kadar düşük olmasının en önemli nedenlerinden birisi demode olmuş, kapasitesi yetersiz ve güvenlik sorunu bulunan statların yeterince dolmamasının yanı sıra maç bilet

fiyatlarının da düşük olması.

En fazla maç geliri kazanan kulüp olarak 5.87 milyon dolarla Sao Paulo'yu görüyoruz. Sao Paulo'yu 4.8 milyon dolarla Corinthians takip ediyor.

En fazla maç günü geliri elde eden beş büyük kulübün ortalaması 3.7 milyon dolar civarında gerçekleşmiş durumda.

Şurası bir gerçek ki, Brezilya futbolu ne kadar göze hoş gelen bir şekilde oynansa da kulüpler yeterince maç günü geliri elde edemiyor. En fazla geliri elde eden kulüplerin gelirleri ise Avrupa ve Türkiye ile kıyaslanmayacak kadar küçük miktarda.

## Sonuç

Brezilya futbolunun iktisadi, mali ve örgütsel yapılarına ilişkin incelememiz sonucunda görüyoruz ki; Brezilya futbolunda çok önemli yapısal problemler bulunuyor ve bunların çözümüne ilişkin de ufukta bir ışık görünmüyor. Kulüplerin örgütsel yapılarındaki çok önemli zaaf ve hatalar bulunuyor. Tam anlamıyla kurumsallaşamamış, kurumsallaşmadığı için de

şeffaflaşamamış; kaynaklarını etkin ve verimli kullanamayan bir lige karşı karşıyayız.

Futbolun bir din olarak algılandığı bu coğrafyada Brezilya dünyanın en büyük 11. ekonomisi. Nüfusu ve coğrafi büyüklüğü dikkate alındığında gerçekten de Brezilya dev bir ülke.

Durum bu iken, ne yazık ki endüstriyel dönüşüm dinamiklerini yakalayamadığı için Brezilya futbolu Avrupa futboluna karşı her geçen gün kan kaybetmeye devam ediyor. Brezilya futbolu örgütsel yapılanma bakımından bugün çürümüş, yozlaşmış ve kokuşmuş bir yapıyı temsil ediyor. Bu olumsuzluklar, Brezilya futbolunun dünya futbolundan mali ve sportif anlamda daha fazla pay almasının önünü kesiyor. Son Dünya Şampiyonası da bu durumu net olarak ortaya koyuyor.

Kulüplerin kaynakları etkin kullanmaması ve gelirlerin giderleri karşılamada yetersiz kalması, Brezilya futbolunu, futbolcu ihracatçılığına yönlendirmiş. Bugün Brezilya futbolunun en önemli gelir kaynağını, endüstriyel olmayan bir gelir kalemi, yani oyuncu satım

gelirleri oluşturuyor. Bu anlamda olaya bakıldığında, Brezilya futbolunun merchandising, sponsorluk, yayın ve sponsorluk gelirlerinden yeterli payı alamadığı ortaya çıkıyor. Bu gelir kalemlerinden pay alamamasının çeşitli nedenleri olmakla birlikte; Brezilya futbolunda heyecan ve rekabetin düşüklüğü, sponsorları bu lige çekmiyor. Brezilya Ligi, Turckcell Süper Ligi'ne yakın bir gelir yaratabiliyor. Ancak kulüplerin birisi dışında tamamının kendi faaliyetlerinden gelir yaratamadıklarını ve bu nedenle aşırı borçlanmaya yöneldiklerini görüyoruz. Gelirlerin denetimi ise tam anlamıyla yapılamıyor ve kaynakların ne kadar rasyonel kullanıldığı konusu da tam olarak bilinmiyor.

Brezilya'nın günümüz endüstriyel futbolunun gelişim ve dönüşüm dinamiklerini yakalayamamış olması, ülke futbolunun uluslararası rekabette artık geride kalmasına neden oluyor. Artık dünya futbolunu domine etmekte zorlanan ve Avrupa ile rekabet edemeyen Brezilya futbolu, eski gücünden hızla uzaklaşıyor. ■



## Kaynakça:

Alex BELLOS, *Futebol- Brezilya Yaşam Tarzı, Literatür yay., İst., Eylül 2003*  
Tuğrul AKŞAR, "2006 Dünya Kupası'nın Parasal Boyutu Üzerine",  
<http://www.verkac.org/?p=1229>

Tuğrul AKŞAR- Kutlu MERİH, *Futbol Ekonomisi, Literatür yay., İst. Haziran 2006.*

"Results of the casual List of the Brazilian Football Clubs", by Casual Auditores Independentes S/S- Rua Pamplona, 818, in August 2006.

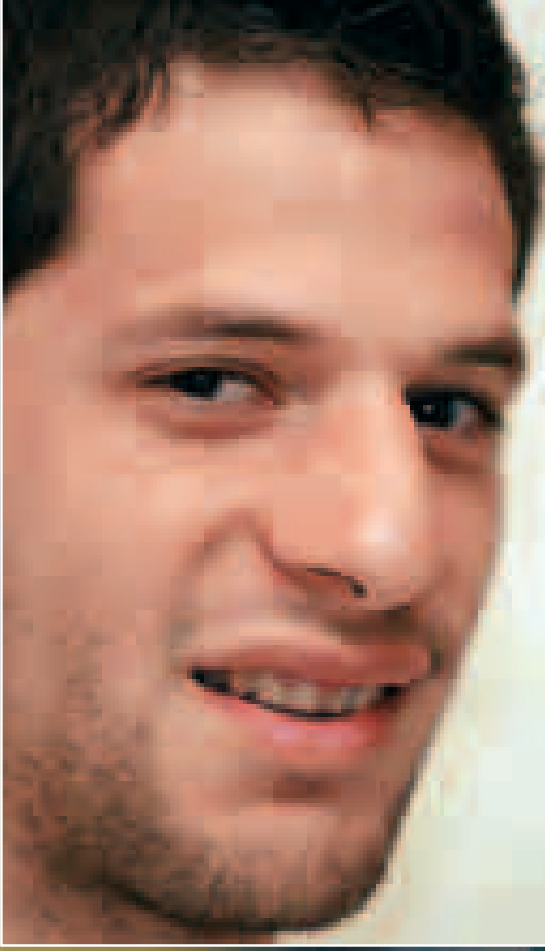
Pepe, "The Autobiography" with Orlando DUARTE and Alex BELLOS, London 2006, A CBS Company.

<http://www.latinamericanfootball.com/Brazil/latest.htm>

<http://paginas.terra.com.br/esporte/rsssfbrasil/tables/brcamp.htm>

[http://en.wikipedia.org/wiki/Campeonato\\_Brasileiro\\_S%C3%A9rie\\_A](http://en.wikipedia.org/wiki/Campeonato_Brasileiro_S%C3%A9rie_A)

## Hakan Balta



*Küçükken babamla maç izlemeye giderdim. Bir keresinde "Ben de oynayacağım" diye tutturunca ertesi gün elimden tutup beni CSV 97'nin altyapısına yazdırdı. Futbola öyle başladım. O zaman 6 yaşındaydım*

*Futbola forvet arkasında başladım, daha sonra ön libero oynadım. Denizli döneminde 3-5-2'nin solunda görev aldım, Yanal döneminde sol bek oldum. Ama artık klasik bir sol bekim. Savunma yönümün hücum özelliklerimin önüne geçtiğini düşünüyorum.*

*Eğer Ersun Hoca'nın isteklerini yerine getirerek bu duruma düşseydik suçlu o olurdu. Ama biz saha içinde onun isteklerini yerine getiremedik. Başarılı olduğumuz dönemdeki maçların kasetlerini izliyoruz, yaptığımız baskıyla rakiplere nefes aldırma işi.*

Futbol altyapısını, doğduğu Almanya'da aldı. Hertha Berlin'den Vestel Manisaspor'a geldiğinde 20 yaşındaydı. Sol bekteki istikrarlı performansı ile sürekli büyük takımların transfer gündeminde yer aldı. Türkiye'de alışmakta en fazla zorluk çektiği uygulamanın "mesai sistemi" olduğunu vurguluyor ve "Sabah tesislere girip akşama kadar orada kalma uygulaması çok abartılı. Futbolcunun bir sosyal yaşamı olmalı. Kimsenin özel hayatına girilmemeli. Önemli olan sahadaki performans" görüşünü savunuyor.

# Futbolcu memur değil

▼Almanya'da doğduğunu, futbola orada başladığını ve 2003 yılında da Vestel Manisaspor'a transferinle Türkiye'ye ayak bastığını biliyoruz. Bize Almanya'daki hayatından ve futbola başlamadan söz eder misin öncelikle?

▲1983 yılında Berlin'de doğdum. Annem-babam 12-13 yaşlarında Almanya'ya gitmiş ve orada tanışıp evlenmişler. Annem Kuşadalı, babam Adapazarlı. Bir ablam bir de erkek kardeşim var. Futbola 6 yaşında mahallemin takımı CSV 97'de başladım, ardından daha büyükçe bir takım olan SC Siemensstadt'a gittim. Daha sonra da Reinickendorfer Fuchse takımına geçtim. Berlin'de bizim yaş grubumuz için en önemli kulüptü. 15 yaşında ise hocamla birlikte Hertha Berlin'e gittim. Hertha'da A takım kadrosuna alındım ama oynayamadım. Teknik Direktörümüz Jürgen Röber gidince ben de Hertha'dan ayrılmak zorunda kaldım.

▼Almanya'da yaşadığın dönemde futbolun dışındaki sporlarla ilgilenmiş miydin?

▲Arkadaşlarımla sık sık tenis ve basketbol oynardım, bir de yüzmeye giderdim. Şimdi tenis için pek zamanım olmuyor ama fırsat buldukça yüzmeyi sürdürüyorum.

**"Futbolcu olacağım" diye tutturdum**

▼6 yaşında futbola başlaman ilginç. O yaşı bir çocuğun aklına nereden gelir bir futbol takımında oynamak? Bir yönlendirmenin sonucu muydu bu?

▲Küçükken babamla maç izlemeye giderdim. Bir keresinde "Ben de oynayacağım" diye tutturunca ertesi gün elimden tutup beni CSV 97'nin altyapısına yazdırdı. Futbola öyle başladım.

▼Peki, profesyonel bir futbolcu olabileceğini, geçimini bu işten kazanabileceğini ne zaman anladın?

▲Genç takımlarda oynarken çok başarılı kulüplerde forma giydim. Reinickendorfer Fuchse gerçekten çok kaliteli bir takımdı. Orada oynadığım dönemde kimin ne olacağı zaten belli oluyordu. 9 sene birlikte çalıştığım antrenörüm Michael Wolf da bana iyi bir futbolcu olacağımı söylüyordu. Bir de Almanya'nın U16 Genç Milli Takımı'nda özel maçlarda oynayınca bana bakış iyice netleşmişti. Reinickendorfer Fuchse'de oynadığım dönemde her sezon 4 kupa alıyorduk. Hertha'ya geçtiğimden futbolun artık bir iş olduğunu iyice fark ettim.

▼Hertha'da A takımda oynayamadın ama 20 yaşına kadar orada kaldın. Hangi kategoride



**müşabakalara çıkıyordun?**

▲Almanya'da farklı bir sistem var. Profesyonel sözleşmesi bulunan futbolcular olarak A takımla birlikte antrenmanlara çıkıyorduk. Ligimiz ise ayrıydı. Adı amatör olan ligde, A takıma giremeyen oyuncuların oluşan bir kadroyla mücadele ediyorduk.

▼Neden Hertha'da kalıp Bundesliga'da oynama şansını kullanmadın? Niye Türkiye'ye gelmeyi tercih ettin?

▲O dönemde beni çok tutan Jürgen Röber takımdan ayrılmıştı. Eğer kalsaydı ben de büyük ihtimalle kalırdım çünkü sözleşmem devam ediyordu. Ama yerine gelen Huub Stevens büyük yıldızları oynatmaktan yanaydı. O dönemde Almanya'da genç oyuncular çok fazla şans bulamıyordu. Bence futbol oynamak istiyordum. Dieter Hoenes'e gittim ve "Ayrılmak istiyorum" dedim. Bir başka Bundesliga takımında oynama şansım da düşüktü. Çünkü dediğim gibi o dönemde genç oyunculara fazla şans tanınmıyordu. Başka bir takımda genç bir Türk oyuncu olarak şans bulma ihtimalim düşüktü.

## Gymnasium'u bitirdim

▼Türkiye'de futbolla eğitim çok da paralel yürümüyor. Sen Almanya'da eğitimini nereye kadar sürdürdün?

▲Almanya'da eğitim sistemi biraz farklı. Orada liseyle üniversite arasında gymnasium denilen bir okul daha var. Ben de gymnasium'u bitirdim. Ama Almanya'da üniversiteye giden oyuncular da var. Kulüpleri onlara yardımcı oluyor. Mesela sabah antrenmanlarına katılmıyorlar.

▼Altyapı eğitimini Almanya'da almış bir oyuncusun ve Türkiye'deki oyuncuları da tanıyorsun. Arada oyun mantalitesi, oyun bilgisi ve fiziki yeterlilik açısından bir fark görebiliyor musun?

▲Elbette ufak tefek farklar görünüyor. Teknik direktörlerimiz de bunun farkında. Ama artık Süper Lig'de oynayacak düzeye gelmiş oyuncular arasında fark kalmıyor. Bizim farkımız temel eğitimleri çok küçük yaştan itibaren almış olmamız.

▼Almanya'dan Türkiye'ye gelen oyuncuların zaman zaman uyum sorunları yaşadığını görüyoruz. Tamam, Türkiye kendi vatanınız ama yetişme tarzı ve mantalite farkları nedeniyle zaman zaman zorluklarla karşılaşabilirsiniz. Sen de Türkiye'ye geldiğinde böyle bir zorluk yaşadın mı?

▲Evet, bayağı zorluklar yaşadım. Bir kere Türkçem çok kötüydü. Söylenenleri anlıyordum ama konuşmakta güçlük çekiyordum.

Zaten takım içinde hâlâ ilk geldiğim dönemden kalan bir intiba ile "Hakan Türkçe konuşmıyor" deniyor. Onun dışında, Almanya'da yarım saat önce antrenmana gidersiniz, 1.5 saat çalışırsınız ve sonra evinize dönersiniz. Buradaki gibi antrenmandan sonra dinlenme, ardından toplu yemek gibi şeyler yoktur.

## Önemli olan sahadaki performans

▼Almanya'da neden Türkiye'deki gibi bir uygulama yok sence? "Futbolcu nasıl olsa evine gittiğinde dinlenir" diye mi düşünüyorlar?

▲Hayır, orada da futbolcuların antrenmandan sonra dinlenmeden dışarıya çıkabileceğini biliyorlar. Ama onlar futbolcunun serbest yaşamasından, kafasının rahat olmasından ve bir sosyal yaşamı bulunmasından yanalar.

▼Burada futbolcular çok fazla kontrol altında mı tutuluyor?

▲Evet. Gerçi şimdi buradaki sisteme de alıştım ama mesela Vestel Manisaspor'a geldiğim ilk sezonda sabah antrenman yapıyorduk, 13.00'te yemek, 17.00'ye kadar tesislerde dinlenme vardı. Saat 17.00 ile 19.00'daki akşam yemeğine kadar serbest bırakılıyorduk. Bekârlar akşam yemeğinden sonra dışarı çıkabiliyordu ama saat 23.00'te yine tesislere dönmek zorundaydık. Bu çok abartılı bir sistem. Zaten aramızda "Askerlik yapıyoruz" gibi şakalaşmalar oluyordu. Resmen bir mesai sistemi vardı. O nedenle çok zorlandım.

▼Peki, sence hangi sistem daha doğru?

▲Bence arayı

**Bazen antrenmanların yoğunluğu yüzünden "Yeter artık" noktasına geldiğimiz oldu. Ama önemli olan o noktalarda bizim için. Ersun Hoca bize her seferinde bir kademe daha yukarı çıkmamız gerektiğini söylüyordu.**

**Giray Hoca daha babacan birisi. Oyuncularla daha fazla konuşmaya ve arkadaş gibi olmaya çalışıyor. Şakalar yapıyor. Her yeni antrenör oynamayan oyuncular için bir umuttur. Bu da takım içindeki rekabeti artırır.**

**Her futbolcu büyük takımlarda oynamak ister. Ben de gittiğim kulüpte oynamak isterim. Her takımda kaliteli sol bekler var ama ben oynama şansımın Galatasaray'da daha yüksek olduğunu düşünüyorum.**

bulmak lazım.

▼Acaba futbolcunun da bu konuda bir sorumluluğu yok mu? Eğer Türkiye'deki oyuncular serbest bırakıldığında Almanya'daki meslektaşları gibi sorumluluklarını bilse belki de bu mesai sistemine gerek kalmayacak.

▲Bence Almanya'daki oyuncuların Türkiye'dekilerden farkı yok. Almanya'daki oyuncuların gece hayatları var. Onlar da dışarı çıkıp eğleniyor. Ama orada kimse bunlarla ilgilenmiyor. Kimse kimsenin özel hayatına girmiyor. Ancak performansı düştüğü zaman hesap soruyorlar. Bence Türkiye'de de arayı bulmak gerekiyor.

▼Vestel Manisaspor'a gelişine dönelim. Seni Ali Gültiken bulup getirdi. Peki, Vestel Manisaspor dışında da taliplerin var mıydı?

▲Bir sezon önce Ersun Yanal döneminde Gençlerbirliği beni istemişti, ön sözleşme de imzalamıştık ama menajerlerin

anlaşmazlığından dolayı bu transfer gerçekleşmedi. Ertesi sezon da Vestel Manisaspor'a geldim.

## Forvet arkasında başladım

▼Türkiye'ye geldiğinde sol bek oynamıyordun sanırım. Futbola hangi mevkide başlamıştın aslında?

▲Mustafa Hoca döneminde 3-5-2 oynuyorduk. O dönemde beşlinin solunda görev yapıyordum ama daha çok hücumla dönük bir oyuncuydum. Dörtlü savunmada sol bek oynamaya Ersun Yanal'la başladım.

▼Yani aslında klasik bir sol bek değilsin. Belki sürekli transfer gündeminde yer almana rağmen, Milli Takım'da uzun süre sol bek sıkıntısı çekilirken senin düşünülmemenin altında da bu yatıyordur. Çünkü bir sol bekte öncelikle savunma yönünün güçlü olması aranıyor.

▲Milli Takım'da bir kez Azerbaycan maçının ikinci yarısında 45 dakika oynadım. Ama ben artık klasik bir sol bek olduğumu, o pozisyona alıştığımı ve oynaya oynaya savunma yönümün hücum özelliklerimin önüne geçtiğini düşünüyorum. Çünkü bütün antrenmanlarda ve maçlarda aynı bölgede oynaya oynaya o mevkinin gereklerine alışıyoruz.

▼Türkiye'deki sol beklere bakıp da kendini hiç kıyaslamıyor musun? "Benim şu özelliklerim ondan daha iyi" diye aklından geçirmiyor musun?

▲Geçirmez olur muyum? Elbette

böyle şeyleri düşünüyorum. Milli Takım'da oynamak en büyük hedefim. Bunun için de performansımı artırarak sürdürmem gerektiğini biliyorum. Azerbaycan maçı için Milli Takım kampına gittiğimde o havayı kokladım ve çok güzel bir duygu olduğunu gördüm. Bütün Türkiye'nin gözü üzerinizde. Her futbolcu için ülkesini temsil etmek müthiş bir şeydir.

▼Futbola başladığında "Ben de onun gibi olmak istiyorum" dediğin bir idolün var mıydı?

▲Zidane elbette. O dönemde herkesin idolü Zidane'dı zaten.

▼Peki oynadığın mevki değiştikten sonra başka bir idol seçtin mi kendine?

▲Hayır. Bir kere Zidane'ı gördükten ve onu kendinize örnek aldıktan sonra başka bir oyuncuyu biraz zor beğenirsiniz. Ama elbette beğendiğim sol bekler de var. Roberto Carlos ve Liverpool'daki Aurelio gibi.

## Oyun görüşüm iyi

▼Bir sol bek olarak kendi mevkinde oynayan diğer oyunculara göre ne gibi artıların olduğunu düşünüyorsun?

▲Daha önce forvet arkası ve ön libero oynamam, çevremi iyi görmek, topu oyuna daha iyi sokmak gibi bir avantaj getiriyor. Fiziki görünüşüm nedeniyle ağır olduğum düşünülse de saha içinde yeterince çabuğum.

▼Vestel Manisaspor geçtiğimiz sezon da bu sezon da çok fazla gol yiyen bir takım. Sen de çok gol yiyen bir takımın savunma oyuncususun ama transferin de gözdelelerinden birisin. Bu bir çelişki değil mi?

▲Çok gol yememiz Ersun Hoca döneminde daha çok hücumla yönelik futbol oynamamızdan kaynaklanıyor. O sistemde bekler orta saha oyuncusu gibiydi. Çok fazla risk aldığımız için yediğimiz gol sayısı da artıyordu. Ama bu tablo, oyuncuların kişisel kalitesiyle değil, oyun sistemiyle ilgiliydi.

▼Siz aynı sistemle bu sezonun başlangıcında az gol yiyordunuz. Sonrasında ne değişti?

▲Başlangıçta sistemi daha iyi oynuyorduk. Hocamızın istediği her şeyi yapabiliyorduk ama sonrasında yapamamaya başladık.

▼Aslında tersi geçerli değil midir? Bir sisteme başlangıçta adapte olmakta zorlanırsınız ama zamanla öğrenir ve sistemi oturtursunuz. Siz öğrendiğiniz sistemi mi unuttunuz?

▲Sezon başında çok iyi çalışmıştık. Lige de çok iyi başladık. Ama sonra bir düşüş dönemi yaşadık. Düşüşün başlangıcının sebebi ise hocamızın istediği baskıyı uygulayamamaktı.

İyi oynadığımız dönemdeki maçların kasetlerini izliyoruz. O maçlarda öyle bir baskı yapmışız ki, rakiplerimiz nefes alacak fırsatı bile bulamamış.

▼Burayla kadar güzel, sonrasında ne oldu peki? O baskıyı uygulayamıyorsanız ya mental ya da fiziksel bir problem olmalı, öyle değil mi?

▲Fiziksel bir problem olduğunu düşünmüyorum, çünkü çok iyi çalışmıştık. Bence tek sebep hocamızın isteklerini yapamamamızdı.

## Hep bir kademe yukarısını düşündük

▼Şöyle bir şey olabilir mi? Ersun Hoca diğer meslektaşlarından farklı olarak oldukça ağır antrenmanlar yaptıran bir teknik adam. Acaba bir süre sonra oyuncunun kafasında "Yeter artık, bu kadar da çalışılır mı?" gibi bir düşünce mi oluşuyor?

▲Tabii yani, o noktaya geldiğimiz de oldu. Ama önemli olan o noktaları bizim için. Her seferinde bir kademe daha yukarı çıkmamız gerekiyordu. Ersun Hoca da bize bunları anlatmaya çalışıyordu. "Bulunduğunuz yerle yetinmeyeceksiniz, her seferinde biraz daha yukarı çıkacaksınız" diyordu.

▼İnsanın bir de tahammül sınırı yok mu?

▲Var tabii. Ama her şeye rağmen biz takım olarak hocamızın istediklerini sahada yapabilmeliydik. Eğer onun istediklerini yaparak başarısız olsaydık "Sorun hocada" diyebilirdik. Ama gerçek şu ki, biz Ersun Hoca'nın isteklerini gerçekleştirmedik.

▼Peki, Giray Bulak geldikten sonra neler değişti?

▲Giray Hoca daha babacan birisi. Oyuncularla daha çok konuşmaya ve arkadaş gibi olmaya çalışıyor. Şakalar yapıyor. Her antrenmandan sonra mutlaka 5-10 dakika bizlerle sohbet ediyor. Bu kadar kısa sürede fazla bir şeyin değişme şansı yok. Ama her gelen yeni antrenör oynamayan oyuncular için bir umuttur. Bu da takım içindeki rekabeti artırır.

▼İlk yarıda bir Zelenka problemi yaşandı. Zelenka gitti ve geri döndü. Bu tip dalgalanmalar da takımı olumsuz etkilemiş olmalı.

▲Evet, bu tip sorunlar da oldu. Zelenka gitti, geldi, Johana ayrıldı.

▼Bu da ciddi bir sorun aslında. Savunmada iki kişiyle oynuyorsunuz, önlerrinde de Borbiconi var. Borbiconi'nin sakatlanması, Johana'nın gitmesi ve yerine gelen Kalabane'nin bu sistemi çok iyi bilmemesi başınıza iş açtı sanırım.

▲Zaten ikinci yarının hazırlık kampında ilk onbir bir arada çalışmadı. Kalabane geç geldi. Benim ve Burak'ın sakatlığımız vardı. Dolayısıyla dörtlü defans bir arada çalışmadık. Önümüzde oynayan Borbiconi ile Selçuk da sakattı. Bunlar da sistemin aksamasındaki önemli faktörlerdi.

▼Oyuncuların kişisel performanslarında da problem yaşandı. Mesela golcü olarak bir Reinaldo alındı. Ama hücum oynayan bir takımın rakip kaleye en yakın oyuncusu olarak yeterli performansı gösteremedi.

▲Reinaldo gerçekten iyi bir oyuncu. Ancak tanımadığın ve dilini bilmediğin bir ülkeye gelmek, oraya adapte olmak kolay değil. Üstelik Brezilya'da yeni bir çocuğu oldu. Eşi ve çocuğu Türkiye'ye yeni geldi. Ona biraz zaman tanımak gerekiyor. Çünkü alışmak benim için bile zor oldu.

## Kulüpte paramız kalmaz

▼Bazen oyuncular paralarını alamaz ve o takımlarda keskin düşüşler yaşanır. Sizinse arkanızda güçlü bir sponsor var. Parasal problemler yaşıyor musunuz? Maddi açıdan rahat mısınız?

▲Rahat değiliz. Başarılı olamayınca ödemelerde de aksamalar yaşıyoruz. Ama nihayetinde bir sorun olmayacağını düşünüyorum. Çünkü Vestel Manisaspor futbolcunun parasının kalacağı bir kulüp değil.

▼Vestel Manisaspor'dan çok umutlanmıştık ama arkasını getiremediniz. Sence beşinci bir şampiyon çıkar mı bu ligden?

▲Yavaş yavaş bu yönde bir hareket başladı. Herkes herkesi yenebiliyor. Mesela bir Kayserispor iki sezondur müthiş bir futbol oynuyor ve hep yukarılarda. Bu sezon ya da önümüzdeki sezon olmasa bile Anadolu'dan mutlaka bir takımın şampiyon olabileceğini düşünüyorum. Mesela Almanya'da ikinci ligden gelen bir takım şampiyon olabiliyor. Türkiye'deki problem büyük takımların gözde çok fazla büyütülmesi. Aslında öyle bir şey yok. Her takım sahaya onbir kişiyle çıkıyor. Bizim de sezon başındaki düşüncemiz bu yöneydi. Beşiktaş ve Galatasaray maçlarında oynadığımız futbol ortada. Önemli olan takım oyunu.

▼Senin üç büyük takımdan da teklifler aldığın yazılıp çizildi. Ama hâlâ Vestel Manisaspor'dasın.

▲Bana gelen bir teklif olmadı. Çünkü sözleşmem devam ediyor. Kulüple ne konuştuklarını ise bilmiyorum. Ama kulüpten de bana böyle tekliflerin varlığı iletilmedi.

▼Peki, sezon sonu geldiğinde ne yapacaksın?

▲Sonuçta bu ekmek parası ve her futbolcu büyük takımlarda oynamak ister. Sözleşmem sürdüğü için her şey kulübüme bağlı. Zaten şimdi benim transferi değil, takımımın ligde kalmasını düşünmem gerekiyor.

## Galatasaray'da oynamak isterim

▼Üç büyük kulüpten teklif aldığında hangisinde oynamak istersin? Ya da gelişimin için hangi takımı kendine daha uygun buluyorsun?

▲Galatasaray. Sonuçta ben gittiğim kulüpte oynamak isterim. Her takımda kaliteli sol bekler var ama ben oynama şansımın Galatasaray'da daha yüksek olduğunu düşünüyorum.

▼Almanya'ya dönmek ve orada kendini göstermek gibi bir düşüncen var mı?

▲Hayır, yok. Türkiye'ye alıştım artık.

▼Futbol hayatın boyunca hangi şehirde yaşamak istersin?

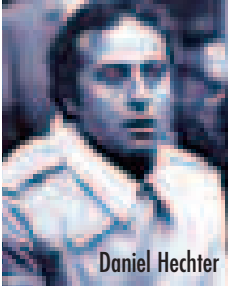
▲İstanbul'da tabii ki.

▼Futbolun dışında neler yapıyorsun?

▲Aslında çok fazla boş vaktim yok. Antrenmandan eve yorgun dönüyorsun. Ama eşim bütün gün evde oturduğu için onu alıp dışarı götürmeye ve yemek yemeye çalışıyorum. Bunun dışında kendimi geliştirmek için çaba harcıyorum ve kitap okuyorum. Ağırıklı olarak tarih kitaplarını tercih ediyorum. Almanya'da Türk tarihini öğrenmediğim için daha çok Osmanlı tarihini okuyorum. ■







Daniel Hechter



Paris Saint Germain

# Futbolun Paris modası

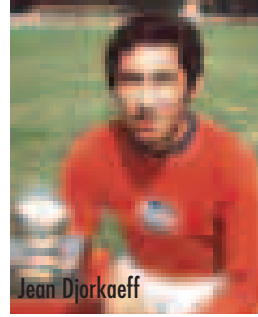


**Savaş sonrası taşra şehirlerinin egemenliğine giren Fransa futbolu için bir Paris ekibinin gerekli olduğuna inanılmıştı. Bu inanç, Paris FC ile Stade Saint Germain'in birleşmesiyle 1970-71 sezonunda PSG'yi orta çıkardı. Ardından yaşanan bölünme, Daniel Hechter başkanlığındaki PSG'yi Paris'in bir numarası yapacak başlangıç oldu. Houllier yönetimindeki Susiç, Fernandez ve Rocheteau'lu kadro ilk şampiyonluğu kazandı. Kısa bir duraklamanın ardından yine şampiyonluklar ve en önemlisi de Kupa Galipleri Kupası'nı elde eden PSG, artık sadece Fransa'da değil, Avrupa'da da bir marka haline gelmişti.**

**Dağhan Irak**



**P**aris'e uçakla geliyorsanız, iniş anonsu yapılırken camdan baktığınızda farkedeceğiniz ilk şey futbol sahalarının çokluğu olacaktır. Ünlü Charles de Gaulle Havaalanı'ndan trenle şehre gelirken de sağınızda göreceğiniz ilk büyük yapı Stade de France'dır. Dünya Kupası için yapılmış bu futbol mabedi adeta "Paris'e hoşgeldiniz" tabelasıdır. Futbolu ezelden beri seven Paris şehrinin meşin yuvarlakla adı son dönemde sıkıntıyla, şiddetle ve hayal kırıklığıyla anılıyor. Okuyacağınız bu



Jean Djorkaeff

öykü aslında Paris'te kan, ter ve gözyaşı içinde yaşanan aşkların yalnızca bir tanesidir. Bu öykü, Paris Saint Germain'in öyküsüdür. Fransa'da bilinen ilk düzenli milli lig 1894 yılında oynandı. Bu ilk ligi kazanan bir Paris takımı, Standard AC'ydı. 1899'da Le Havre'in şampiyonluğu gelene kadar da şampiyonluk hep Paris takımlarında kaldı. Bu durum profesyonelliğin getirildiği 1932 yılına kadar devam etti. Profesyonel lig oluşturulduğunda sayısı bir düzineyi aşan Paris kulüpleri ne tek başlarına ayakta kalabildiler ne de birleşmeyi başarabildiler. Şehrin her biri farklı karaktere sahip dört köşesi, futbol topunun peşinde birleşmemişti. Savaş sonrası dönemle birlikte Fransa'da futbol iyiden iyiye taşra kulüplerinin tekeline girmişti.

Özellikle güneyde Marsilya, Bordeaux ve Nice'in yaptığı futbol devrimi, Paris'ten yanıt bulamıyordu. Bu durum Parislilerin olduğu kadar Fransa Futbol Federasyonu'nun (FFF) da dikkatini çekmişti.

**Paris'in bir takımı olmalı!**

1969'a gelindiğinde FFF, Paris'te üst düzey futbolu canlandırmak için aralarında işadamları ve futbol sevdalıları Guy Crescent, FFF Genel

Sekreteri Fernand Sastre ve Paris'in köklü kulüplerinden Stade Saint Germain'in başkanı Henri Patrelle'in de bulunduğu bir araştırma ekibi kurdu. Bu ekibin yaptığı kamuoyu yoklaması sonucu görüşülen 66 bin kişinin Paris'te başa güreşen bir futbol kulübü istediği sonucuna varıldı. Bizzat grubun içinde yer alanlar dahi bu sonuçtan çok etkilenmişti. Aynı yıl Pierre-Étienne Guyot başkanlığında ve Crescent'in maddi desteğinde Paris FC kulübü (PFC) kuruldu. Ancak iş bununla bitmiyordu. PFC'nin bir an önce Birinci Lig'de kendine bir yer bulması gerekiyordu. Lig mücadelesine amatör kümelerden başlamak için PFC yöneticileri bir Birinci Lig kulübüyle birleşmeyi tasarladı. Tek seçenek Sedan gibi gözüküyordu, ancak bu kulüp birleşme teklifini reddetti. Parisli yöneticiler çaresizlik içinde rotalarını İkinci Lig'e yönelttiler, artık ilk yılı gözden çıkarmışlardı. PFC yöneticilerinin şansı vardı, çünkü aynı yıl Federasyon, İkinci Lig'e amatör takımların da katılabilmesini karara bağlamıştı. Böylelikle Stade Saint Germain amatör ligden gelerek İkinci Lig'e yükseliyordu. Eski dost Patrelle'in kapısını çalma vakti gelmişti. Amatör koşullarla İkinci Lig'de mücadele etmesi zaten pek mümkün görünmeyen Stade St. Germain teklifi kabul etti. 1970-71 sezonu başlarken Paris St. Germain (PSG, pe-es-je şeklinde okunur) futbol kulübü, lacivert-kırmızı-beyaz renklerle kurulmuştu. Kulübün başkanı Guyot gözüksede de ipler PFC kökenli Crescent ve SG kökenli Patrelle'in elindeydi. Ayrıca Paris Belediyesi de Parc des Princes'in inşaatının tamamlanması ve belediyeden iki yöneticinin

kulübün de yönetimine girmesi karşılığı PSG'ye destek verecekti.

**Şampiyonluk ve bölünme**

PSG, hemen o sezon Birinci Lig vizesini almayı başardı. Şampiyon kadroda Youri Djorkaeff'in babası Jean da bulunuyordu ve kadro en üst lige hazır. Ancak Paris şehrinin o güne kadar güçlü bir takım oluşturamaktan alıkoyan koşullar, henüz ikinci sezonda kendini gösterecekti. Her ne kadar kulübün maddi kaynakları Paris iş çevrelerinden beslense de PSG'nin kökenleri bir banliyö olan St. Germain-en-Laye'a dayanıyordu. Merkeziyetçiliğin başkenti sayılabilecek Paris'te bir banliyö takımının şehri temsil etmesi şehir yetkililerinin hazmedebileceği bir şey değildi. Çevre, merkezi yönetemezdi. 1971 Aralık'ında Paris Belediyesi, PSG'nin adının Paris FC olarak değiştirilmesi yönünde bir karar aldı. Patrelle kararın geri alınması için uzun süre direndi. Ancak, belediye, 1 Temmuz 1972'de bir ultimatom vererek, "kulübün sezona Paris Futbol Kulübü adıyla girmemesi halinde bütün maddi desteğin kesileceğini" bildirdi. 1972-73 sezonunda parasal kaynakları sayesinde profesyonel kalan ve Montreuil kulübüyle birleşen Paris FC, Birinci Lig'de yer alırken; elinde kulübün isminden başka hiçbir şeyi kalmayan amatör PSG, Üçüncü Lig'in yolunu tutuyordu. Paris'in zengin mahalleleri St. Germain-des-Près'in sakinleri, mütevazı adaları St. Germain-en-Laye'a galip gelmişti. PSG, yolun başına geri dönüyordu. Üstelik taraftarlarının da çoğunu Paris FC'ye kaptırmışlardı. Yalnızca

St. Germain-en-Laye kökenli birinci ve ikinci tribünler PSG'nin yanında kalmıştı. PSG, 3. Lig'de yalnızca bir sezon kaldı. Gruplarını ikinci bitirmelerine rağmen Quevilly'nin ligden çekilmesi onlara İkinci Lig'in kapısını açtı. Ancak başkan Henri Patrelle, kulübün bu şartlarda bundan ileriye gidemeyeceğinin farkındaydı ve finansal kaynak arayışına geçti.

### Daniel Hechter modası

Bu arayışta karşısına çıkan isim Daniel Hechter oldu. "Hazır giyim" ekolünün kurucularından sayılan bu ünlü modacı PSG'ye sahip çıktı. Kulübe kaynak sağlamak ve yönetime girmekle kalmadı, PSG'nin bugün hâlâ giydiği ünlü formasının da tasarımını yaptı. Lâcivert üzerine iki ince beyaz çizgi arasında kırmızı kalın çizgi artık PSG'nin alamet-i farikasıydı. 1973-74 sezonu başında Daniel Hechter artık kulübün başkanı da olmuştu. Sıkıntıları aşan PSG, İkinci Lig'de yine bir sezondan fazla geçirmede. Şampiyon PSG Birinci Lig'e yükselirken, kaderin cilvesi olarak Paris FC de aynı sezon İkinci

takımın katılımıyla oynanan Paris Futbol Turnuvası'nda Paris'in temsili de Paris FC'den PSG'ye geçmişti. İlk katılımında PSG, Portekiz'in Sporting ve Brezilya'nın Fluminense takımlarını geçmiş ve İspanyol Valencia'nın arkasında ikinci olmuştu. Hechter başkanlığında PSG, orta sıralarda yer aldı ve küme düşme tehlikesinden hep uzak kaldı. Daniel Hechter, bununla da yetinmeyecekti. 1977-78 sezonuna girilirken son iki sezonun gol kralı Arjantinli Carlos Bianchi'yi Reims'ten transfer etti. Hedefler büyümüştü, ancak o yıl patlayan naylon bilet skandalı Hechter'in ömür boyu yöneticilikten men cezası almasına yol açtı. Başkanlık görevine Francis Borelli getirildi. Borelli'nin ilk yılları da yine kulübü ligde tutma mücadelesi şeklinde geçti. Arada Carlos Bianchi iki kez gol kralı olmuştu fakat başarı gelmiyordu.

### İlk zaferler 1980'lerde

Hechter döneminde asbaşkanlık görevini yürüten Borelli, takım kurma konusunda selefinin anlayışını takip etti ve önemli

beklenen şampiyonluk geldi. O yıl PSG, Nantes ile şampiyonluk mücadelesi veriyordu. İki takım da, Fransa Ligi'nde âdet olduğu üzere, sık sık berabere kalarak puan kayıplarıyla son haftalara girdi. Ancak Nantes, lig sonuncusu Bastia'ya dahi yenilirken, PSG kayıpları beraberliklerle sınırladı ve 26 maçı üst üste yenilgisiz geçtiği sezonda ilk şampiyonluğu Kanaryalar'ın üç puan önünde kucakladı. Gérard Houllier, ilk şampiyon hoca olarak kulüp tarihine geçerken, kaleci Bats, Fernandez ve Rocheteau, Fransa Milli takımının da değişmez isimleri haline gelmişlerdi.

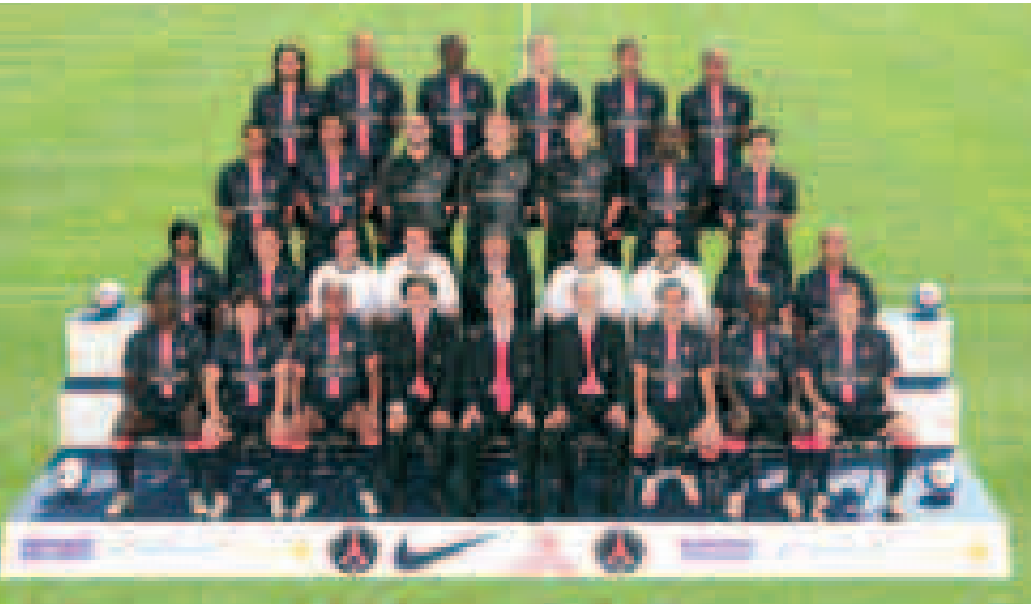
### Jorge ve Fernandez'le zirveye

Ancak hemen sonraki sezon PSG'de düşüş başladı. Takım ligde yedinci olurken, kupada çeyrek final dahi göremedi. Şampiyon Kulüpler Kupası'nda ise Çek takımı Vitkoviçe'ye sürpriz bir şekilde elenmişti PSG. İşler iyi gitmiyordu. Dominique Rocheteau da Toulouse takımının yolunu tutmuştu. Onun yokluğunda 87-88 sezonu kâbus gibi geçti. Takım ligi düşme hattının biraz üzerinde, 15. sırada tamamladı. Bu Houllier döneminin de sonu oldu. Görevi eski futbolcu Tomislav Iviç devraldı. Pascal Nouma isimli genç bir futbolcunun da forma giydiği, Susiç dışında çok fazla yıldız olmayan PSG, sezonu Marsilya'nın üç puan gerisinde ikinci bitirdi. Bir önceki sezon düşünüldüğünde gerçekten kayda değer bir sıçramaydı. Iviç'in görev yaptığı diğer iki sezonda da takım çok kötü sonuçlar almadı. Ancak tam bu sırada Borelli, kulüp hisselerini şifreli televizyon kanalı Canal+'a devretti. Bir sezon Henri Michel'le yaşanan ve çok parlak olmayan geçiş döneminden sonra teknik direktörlük koltuğu Artur Jorge'ye emanet edildi. Bu arada George Weah ve Brezilyalı Rai da takıma katılmıştı. Paris St. Germain'de yeni gelen hocanın ve oyuncuların etkisi hemen hissedildi. İlk sezon alınan üçüncülüğü, bir sezon sonra bir üçüncülük daha ve Fransa Kupası takip etti. Jorge'nin üçüncü sezonunda ise PSG şampiyon olmakla kalmadı, Avrupa Kupa Galipleri Kupası'nda da yarı finale çıktı. Parislilerin altın yılları başlamıştı. Jorge'nin yerine Fernandez'in geldiği ertesi sezon PSG, hem Fransa Kupası'nı aldı,

hem de Şampiyon Kulüpler'de yarı finale çıktı. David Ginola, Patrice Loko ve Bernard Lama da bu dönemde takıma katıldı. Artık Paris St. Germain, hem Avrupa'da tanınan hem de büyük transferlerle Fransa'da dikkatleri çeken bir kulüp haline gelmişti.

### Kupa Galipleri Kupası müzede

1995-96 sezonunda kulüp tarihinin en büyük başarısı Kupa Galipleri Kupası'nda geldi. Anelka, Djorkaeff, Le Guen gibi isimlerin de forma giymeye başladığı PSG, finalde Rapid'i yenerek tarihinin ilk ve tek Avrupa kupasını aldı. Bir sonraki sezon takım yine finaldeydi, ancak bu kez Barcelona'ya elendiler. Bu yıllarda PSG, Avrupa kupalarında beş kez üst üste yarı final ve ötesine ulaşarak bir rekorun da sahibi oldu. Avrupa'daki başarılarından sonra PSG uzun süren bir bocalama dönemine girdi. Canal+ döneminde kazanılan beş Fransa Kupası'na rağmen şampiyonluk gelmiyor, takıma alınan Ronaldinho gibi yıldızlar da durumu değiştirmiyordu. Öte yandan Boulogne Boys taraftar grubunun ırkçılığa varan hareketleri de hem kulübün imajını zedeliyor hem de göçmenlerin ağırlıkla desteklediği ve Paris'te en az PSG kadar taraftar bulan Marsilya ile yaşanan rekabetin giderek şiddet kazanmasına neden oluyordu. Son sezon da PSG için oldukça karışık geçti. 2006 yılının Nisan ayında Canal+ hisselerini Amerikan finans grupları, Butley, Colony Capital ve Morgan Stanley'e sattığını açıkladı. Aynı yıl Vikash Dhorasoo taahhütlü mektupla "işine son verildiğini" öğrenen ilk profesyonel futbolcu oldu. Hapoel Tel Aviv'le oynanan UEFA maçı sonrası çıkan çatışmada siyahi bir polis memuru, Ultra taraftar grubundan bir kişiyi vurarak öldürdü. Olay Fransa'da halklar arasındaki gerginliğin bir tezahürü olarak yorumlandı ve Boulogne Boys'un tribünü süresiz olarak kapatıldı. Bu grubun polise saldırmasından korkulduğu için Parc des Princes'de iki hafta maç yapılamadı. Takım küme düşme hattına indi, eski futbolcu Paul Le Guen kurtarıcı olarak getirildi. Paris St. Germain, küme düşme hattından şimdilik uzaklaştığı şu günlerde, Fransa'da aşkla nefreti bir araya getirmeye devam ediyor. Ancak PSG'siz bir ligin de tadının çok fazla çıkmayacağını hemen hemen herkes kabul ediyor. Yani ne PSG ile yaşıyor ne de PSG'siz. ■



Lig'e düşüyordu. Yüz yıl kadar önce Bastille İsyanı'nı ve Versailles Kadınlar Yürüyüşü'nü yaşayan Paris için belki bu bir devrim sayılmazdı, ancak yine de bir kral tahttan inerken "cumhur" başa geçiyordu. Yalnızca bu kez başa geçen "köylüler" in üzerinde modacı tasarımı kıyafetler vardı. Hechter, başarının aزیyla yetinecek birisi değildi. Sonradan kendisini "PSG'nin gerçek kurucusu" ilan edecek olan hırslı başkan, takıma Mustapha Dahleb, Jean-Pierre Dogliani ve François M'Pelé gibi isimleri katmıştı. Bunun yanı sıra, geleneksel olarak Parc des Princes'te dört büyük uluslararası

yıldızları takıma taşımaya başladı. Luis Fernandez, Dominique Rocheteau, Saffet Susiç gibi isimler bu dönemde PSG'ye geldi. 1980'lerin en başından itibaren PSG lig sıralamasının üst yarısında hatırı sayılır yerler edinmeye başladı. 1981-82 sezonundan itibaren ise şampiyonluk mücadelesine dahil oldu. Aynı sezon kulüp tarihinin ilk kupası, Fransa Kupası geldi. PSG, finalde Fransız futbolunun devi St. Etienne'i penaltı vuruşları sonrasında mağlup etti. Bir sonraki yıl ise lacivert formalılar bu kez Nantes'ı 3-2 yenerek kupayı alacaklardı. Paris St. Germain artık şampiyonluğa hazırdı. 1986 yılında



# Geçmiş Zaman Efsaneleri

## Galip Haktanır

Cem Zamur



**Başka devrin çocuklarından biri. 1943 yılında başladığı futbol serüvenini 1957 yılında aynı forma altında tamamlayan, her şeyini özdeşleştirdiği kulübüne vermiş bir beyefendi. Soğuk günlerde üşümek için eşinin hazırladığı gazeteyi vücuduna sarıp öyle sahaya çıkan, milli müsabaka için gittiği Viyana'dan kendi kulübü Vefa'ya, beğendiği yeşil-beyazlı formayı kendi cebinden alan bir amatör ruh.**

15 Nisan Pazar günü İstanbul harika bir bahar sabahına uyanıyor. Avrupa'dan Asya'ya geçerken, içimizde Avrupa yakasında yer alan bir büyük fakat artık esamisi okunmayan takımın, gelmiş geçmiş en büyük, ismi kulübüyle özdeşleşmiş oyuncularından birini tanıyacak olmanın heyecanı var. Sadece telefonda konuşurken bile mütevazılığıyla karşısındakini sanki bugünlerin ötesinde bir zamana götüren bir futbol beyefendisi ile tanışacak olmanın verdiği telaşlı bir mutluluk hali söz konusu. Kadıköy'den Erenköy'e ulaşırken tüm bunları ve o dönemi, okuduklarımızdan, duyduklarımızdan tahayyül ederek geçiriyoruz. Zili çaldığımızdaki ürkeklik kapıda bizi karşılayan ihtiyar bir delikanlının güleç gözleriyle rahatlamaya dönüşüyor. Biz Pazar günü verdiğimiz rahatsızlıktan dolayı hicap duyarken, kapıda eşikle birlikte “Bizim için hergün Pazar, rahatsızlık ne kelime bilakis mutlu olduk” diyerek bizi rahatlatıyorlar. Evet bir Pazar günü Haktanır ailesinin konukuyuz. Bizi kapıda karşılayanlar ise Türk Futbol Tarihine ismi altın harflerle işlenmiş, yaşı yetene ya da okuyanlara



# Bir ‘VEFA’ abidesi

Vefa denilince ilk akla gelen efsanevi kaptan Galip Haktanır ile hayat arkadaşı Nimet Haktanır. Salona girdiğimizde bizi Galip Haktanır'ın zamanında Vefa formasıyla çekilmiş ve sonradan renklendirilmiş bir portresi karşılıyor. Üstünde Vefa kulübünden verilmiş bir teşekkür plaketi ve yanında Galip Bey'in bambaşka renkli dünyasını gösteren kendi yaptığı bir tablo. Biz hazırlığımızı tamamlarken kapı çalınıyor. Pazar günü yapılan ziyaretin dezavantajı olsa gerek diye düşünürken aslında bunun sonradan tamamen bir avantaj olacağının bilincinde değiliz. Gelenler de yabancı değil, Galip ve Nimet Haktanır çiftlerinin büyük kızı Müjde Akman ve damatları Suat Akman. Aynı sıcakkanlı ilgiyi onlardan da görüyoruz. Sanki kayınpederden damada ve anneden kıza geçen bir hoşgörüye sahipler. Ve konuşmaya verdikleri katkı neticesinde yaptığımız ziyaret sanki röportajdan çok sohbet sıcaklığına evriliyor. Sohbet sanki uzun zamandır görmediğiniz bir büyüğünüzü ziyaret ettiğinizdeki samimiyetle ilerliyor. Öncelikle 1921 yılında İznik'te doğmuş, hali hazırda yaşayan en eski milli futbolculardan biri olduğu ve babasının vefatından sonra Darüşşafaka'ya girdiği bilgilerini teyit ettikten sonra futbolla nasıl tanıştığını soruyoruz.

### Çorabımızı söker, top yapardı

Gülerek başlıyor yanıtlamaya Galip ağabey: “O dönem Rami'de oturuyorduk, futbola da Rami'de başladım aslında. O zamanlar bez toplar vardı, birinci ve ikinci sınıfta birbirimizin karşısına geçerek futbol oynamaya çalışırdık. O tarihlerde zaten başka oyun da yoktu. Gezme tozma, bir yerlere gitme şansınz da yoktu. Daha sonra Darüşşafaka'nın imtihanına girdim ve kazandım. Orada da zil çalar çalmaz saha kapardık ve futbol oynamaya başladık. Bez topları kendimiz bugünün lastik toplarının ayarında yapardık. Bu bez top yapma yüzünden bazen ceza da alırdık. Bez top yapabilmek için bir takım şeylere ihtiyaç duyardınız. Örneğin çoraplarımızı sökerdik, öğretmenler bunları görürse bize ceza verirdiler. Topun üzerini kapamak için peçetelerimiz vardı, onu kullanırdık, onu da görürlerse yine ceza verirdiler. Aldığımız cezalar neticesinde altı-yedi kez dışarı çıkamaz hale gelmiştik.

Top oynadığımız için ayakkabılarımız da eskirdi ve bu sebeple de dışarı çıkamadığımız olurdu. Velhasıl bir mücadele içinde futbol oynamaya çalışırdık.”

### Üç büyük kulübün de formasını giydi!

Ardından başka ilginç bir bilgiyi eklemeye ihtiyaç duyarak bunun nasıl gerçekleştiğini öğrenmek istiyoruz olayın birinci tanısından. Lisans çıkmamış olsa da Galip Haktanır üç büyük kulübün de formasını giymiş belki de ilk oyuncu. Bu hikâyeyi de kendi ağzından dinliyoruz: “Önce Beşiktaş'a gittim, bir arkadaşımın büyük kızı Müjde Akman ve damatları Suat Akman. Aynı sıcakkanlı ilgiyi onlardan da görüyoruz. Sanki kayınpederden damada ve anneden kıza geçen bir hoşgörüye sahipler. Ve konuşmaya verdikleri katkı neticesinde yaptığımız ziyaret sanki röportajdan çok sohbet sıcaklığına evriliyor. Sohbet sanki uzun zamandır görmediğiniz bir büyüğünüzü ziyaret ettiğinizdeki samimiyetle ilerliyor. Öncelikle 1921 yılında İznik'te doğmuş, hali hazırda yaşayan en eski milli futbolculardan biri olduğu ve babasının vefatından sonra Darüşşafaka'ya girdiği bilgilerini teyit ettikten sonra futbolla nasıl tanıştığını soruyoruz.

### Galatasaraylı değil Fenerbahçeliydim

Bu cevabın üzerine bazı çevrelerin ondan Galatasaraylı olarak bahsettiğini hatırlatıyoruz. Buna karşı çıkıyor: “Tam aksine Fenerbahçeliydim. Hatta hiç unutmam bir Fener-Galatasaray maçına geldik Kadıköy'e. Galatasaray kötü vaziyette, Fenerbahçe kuvvetliydi. Galatasaray 4-0 yendi. Eve ağlayarak döndük. Fenerbahçeli olmama rağmen gittiğimde Fenerbahçe'de aradığımı bulamadım. O dönüştə vapurdan inerken, Vefa'da oynayan Darüşşafakalı bir ağabeyimizle karşılaştık. 'Gel bizde oyn'a dedi. Ben de o kızgınlıkla Vefa'yla anlaştım. Neden kızdığımıza gelince de Beşiktaş-Fenerbahçe maçı yapıyoruz. Ben sol haf oynuyorum, arkamda da bizim Darüşşafakalı Murat. Oyun içerisinde ben ikinci halfıtmay başlar başlamaz 'Sen sol hafa geç, ben santrhaf oynayacağım' dedim. Maç bittiğinde ise yanlış yerde oynatılmamın verdiği kızgınlıkla formayı çıkarttım ve bir daha Fenerbahçe'ye dönmedim.”



**Darüşşafaka'da okurken futbol oynamak için bez toplar yapardık. Top yapmak için çoraplarımızı sökerdik. Öğretmenler bunları görürse bize ceza verirdi ve hafta sonları bu yüzden dışarı çıkamazdık.**

**Vefa'yla şart namına hiçbir şey konuşmadık, 'Tahsiline yardım ederiz' dediler, 'Tamam' deyip gittim. Geçimimi jimnastik öğretmenliği yaparak sağladım. Nişantaşı ve Kasımpaşa Ortaokullarında uzun müddet görev yaptım.**

**Eski oyuncular bugünkü futbola çok daha iyi ayak uydururdu. Bizim dönemimizde bir oyuncu geçimini başka bir işten sağlamak zorundaydı, oysa bugünkü oyuncuların işi sadece futbol oynamak. Üstelik malzeme açısından da büyük farklar var.**

### Vefa'yla tahsil bedeline anlaştım

Vefa'yla hangi şartlarda anlaştığını sorduğumuzda gülerek yanıtıyor bizi: “Şart namına hiçbir şey konuşmadık, 'Tahsiline yardım ederiz' dediler, 'Tamam' deyip gittim. Yoksa şu kadar para veririz gibi bir konuşma geçmedi hiç.” Burada aklımıza başka bir soru takılıyor haliyle, peki geçimini nasıl sağlıyordu Galip Haktanır? Zaten başka türlü olamazmış gibi bir samimiyete yanıtıyor bu soruyu: “Okulun son sınıfındayken jimnastik hocalığı imtihanına girdim ve jimnastik hocası oldum. Nişantaşı ve Kasımpaşa Ortaokullarında uzun müddet görev yaptım. Geçimimi de öğretmenlik yaparak sağladım.” O sırada Yüksek Ticaret Mektebi'ne devam etse de futbol ve hayat arasındaki git-gel onun okulunu bitirmesine engel olmuş. Ama Galip Haktanır'ın uğraşları ve emeği hiç bitmemiş. Vefa'da oynarken Vefa Haftalık Spor Gazetesi'ni çıkarmış. Bunu bile “Evet, zorlu lakin zevkli bir uğraştı” diyerek basite indiriyor. Vefa formasıyla İstanbul Ligi'nde

1943 yılında forma giymeye başlayan Galip Haktanır'a, 1944-45 sezonunda Beşiktaş ve Fenerbahçe'nin ardından üçüncü olduktan sonra yaşanan o unutulmaz 1945-46 sezonunu soruyoruz. 33 gol atıp 14 gol yiyen Fenerbahçe karşısında, 36 gol atıp 18 gol yiyerek averajla ikinci sırada yer alıyorlar.

### Askere gittim, şampiyonluğu kaçırdık

Kaçan şampiyonluğun hikâyesindeki püf noktasını soruyoruz. Cevabı kendisiyle ilintili olarak veriyor: “Bu şampiyonluğun kaçması biraz da benim yokluğumda oldu diyebilirim. Ben o zaman yedek subaydım. İkinci yarının son birkaç maçını oynamadım. Benim yokluğumda Kasımpaşa'yı 5-3 yendiler, o maçı daha farklı bir skorla bitirebilseydik şampiyon olabilirdik.” 30 Mayıs 1948'de ilk kez A Milli olduğunu hatırlatıyoruz. İstanbul'da Avusturya'ya 1-0 kaybedilen maçta yer alan Galip Haktanır'ın takım arkadaşları da enteresan: Cihat Aman, Murat Alyüz, Vedii Tosuncuk, Selahattin Torkal, Naci Özkaya,



**Hani denir ya ‘Beyoğlu’na insanlar kravatsız çıkamazdı’ diye, tribünler de onun bir tezahürüydü. Fenerli gelirdi, Galatasaraylının yanına otururdu. Tribünlerde ayırım falan yoktu. Kauga diye bir şeyin esamisi okunmazdı.**

**O zaman Vefalı bir oyuncunun Milli Takım'da oynaması büyük bir işti. Mesela ben Milli Takım'da olmama rağmen Londra Olimpiyatları'na gidemedim. Çünkü Fenerbahçeli, Galatasaraylı veya Beşiktaşlı değildim.**

**Diğer kulüplere gitmedim çünkü Vefa'ya büyük emek verdim. Benim çocuğum gibiydi, hem kendim büyüdüm hem Vefa'yı büyüttüm. İsmimin Vefa gibi bir kulüple anılması bana her zaman gurur verdi.**

**Bugün futbolculara ödenen paralarla oynanan futbol ters orantılı. Pas hataları çok fazla. Herkes toplu oynayabilir, şut çekebilir, çalım atabilir. Mühim olan topsuz oyunu becerebilmektir.**



Bülent Eken, Hüseyin Saygun, Fikret Kırcan, Galip Haktanır, Reha Eken, Şükrü Gülesin, Lefter Küçükandonyadis, Halit Deringör. Neredeyse Türkiye'ye ait bir futbol tarihinin ilk önemli satırları. “Bu kadronun içinde yer almak nasıl bir duyguydu?” diye soruyoruz bu kez. “Uzun bir süreden, yanılmıyorsam 11 sene sonra yapılan ikinci milli maçtı. Bir futbolcunun en büyük arzusu Milli Takım'da oynamaktır. Maça çıkarken heyecandan bacaklarımız titriyordu. Milli Marşı dinledikten sonra heyecanımız daha da arttı ve müsabakayı o heyecanla bitirmeye çalıştık. Hepimiz zaten çok iyi arkadaştık. Hatta ben Reha'yla Bülent'le her zaman konuşurum. Hiçbiryle kötü bir hatıramız yoktur” cevabı üzerine aynı oyuncuların değişen sistemlere rağmen bugün sahada olmaları durumunda neler yapabileceklerini merak ettiğimizi söylüyoruz.

### Eski oyuncular bugün daha iyi oynardı

Galip ağabey zaman zaman bu konuyu düşündüğünü kanıtlar bir hızla veriyor cevabını: “Daha fazla ayak yudururlardı, çünkü o dönemde bir futbolcunun futbol oynayabilmesi için öncelikle bir işi olması gerekiyordu. Bir işin olacak, geçimini temin edeceksin ki, futbol oynayabilesin. Bugün böyle bir şey yok ki, şimdikilerin zaten işi futbol oynamak. Sonra o günkü malzemelere dikkat ederseniz, şimdikilerle mukayese bile edilmez. En basitinden şimdi sahalar çim. O zaman futbolcu düşmeye korkardı, şimdiki futbolcular dokununca rahatlıkla atabiliyorlar kendilerini yere 'Nasıl olsa bir şey olmayacak' diyerek. O tarihte bir kalecinin degajla topu santrayı geçirmesi büyük işti, sıımlı meşin toplarla çok zordu böyle bir şey. Şimdi neredeyse degajı orta sahayı geçmeyen kaleci yok. Demem o ki, o dönemin oyuncuları bu malzemelere sahip olsalar veya şu anda top

oynuyor olsalardı muhakkak ki çok mühim işler yaparlardı.” Ardından 28 Kasım 1948'de İstanbul'daki ikinci milli maçının Yunanistan maçı olduğunu, 2-1 kazanılan bu müsabakada golleri Reha Eken'in attığını anımsatıp o maçın havasını ve neler hissettiğini soruyoruz. “Yunanistan maçları bizim için daima çok önemliydi. Şimdi bile oynasam tüylerim ürperir herhalde” diyor.

### Kavganın esamisi okunmazdı

Seyirci kitlesinin nasıl olduğuna yanıtı ise bugünlerle kıyaslayınca sanki çok uzak bir gezegeni anlatmış gibi geliyor insana: “İnanılmazdı. Hani denir ya 'Beyoğlu'na insanlar kravatsız çıkamazdı' diye, onun bir tezahürüydü. Bu tarz şiddet olayları kesinlikle olmazdı, olamazdı da. Kimin nerede oturduğu bile belli olmazdı. Fenerli gelirdi Galatasaraylının yanına otururdu. Tribünlerde ayırım falan yoktu. Kavga diye bir şeyin esamisi okunmazdı.” O tarihlerde Milli Takım'ın daha az maç yaptığının ve neredeyse bugünle mukayese bile kabul etmeyeceğinin herkes tarafından bilindiğini söyledikten sonra buna rağmen 1950 yılında İran'ı 6-1 mağlup ettikleri, peşinden de İsrail'e deplasmanda 5-1 mağlup oldukları müsabakanın ardından milli formayı giymediğini, oysa futbolu 1957'de bıraktığını belirtiyor ve sebebini soruyoruz: “O zaman Vefalı bir oyuncunun Milli Takım'da oynaması büyük bir işti. Mesela ben Milli Takım'da olmama rağmen Londra Olimpiyatları'na gidemedim, o kadroya seçilemedim. Neden gidemediğimi de şöyle açıklayabilirim, çünkü ben Fenerbahçeli, Galatasaraylı veya Beşiktaşlı değildim. Hatta o dönemde bana 'Gel Fener'e, gel Beşiktaş'a, gel Galatasaray'a, seni de götürelim Londra Olimpiyatları'na' dediler.”

### Vefa'yı bırakmayı kendime yakıştıramadım

Bunun üzerine niçin Vefa'dan ayrılıp diğer kulüplere gitmediğini soruyoruz. Yanıtı oynadığı kulübün adına yakın bir şıklıkta oluyor: “Gidemedim, çünkü Vefa'ya büyük emek verdim. Benim çocuğum gibiydi, hem kendim büyüdüm hem Vefa'yı büyüttüm. İsmimin Vefa gibi bir kulüple anılması bana her zaman gurur verdi. Tabii o dönemlerde kulüp değiştirmek de ayıp karşılanırken ben bunu kendime hiçbir zaman yakıştıramadım.” Ardından bir fotoğraf hatırlatıyoruz Vefa'nın büyük kaptanına. İstanbul İnönü Stadı'nda Rapid Wien kaptanıyla seremonideki fotoğrafını. Güleriyüzle cevaplıyor: “Hususi bir

maçtı o. Zaten o dönemde başka maçlar yoktu ki. Ama burada önemli olan Vefa'nın gücü neticesinde, bir Avusturya ekibinden hususi maç teklifi gelmesiydi.” O dönemdeki yöneticileri merak ettiğimizi söylüyoruz, “Nasıl insanlardı?” diye sorup özellikle Vefa'da Remzi Tatari'nin isminin ön plana çıktığını belirtiyoruz. “Eskiden de kulüplerin başkanları paralı insanlardı. Parayı veren düdüğü çalar misali. Özellikle Remzi Tatari ileri görüşlü ve çok bonkör bir insandı. Futbolcularla diyalogu çok iyiydi. Herkesin derdini dinler ona göre çözümler üretti. Hatta idarecilerin de derdine çare arardı” diyor. Merhum İslam Çupı'nin bir yazısını hatırlatmak istiyoruz sevgili Galip Haktanır'a. İslam Çupı çocukluğunun en büyük vecd halinin evinden çıkarak gittiği Çukurbostan'daki Vefa'nın idmanları olduğunu belirterek, Kaleci Abdülkadir'in japone kol atletle yaptığı plonjonlarını, Topkapılı Haydar ve Eyüplü Şükrü'nün frikiklerini, Muhteşem'in hızını ve Galip'in valse benzeyen müthiş tekniğini anlatır. Biz de bu yazıya istinaden “Neydi, sizin antrenman-larınızı bu kadar özel yapan şey?” diyoruz. Yine gülerek cevap veriyor Galip ağabey:

### Antrenman aksatmak aklımıza gelmezdi

“Hepimiz çok istekliydik, belki ana etken budur. Kendimden yola çıkarsam, antrenmanlara en erken gidenlerden biri bendim. Antrenmanı aksatmak gibi bir şey aklımıza gelmezdi. Antrenman bittikten sonra da çalışırdık çünkü mecburduk. On kişiye bir top düşerdi o dönemde, onun için herkes gittikten sonra ben çalışmaya devam ederdim. Top sürerdim, kafayla topu bir kaleden diğerine götürmeye çalışırdım, frikik atardım, şut atardım, bilhassa daha eksik olan yönlerimin üzerine giderek çalışırdım.” O dönemin yetenekli oyuncularıyla yan yana veya karşı karşıya oynamanın verdiği zevki soruyoruz bu kez. Hepsıyla oynamaktan büyük bir zevk aldığını belirtiyor hiç duraksamadan ve özellikle “üç büyük” diye tabir edilen kulüplerdeki isimlere dikkat çekiyor: “Hakkı Yeten benim için çok yetenekli bir oyuncudur. Bizim oynadığımız zaman onun son dönemlerine denk gelse de gerçekten inanılmaz bir oyuncuydu. Yani o tarihte çok büyük yetenekler vardı. Bir Gündüz Kılıç Galatasaray'da, bir Cihat Arman Fenerbahçe'de çok büyük ve önemli isimlerdi.” Ardından oynadığı mevkileri soruyoruz, şut onu santrhaf olarak



biliyoruz çünkü. Bunu da doğruluyor Galip ağabey: “Evet santrhaf oynadım ama diğer bütün mevkilerde de oynadım, kalecilik dahil. Bir İstanbulspor maçında kalecimiz sakatlandı, kaleye ben geçtim ve gol yemedem tamamladım o süreyi.” Bugüne bakınca hangi oyuncuları kendi stiline benzettiğini soruyoruz. Kendi stilinde pek oyuncu göremediğini belirtiyor. Buna sebep olarak da o dönem WM sistemiyle oynadıklarına ve o sistemde santrhafın tüm çevresini toparladığına dikkat çekiyor. Yeni oyun anlayışında ise bazı yetenekli ön liberoların bu görevi üstlenebildiğini düşünüyor. Ama buna rağmen o dönemdeki oyuncular gibi cansiperane ve takımı için canını dişine takan çok sayıda oyuncu bulunmadığını belirtiyor. Buna da kendinden başka oyuncuları örnek gösteriyor. Beşiktaşlı Şükrü ve Fenerbahçeli Lefter gibi maçı alıp götürün oyuncularını göremediğini belirtiyor. Avrupa maçlarını izlerken yetenek olarak Ronaldinho'yu ise o dönemin oyuncularına benzeterek beğendiğini ekliyor ama onun da daha az çalışkan olduğunu düşünüyor. Kendi dönemlerinde oynadıkları futbola teknik adamların pek katkısı olmadığını düşünüyor. Hatırladığı en önemli isim Nebi Hoca. Fakat onun da taktiksen değil psikolog olduğunu belirtiyor. Oyuncularla tek tek konuşarak onları maça hazırladığını ve motive ettiğini belirtiyor. Kendisinin de bir dönem Vefa'da teknik adamlık yaptığını, bu görevde ne gibi sıkıntılar yaşadığını soruyoruz. En önemli sıkıntılarının oyuncu bulamamak olduğunu belirterek ekliyor: “Altyapı yoktu. O dönemde Vefa'daki altyapıyı ben yaptım. İlk önce bir genç takım kurdum, ardından buradaki oyuncuları A takıma almaya başladım. Melih, Rahmi, Selahattin, bunları hep ben bulup çıkardım. Bir antrenörün muvaffak olması için ya iyi bir altyapı olacak ya da çok parası olacak ki istediği oyuncuyu

alabilsin. Fakat benden sonra altyapıya maalesef o kadar özen gösterilmedi.”

### Alınan parayla oynanan futbol ters orantılı

Zamane futbolunu çoğu zaman beğenmediğini belirtiyor Galip Haktanır. Alınan rakamlarla oynanan futbolun ters orantısından dem vurup pas hatalarının çokluğuna dikkat çekiyor. Bunda da sadece bir oyuncunun değil, tüm takımın mesuliyetinin olduğunu belirtiyor. Futbolun en önemli noktasının topsuz oyunu becerebilmek olduğunu söylüyor ve toplu herkesin oynayabildiğini, şut veya çalım atabileceğini, mühim olanın topsuz oyunu becerebilmek olduğunu belirtiyor. Oynadığı dönemin hakemlerini merak ederek soruyoruz bu sefer. Cevabını bir örnekle gösteriyor. Beşiktaşlı Şükrü ve Fenerbahçeli Lefter gibi maçı alıp götürün oyuncularını göremediğini belirtiyor. Avrupa maçlarını izlerken yetenek olarak Ronaldinho'yu ise o dönemin oyuncularına benzeterek beğendiğini ekliyor ama onun da daha az çalışkan olduğunu düşünüyor. Kendi dönemlerinde oynadıkları futbola teknik adamların pek katkısı olmadığını düşünüyor. Hatırladığı en önemli isim Nebi Hoca. Fakat onun da taktiksen değil psikolog olduğunu belirtiyor. Oyuncularla tek tek konuşarak onları maça hazırladığını ve motive ettiğini belirtiyor. Kendisinin de bir dönem Vefa'da teknik adamlık yaptığını, bu görevde ne gibi sıkıntılar yaşadığını soruyoruz. En önemli sıkıntılarının oyuncu bulamamak olduğunu belirterek ekliyor: “Altyapı yoktu. O dönemde Vefa'daki altyapıyı ben yaptım. İlk önce bir genç takım kurdum, ardından buradaki oyuncuları A takıma almaya başladım. Melih, Rahmi, Selahattin, bunları hep ben bulup çıkardım. Bir antrenörün muvaffak olması için ya iyi bir altyapı olacak ya da çok parası olacak ki istediği oyuncuyu

veriyoruz ama itiraz ediyor. Nimet Hanımın “Evlendiğimizi unuttu galiba” diye attığı kahkahaya yanıt veriyor: “Elli seneyi geçtiği için bu normal.” Ve tam tarihi buluyor: “1951.” Özel hayatının evi, işi ve futboldan ibaret olduğunu, gezme tozmayla hiç işinin olmadığını söylüyor. Futbol oynarken Çarşıkapı'da bir mobilya mağazası açtığını ve öğretmenliği o dönemde bıraktığını belirtiyor. Bir de ilginç not ekliyor; o mobilya atölyesinde çırağının Adnan Şenses olduğunu, sesinin o yaştta da çok güzel olduğunu, çalışırken ona şarkılar söylediğini, bunu Şenses'in de defalarca dile getirdiğini ve bu tevazudan

duyduğu memnuniyeti. Daha sonra mağazayı Kadıköy'e taşımışlar, haliyle evi de. Evlenmeden önce Draman'dan Balat'a inen yokuşun üzerinde oturuyormuş Galip ağabey, evlenince Fatih Malta'ya taşınmışlar. Tüm o muhitleri bildiğimizi, bizim de ilk gençlik çağlarımızın oralarda geçtiğini öğrenince tüm aile bu tesadüfe çok şaşıyor ve seviniyor. Nimet Hanım kızlarının Fatih İlkokulu'na gittiğini anlatıyor. Burada söze kızları Müjde Hanım giriyor ve o zaman İstanbul'un merkezi sayılan bir yerden Erenköy'e taşınmalarını hiç istemediğini ama bugün bakınca bunun ailesinin bir öngörüsü olduğunu ve çok iyi bir karar verdiklerini söylüyor. Hak vermek elde değil çünkü bugün Erenköy'ün merkezinde kalan evlerine taşındıklarında pencereden Çamlıca Tepesi'ni görüyorlarmış. Bugün masal gibi görünen bu durum, İstanbul'un değişim hızı göz önüne alındığında kaçınılmaz bir son.

### 40 günlük bir harp gazisi

Ardından herkesin merak edip de sormaktan imtina ettiği bir soruyu yöneltiliyoruz Galip ağabeye. Lakapla yaşıyan bir dönemin oyuncusu olduğunu hatırlatarak birkaç örnek veriyoruz Tahtabacak İsmet, Pırpır Nejat gibi. Peki kendisinin takılan “Kör Galip” lakabı acaba onu hiç rahatsız etmiş miydi? Sanki bu sorunun geleceğini bilmiş gibi gülerек kafasını sallıyor Büyük Kaptan: “Hiç rahatsız etmedi.” Ve bu konuya açıklık getiriyor: “O lakap belki de benim için gurur kaynağı oldu. Çünkü ben harp gazisiyim. O tarihte ailem İznik'ten İzmir'e geçmiş. Tam da Yunan askerlerinin İzmir'den atıldığı dönem. Rahmetli annem bana mama yapmak için mangalın başına geldiğinde Yunan askerinin mangala bıraktığı tuzakla karşılaşmış. Mangalı

yakmasıyla beraber artık ne olduğu bilinmiyor; ya barut ya da şarapnel patlamış ve benim gözüme isabet etmiş. O yüzden ben kırk günlükken harp gazisi olmuşum. Hiçbir şekilde de bu lakaptan gocunmadım. Belki de bana gaziliğimi tekrar tekrar hatırlattığı için.”

### Vefa nasıl kurtulur?

Konuyu tekrar üstünde büyük emeği olduğu Vefa'ya getiriyoruz. Kaptanın güleç gözleri biraz umutsuzlukla biraz da kızgınlıkla boşluğa bakıyor. Seneye yüzüncü yılını kutlayacak bir kulübün niçin bu duruma düştüğünü soruyoruz, acaba onun bir çözüm önerisi var mı? Vefa için her şeyini vermiş bu büyük isim yine itidalli bir cevapla karşılıyor bizi: “Hepimiz biliyoruz ki bu işler parayla dönüyor ve basit olarak Vefa fakirlikten düştü diyebiliriz. Eğer parası olsaydı bir takım hamleleri yapabilirdi. Bence arkasında bu kadar köklü bir eğitim kurumunun yer aldığı bir kulübün bu noktada olmaması gerekli. Vefa, lise mezunlarının desteği ve örgütlenmeyle ancak bugünkü konumundan kurtulabilir. Yoksa bireysel çaba olarak kalır her şey. İşte önümüzde örnek var, tek başına Hakkı Balıç yıllarca didindi durdu bu kulübü bir yerlere getirebilmek için ama bir yere kadar. Tek başına yapılabilecek bir iş değil bu, özellikle de son dönemde. Artık kulüpler şirketler gibi yönetiliyor.” Galip ağabeyin bu sözleri aklımıza Vefa Lisesi Marşından iki dizeyi getiriyor: “...Kalbi sevgi dolu, fikri ileri. Aydınlatacağız yurttı her yeri...” Etrafını aydınlatan bu fener galiba dibini aydınlatamıyor.

### Eski hırs kalmamış

Sohbet bizi günün futboluna tekrar taşıyor ve haklı eleştirilerini sıralıyor Kaptan: “Futbol oynamayı sevmiyorlar gibi geliyor bana. Ben antrenör olduğum zaman o dönemdeki bazı oyunculara 'Seni bu maçta oynatmayacağım ama primini verdireceğim' derdim. Razi olmazlardı, ille de oynamak isterlerdi. Şimdikiler de oynamak istiyor ama içten gelen bir arzuları yok. Görüyorum, adam mağlup vaziyette sahada sallanıyor. Sanki arkasından değnekle dürtmek lazım. Hırs mı yok, ne yok bilemiyorum. Hoş tabii bu yalnızca futbolla alakalı bir şey değil, Türkiye'nin değişimi ile de alakalı. Bir defa benim anladığım kadarıyla idareciler taraftarı idare edebilecek vaziyette değiller, daima kızıştırıyorlar ortamı. Eskiden beyanatlar falan vermezlerdi idareciler. Şimdikilerin verdikleri demeçler sonrasında taraftarlar galeyana geliyor.

İdareci idareciliğini, futbolcu futbolculuğunu bilmeli.” Kendisiyle ilgili bir beklentisi yok Galip Haktanır'ın. Eşi, üç kızı, damatları ve iki torunuyla mutlu olduğunu söylüyor. Zaten evdeki bu huzur kapıdan içeri giren herkese sirayet edebilecek derecede. Onun dışında “Arayan yok desek yeridir” diyor ve ekliyor “Birkaç dosttan başka arayan soran yok tabii ki. Bir beklentimiz yok kimseden, beklediğimiz sadece manevi destek.” Buna bir de örnek veriyor. GSGM'den verilmiş bir kartın üzerinde “ömür boyu ve tüm müsabakalar” yazmasına rağmen günün birinde aynı kartla içeri alınmadığını ve buna anlam veremediğini belirtiyor. İnsanın içinden, “O kartlar öyle insanlara veriliyor ki, belki de utançlarından geçersiz kılmışlardır” demek geçiyor, lakin susuyoruz.

### En güzel golümü göremedim

Konuyu değiştiriyoruz, acaba Galip Haktanır'ın attığı en güzel gol hangisiydi: “Aklımdan çıkmayan bir tek gol var. Biz hiç gece maçı yapmamışız, Yunanistan'a gittik Selanik'te bir gece maçına çıktık. Top santrayı henüz geçmişti, önumde sekti, ben de seken topa vurdum, saha da çok iyi aydınlatılmadığı için nereye gittiğini göremiyorsunuz. O esnada 'gol' diye bağırmaaya başladılar. Ben de şaşırdım.” Kızı Müjde Hanım da küçükken Vefa'nın maçlarında sahaya atıldığını, her sahaya çıkışında hakemin düdüğünü çalarak oyunu durdurduğunu ve onu çıkarttıktan sonra müsabakaya devam edildiğini anlatıyor. Galip ağabey de büyük bir sakatlık geçirdiğini, yanlış bir tedaviden ve olası bir sakat kalma riskinden Mim Kemal Öke tarafından son anda kurtarıldığını anlatıyor. Bugünün futbolcularına ya da futbolcu adaylarına da bir sözü var Galip Haktanır'ın: “İşlerine iyi sarılmaları lazım. 'Ben profesyonel futbolcuyum bu işten para kazanıyorum' deyip bu parayı hakeden bir performans sergilemeleri lazım. Onlar zannediyor ki -bir zamanlar ben de öyle zannedyordum- ömrümün sonuna kadar futbol oynarım. Futbolun bir zaman biteceğini bilerek davranmak zorundalar.” Evet, Avusturya maçı için Milli Takım'la beraber gittiği Viyana'dan kulübü Vefa'ya kendi cebinden beğendiği yeşil-beyazlı formaları alan bambaşka bir insan Galip Haktanır. Son sözü de kişiliğinin bir özeti sanki: “Barış içinde iyi bir futbol her şeyden evlâdır derim.” ■





# Batık Gemiler



## Sampdoria



# Deniz gibi dalgalı

**Cenova limanının takımı Sampdoria, kısa tarihinde sürekli "dalgalanıp dalgalanıp durulan" bir ekip. Sampierdarenese ve Andrea Doria takımlarının birleşmesiyle kurulan Sampdoria'nın köklü bir mazisi yok ama lig şampiyonluğu, kupa şampiyonluğu, Avrupa şampiyonluğu gibi futbol âleminde tadılabilecek bütün zevkleri yaşamış durumda. Bu arada küme düşme acılarını da elbette.**

**Kıvanç Koçak**

**B**azı takımlar oynadıkları futbolla, yarattıkları sükseyle öyle bir hava verirler ki, sanki futbolun doğuşundan beri için içindeymişler gibi gelir. Kocaman bir mazileri, kupalarla dolu müzeleri, anlat anlat bitmez tarihleri var sanırız. Oysa işin gerçeği pek de öyle değildir! İşte Sampdoria'nın hikâyesi de tam böyle. İnanması zor olsa da 1946'da kurulan bir takım Sampdoria. 61 yıllık tarihine bir Serie A şampiyonluğu, bir Kupa Galipieri Kupası, dört İtalya Kupası başarısı sığdırmayı başaran takımın, kuşkusuz özellikle '90'lı yılların başında yaptığı çıkışı çok dikkat çekmiş, ancak ne

yarız ki gerisi bir türlü gelmemişti... Her ne kadar "genç" olarak değerlendirilebilecek olsak da aslında Sampdoria tarihini 1890'lara kadar götürmek mümkün. Zira Andrea Doria ve Sampierdarenese takımlarının birleşmesiyle kurulan, her iki takımın adından, renklerinden birer parça alan bir takım Sampdoria. Sampdorialılar da bu iki takımı sonuna kadar sahiplendiklerine göre önce bu iki takımın tarihlerine bakmak daha yerinde olur.

### Sampierdarenese

"Society Ginnastica Sampierdarenese", 1891 yazında öğrencilerden ve işçilerden oluşan bir grup arkadaş tarafından kuruldu. Özellikle ilk başkan da olan Andrea Terrile'nin ciddi mali katkısıyla çeşitli turnuvalarda boy göstermeye başlayan takım esas olarak jimnastik, bisiklet, yüzme, basketbol gibi spor dallarında faaliyetliydi. 1899'da ise futbol ateşi Cenova limanını da iyice sarınca kırmızı-siyah-beyaz formalarıyla futbol şubesi de kuruldu. Başlangıçta İtalya Futbol Federasyonu'na üye olmayan Sampierdarenese, 1899 ve 1900'de iki sezon "misafir takım" olarak Serie A'da oynadı. Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte federasyona resmî kayıt işlemini de gerçekleştiren takım, Kuzey Ligi'nde kendisine orta sıralarda yer buldu. Son derece çekişmeli geçen 1921-22 sezonunda şampiyonluğa epey yaklaşmış olsa da ligi ikinci sırada bitirdi. 1927'de, ülke faşist Mussolini'nin idaresindeyken, verilen bir talimatla takım Corniglianese ve Andrea Doria ile

birleşerek La Dominante AC adını aldı. Ancak La Dominante beklenen başarıyı bir türlü sağlayamadı ve 1928-29 sezonunda yeni kurulan Serie B'ye düştü. Bunun üzerine takımı oluşturan kulüpler ortaklığı bozdu. Fakat bir sonraki yıl yine, yeni bir birleşme söz konusuydu. Bu sefer Sestrese ve Rivaiolese ile birleşen Sampierdarenese, adını da Liguria FBC'ye çeviriyordu. Takım 1939'da Serie A'yı 5. sırada bitirmeyi başarsa da sonuç o kadar iyi olmadı ve iki sezon sonra bir kez küme daha düştü. Çare yine isim değiştirmekte aranmıştı: AC Sampierdarenese. Yeni ad uğurlu gelmişti sanki; önce Serie B'ye, 1933-34 sezonunda da Serie A'ya geri döndü. Ancak tabii bir isimle uzun zaman devam etmeye alışık bir takım olmaktan çıkmıştı kulüp. Daha önce birleşilip ayrılma kararı alınan Rivaiolese ve Corniglianese ile bir kez daha evlilik denendi. Biraz öngörüsü olanlar AC Liguria'nın da çok uzun sürmeyeceğini hemen kestirdiler ve dedikleri gibi 1945-46 sezonunda (bu sırada Liguria, ligden bir kez düşmüş fakat hızla geri dönmüştü!) takım yine US Sampierdarenese adına geçti. Aynı sezonu 14. ve son sırada tamamlayan Sampierdarenese'nin yolu Serie B'ye düşerken bu kez de Andrea Doria ile bir kez daha kesişiyordu.

### Andrea Doria

Türkler için her ne kadar Barbaros Hayrettin Paşa'nın Preveze'de yendiği bir isimden ibaret olsa da Cenovalılar -aslında tüm İtalyanlar- için çok önemli bir amiral ve devlet adamı

olan Andrea Doria'nın adını taşıyan takım 1895'te kuruldu. Kısa zamanda şehrin parlak futbolcularını kadrosuna katan mavi-beyazlılar, yine de 1903'ten 1907'ye kadar İtalya Şampiyonası'nda galibiyet yüzü göremedi. 1910'lu yıllardan itibaren toparlanma eğilimi gösteren Andrea Doria, 1927'de "talimatla" Sampierdarenese ve Corniglianese ile birleşerek La Dominante adını aldı. Takımın ligden düşüp dağılmasıyla faaliyetlerine tek başına devam eden mavi-beyazlılar, bu süreçte Serie C'ye kadar geriledi. 1945'te "ortaklıktan" ayrılan Andrea Doria yeniden kendi adıyla sahalarda gözükmeye başladı. Cenova şehrinin bir başka takımı Sampierdarenese'nin 1945-46 sezonunda Serie B'ye düşmesi, her iki takımın yazgısını bir kez daha birleştirdi.

### Son durak Sampdoria

Savaş öncesi döneme göre roller değişilmiş, Andrea Doria, Sampierdarenese'den daha iyi bir konuma gelmişti. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nın yaralarını sarmaya çalışan ülkedeki dayanışma ve birlik ortamı, zaten "birleşmeye meyyal" iki takımı ortak hareket etmeye yöneltti. Ağustos 1946'da yapılan bir toplantıyla, Sampierdarenese'den ilk dört harf; Andrea Doria'dan son beş harf alınarak Unione Calcio Sampdoria kuruldu. Yeni takımın renkleri de yine her iki takımın renklerinin birleştirilmesiyle oluşturuldu. İlk maçını Eylül 1946'da Roma'yla oynayan takım 3-1 yenik ayrılıyordu sahadan ama her durumda bu seferki birleşme kalıcı olacağı benziyordu. Hevesle çalışmaya devam eden yeni





yönetim, Luigi Ferraris Stadı'nı Genova ile paylaşma konusunda bir anlaşma yaparak, takımın taraftar potansiyelini daha da arttırdı. Oynanan Cenova derbilerinde Genova'ya karşı alınan galibiyetlerle de takımın geleceği sağlamlaştırıldı. İlk iki sezonunda orta sıralarda tutunan takım özellikle Baldini ve Bassetto ikilisinin oluşturduğu hücum hattıyla dikkat çekiyordu. 1948-49 sezonunda, ligde zaten "Il Grande" Torino şampiyonlukları kimseye bırakmazken Sampdoria'nın aldığı beşincilik büyük sürpriz yarattı. Artık Sampdoria milli takıma oyuncu mişti. Ne var ki, ligde alınan bu sonuç sahiden bir sürpriz olmanın ötesine gidemeyince, ertesi sezon tekrar orta sıralara dönüldü.

1950'li yıllara özellikle artan seyirci desteğiyle ve mali anlamda iyi durumda giren takım, yaptığı transferlerle de (takımda oynayan ilk yabancı futbolcunun, 1956'da kadroya dahil edilen Avusturyalı Ernst Ocwork olduğunu da ekleyelim) ligdeki konumunu iyice sağlamlaştırdı. Böylece 50'li yıllar boyunca zaman zaman üst sıraları da zorlayan ama orta sıraların müdavimi bir takım ortaya çıktı.

Takımın istikrarlı gidişi 1960'lı yılların başında da devam etti. 1962'de ilk defa Fuar Şehirleri Kupası'na katılarak Avrupa kupalarında da boy göstermeye başladı. Hatta ilk turda Aris'i geçerek büyük başarı elde eden Sampdoria, ikinci turda dönemin en güçlü takımlarından olan Ferencváros karşısında

aldığı 6-0'lık mağlubiyetle elendi (ki bu skor bugün hâlâ takımın Avrupa'da uğradığı en ağır yenilgi olarak kayıtlarda). Ne var ki gerileme dönemi başlamıştı. 1963-64 ve

1964-65 sezonlarında ligde kalmayı son anda başaran Sampdoria, 1965-66 sezonunda bir üçüncü defa sıçrayamadı ve Serie B'ye düştü. Ertesi yıl hemen geri dönen takım, genelde küme düşme mücadelesi veren bir hale büründü. 1971-72'deki sekizincilik bu dönemdeki en yüksek başarı oldu. 1973-74 sezonunda ise küme düşmekten bu kez son maçta değil, ama "şıke" sayesinde kurtuldu. Aslında puan cetvelinde Foggia ve Verona'nın altında kalan takım, Genova ile birlikte Serie B yolcusuydu. Ancak bu iki takımın maçlarında şike yapıldığı tespit edilip 6'şar puanları silinince, Sampdoria su yüzünde kalan taraf oldu. Fakat 1976-77 sezonunda kaçınılmaz son

geldi. Üstelik Serie A'ya dönüş geçen seferki kadar hızlı da olmayacaktı. 1981-82 sezonuna kadar Serie B'de çile dolduran Sampdoria, değişen yönetimle birlikte yavaş yavaş toparlanmaya, tarihinin en parlak günlerine doğru ilerlemeye başladı.

## Mucizevi yıllar

Serie A'ya terfiyle yapılan transferler takımın bütün çehresini değiştirdi. Bologna'dan transfer edilen genç oyuncu Roberto Mancini, yine aynı dönemde takıma katılan bir başka genç isim Gianluca Vialli ile takımı sürüklerken, 1984-85 sezonunda ilk büyük başarı kazanıldı: Ligin dördüncü sırada bitirilmesi değil, Milan'ı yenerek ulaşılan İtalya Kupası Şampiyonluğu! Herkes durumun yine bir sürpriz olduğunu düşünürken, 1987-88 ve 1988-89 sezonlarında İtalya Kupası yine Cenovalıların müzesindeydi.

Kupa takımı olarak kendini ortaya koyan Sampdoria, Avrupa arenasında da başarılı maçlar çıkarıyordu. 1988-89 Kupa Galipleri Kupası'nda finale kadar yükselen takım, kulpuna

yapıştığı kupayı Barcelona'ya bıraktı. 1989-90'da ise Borussia Dortmund, Monaco gibi takımları geçerek bir kez daha finale gelen Sampdoria'nın karşısında Anderlecht vardı. Cenovalılar Vialli'nin iki golüyle bu sefer iki kulpu da tutmayı başardı. Sampdoria, artık Avrupa'da şampiyonluğu olan bir takımdı. Tek eksik kalan İtalya şampiyonluğu da 1990-91 sezonunda geldi. Çok çekışmeli geçen sezonu Milan ve Inter'in beş puan önünde tamamlayan Vujadin Boskov



idaresindeki takımın gücü artık tartışmaya mahal vermeyecek bir noktaya ulaşmıştı. 1991-92'de, Şampiyonlar Ligi finalinde daha önce Kupa Galipleri Kupası'nı kaptırdığı Barcelona ile bir kez daha karşı karşıya gelen takım, o dramatik maçtan da galip çıkamayınca (uzatmaya giden maçta Koeman'ın attığı frikik golü yıllarca jenerik olarak kullanıldı hatırlarsınız!) "yükseliş" in de sonu geliyordu.

## 22 yıl sonra Seri B'ye

1990'lar boyunca Vialli, Vierchowod, Mancini gibi isimlerin takımdan ayrılmasıyla, 1992-1997 arasında takımı çalıştıran Sven-Goran Eriksson'un da yapabileceği fazla bir şey kalmıyordu. Kulübün içine girdiği çalkantılı hal 1998-99'da, o adeta fırtına gibi esen takımı 22 yıl sonra tekrar Serie B yolcusu yapıyordu. İdari ve teknik kadroda yapılan değişikliklere rağmen 2002-03 sezonuna kadar bir türlü şeytanın bacağına kıramayan Sampdoria, Walter Alfredo Novellino idaresinde yapılan hamlelerle terfiyi geri aldığı gibi ligde de tekrar istikrarlı bir takım haline gelmeyi başardı. Birleşmeler, ayrılmalar, yükselişler, düşüşler tarihi Sampdoria'nın. Kimsenin beklemediği bir anda patlayabilecek, kimsenin beklemediği anda susuverecek. Tarihin en önemli limanlarından olan Cenova limanının takımı bu yönüyle biraz da deniz gibi işte! Nitekim logolarında da, ağzı pipolu İtalyan denizciyi temsil eden Baciccia'nın bulunması tesadüf değil. Sözüün özü, dalgalanıp dalgalanıp durulan Sampdoria'dan her zaman her şey beklenebilir. ■



Vierchowod

## Kimler geldi kimler geçti

Marcelo Lippi, Graeme Souness, Hans Peter Briegel, Jürgen Klinsmann, Walter Zenga, Ruud Gullit, Gianluca Vialli, Roberto Mancini, David Platt, Gianluca Pagliuca, Sinisa Mihajlovic, Christian Vieri, Clarence Seedorf, Juan Sebastian Veron, Ariel Ortega.



# Hem ağladım hem oynadım...

**Antalya'nın Manavgat ilçesinde doğdu ve futbola da orada başladı. Fenerbahçe altyapısından aldığı daveti eğitim şartlarında anlaşılamayınca reddedip “fanatik taraftarıyım” dediği Galatasaray'a gitti. Ancak 13 yaşında ailesinden ayrı kalacağını öğrenince hüngür hüngür ağladı. O günleri anlatırken, “İyi ki babam gözyaşlarımdan etkilenmedi ve beni Florya'da bıraktı. Yoksa futbolcu olamazdım” diyor.**

Riva'da yapılan Genç Milli Takım seçmelerini kazanamadım ve Antalya'ya döndüm. Büyük bir hayal kırıklığı yaşarken, Fenerbahçe altyapısından davet aldım. Babamla İstanbul'a gittik ama eğitim konusunda anlaşılamadık.

“Ne zaman uçağa bineceğim?” diye hayaller kurardım, Galatasaray altyapısında oynamaya başladıktan sonra uçaktan inmez oldum. Nike sponsorluğumu üstlendi ve bir zamanlar parayla aldığım malzemelere bu defa armağan olarak kavuştum.

PAF takımdayken A takımla yaptığımız bir hazırlık maçında gol atınca, Hagi beni ikinci yarıda A takıma aldı. Orada da bir gol atıp bir de asist yaptım. Maç bittiğinde Hagi, “Sen artık buranın futbolcususun” dedi. O anda dünyanın en mutlu insanı bendim.

Elimle gol attıktan sonra hakeme gidip, “Elimle attım” dedim. Bu bir vicdan meselesi ve yine yaparım diye düşünüyorum. Ama Fenerbahçe derbisinde aynısını yapabilir miyim; “mutlaka yaparım” diye kesin bir cevap veremiyorum.

Galatasaray'a gelmeden önce odamda Hakan Şükür posterleri asılıydı. Bir de baktım Hakan ağabeyle yan yana soyunuyorum. İlk karşılaştığımızda çok heyecanlanmıştım. Daha sonra oda arkadaşı olduk. Ondan çok şey öğrendim.

**Özgürcan Özcan**



▼Antalyalı olduğumu, çocuk yaşta Galatasaray'a geldiğini ve şimdi de kiralık olarak Kayserispor formasını giydiğini biliyoruz. Bize futbola başladığın günlerden söz eder misin?

▲Futbola 7 yaşında Manavgat Belediyespor'da başladım ve orada 6 sene oynadım. Federasyonun Antalya Sorumlusu Orhan Ozan beni Antalya Bölge Karması'na çağırdı. Önce Antalya'da, sonra da Adana'da yapılan seçmelerde 20 oyuncunun arasına girdim. Ancak İstanbul'da yapılan seçmelerde 1987 doğumluların takımına seçilemedim ve Manavgat'a döndüm. Büyük bir hayal kırıklığı yaşarken, o dönemde Fenerbahçe'nin altyapısının başında bulunan Tamer Güney beni aradı ve İstanbul'a davet etti.

**Önce Fenerbahçe'ye gittim**

▼Galatasaray'dan önce Fenerbahçe'ye mi gittin?  
▲O telefonu alınca çok şaşırdım.

Ama ben koyu bir Galatasaraylıyım ve “Keşke Galatasaray'dan davet alsaydım” diye düşündüm. Yine de babamla birlikte İstanbul'a, Dereazgı'na gittik. Her şey olumluydu ama eğitim konusuna önem veren babam Fenerbahçe altyapısına girersem açıköğretimde okutulacağımı öğrenince vazgeçti. Yine Manavgat'a döndük. İki gün sonra bu defa Galatasaray'dan Ali Yavaş aradı ve beni çok beğendiklerini söyleyip antrenmana çağırdı. Büyük bir şevkle Florya'ya gittim. Antrenmanda da beğenildim. Ali Yavaş, “Özgürcan artık bizim evladımız ve burada kalacak” dedi.

▼O sırada 13 yaşındasın. Ailenden ayrı kalmaya nasıl razı

oldun?

▲“Burada kalacak” lafını duyunca neye uğradığımı şaşırdım. Çünkü ailemden ilk defa ayrı kalacaktım. Daha sonra babamla bahçeye geçtik ve ona “Burada mı kalacağım?” diye sordum. Babam “Evet” deyince adeta bittim. Kafamı masamın altına sokup uzun süre ağladım.

▼Baban gözyaşlarından etkilenmedi mi?

▲Etkilenmedi ama iyi de yaptı galiba. Çünkü geri adım atsaydı belki ben bugün futbolcu olamazdım. Tesislere çıktım ve orada Adana karmasından Kemal isminde bir arkadaşım ile karşılaştım. Tanıdık bir yüz görünce biraz sakinleştim. Ertesi gün babam gidince benim endişelerim yine depreşti.

Yine ağlamaya başladım, “Burada yapamam, gideceğim” diyordum. Kemal yanıma gelip “Bunlar geçecek, alıracaksın” diyerek beni sakinleştirdi. Bir hafta sonra Antalyalı Cafercan'la karşılaştım. Onun sayesinde ısınma sürecim kolaylaştı ve giderek alıştım. Yıldız takımla Nike Premier Cup'ta Avrupa Şampiyonu olduk ve bir ilki başardık. Ardından Amerika'ya Dünya Kupası'na gittik.

**Uçak hayali kurardım, uçaktan inmiyorum**

▼Bunlar birkaç ay öncesinde hayalinde olan gelişmeler miydi?

▲Değildi tabii ki. Ben Manavgat'ta yaşayan bir çocuktum ve “Ne zaman uçağa bineceğim?” diye hayaller kuruyordum. İstanbul'a da otobüsle gelmiştik. Ama Galatasaray altyapısında oynamaya başladıktan sonra uçaktan inmez oldum.

Dünya Kupası'nda da dokuzuncu olduk. 6

maçta 6 gol atıp gol kralı ödülünü aldım ve Nike sponsorluğumu üstlendi. Bu sponsorluk halen sürüyor.

Parayla aldığım malzemelere armağan olarak sahip olmaya başladım. Süper Genç Takım'da oynamadan Abdullah Avcı tarafından PAF takımına alındım ve Hagi tarafından da A takım kadrosuna dahil edildim.

▼Hagi'nin seni görüp beğenmesi nasıl oldu?

▲Her hafta A takımla maçlar yapıyorduk. Bir maçta A takıma gol atınca, Hagi beni ikinci yarıda A takımda oynattı. Bir gol atıp bir de asist yaptım. Maç bitince Hagi'nin devre arasında verdiği yeleği iade etmek üzere A takımın soyunma odasına girdim. Hagi orada bana “Sen artık buranın futbolcususun. Bizimle idmanlara çıkacaksın” dedi. O anda dünyanın en mutlu insanı bendim. Ligde değil ama hazırlık maçlarında çok oynadım. Milli maç aralarında Hagi bize hazırlık maçları alırdı. Ben de o maçlarda çok sayıda gol attım.

▼Bu sezona gelelim. Galatasaray'dan kiralık olarak Kayserispor'a gittin. Bu transferdeki düşüncen neydi?



▲Başlangıçta gitmek istemiyordum. Çünkü Galatasaray'daki ortam çok farklı. Başka bir kulüpte bocalayabileceğimi düşünüyordum. Ama sezon başından beri çok fazla teklif vardı. Çünkü çok iyi bir kamp dönemi geçirmiş ve hazırlık maçlarının en çok gol atan oyuncusu olmuştum. Zaten sezonun ilk lig maçında da oynadım. Ama transferin bitmesine üç-dört gün kala "Kiralık gitmen iyi olur" dediler. O sırada aceleyle bir kulübe gitmek doğru olmayacaktı. Bu nedenle kaldım. PAF takımında, zaman zaman da A takımında oynadım. Devre arasında Ankaraspor beni çok istiyordu. Volkan ağabey de orada olduğu için benim de aklıma transfer etmek amacındaydı. Galatasaray ise buna yanaşmadı. Ardından Vestel Manisaspor'dan teklif geldi ama o da benim içime sinmedi.

▼Neden sinmedi? Halbuki Arda geçtiğimiz sezon orada patlama yapmıştı ve Ersun Yanal da genç

gol kaçırdım. Eğer o golü atsaydım gruptan çıkacaktık. Benim için kötü bir başlangıç olduğunu düşündüm. Ardından Trabzon deplasmanında maç 0-0 giderken hocam ısınmamı isteyince heyecanlandım. Oyuna girdikten sonra bir penaltı kazandırımdı. O maçtaki performansım Karşıyaka maçındaki kötü başlangıcı unutturdu. Ardından Ankaragücü maçında iki, Sakarya maçında bir gol attım. Yani Kayseri'ye gelmek benim açımdan iyi oldu.

▼Aslında Kayserispor'da işin çok da kolay değil. Gökhan banko oynuyor, partneri olmak için üç oyuncu çekişiyorsunuz.

▲Evet, ben, İlhan ve Iglesias, Gökhan ağabeyin yanında oynamak için mücadele ediyoruz. Ama Kayserispor'a giderken bunu sorun etmedim. Çünkü Galatasaray'da da Türkiye'nin en iyi dört forveti vardı. Bir de Ertuğrul Hoca her maçta rakibin özelliğine göre üçümüzden birine görev veriyor. Biz de bu durumun farkındayız ve hiç kimse yedek beklemeyi sıkıntı yapmıyor. Eskiden "Niye oynamıyorum?" diye dert ederdim. Kayserispor'da ise bir hafta hiç oyuna alınmazken ertesi hafta ilk onbirde çıkabileceğimi biliyorum.

▼Senin ünlü bir Fair Play ödülün var. PAF takımında elinle gol attıktan sonra hakeme gidip itirafta bulundun ve golü iptal ettirdin. Bu nedenle de önce Türkiye'de, sonra da dünyada yılın Fair Play ödülünü aldın. O gollü attıktan sonra kafandan neler geçmişti?

▲O andaki ruh halim bunu yapmamı gerektiriyordu. Golü attım ama sonra hakeme gidip, "Ben elimle attım" dedim.

▼Her şart altında aynı şeyi yapar mısın? Mesela bir Galatasaray-Fenerbahçe maçında bile?..

▲Bu bir vicdan meselesi ve yaparım diye düşünüyorum. Ama Fenerbahçe ile oynuyorsunuz ve dünyanın en önemli derbilerinden bir tanesi bu. O nedenle "mutlaka yaparım" diye kesin bir cevap veremiyorum.

▼Fair Play ödülünü aldıktan sonra bir başka olay daha yaşadın. Topsuz alanda rakibine dirsek atmaktan dolayı 3 maç ceza aldın. İkisi pek bağdaşmıyor gibi geldi bana.

▲O pozisyonun dirsekle ilgisi yoktu. Antalyaspor PAF takımıyla oynuyorduk. Bir pozisyonda arkadaşım taç atışını bana doğru kullandı, pozisyon almak için iki kolumu açtım ama sağ dirseğim arkamdan gelen rakibimin yüzüne çarptı. Yere düşünce hemen eğildim ve "Bir şeyin var mı?" diye sorup özür diledim. Antalyaspor yedek kulübesindekiler "Dirsek attı" diye

bağırınca hakem de kırmızı kart gösterdi. Ama ben rakibine bilerek dirsek atacak bir oyuncu asla değilim.

▼Hakan Şükür de Ümit Karan da seni veliahtları olarak ilan etti. İkisi farklı tipte oyuncular. Sen oyuncu özellikleriyle hangisinin veliahtsın?

▲Evet, ikisi de farklı tipte oyuncular. Hakan ağabey pivot santrfor, Ümit Karan ise bir striker. Ben kendimi ikisinin ortasında görüyorum. Hakan ağabeyin kafa toplanlarında üstünlüğü ve gol vuruşları, Ümit ağabeyin de özel gol vuruşları var. Ama elbette tartışmasız Hakan ağabey Türkiye'nin en önemli golcüsü.

▼Peki, senin başlangıçtaki futbolcu idolün kimdi?

▲Galatasaray'a gelmeden önce kafamda hep Hakan ağabeyin hayali vardı. Odamda onun posterleri asılıydı. Çocukken çok fazla hayal kurdum. "Bir gün Galatasaray'da oynayacak mıyım, ben de bu oyuncular gibi birisi olacak mıyım?" diye düşünürdüm. Bir gün bir de baktım Hakan ağabeyle yan yana soyunuyorum. İlk karşılaştığımızda çok heyecanlanmıştım. Daha sonra yakınlaştık. Evine yemeğe, kahvaltıya gidiyordum. Diğer genç arkadaşlarla birlikte yazlığına gidiyordum. Sonra da Hakan ağabeyin oda arkadaşı oldum.

▼Bu oda arkadaşlığı tercihlerini kendiniz mi yapıyorsunuz?

▲Evet, Hakan ağabey beni oda arkadaşı olarak istedi. Sürekli muhabbet ederdik. Düşünsenize, Hakan Şükür'le beraber kalıyorsunuz, yani dünyanın en çok tanıdığı Türk'le. Kongo'da bile tanınan bir insan. Ona futbolla ilgili birçok soru soruyordum ve o da bana yardımcı oluyordu. Gelişmemde çok büyük katkısı var. Ümit, Necati ve Hasan Kabze ağabeylerimin de katkıları var. Onların sayesinde bu noktaya gelebildim.

## Pozisyonlara takılıp kalıyorum

▼Kendinle baş başa kaldığında futbolcu özelliklerini tartışır mısın? Neleri iyi yapıyorsun, hangi noktalarda eksiklerin var?

▲Çabukluk yönünden eksiklerim var. Pozisyonlara çok fazla takılıp kalıyorum. Mesela bir gol kaçırdığım zaman o pozisyon sürekli kafamda oluyor. Maç boyunca kendimi yiyorum. Bu takıntıyı mutlaka yenmem lazım.

▼Gelecekle ilgili hedeflerin neler? Mutlaka Galatasaray'a dönmeyi düşünüyorsun ama sonrası için planların neler?

▲Galatasaray'ı çok seviyorum ve oyuncusu olmaktan öte taraftarıyım. O takımda oynayabileceğimi de çok rahatlıkla söylüyorum çünkü kendimden eminim. Uzun yıllar Galatasaray'a hizmet vermek,

başarılar elde etmek ve sonra da kulübüme para kazandırarak İngiltere Ligi'ne gitmek istiyorum. Mutlaka büyük takımda oynamaya takıntım yok. Premier Lig'den herhangi bir takım da olabilir. Koyu bir Manchester United taraftarıyım. Chelsea'yi sevmesem de golcü olarak Drogba'yı beğeniyorum.

▼Avrupa hayallerin uzun vadeli planlar mı? Yoksa mesela önümüzdeki sezon Galatasaray'a döndüğünde bir teklif gelirse hemen gider misin?

▲Önce Galatasaray diyorum ama Avrupa'ya da en erken şekilde gitmek istiyorum. Birinci hedefim Galatasaray, ikinci hedefim A Milli Takım, sonrasında da İngiltere Ligi.

▼Kayseri'deki hayatından söz eder misin biraz? Futbolun dışında neler yapıyorsun orada?

▲Hayatım iyi geçiyor. Antrenmanın ardından ben, İlhan ve Uğur, Ümit Aydın ağabeyin evinde toplanıyoruz. Ümit ağabey ve eşi bizim anne-babamız gibi. 24 saatin büyük çoğunluğunu orada geçiriyoruz. Ev yemekleri yiyoruz, Ümit ağabeyle iddialı playstation maçları yapıyoruz ve genellikle ben yeniyorum. Tabu gibi değişik oyunlar oynuyoruz. Birlikte geziyoruz, sinemaya gidiyoruz, müzik dinliyoruz. Rock hariç her türlü müziği dinliyorum.

▼Milli Takım formasını giymek bazı oyuncuların performansını da yükseltiyor. Senin için de böyle bir durum söz konusu mu?

▲Elbette. Göğsünüzde ay-yıldızı taşıyorsunuz. Türkiye'de milyonlarca genç var ve onların arasında bu formayı giymek size nasip oluyor. Bunun bilincine varmak sizi daha çok motive ediyor tabii. Önümüzde Avrupa Şampiyonası elemeleri var. Grupta Ukrayna, Çek Cumhuriyeti, Liechtenstein ve Ermenistan'la mücadele edeceğiz. Bu gruptan birinci sırada çıkmak istiyoruz. Gruptaki tüm rakiplerimizden daha iyi takımız. Bugüne kadar uluslararası alanda çok maça çıktım ve iddia ediyorum ki bizden daha yeteneklisi yok.

▼Yetenek konusu tamam da başarıda istikrar sağlamak meselesinde sanki biraz zorlanıyoruz. Bunun sebebi ne sence?

▲Avrupa Şampiyonu olan takımın oyuncuları kulüp takımlarında yeterince oynama fırsatı bulamıyor. Mesela biz Avrupa Şampiyonu olduktan sonra Nuri Şahin, Dortmund'un A takımında oynamaya başladı. Biz de oynamayı bekliyorduk ama aynı fırsatı bulamadık. Halbuki Avrupa Şampiyonu olduğumuz dönemde sürekli Avrupa takımlarından transfer teklifleri alıyorduk ve bundan büyük gurur duyuyorduk. Türkiye'ye döndüğümüzde ise oynama şansı bulamadık ve PAF takımına döndük. Tabii büyük takımların sürekli büyük hedefleri var genç futbolculara da banko şans tanıyamıyorlar. ■



oyunculara şans tanıyan bir teknik adam olarak biliniyor.

▲Ersun Hoca'nın gençlere verdiği önem tartışılmaz ama içime bir şeyler doğdu işte. Sonrasında Kayserispor'dan gelen teklif üzerine Uğur Uçar'la konuştum. Ertuğrul Sağlam'ın orada olması, Genç Milli Takımlardan arkadaşlarımın o kadroda bulunması ikna olmamı sağladı.

## Kayserispor'da kendimi buldum

▼Peki, "İyi ki Kayserispor'a gitmişim" diyor musun?

▲Elbette. Çünkü Kayserispor'da oynama şansı buldum. İlk maçıma kupada Karşıyaka müsabakasıyla çıktım. Maç 2-0'dı ve inanılmaz bir





## Kupaların Hikâyesi

### Kupa Galipleri Kupası

Dağhan Irak

paylaşması gerektiği fikri de tıpkı bir numaralı kupada olduğu gibi, Avrupalı gazetecilerden çıktı. Fikir çabucak hayata geçirildi ve yaşamı boyunca "Kupa İki" olarak anılacak Kupa Galipleri Kupası 1960 yılında doğdu. İlk şampiyon İtalyan Fiorentina'ydı. Tıpkı 1999'daki son şampiyonun da bir İtalyan takımı, Lazio olması gibi.

# 21. Yüzyılı göremedi

Bundan yaklaşık elli yıl önce ilk kez Avrupa'da ortaya atılan uluslararası kulüp turnuvaları fikri, futbolun endüstrileştiği günümüzde de popülerliğinden bir şey kaybetmiş değil. O günlerde "iki takım karşılaşır, daha iyi sonuç alan tur atlar" ilkesinden hareket eden kupalar, bugün katsayılar, kontenjanlar, doğrudan katılımcılar, ne yaparsa yapsın katılamayacak olanlar gibi kavramlarla birleşerek dev bir sektörün çarkları konumuna

gelmiş durumda. Bugünlerde cennetin müziklerini yapmakla meşgul olan Melih Kibar-Çiğdem Talû ikilisinin şarkısı vardı hani, "Sen başkalarına benzeme sakın, hep böyle kal" diye, işte o şarkı günümüz futbolunda pek rağbet görmüyor. Meşinliğini çoktan kaybetmiş, neredeyse yuvarlaklığı bile tartışılır duruma gelen futbol topunun düzeni hep değişimden yana. Bu düzen içinde değişmeyenler ise tarihin tozlu sayfalarına gömülmeden kurtulamıyor. Ancak hafızalarımızda yer alan bir kupa var ki, o sayfalardan bu sayfalara taşınmayı hakediyor. O kupa, Avrupa Kupa Galipleri Kupası.

#### Gazetecilerden çıkan fikir

Yıl 1960. Avrupa kulüplerinin uluslararası turneleri yavaş yavaş yerini çiçeği burnunda UEFA'nın düzenlediği turnuvalara bırakmaya başlamıştır. Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası giderek daha popüler bir turnuva haline gelmekte ve kıtanın bütününe yayılmaktadır. Ancak Şampiyon Kulüpler Kupası'nın kısıtlı kontenjanı, özellikle şampiyon dışında da güçlü takımları bulunan ülkeleri yeni turnuvalar talep etmeye iter. Avrupa'nın yalnızca lig şampiyonlarının değil, kupa şampiyonlarının da kozlarını paylaşması gerektiği fikri de tıpkı bir numaralı kupada olduğu gibi, Avrupalı gazetecilerden çıkar. Fikir çabucak hayata geçirilir ve yaşamı boyunca "Kupa İki" olarak anılacak Avrupa Kupa Galipleri Kupası doğar.

#### İlk şampiyon Fiorentina

1 Ağustos 1960 tarihinde bir nevi ön eleme özelliği taşıyan birinci tur maçlarıyla kupa başlar. Bu turda katılımcı on takımın yalnızca dördü

oynar ve bu takımlardan galip gelen ikisi, bay çeken altı takıma katılır. Ekim ve Kasım aylarında oynanan çeyrek finaller sonunda Yugoslavya'nın Dinamo Zagreb, İtalya'nın Fiorentina, İskoçya'nın Glasgow Rangers ve İngiltere'nin Wolverhampton Wanderers takımları yarı finale çıkar. Finale Yugoslavları eleyen Fiorentina'yla, Britanya derbisinden galip çıkan Glasgow Rangers kalır. İki ayaklı finalin ilk maçı İskoçya'da Ibrox Stadi'nda oynanır. Milan'ın gollerıyla bu maçı 2-0 kazanan Fiorentina, evine kupanın tek kulpuna yapışmış olarak gider. Floransa'da da 2-1 kazanan Mor Menekşeler, kupanın ilk sahibi olarak tarihe geçer. Bu final aynı zamanda kupa tarihinin tek iki ayaklı finalidir. Bundan sonra finaller daha önce belirlenen sahalarda tek maç üzerinden oynanacaktır.

Fiorentina, bir sonraki sezonda da finale çıkmayı başarır. Ünlü Macar futbol adamı Nandor Hidegkuti'nin ekibi, ilk kupada varlık gösteremeyen İspanya'nın başkent ekibi Atletico Madrid'le karşı karşıyadır. Glasgow'un Hampden Park Stadi'ndeki maç 1-1 biter. Uzatmalarda da sonuç değişmez. Tekrar maçının Stuttgart'ta oynanması kararlaştırılır. Böylelikle tek ayaklı ilk final de iki maça çıkmıştır. Daimler-Stadion'da oynanan maçı kazanan 3-0'lık sonuçla Atletico Madrid olur. Fiorentina kupayı korumayı başaramamıştır. Zaten bir daha da Avrupa'da kupa kazanamazlar. Hemen ertesi yıl Atletico Madrid de tekrar finale ulaşmayı başarır. Rakip Tottenham'dır. Rotterdam'ın De Kuip Stadi'nda Tottenham, Madrid ekibini beş golle mağlup eder. Tarihinin altın yıllarını yaşayan Atletico da böylelikle ikinci kupa şansını kaçıır.

Onlar da bir daha Avrupa kupası almayı başaramayacaktır.

#### İlk Türk temsilcisi Fenerbahçe

1963-64 sezonu Kupa Galipleri'nde ilk kez bir Türkiye temsilcisinin boy göstermesine sahne olur. Fenerbahçe, ilk turda Romanya'nın Petrolul takımını 4-1 ve 0-1'le geçer. İkinci turda İrlanda'dan Linfield da 4-1 ve 0-2'lik sonuçlarla elenir. Çeyrek final başarısını yakalayan Fenerbahçe, Macar MTK karşısında ilk maçı 2-0 kaybeder. İkinci maç ise 3-1'le Kanaryaların olur. O zamanlar dış saha gol kuralı uygulanmadığı için, tekrar maçına gidilir. Roma'da oynanan bu maçı Fenerbahçe bitime dört dakika kala yediği golle 1-0 kaybeder ve ilk kez katıldığı kupada yarı final kapısından döner. Sarı-lacivertlileri eleyen MTK, kupada finale kadar yükselmeyi başarır. Portekiz'in Sporting Lizbon takımı karşısında Belçika'nın yıllar sonra adı felakette anılacak Heysel Stadyumu'ndaki maçta 3-3'lük beraberlik çıkarır Macar ekibi. Tekrar maçı Antwerp'te oynanır ve Morais'in tek golü kupayı Portekiz'e götürür. 1964'ten itibaren o zamana kadar kupada hiç varlık gösteremeyen Alman takımlarının üstünlüğü hissedilmeye başlar. Zaten genel olarak Almanya'da futbol yükseliştir. İlk olarak 1860 Münih, İngiltere'nin West Ham takımı karşısında finalde kaybeder. Sonraki sene Borussia Dortmund, Liverpool'dan Almanya adına rövanşı alır. 1966-67 sezonunda Almanya'nın Nürnberg kentinde oynanan finalde ise Bayern, bir başka Britanyalı Rangers'ı yener ve kupayı müzesine



götürür. İskoç takımı bu finalle beraber üç kez final oynayan ilk takım olur. Almanların üst üste dördüncü finali Hamburg'la gelir. Ancak bu kez kupayı kazanan bir İtalyan takımı, AC Milan olacaktır.

## Kupada Prag Baharı

1968 yılı geldiğinde tüm dünyada farklı bir rüzgâr esmeye başlamıştır. Dünyanın pek çok yerinde farklı dillerden özgürlük şarkıları söylenmektedir. Çekoslovakya'ya ise "bahar" gelmiştir. Prag'da bir şeylerin yanlış gittiğini düşünen insanlar yeni bir sosyalizm isteğiyle bir Bratislavalı olan Alexander Dubček'in liderliğinde harekete geçerken, ülkeyi bir anda Stalin'in tankları kuşatır. Dubček, o zaman şunu söyler: "Çiçekleri ezebilirler, ancak baharı durduramazlar." Prag Baharı'nın bastırılışı belki de Doğu Bloku için sonun başlangıcı oldu, belki de ezilen çiçeklerin yerine yenileri çok sağlıklı büyümedi ve pek çok ülke hâlâ çöküşün sıkıntısını yaşıyor. Ancak

üstünlüğe tutunmayı başaran Çekoslovak takımı kupayı ilk kez Doğu Avrupa'ya taşıyordu. Yirmi yıl sonra ülkede düzen çöktüğünde ise Slovan Bratislava kaybedilen pek çok şeyden biri olacak ve ikinci ligin yolunu tutacaktı. Bratislava takımından sonra Polonya'nın Gornik Zarbze ve Sovyetler'in Dinamo Moskova takımları da üç yıl içinde kupada final oynadı. Ancak üç yıl boyunca kupa hep Britanyalılar'da kaldı; Manchester City, Chelsea ve Rangers kupaya uzanan takımlar oldu.

## Magdeburg sürprizi

1973-74 sezonu kupa için yine ilginç bir sezondur. Daha önce kupada dört sene üst üste final gören ve bunların ikisini kazanan Batı Alman takımlarından sonra ilk kez bir Doğu Alman temsilcisi Magdeburg finale gelmişti. Lacivert-beyazlı ekip, finalde de son şampiyon Milan'ı mağlup etmeyi başardı ve kupa ikinci kez Doğu'ya gitti. Yine bir şampiyon

başaramadığı iki yıl üst üste şampiyonluk için sahaya çıktı. Ancak kupanın kuralı değişmemiştir; kazanan Hamburg oldu. Buna rağmen Anderlecht, bir sonraki sezonda yeniden finale çıktı ve Austria Wien'i 4-0'la geçerek ikinci kupasına geç de olsa ulaştı. Anderlecht'ten sonra ise Barcelona ve Valencia iki yıl üst üste kupayı İspanya'ya taşıdı.

## Bir Gürcü destanı

1980'li yılların başı yine iki Doğu takımının finalde karşılaşmasına sahne oldu. Gürcülerin Dinamo Tiflis takımı, Düsseldorf'taki finalde Doğu Alman Carl Zeiss Jena ile karşılaştı. 2-1'lik maçla gülen Tiflis olurken, Sovyetler içinde genelde gölgede kalan Gürcistan futbolu bugün hayalini kurmakta bile güçlük çekeceği bir zafer yaşadı. Sonraki yıllarda pek çok takım ilk kez şampiyonlukla tanıştı. İskoç Aberdeen, İngiliz Everton ve İtalyan Juventus, kupadaki ilk ve tek şampiyonluklarıyla bu yıllarda tanıştı. 1985-86'da Dinamo Kiev'in altın jenerasyonu ikinci kupayı Atletico Madrid karşısında müzeye götürdü. 1986-87 sezonunda Ajax, Lokomotiv Leipzig karşısında şampiyon olmayı başardı. Leipzig'in yaşadığı final hem Doğu Almanya'nın hem de Varşova Paktı'nın göreceği son finaldi. Doğu Almanya'nın sarı-mavili bu başarılı ekibi ise on beş yıl kadar sonra iflas bayrağını çekecek ve daha sonra taraftarlarının eliyle amatör ölçekte yeniden kurulacaktı. Ajax ise bir sonraki sezon kupanın uğursuzluğuna hedef olan takım oldu. Hollandalılar finale geldi, ancak komşu ülke Belçika'nın sürpriz ekibi KV Mechelen'e mağlup oldu. Günümüzde Belçika 2. Ligi'nde tutunmaya çalışan Mechelen de tarihinin en büyük başarısına kavuştu. Hemen ardından gelen iki sezonda da İtalyan Sampdoria bir kez şampiyon olup, bir sonraki sezon finalde kaybedecekti.

## Beş büyükler hegemonyası

1990'larla beraber futbolda ortaya çıkan büyük liglerin hegemonyası, bu kupada da kendini gösterdi. Mechelen'in şampiyonluğundan sonra, kupanın son sezonuna kadar şampiyonluk hep beş büyük ligin takımlarında (İngiltere, İspanya, İtalya, Fransa, Almanya) kaldı. Finale gelen takımlarda da üç istisna dışında (Belçika'dan Antwerp ve Anderlecht, Avusturya'dan Rapid) hep bu ülkelerin imzası vardı. Artık futbolda bir şeylerin değiştiği kesindi. Ancak "iki numaralı kupa"nın laneti değişenler arasında sayılamazdı. 1993-94'te Parma, 1994-95'te Arsenal ve 1996-97'de PSG bir

önceki sezon kazandıkları kupayı finalde kaybetti. Arsenal bu kupadan sonra oynadığı diğer kupa finallerini de Galatasaray ve Barcelona karşısında yitirdi. PSG ve Parma ise bugünlerde küme düşmeme mücadelesi veriyor. Kupayı bu dönemde kazanan takımlardan Real Zaragoza da birkaç yıl sonra küme düştü, ancak yeniden yükselmeyi başardı.

## Bir devrin sonu

Büyük ligler Kupa Galipleri Kupası'nı tekeline alırken, futbolun düzeni de iyiden iyiye değişmişti. 1990'lardan itibaren grup maçları sistemiyle daha merkezîyetçi ve büyük takımları daha çok göz önünde tutmaya yönelik düzenlemelere giden UEFA, önce Şampiyon Kulüpler Kupası'nı Şampiyonlar Ligi'ne dönüştürdü, daha sonra ise bu kupaya büyük ülkelerin daha fazla temsilci göndermesinin önünü açtı. UEFA Kupası'nda da grup sistemine eğilim vardı, bunun ilk denemeleri Intertoto'da yapılmaya başlanmıştı. Bu koşullar altında, Kupa Galipleri Kupası hemen hemen ilk günden beri koruduğu statüsüyle fazla yaşayamazdı. Zaten her dönem katılımcılarının zayıf olduğu ve en kolay kazanılan kupa olduğu gibi eleştirilere maruz kalan bu kupa, önemli ülkelerin takımlarının Şampiyonlar Ligi'ne kaymasıyla iyice zayıfladı. 1998-99 sezonuyla beraber kupanın UEFA Kupası'yla birleştirilmesi, diğer bir deyişle tarihi karışması kararlaştırıldı. Son final İngiltere'nin Birmingham kentinde oynandı. Bu son karşılaşmada İtalya'nın Lazio takımı İspanya'dan Mallorca'yı 2-1 yenerek şampiyon olurken, kupa tarihinin son golünü atmak ise Pavel Nedved'e kısmet oldu. Bir devir artık kapanmıştı. Kupa Galipleri Kupası, hafızalarımızda tek kanallı televizyonla, Oleg Blokhin'le, bugün alt sıralarda dolaşan Doğu Bloku şampiyonlarıyla, Anderlecht'le ve kuşkusuz "kupa laneti"yle kalacak. Artık var olmayan bu kupa, ilk gününden beri "hep öyle kaldı." İki takım karşılaştı, iyi sonuç alan tur atladı. Gerçi özellikle şampiyonlara karşı, şarkıda söylendiği gibi pek "canayakın" olduğu söylenemezdi, ancak topun yuvarlak olduğu ve herkesin kazanabileceğine dair son inanç kırıntılarını da uzun süre taşıdı. Artık Kupa Galipleri Kupası yok; o güçlü Gornik Zabrze, Magdeburg, Mechelen ve Dinamo Tiflis de öyle. Günümüzde Fransa, Hollanda gibi ülkelerin takımları bile kupalarda çeyrek finalin ötesini zor görüyor. Değişim rüzgârlarına direnemeyen bu kupayı hatırlarken, galiptir bu yolda mağlup derler ya, belki de öyle düşünmek gerekiyor. ■



Prag Baharı'nın küçük bir hatırası futbol tarihinde yerini aldı. 1968-69 sezonunda Kupa Galipleri Kupası ilk tur kuraları çekildiğinde Sovyet tankları hâlâ Çekoslovakya'daydı. Olası bir gerginliği önlemek için Batı takımlarıyla Doğu Bloku takımları arasındaki eşleşmeler değiştirilmişti. Bu koşullarda, işgal altındaki Çekoslovakya'nın Slovan Bratislava takımı, Yugoslavya'nın FK Bor takımını eleyerek Kupa Galipleri macerasına başlıyordu. Bratislava, sırasıyla Porto, Torino ve Dunfermline'i eleyerek çıktığı finalde karşısında Barcelona'yı buluyordu. Basel'deki final müthiş bir gol düellosu şeklinde geçti. 3-2'lik

finalde kaybetmişti. Bir yıl sonra ise Sovyet ekibi Dinamo Kiev ve Macaristan temsilcisi Ferençvaros ile finalde karşılaştı. Doğu Bloku futbolu ilk kez bir Avrupa finalinde iki takımla temsil ediliyordu. Kazanan, efsane hoca Lobanovski'nin çalıştırdığı Blokhinli, Onişcenkolu Dinamo Kiev oldu. Bir sonraki Doğu Bloku derbisi için ise sekiz yıl daha beklemek gerekecekti. 70'li yılların sonuna doğru Belçika futbolundaki yükseliş de kupada etkisini hissettirdi. Anderlecht, 75-76 sezonunda West Ham'ı yenerek şampiyon oldu. Ertesi yıl, eflatun-beyazlı ekip, kupada daha önce pek çok takımın deneyip





# Her şey

## Volkan Bekiroğlu

**Turkcell Süper Lig'in en tecrübeli sol beklerinden biri. Adanaspor'da başlayan kariyeri boyunca Gaziantepspor, Trabzonspor ve Malatyaspor formalarını giydi. Futbolu, şimdiki takımı Bursaspor'da bırakmak istiyor. Teknik direktörlerin takıma katkısını yüzde 25 civarında görüyor ama yine de “Her şey futbolcуда biter. Maç günü moralsiz olursan, güçsüz olursan, doğru taktik verilse bile uygulayamazsın” diyor.**

**Koray Gürktaş**

▼Futbolcu olmaya nasıl karar verdin?

▲Ben aslen Adana'nın Kadirli ilçesindenim. Çocukluğumdan beri futbol oynamaktan başka bir şey yapacağımı asla düşünmüyordum. Kardeşim Serkan da futbolcu. Adanaspor'da iki sezon birlikte oynadık. Hatta Trabzon'a da gelecekti ama sakatlandı. Şimdi Karşıyaka'da futbol yaşantısını sürdürüyor.

▼29 yaşında olmana karşın kariyerin dört takımla sınırlı. Bursaspor'a gelene kadar nasıl bir rota izledin?

▲Futbola 1991 yılında Adanaspor altyapısında başladım. İlk hocam Gündüz Tekin Onay'dı. İlk maçımı Belpazarıspor'a karşı oynadım. Sırasıyla yıldız, genç ve A takımında forma giydim. 1999-2000 sezonuna kadar Adanaspor'da top koşturdum. Ardından Gaziantepspor'a transfer oldum. Ciddi bir sakatlık geçirdiğim için tam anlamıyla verimli olamadım. Gaziantepspor'dan sonra yeniden Adanaspor'a döndüm. Yine bir çıkış yaptım ve bu kez Trabzonspor'a transferim gerçekleşti. Bordo-mavili takımdan ayrıldıktan sonra yarım sezon Malatyaspor'da oynadım. ▼Trabzon'a gitmeden önce de Bursaspor'a transferin gündeme

gelmişti. O dönemde neler yaşandı?

▲O zaman Bursaspor'un teknik direktörü olan Ümit Kayıhan beni aradı, transfer etmek istediklerini söyledi. Ama o bu teklifi yaptığında Trabzonspor'la anlaşmıştım. Orada lig ikinciliği yaşadım, Türkiye Kupası'nı aldık. Benim menajerim Bursalı bir isim; Özcan Süttaş. Ümit Hoca daha önce arasaydı belki Bursa'ya gelirdim.

**Hagi kadar asist yapmıştım**

▼Geçmişte daha ofansif bir oyun karakterin vardı ve seni daha sık hücumda görüyorduk. Bu durum sistemden mi kaynaklanıyordu? ▲A takıma çıktığım ilk dönemlerde 3-5-2 sistemi yaygındı. Beşlinin solunda oynuyordum ve daha çok ofansif görev yapıyordum. Biraz daha özgür oynuyordum. Ziya Hoca ile birlikte 4-4-2'ye adapte oldum ve defans yapmasını öğrendim. Bursaspor'da savunmaya bayağı iş düştüğü için çok fazla ileri çıkamıyorum. Ama bir kanat oyuncusu olarak fırsat buldukça hücumu düşünmelisin. 1998'de ofansif açıdan çok verimli bir sezon geçirdim. O sezon Hagi 14 asist yapmıştı, ben de 13 gol pası

vermiştim.

▼Milli Takım için sol bek bulmakta zorluk çekiliyor. Sence bunun sebebi ne?

▲Bu sorunun cevabını bulmuş değilim. Sol ayaklı bir sürü oyuncu var. Ama yıllardır hep aynı kişilerin oynamasından dolayı bazı isimler arka planda kaldı diye düşünüyorum. Abdullah, Hakan Ünsal ve Ergün o kanadı yıllarca domine etti. Ümit Özat aslen sol bek olmamasına rağmen görev yaptı. İşte bu dönemlerde iyi oynayan diğer futbolcuların üzerinde hiç durulmadı. ▼Aslında sadece solda değil sağ bekte de sorun var. Artık iyi kanat oyuncularını yetiştiriyor mu?

▲Sağda görev yapan Hamit çok iyi bir oyuncu. Zaten Bundesliga'da oynuyor. Ama hiç düşünülmeyen Emrah da o bölgenin en iyilerinden biri. Hasan Yiğit mükemmel form yakaladığı dönemlerde bile kadroya çağırılmadı. Üstelik yıllarca Ümit Milli Takım'da oynadı. Ben bu sezon maç kaçırmadım. Kendimi çok diri ve kuvvetli hissediyorum. Ama ben gidip de “Beni Milli Takım'a alın” diyemem ki.

▼Türkiye'de beğendiğin sol kanat oyuncusu var mı?

▲Kayserispor'da oynayan Fatih Ceylan başarılı bulduğum bir futbolcu. ▼Az önce Milli Takım'dan konuştuk. Millilerin Avrupa Şampiyonası finallerine katılma şansını nasıl görüyorsun? ▲Son iki maçından dört puan çıkaran A Milli Takım artık finallerin kapısını araladı. Özellikle Yunanistan karşılaşması hepimizi duygulandırdı. Türkiye adım adım hedefine doğru ilerliyor.

**Sevdiğim şehirde iyi oynuyorum**

▼Bursaspor ilk onbirinin değişmez isimlerinden birisin. İstikrarını neye borçlusun?

▲Uzun zaman üç sarı kartla oynadım. Buna karşın mücadeleden kaçmıyorum. Açıkçası biraz şanslıyım. Erciyes maçında sert oynadım ve o karşılaşmada sarı kart görmeliydim. Adanaspor'da da böyle bir istikrar yakalamıştım. Ben bulunduğum şehri ve takımı seviyorsam bu dinamizmi ve sürekliliği yakalıyorum. Buraya isteyerek geldim, ilk teklifte kabul ettim. Şehri ve takımı çok sevdim. Ortam güzel, düzenli bir hayatım var.

# futbolcуда biter

*Başlangıçta 3-5-2'nin solunda oynuyordum ve daha ofansif bir oyuncuydum. Ziya Hoca ile birlikte dörtlü sistemde defans yapmasını öğrendim. 1998'de ofansif açıdan çok verimli bir sezon geçirdim. O sezon Hagi 14 asist yaparken, ben de 13 gol pası vermiştim.*

*Emrah'a karşı oynamak istemem. Bir de Yattara'ya önlem alamazsın. Fatih Tekke'yi de çekinecek forvetler arasında mutlaka saymak lazım. O kadar yetenekli ki, kafasıyla plase yapabiliyor. Zaten en iyi oyuncular geçmişte Rıdvan, şimdide Fatih ve Sergen.*



***Bu sezon için ligde kalma hedefini koymuş bir takımız. Bu nedenle bu eleştiriler doğru değil. Aynı şekilde seri galibiyetler sonrası bu kez UEFA Kupası telaffuz edilmeye başlıyor. Bunu da doğru bulmuyorum. Kamuoyu takımın üzerine stres yüklemekten kaçınmalı.***

***Çalıştığım teknik direktörler arasında soyunma odasındaki en enteresan insan Yılmaz Vural'dır. İlk yarı kötü bitmişse devre arası çok renkli geçer. Engin Hoca çok sakindir. Raşit Hoca ise hayli gergin olur.***

Her ne kadar evli olmasam da evden idmana, idmandan eve gidiyorum. 29 yaşındayım, güçlü kalmak istiyorsan kendine bakman lazım.

▼Ankaragücü karşılaşmasında oyundan alınınca neler hissettin? Kendine “Bu sezon tüm maçlarda 90 dakika oynayacağım” diye bir hedef koymuş muydun?

▲Hedef koymadım. Sıkça özeleştiri yapan bir insanım. Ankaragücü maçında takım olarak çok iyi değildik. Ben de iyi oynamadım O gün herkes çıkabilirdi, piyango bana vurdu. Zaten her maç oynayacağım diye bir kaide yok. Maçtan maça konsantre olan bir insanım. Hocanın her türlü kararına da saygılıyım. Ben kendimi her zaman hazır tutmak zorundayım.

▼Sezonun ikinci yarısı Bursaspor için iyi başlamadı? İlk maçlarda neden zorlandınız?

▲Aslında ilk iki maçta zoru kolayla çevirebilirdik Ankaragücü maçında çok iyi oynadığımız bir dönemde basit bir gol yedik. Gol dışında rakibin bir pozisyonu var. Biz ise beş gol fırsatını değerlendiremedik. Erciyes maçında da şanssızdık. Rakip uzun bir süre bizim sahaya geçemedi. Bu iki maçı alsaydık her şey çok farklı olacaktı. Bu kötü sonuçların ardından Bursa'da çok olumsuz bir hava estirildi. Biz bu sezon için ligde kalma hedefini koymuş bir takımız. Bu nedenle bu eleştiriler doğru değil. Aynı şekilde seri galibiyetler sonrası bu kez UEFA Kupası telaffuz edilmeye başlıyor. Bunu da doğru bulmuyorum. Bence kamuoyu ne



başarıları ne de kötü sonuçları fazla abartmalı. Takımın üzerine stres yüklemekten kaçınılmalı.

## 38-39 puan alan ligde kalır

▼Küme düşme tehlikesini sıkça yaşamış bir oyuncu olarak, ligde kalma barajının kaç puan olacağını tahmin ediyorsun? Bursaspor'un ligi nasıl bir konumda bitireceğini düşünüyorsun?

▲38-39 puan alan ligde kalır. Yıllarca Adana'da bu stresi yaşadığımız için bu hesapları iyi bilirim. Yarım sezon oynadığım Malatyaspor'da da küme düşme acısını yaşadım. Bursaspor'un ise bu sezonu ilk on içinde bitireceğine inanıyorum. Fakat yerimiz



dördüncülük de olabilir, onunculuk da.

▼Gerçekten çok güzel gollerin var. En beğendiklerini anlatır mısın?

▲Her sezon en az iki gol atıyorum. Trabzon'da oynarken bir Gençlerbirliği maçında topu kendi ceza sahamızın az ilerisinde aldım. Dripling yapmaya başladım. Ben topu sürdükçe bir baktım ki sanki Gençlerli oyuncular kenara çekiliyor. Topu sürdükçe yorulmuş, bari vurayım dedim. Orta çizginin az ilerisinden yolladığım şut nefis bir gol oldu. Bu gol o sezon yılın en iyi golü yarışmasında aday gösterildi. Ancak birinciliği Sergen'in Çaykur Rizespor'a attığı gol kazandı. Bu sezonun açılışında Galatasaray'a sağ ayakla attığım gol de çıktı. Fakat bir itirafta bulunmalıyım. O pozisyonda topu kontrol ettim, kontra yememek

için sağ ayağımla vurdum. Bir de baktım ki top ağlarda.

▼Takım olarak Bursaspor'un bu sezon başarılı olduğunu düşünüyor musun?

▲Sistemimiz oturdu. Artık herkes ne yapacağını biliyor. Birbirimizin özelliklerini öğrendik. Başarılı olduğumuzu düşünüyoruz. Galatasaray, Beşiktaş ve Antalyaspor maçlarını kazanabilirdik. Daha iyi bir puana sahip olabilirdik ilk yarıda. Biraz önce bahsettiğim Erciyes ve Ankaragücü karşılaşmalarını da kazanmamız isten bile değildi. Antalya'da 10 kişi kaldıktan sonra o kadar dağılmamalıydık, ancak başaramadık.

▼Bursaspor'un Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş karşısında iyi

oynamasına rağmen kaybetmesini hangi faktörlere bağlıyorsun? ▲Bana göre tek neden şanssızlık. Özellikle Galatasaray maçı inanılmazdı. O gün öne geçmemize ve 10 net fırsat yakalamamıza rağmen olmadı. Beşiktaş maçında da aynı şeyler yaşandı. Fenerbahçe'ye 4-0 kaybettığımız karşılaşmada bile ilk yarıda müthiş

oynamıştık. Bu arada konu açılmışken, o maçta hak etmediğimiz bir tepki aldığımızı da söylemeliyim. Çünkü Bursaspor takımı çok şerefli bir oyuncu topluluğu.

O mücadelenin ardından bize yöneltilen suçlamalar kesinlikle kabul edilemez.

▼Bursaspor taraftarının takıma katkısını nasıl buluyorsun?

▲Taraftar gerçekten bizim için itici bir güç. Fakat Sivasspor maçında biraz hayal kırıklığı yaşadım. Karşılaşmanın bitimine 20 dakika kala desteğin kesilmesi beni çok üzdü. Böyle bir davranış beklemiyordum açıkçası. Trabzonspor ve Denizlispor karşılaşmalarında ise muhteşemlerdi. Bu maçları kazanmamızda seyircinin çok ciddi katkısı oldu.

▼Yenildiğiniz maçlarda taraftarın

suçlamalarına hedef oluyorsunuz. Bu tür eleştirileri nasıl karşılıyorsunuz?

▲Taraftarın anlamadığı nokta şu; takım mağlup olduğu zaman futbolcu kadar kimse üzülemez. Çünkü yenilgi bizim bir haftamıza yansıyor. Üstelik işin ucunda ekonomik kayıp da var.

▼Kendinden yaşça büyük isimlere kaptanlık yapan Egemen'in performansını nasıl değerlendiriyorsun?

▲Egemen çok dürüst, çok düzgün bir çocuk. Sadece o değil, takımdaki tüm küçüklerimiz müthiş saygılı. Egemen kaptanlık görevini çok iyi yapıyor. Gençlerle de tecrübelilerle de iyi diyalog kuruyor. O yüzden Egemen'i çok takdir ediyorum. Yaşı genç olmasına rağmen uzun süre ligde oynamasının verdiği tecrübeyle zorlukları aşmış. Bazen çok ciddi, bazen çok şakacı. Özellikle de bana karşı.

▼Bursaspor'daki arkadaşlarından hangileriyle daha önce yolun kesişti?

▲Yavuz'la Adanaspor'da beraberdik. Hasan ve Ömer'le Gaziantepspor'da birlikte oynadık.

▼Adana futbolu neden bu kadar kötü bir halde?

▲Adana gerçekten futbolu seven bir kent. 2. Lig'deyken bir Eskişehirspor maçı oynadık, 25 bin kapasiteli statta 35 bin seyirci vardı. O sezon şampiyonluğa oynuyorduk. Büyük özlem vardı. Nitekim o yıl mutlu sona ulaştık. Adanaspor-Adana Demirspor rekabeti de heyecanı körüklüyordu. Şimdi iki takım da kötü durumda. Adana Demirspor Lig B'de, Adanaspor ise batma noktasından son anda kurtuldu. Şimdi 3. Lig'de. Artık rekabet kayboldu. İki takım taraftarı birbirlerinin maçlarına bile gidiyor. Geçmişte böyle bir şey düşünülemezdi bile. Ben bu iki takımdan birinin en azından Lig A'da olması gerektiğini düşünüyorum.

## Bursaspor'da bırakmak istiyorum

▼Bir gün yeniden Adana'da oynamak ister misin?

▲Gaziantepspor'da oynadıktan sonra yetiştiğim kulüp olan Adanaspor'a dönmüştüm. Şu anda 29 yaşımdayım. Adanaspor da 3. Lig'de. Bu işler belli olmaz ama açık yüreklilikle söylemeliyim ki, futbolu Bursaspor'da bırakmak isterim. Çünkü burada çok mutluyum.

▼Türkiye'de her zaman tartışılan hakemlerle ilgili olarak sen ne düşünüyorsun?

▲Hakemlerin performansını beğenmiyorum. Saha içinde ağırlıkları yok, inisiyatif kullanmıyorlar. Kötü niyetli

olduklarını söyleyemem ama bence yeterli değiller. Ankaraspor maçında İsmail faul yaptı, kartı Hasan ağabey gördü. Sonra hakem yanıma gelip, "Faulü kim yaptı?" diye soruyor.

▼Bugüne dek birlikte oynadığın futbolculardan bir altın karma oluşturabilir misin?

▲Kalede Ömer Çatkiç, sağ bek Emrah, sol bek ben olayım. Stoperler Trabzonspor'dan Erdi ve bizden Egemen. Orta sahanın sağında Yattara, solda Maxim Romaschenko, ortanın göbeğinde Altan ile Cumhur ağabey. Forvette ise Fatih Tekke ve Ali Asım.

▼Hangi futbolcularla daha çok görüşüyorsunuz?

▲Emrah ve Fatih Tekke ile iyi görüşürüz.

▼Sana göre teknik adamların takıma katkısı ne orandadır?

▲Bana göre yüzde 25 ile yüzde 30 arasındadır. Sonuçta her şey futbolcudadır. Maç günü moralsiz olursan, güçsüz olursan, doğru taktik verilse bile uygulayamazsın.

## En renklisi Yılmaz Vural

▼Çalıştığın hocaların soyunma odasındaki hareket tarzlarını karşılaştırır mısın?

▲Soyunma odasında en enteresan insan Yılmaz Vural'dır. İlk yarı kötü bitmişse devre arası çok renkli geçer. Engin Hoca çok sakindir. Raşit Hoca ise hayli gergin olur.

▼Atmayı hayal ettiğin gol var mı?

▲Güzel goller attım ama arka direkte uçarak kafayla güzel bir gol atmak isterim. Yine arka direkte havadan gelen topa uzak mesafeden gelişine bir vole atmayı da düşlerim. Ben kafamda her maçı oynarım. Rüyamda bazen kendimi Milan'a karşı oynarken görürüm, bazen başka bir takıma. Futbolcular bu tür hayaller kurar.

▼Hangi oyuncular sana ters gelir?

▲Emrah'a karşı oynamak istemem. Bir de Yattara çok terstir. Bu futbolcuya önlem alamazsın. Her türlü çalım atabilir. Çalım atamazsa topa vurur gider, çünkü çok hızlı. Fatih Tekke'yi de çekinecek forvetler arasında mutlaka saymak lazım. Patlama gücü inanılmaz. O kadar yetenekli ki, kafasıyla plase yapabiliyor. Zaten bana Türkiye'de en beğendiğin futbolcular kim diye sorsanız, geçmiş dönemden Rıdvan'ı, şimdikilerden de Fatih ile Sergen'i sayarım.

▼En çok hangi stat seni etkiliyor?

▲En çok Şükrü Saracoğlu Stadı'nda oynamayı seviyorum. Oranın atmosferi müthiş. Trabzonspor'da oynadığım dönemde İzmir Atatürk Stadı'nda Türkiye Kupası finali oynamıştık. Orada olmak da keyifliydi. ■



# Herkesin ligi kendine

*Avrupa futbolunun patronu UEFA'ya bağlı tam 53 ülke var ve Liechtenstein dışındaki ülkelerin tümünde ligler mevcut. Ligler bazı ülkelere tek kategoride oynanıyor, bazılarında ise 5 kategoriye kadar çıkıyor. Kimi ülkelerin birinci ligleri 20 takımlı, kiminde ise sadece 8 takım yer alıyor. Bazıları tek grupta, bazıları iki grupta mücadele ederken, düşme ve yükselme sistemlerinde de ciddi farklılıklar göze çarpıyor. Bu araştırmada, UEFA'ya bağlı 52 ülke liginin nasıl işlediğini bulacaksınız.*

## Erdinç Sivritepe

**K**aradağ'ın katılımıyla UEFA'ya üye ülke sayısı 53 oldu. Bu 53 ayrı federasyon, 53 değişik yönetim tarzı demek oluyor. Bu ülkelerin profesyonel ligler yapılaşmalarına genel bir bakışla yaklaşırsak şunları görüyoruz:

### Liglerde seviyeleşme

San Marino tek kategoride oynayan tek ülke. İtalya ve İsveç ise 5 kategoride oynayan ülkeler. Hırvatistan, Kıbrıs Rum Kesimi, İngiltere, Finlandiya, Fransa, İzlanda, Malta, Norveç, İskoçya ve Sırbistan da Türkiye gibi 4 değişik kategoride ligleri olan ülkeler. 53 ülke arasında ligi olmayan tek ülke ise Liechtenstein. İki kategorili liglerin diğerlerine oranla daha yaygın olduğu gözleniyor. Tam 22 ülkede ligler iki kategoride oynanıyor.

|                                  |    |
|----------------------------------|----|
| 5 seviyeli ligleri olan ülkeler: | 2  |
| 4 seviyeli ligleri olan ülkeler: | 11 |
| 3 seviyeli ligleri olan ülkeler: | 16 |
| 2 seviyeli ligleri olan ülkeler: | 22 |
| 1 seviyeli ligleri olan ülkeler: | 1  |
| Ligi olmayan ülkeler:            | 1  |

### En üst seviyede takım sayıları

Ülkeler arasında en fazla farklılık gösteren durum 1. Liglerdeki takım sayısı. Takım sayıları ülkelere göre 20'den 8'e kadar değişiklik gösteriyor.

|                   |    |
|-------------------|----|
| 20 takımlı 1.Lig: | 4  |
| 18 takımlı 1.Lig: | 6  |
| 16 takımlı 1.Lig: | 16 |
| 15 takımlı 1.Lig: | 1  |
| 14 takımlı 1.Lig: | 8  |
| 12 takımlı 1.Lig: | 9  |
| 10 takımlı 1.Lig: | 9  |
| 8 takımlı 1.Lig:  | 3  |

Gruplaşmalara bakılınca ligleri 20 ve 18 takımla oynanan ülkelerin genelde Avrupa'nın futbolda en ileri olduğu kabul edilen ülkeleri olduğu genellemesine varılabilir.

20 takımlı ligler Fransa, İngiltere ve İspanya'da, 18 takımlı ligler ise Almanya, Belçika, Galler, Hollanda, Romanya ve Türkiye'de oynanıyor. Galler bu iki grupta yer alan ülkeler arasında diğerlerine göre geri kalmış sayılabilecek tek ülke. (Not: Galler ligi bu sezon kulüp lisansı ve küme yükselen takımların isteksizliği nedeniyle 17 takımla oynanıyor).

### Lig sistemleri

Liglerin büyük çoğunluğu (37 ülke) bizim alıştığımız şekliyle deplasmanlı iki maç üzerinden oynanıyor. 7 ülkede takım sayılarının azlığı nedeniyle kulüpler birbirleriyle iki yerine üç, 8 ülkede ise dört maç yapıyor.

52 ülkenin 1. Ligi tek grupta oynanırken, San Marino ligi iki grupta oynanıyor. 45 ülkede deplasmanlı maçlar bitince lig sonuçlanıyor. Ama diğerlerinde play-off'lar başlıyor. İskoçya, Sırbistan, Karadağ, Slovakya, Malta ve Andorra'da sıralamanın üst yarısı şampiyonluk ve UEFA Kupası için, alt yarısı da düşmemek için yeniden lig usulü oynuyor.

Slovakya'da ise ilk 8 Şampiyonlar Ligi ve UEFA Kupası için oynarken, son 4 takım İkinci Lig'in ilk 4'ü ile düşme-çıkma maçlarında karşı karşıya geliyor.

Hollanda'da ise karmaşık bir play-off sistemi uygulanıyor. Lig şampiyonu, lig sonuncusu ve 14. ile 15. için lig bitiminde sezon bitiyor. Ama ikincilikle beşincilik arasındaki 4 takım, bir Şampiyonlar Ligi ve 3 UEFA Kupası katılımı, altıncılıkla dokuzunculuk arasındaki dört takım son UEFA Kupası ve Intertoto play-off'u katılımı, onunculukla onüçüncülük arasındaki dört takım Intertoto Kupası play-off'u katılımı, 16 ve 17. sıradaki takımlar ise 2.Lig'den 4 takımla düşme-kalma



maçları için play-off oynuyor. San Marino Ligleri birçok konuda ayrıcalık gösteriyor. Küme düşme ya da çıkma olmayan bu ülkede maçlar biri 8, diğeri 7 takımlı iki grupta yapılıyor. Her takım kendi grubundakilerle iki, diğer gruptakilerle bir maç yaptıktan sonra gruplarda ilk üç sırayı alan takımlar play-off maçlarına başlıyor. Ülkeleri sistemlerine göre incelersek dört kez karşılaşılan liglerde Avusturya ve İsviçre diğerlerine göre daha iyi ligler. Üç kez karşılaşılan liglerde Hırvatistan, İskoçya, İsrail ve bir dereceye kadar Danimarka diğerlerine göre kalitesi daha yüksek ligler. Play-off sistemi uygulayan ligler arasında ise kalite açısından İskoçya ve Hollanda ligleri öne çıkıyor.

### Eşit puanlı bitişlerde sıralama tayini

29 ülke puan eşitliği halinde üstün olan takımı belirlemek amacıyla atılan ve yenilen gollerin farkına, yani averaja bakılıyor. 19 ülke puan eşitliğinde kulüpleri birbirleri ile oynadıkları maçlara göre karşılaştırıyor. Biz de bu gruptayız ama bizim ligimizde diğerlerinden farklı olarak deplasmanda atılan goller eşitliği bozma kriteri olarak

kullanılmıyor.

4 ülkede ise öncelikle takımların galibiyet sayılarına bakılıyor. Galibiyet sayıları eşitse bu defa atılan ve yenilen gol sayısı ile eşitlik bozulmaya çalışılıyor. Gol farkını uygulayan ülkeler arasında İtalya, İngiltere, Fransa, Almanya, Hollanda, İsviçre, İskoçya, İsrail, Norveç, Avusturya gibi ülkeler var.

İkili averajın uygulandığı ülkeler arasında İspanya, Portekiz, Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Romanya, Rusya ve Ukrayna bulunuyor. Galibiyet sayısına öncelik veren 4 ülke ise Belçika, Macaristan, Kazakistan ve Estonya.

### Küme Düşmeler

Çoğunlukla ülkeler lig sıralamasında son sıraları alan takımları küme düşürüyor.

Bu sayı Romanya'da dört, İspanya, Almanya, İtalya, İngiltere, Türkiye, Bulgaristan, Yunanistan ve Kıbrıs Rum Kesimi'nde üç. 17 ülkede iki takım, 3 ülkede ise sadece 1 takım doğrudan küme düşüyor. Diğer ülkelerde ise bazı takımlar küme düşerken, bazıları play-off maçı oynamak zorunda kalıyor. İsveç, Norveç, Gürcistan ve Lüksemburg'da iki takım düşerken, bir takım play-off'a kalıyor.

Hollanda'da bir takım düşerken, iki takım play-off maçları oynuyor. 9 ülkede bir takım düşerken bir takım da play-off oynuyor. Belçika ve İsviçre bu gruptaki ülkelerden ikisi. Slovakya'da ise hiçbir takım doğrudan düşmüyor ama son dört takım play-off maçı yapmak zorunda.

## Yükselmeler

Lig sonuncularının doğrudan küme

düştüğü ülkelerin çoğunluğunda İkinci Lig takımları da doğrudan lige çıkıyor. Az bir bölümünde ise bazı takımlar doğrudan küme yükselirken bazı takımların play-off maçları oynama zorunluğu var. İngiltere, Türkiye ve Sırbistan'da olduğu gibi. 2. Lig maçlarının iki grupta oynandığı ülkelerde iki takım yükselse grup birincileri çıkıyor. Üç takım yükselse grup ikincileri play-off maçları oynuyor. Kazakistan, Macaristan,

Bosna-Hersek, Azerbaycan, Galler, Romanya 2. Ligleri ikişer grupta oynanıyor. Bazı takımların doğrudan düştüğü, bazılarının play-off oynadığı ülkelerde 2.Lig şampiyonları doğrudan yükselirken lig ikincileri ise play-off maçlarına katılıyor. Hollanda ve Belçika 2.Ligleri ilginç farklılıklar gösteriyor. Burada kulüpler bildiğimiz puanlama sistemi ile sezon boyu puan topluyor, şampiyon belli oluyor ve yükseliyor. Bu arada sezon dört

bölüme ayrılıyor ve kulüplerin bu dört bölümde elde ettiği puanlar ayrı ayrı toplanıp 4 ayrı bölümün de sıralaması yapılıyor. Düşme-kalma maçlarına bu grup birincileri 2. Lig takımlarını temsilen katılıyor. Üç takımın düştüğü İtalya'da üç takım yükseliyor ama eğer 2. Lig üçüncüsü ile dördüncüsü arasında 10 puandan az fark varsa, bu iki takım yükselcek üçüncü takımı belirlemek için play-off maçı oynuyor. ■

| Ülke          | Kategori | Takım sayısı | Devre | Maç | Aşama    | Averaj       | Düşme     | Çıkma  |
|---------------|----------|--------------|-------|-----|----------|--------------|-----------|--|
| Fransa        | 4        | 20           | 2     | 38  | -        | Gol farkı    | Son 3     | İlk 3  |
| İngiltere     | 4        | 20           | 2     | 38  | -        | Gol farkı    | Son 3     | İlk 2 + 3,4,5,6 play-off                         |
| İspanya       | 3        | 20           | 2     | 38  | -        | İkili averaj | Son 3     | İlk 3  |
| İtalya        | 5        | 20           | 2     | 38  | -        | Gol farkı    | Son 3     | İlk 3, 3.ile 4. arası 10 puandan az ise play-off |
| Almanya       | 2        | 18           | 2     | 34  | -        | Gol farkı    | Son 3     | İlk 3  |
| Belçika       | 3        | 18           | 2     | 34  | -        | Galibiyet    | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| Hollanda      | 2        | 18           | 2     | 34  | Play-off | Gol farkı    | 1 + 2     | 1 + 2 play-off                                   |
| Romanya       | 3        | 18           | 2     | 34  | -        | İkili averaj | Son 4     | 2+2 iki grup                                     |
| Türkiye       | 4        | 18           | 2     | 34  | -        | İkili averaj | Son 3     | İlk 2 + 3,4,5,6 play-off                         |
| Galler        | 2        | 17           | 2     | 34  | -        | Gol farkı    | Son 2-1   | 1 + 1 iki grup                                   |
| Bosna-Hersek  | 2        | 16           | 2     | 30  | -        | Gol farkı    | Son 2     | 1 + 1 iki grup                                   |
| Bulgaristan   | 2        | 16           | 2     | 30  | -        | İkili averaj | Son 3     | 1 + 1 iki grup + 1 play-off                      |
| Çek Cum.      | 2        | 16           | 2     | 30  | -        | İkili averaj | Son 2     | İlk 2  |
| İrlanda Cum.  | 2        | 16           | 2     | 30  | -        | Gol farkı    | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| K. İrlanda    | 3        | 16           | 2     | 30  | -        | Gol farkı    | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| Kazakistan    | 3        | 16           | 2     | 30  | -        | Galibiyet    | Son 2     | 1 + 1 iki grup                                   |
| Macaristan    | 2        | 16           | 2     | 30  | -        | Galibiyet    | Son 2     | 1 + 1 iki grup                                   |
| Polonya       | 3        | 16           | 2     | 30  | -        | İkili averaj | Son 2 + 1 | İlk 2 + 1 play-off                               |
| Portekiz      | 2        | 16           | 2     | 30  | -        | İkili averaj | Son 2     | İlk 2  |
| Rusya         | 2        | 16           | 2     | 30  | -        | İkili averaj | Son 2     | İlk 2  |
| Ukrayna       | 3        | 16           | 2     | 30  | -        | İkili averaj | Son 2     | İlk 2  |
| Yunanistan    | 2        | 16           | 2     | 30  | -        | İkili averaj | Son 3     | İlk 3  |
| San Marino    | 1        | 15           | -     | 21  | Play-off | İkili averaj | Yok       | Yok  |
| Azerbaycan    | 2        | 14           | 2     | 26  | -        | Gol farkı    | Son 2     | İlk 2 play-off grup                              |
| Beyaz Rusya   | 3        | 14           | 2     | 26  | -        | İkili averaj | Son 2     | İlk 2  |
| Finlandiya    | 4        | 14           | 2     | 26  | -        | Gol farkı    | Son 2     | İlk 2  |
| Gürcistan     | 2        | 14           | 2     | 26  | -        | Gol farkı    | 2 + 1     | 2 + 1 play-off                                   |
| İsveç         | 5        | 14           | 2     | 26  | -        | Gol farkı    | 2 + 1     | 2 + 1 play-off                                   |
| Kıbrıs R. K.  | 4        | 14           | 2     | 26  | -        | Gol farkı    | Son 3     | İlk 3  |
| Lüksemburg    | 2        | 14           | 2     | 26  | -        | Gol farkı    | 2 + 1     | 2 + 1 play-off                                   |
| Norveç        | 4        | 14           | 2     | 26  | -        | Gol farkı    | 2 + 1     | 2 + 1 play-off                                   |
| Arnavutluk    | 3        | 12           | 3     | 33  | -        | İkili averaj | Son 2     | İlk 2  |
| Danimarka     | 2        | 12           | 3     | 33  | -        | Gol farkı    | Son 2     | İlk 2  |
| Hırvatistan   | 4        | 12           | 3     | 33  | -        | Gol farkı    | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| İskoçya       | 4        | 12           | 3     | 33  | 5        | Gol farkı    | Son 1     | İlk 1  |
| İsrail        | 3        | 12           | 3     | 33  | -        | Gol farkı    | Son 2     | İlk 2  |
| Karadağ       | 2        | 12           | 2     | 22  | 10       | İkili averaj | Son 2     | İlk 2  |
| Makedonya     | 2        | 12           | 3     | 33  | -        | Gol farkı    | Son 2 + 2 | 2 + 2 play-off                                   |
| Sırbistan     | 4        | 12           | 2     | 22  | 10       | İkili averaj | Son 2 + 1 | İlk 2 + 3, 4, 5, 6 play-off                      |
| Slovakya      | 2        | 12           | 2     | 22  | 14       | İkili averaj | Son 4     | İlk 4  |
| Avusturya     | 2        | 10           | 4     | 36  | -        | Gol farkı    | Son 1     | İlk 1  |
| Estonya       | 3        | 10           | 4     | 36  | -        | Galibiyet    | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| Faroe Adaları | 3        | 10           | 3     | 27  | -        | Gol farkı    | Son 2     | İlk 2  |
| İsviçre       | 3        | 10           | 4     | 36  | -        | Gol farkı    | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| İzlanda       | 4        | 10           | 2     | 18  | -        | Gol farkı    | Son 2     | İlk 2  |
| Litvanya      | 3        | 10           | 4     | 36  | -        | İkili averaj | Son 2     | 1 + 1 play-off                                   |
| Malta         | 4        | 10           | 2     | 18  | 10-6     | Gol farkı    | Son 2     | İlk 2  |
| Moldavya      | 2        | 10           | 4     | 36  | -        | İkili averaj | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| Slovenya      | 3        | 10           | 4     | 36  | -        | Gol farkı    | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| Andorra       | 2        | 8            | 2     | 14  | 6        | Gol farkı    | Son 1     | İlk 1  |
| Ermenistan    | 2        | 8            | 4     | 28  | -        | Gol farkı    | Son 1     | İlk 1  |
| Letonya       | 3        | 8            | 4     | 28  | -        | Gol farkı    | 1 + 1     | 1 + 1 play-off                                   |
| Liechtenstein | Ligi yok |              |       |     |          |              |           |  |



**Turkcell Süper Lig'in en golcü orta saha oyuncularından biri. Çaykur Rizespor'daki istikrarı ve puan getiren kritik golleriyle yıllardır belli bir çizginin üzerinde duruyor. Ancak futbola başladığı dönemde rakiplerinden çok trafik canavarıyla mücadele etti. Ümit Milli Takım'a çağrıldığında kampa giderken trafik kazası geçirdi. Dardanelspor'a transfer olacağı sırada bu defa bir otomobilin çarpmasıyla futboldan ayrı kaldı. 22 yaşına geldiğinde yine bir trafik kazasında dizi kırıldı. Eşinin büyük desteğiyle sağlığına kavuştu ve o dizinin üzerinde 30 yaşını buldu.**

# Trafik canavararını yenen adam!

## Cem Baki

▼Karamürsellisin ama futbola profesyonel olarak Kartal'da adım attın. Keşfedilme hikâyenden başlayalım istersen.  
▲Karamürselliliyim ancak Küçükyalı'da doğup büyüdüm. Futbola da Maltepe'nin minik takımında başladım. O dönemde Kartal'ın altyapı antrenörü tarafından beğenildim ve oraya geçtim. Bir sezon PAF takımında oynadıktan sonra Yılmaz Gökdal döneminde A takıma alındım. Sonrasında Enver Kâtip ve Adnan Dinçer dönemlerinde banko oynamaya başladım. O dönemde 3-5-2 sistemi vardı ve sağ kanatta oynuyordum. İyi performans gösterince taliplerim arttı ama 1996 senesinde 65 milyar bonservis bedeli konulunca bir yere gidemedim. Daha sonra İstanbul Büyükşehir Belediyespor devreye girdi. İki belediye'nin diyalogları sayesinde transferim gerçekleşti ve dört sezon Büyükşehir Belediyespor'da oynadım.  
▼Genç bir oyuncu olduğun dönemlerde Milli Takımlara çağırıldın mı?

▲Evet, Büyükşehir Belediyespor'da oynarken Rıza Çalimbay beni Ümit Milli Takım'a çağırdı. Ama kampa giderken trafik kazası geçirdim, köprücük kemiğim kırıldı ve dolayısıyla kadrodan çıkarıldım. O da son oldu zaten. Daha sonra Erdoğan Arıca beni Dardanelspor'a istedi ama yine bir trafik kazası geçirdim ve gidemedim. Bu defa otomobil kullanmıyordum. Yolda karşıdan karşıya geçerken araba çarptı ve bu da bir dönüm noktası oldu. Ama yine de çok iyi bir sezon geçirdim ve orta saha

oyuncusu olmama rağmen 12 gol attım. O sezon bir trafik kazası daha geçirdim ve dizim kırıldı. Son altı-yedi maçta oynayamadım.

**Eşimin desteğiyle futbola döndüm**

▼Bu çok ciddi bir sakatlık. Futbola nasıl dönebildin?

▲O dönemde eşimin çok büyük desteğini aldım. Çok üzüntülü ve çaresiz dönemlerdi. Evliliğimin ilk senesiydi. Maddi durumumuz da çok iyi değildi ama eşim beni iliklerle, kemik sularıya,

ciğerlerle, etlerle besledi.

▼O noktada futbol hayatın bitseydi ne olacaktı?

▲Yapabileceğim hiçbir mesleğim yoktu. Müthiş bir karamsarlık hali yani. Diz kırığı felaket bir şey. Ama üç ay içinde, hayatımda yemeyeceğim şeyleri yiyerek düzeldim. O sırada Rıza Çalimbay Hocam Göztepe'ye gitti. Ümit Milli Takım'a çağırdığı futbolcuları Göztepe'de toplayarak takımı bir noktaya taşımak istiyordu. Beni de Göztepe'ye aldı. Orada yeniden futbola başladım ve bu diz o günden beri beni taşıyor. Çünkü

özel hayatına çok dikkat eden ve çalışmayı çok seven bir insanım. Göztepe'deki ikinci sezonumda performansımı artırıp Gaziantepspor'a transfer oldum.

▼Ama Gaziantepspor'da da yarım sezon kalabildin. Bunun sebebi neydi?

▲Beni banko oyuncu olarak değil ikinci adam olarak transfer etmişlerdi. Ama Nurullah Sağlam formayı hak edene veren bir teknik adam olduğu için performansımı değerlendirdi ve beni oynattı. 13 maçta aralıksız oynadıktan sonra son 3 maçta sebebini bilmediğim biçimde kadro dışı kaldım. Bunun üzerine Çaykur Rizespor'a transfer oldum.

▼Bu kadar kulüpte dolaştıktan sonra en verimli ve mutlu olduğun takımın hangisi olduğunu düşünüyorsun?

▲Cem Baki, Rizespor'da Cem Baki oldu. 3.5 sezondur buradayım, hiçbir sezonda 30 maçın altına düşmedim. Orta sahada oynamama rağmen 6 golün altına inmedim.

**Gol şansım çok yüksek**

▼Bu da çarpıcı bir istatistik. Oldukça golcü bir oyuncusun. Bu noktada seni diğer orta saha oyuncularından ayıran nedir?

▲Gol şansı yüksek bir oyuncuyum. Antrenmanlarda bile birisi şut atar, top benim önüme düşer. Ama tabii ben de pozisyonları kovalıyorum. Oyunun ofansif yönünü daha çok seviyorum. Attığım gollerin ağırlıklı bölümü 1-0'lık maçlardadır. Bir de Nike bana iki sezon boyunca sponsor oldu. Bu çok gürur verici bir olaydı ve ben bu sponsorluğu Rizespor'daki performansıyla elde ettim. Hayatımdaki ilginç olayları kaydettiğim bir defterim var. Sponsorluk olayı da deftere kaydettiğim önemli olaylardan biridir.

▼Peki, o defterde pişmanlıklarınla ilgili notlar da var mı?

▲Genellikle doğru seçenekleri tercih ettiğime inanıyorum ama bir yanlışım var. O da Gaziantepspor'a transfer olmam.

▼Rizespor'da kendini bulduğunu söylüyorsun ama bazı oyuncular şehirdeki sosyal yaşamdan şikâyetçi.

▲Bir futbolcunun emeli futboldan para kazanmak, futbola bıraktığında hayatını garantiye almaktır. Futbolun zorluklarını yenmek için futbolla yatıp, futbolla kalkman gerekiyor. Eğer bunu yapmazsan gün gelir futbol sana yanlış yapar. Rize şehri bu anlayıştaki bir futbolcu için ideal. Harcamaya yapacağın bir yer yok, paranı tutabilirsin. Kafan da hep futbolda olur. Mesela antrenmandan sonra rahatlıkla dinlenebilirsin. Futbolcular bazı şeylerin farkına varabilirse Rize'nin değerini anlayabilir. Rizespor maddi ve manevi olarak bana çok şey verdi. Ben de karşılığını verdiğime inanıyorum. Evet, Rize'de büyük şehirler gibi eğlence yerleri yok. Ama çok sıkıldığın zaman iki gün izinde Trabzon'a veya uçağa binip İstanbul'a gidebilirsin.



## Rakibime sertlik yapamam

▼Kart istatistiklerine baktım, hiç kırmızı kart görmemişsin. Mücadele gerektiren bir mevkide oynamana rağmen sarı kart ortalaman da sezon başı dört civarında.

▲Futbolcu arkadaşlarım topa girmedığım konusunda beni eleştiriyor. Evet, sert bir yapım yok. Çok koşarım, çok mücadele ederim ama sertlik yapamam. Mesela Rizespor'da bir dönem birlikte oynadığım Kürşat var. Hırsını, savaşçı ruhunu ve lider yapısını çok takdir ediyorum. Ama her futbolcu onun gibi olmuyor. Sertlik yapamıyorum. Yumuşak kalpli bir insanım ve "Karşımdaki insana zarar verir miyim?" diye düşünüyorum. Ancak iş koşturmak ve mücadele etmeye gelince herkesle yarışırım.

▼Türkiye Ligi'nde beşinci bir takımın şampiyon olabileceğini düşünüyor musun?

▲Özellikle bu sezon çok inanmıştım. Dört büyükler inanılmaz puanlar kaybetti. Kayserispor ve Gençlerbirliği bu fırsatları değerlendirebilirdi. Ancak onlar da bir noktadan sonra puan kaybetmeye başladı. Özellikle Kayserispor gerçekten çok iyi bir takım. Ertuğrul Hoca müthiş bir sistem oluşturmuş, kadroları da çok kaliteli. Ancak burada stresi kaldıramamak devreye giriyor. Büyük takımlarda ise hem tecrübe var, hem de skoru her an değiştirebilecek oyuncular. Yine de futbolda mücadele eden ve koşan kazanıyor. Biz de bunu Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor'u yenerek gösterdik.

## Rıza Çalimbay önce insan

▼Konuşurken arada birçok teknik direktör ismi geçti. Bilgisi ve davranışlarıyla seni en çok etkileyen teknik direktör hangisi?

▲Çok net söylüyorum, Rıza Çalimbay. Onu farklı kılan insanlık yapısı. Bir teknik adam önce insan olmalı. Rıza Çalimbay bütün futbolcularına evladı, kardeşi gibi insanca yaklaşıyor. Hiç kimseye ceza verme taraftarı değil. Hiç kimseye karşı olumsuz bir tavır yok. Otoriter ama zamanında ve yerinde. Hiçbir zaman futbolcunun kötü olmasını istemez. Bir yanlış yaptığında hemen biletini kesmez. Mutlaka sahip çıkar ve kazanmak için elinden geleni yapar. Bu da beni çok etkiliyor. Zaten her gittiği takımda başarılı olmasının altında da oyuncuların biraz da onun için oynamasının payı var.



▼Yabancı teknik direktörlerle çalışmak Türk oyuncular için bir zorluk getiriyor mu? Mesela sen her sezon 30 maç oynarken bu sezonun neredeyse yarısında yoktun.

▲Güvenç Kurtar'ın gidişinin ardından kadro dışı bırakıldım. Susu döneminde fazla oynama şansı bulamadım. Sakatlığım vardı ama hocayla da pek uyuşmamıştım. Sanırım beni pek tanı mıyordu ve hiç oynamadığım bir mevkide, ön liberoda görevlendirdi. Ancak kişilik olarak 10 numara bir insan. Takımı çalıştırması da öyle. Yine de ben belki de ilk defa bir yabancı hocala çalışıyor olmaktan dolayı uyum sağlayamadım.

▼Rizespor çok fazla teknik adam değiştiren bir takım. Bu durum oyuncularını nasıl etkiliyor?

▲Bunu zaman zaman başkanımızla da konuşuyoruz. Bir sezonda üç hoca değiştirmek futbolcuları çok etkiliyor. Bazen oyuncular karşı karşıya getiriliyor. Çünkü bir teknik adam döneminde oynayan oyuncu, ikincisinde oynamıyor, üçüncüsünde yeniden oynuyor. Taktik açıdan da değişimler yaşanıyor ve bu değişime ayak uydurmak kolay değil. Sezon başında teknik adam seçimini iyi yapmak ve ona sonuna kadar güvenmek gerekiyor.

## Futbolculuk hamallıkla bir

▼Kariyerine baktığımızda hep küme düşmemeye oynayan takımlarda forma giydiğini görüyoruz. Bu durum performansını nasıl etkiliyor?

▲Futbolculuk zaten başlı başına çok stresli bir meslek.

Araştırmışlar, futbolculuk, hamallık sınıfına giriyor. Çok şükür para kazanıyoruz ama bunun bedelini çok ağır bir şekilde ödüyoruz. Eşimizden, dostumuzdan, ailemizden uzağız. Bütün gençlik çağımızı çok yoğun bir tempoda tüketiyoruz. Belli bir periyot içinde oynadın oynadın. Sakatlandığın dönemler oluyor, para alamadığın dönemler oluyor. Sürekli geleceğinle ilgili endişeler yaşıyorsun. Maç kaybetmenin, kamplarda 20 gün bir otele tıklanmanın stresleri de ayrı. Para kazanıyoruz ama ömrümüzden de ömür gidiyor açıkçası.

▼Ülkemizde çok sayıda yabancı oyuncu var. Bir kısmı oynuyor ve takımlarına faydalı oluyor ama neredeyse yarısı da yedek kulübelere oturuyor.

▲Yabancı oyuncular genellikle menajerler getiriyor. Kulüplerin bu konuda çok sağlıklı tercihler yaptığını söyleyemeyiz. Oysa gelen yabancıların ekstra bir oyuncu olması gerekiyor. Aksi takdirde kabullenmek, içimize sindirmek mümkün değil. Kulübede oturacak oyunculara bu kadar parayı neden veriyorsunuz? Üstelik oynamayıp gittikleri zaman da paralarını alıyorlar.

▼Avrupa'da oynasan 30 yaşındaki bir oyuncuya bu soru sorulmaz ama futbolu bıraktıktan sonraki hayatın için neler düşünüyorsun?

▲Özel yaşantıma çok dikkat eden ve çalışmayı çok seven bir oyuncuyum. Futbol hayatımı olabildiğince uzatmak için bu dikkatimi artırarak sürdüreceğim. Çünkü bu benim mesleğim ve ben futbola aşığım. Zaten başka bir şey de yapamam. Futbolu bırakayım, ne ticaret yapabilirim ne de başka bir şey. Araba kullanmayı bildiğim için ancak

şoförlük yapabilirim. Teknik direktörlüğü de düşünmüyorum. Zaten futbol oynarken inanılmaz bir stres yaşıyorum, ailemden, sevdiklerimden uzağı. Bir de teknik direktörlük yaparak aynı stresi kaldırmayacağımı sanmıyorum. Dolayısıyla oynayabildiğim kadar oynayacağım. Ama kendimi de çok zorlamam. Her şeyi tadında bırakmak lazım. Yuhalanmak istemiyorum. Kariyerimi zedelemeyecek noktada yeter diyeceğim.

▼Peki, geçimini nasıl sağlayacaksın?

▲Yatırımlarım var. Geçmişte durumumuz iyi olmadığından dolayı, ailemin, annemin, babamın geleceğini düşünerek kazandığım parayı hep gayrimenkule yatırdım. Ev alıyorum, arsa alıyorum. Kendi başıma kalsam bir şey yapamam ama sağolsun yardımcı olan ağabeylerim var.

## Tüm ailemin sorumluluğunu aldım

▼Anne, babanla da sen mi ilgileniyorsun?

▲Sadece annem ve babamla değil, tüm akrabalarım ile ilgileniyorum. Annemle babam iki sene önce ayrıldı. Anneme Karamürsel'de bir ev aldım ve onun geçimini ben sağlıyorum. İki ablam var, ikisine de ev yaptırdım. Ben sofrada her şeyi yerken onların da benimle aynı şartlarda yaşamasını isterim. Başka türlü boğazımdan geçmez zaten. Hayatlarında maddi-manevi her zaman varım. Dört yeğenim var, onlarla da mümkün olduğu kadar ilgileniyorum. Şimdi ben de biri kız, biri erkek ikiz bebek bekliyorum.

▼Futbol kariyerinde unutamadığın maç var mı?

▲Kartal'da oynadığım dönemde play-off'a kalmıştık. Adanaspor karşısında 3-0 öndeyken son dakikada yediğimiz gollerle maç 3-3'e geldi ve penaltılarla elendik. Çok trajik bir maçı ve unutmam mümkün değil.

▼Futbol dışında neler yapıyorsun?

▲En çok arkadaşlarımı eve toplayıp playstation oynamayı seviyorum. Bunun dışında yine arkadaşlarımla toplanıp yemek yemekten, sohbet etmekten hoşlanıyorum. Arkadaşlık ilişkilerine ve dostluklara çok önem veren bir insanım. Eşime çok vakit ayırıyorum ve her şeyi onunla yapmak isterim. Çünkü o benim hayattaki en önemli destekçim. ■



## Fernando Gago

# 21 yaşında, akıllı başında

**Futbol dünyasına bir Boca Juniors armağanı. 2005'te Dünya Şampiyonu olan Arjantin U20 Takımı'nın yıldızlarından biri. Chelsea, Barcelona, Real üçgeninde, 27 milyon dolarlık maliyetle Madrid'in yolunu tuttu. Başkan Calderon bunca para ödenmesine rağmen bu transferi “Piyangoyu kazandık” diye değerlendirdi. Real Madrid tarafından neden bu kadar önemli bir oyuncu olarak görüldüğünün cevabı, onu tanımlayan şu cümlede saklı: “Doğuştan iyi bir tekniği ve yeteneği var. Bunun yanı sıra karakteri ve kazanma hırsıyla yaşının çok üzerinde bir olgunluğa sahip.”**

**İlker Uğur**

Arjantin'in başkenti Buenos Aires, 1986'da Maradona'nın liderliğinde gelen şampiyonluğun ardından ayak sesleri yine duyulmaya başlayan Mavi Beyazlılar'ın yeni nesil yıldızlarının doğum yeri olarak göze çarpıyor. Fernando Gago da bu isimlerden birisi ve son dönemde en çok göze çarpanı belki de. Kendisine vatandaş Fernando Redondo'yu örnek alan genç futbolcu büyük bir transfer ücretiyle geldiği Real Madrid'de her geçen gün yerini sağlamlaştırıyor. 21 yaşındaki Gago, Arjantin futbolunun zirvesinde başladığı futbol kariyerini Avrupa futbolunun zirvesine taşıdı ve orada tutunmayı hedefliyor.

### Boca'nın armağanı

Fernando Gago, 10 yaşında geldiği Boca Juniors altyapısından A takıma 18 yaşında yükseldi. İlk maçına Boca'nın 5 Aralık 2004'te oynadığı ve 1-0 kazandığı Quilmes karşılaşmasında çıktı. Genç futbolcu 18 yaşına rağmen kısa zaman içerisinde Boca'nın değişmez oyuncularından birisi olmayı başardı. Oynadığı her maçta belirli bir standardı tutturarak genç oyuncu bu istikrarlı performansı ile Avrupa vitrinine çıkmayı garantilemiş gibiydi. Maradona, Oscar Cordoba, Walter Samuel, Nicolas Burdisso, Carlos Tevez, Juan Roman Riquelme ve daha pek çok oyuncuyu Avrupa'ya pazarlayan bir futbolcu fabrikası konumundaki Boca Juniors kulübünün Gago'yu da Avrupa'ya

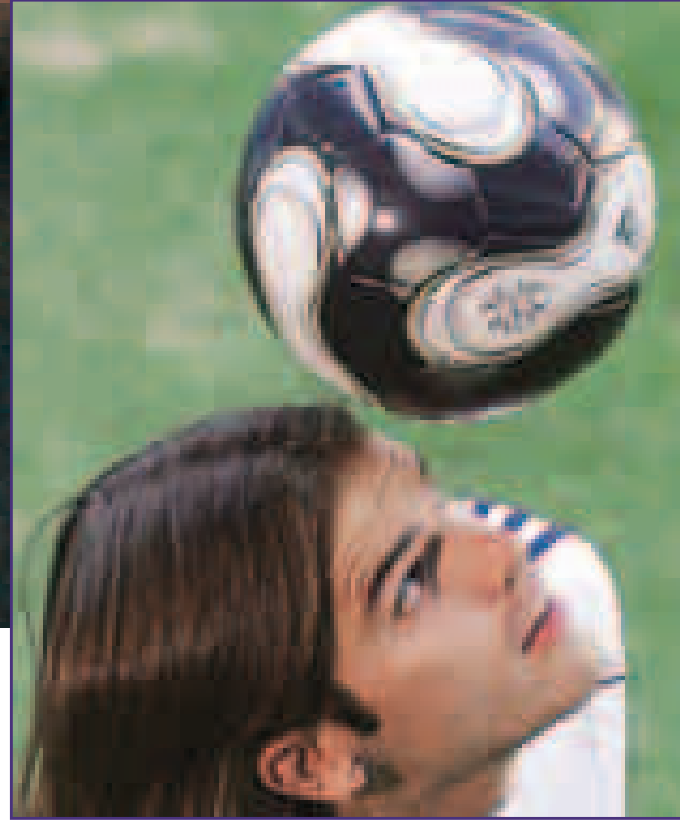
yollamasına herkes kesin gözüyle bakıyordu. Transfer sadece zaman, pardon para meselesi haline gelmişti. En çok parayı hangi kulübün vereceği soru işaretiydi.

### Yarışı Real kazandı

Barcelona ile Real Madrid genç futbolcunun en büyük talipleriydi ve Real Madrid yeni uygulamaya koyduğu genç yıldızları bulma ve yaşlı oyuncuların yerine bu gençlerle devam etme projesi çerçevesinde Gago'yu hemen transfer etti. Emerson ve Diarra gibi çok önemli iki oyuncuyla aynı mevkiyi paylaşan Gago, kendisini yeni takımına hemen kabul ettirdi. İlk maçına 7 Ocak 2007'de Deportivo karşısında çıkan genç oyuncu, takımının 2-0 mağlup olduğu bu maçta ilk golde ciddi bir hata yaparken, bir hafta sonra oynanan Real Zaragoza maçında takımının galibiyetinde önemli bir pay sahibi olmuştu.

### Messi ve Aguero'nun arkadaşı

Gago aslında daha önce bu sayfalara taşıdığımız Lionel Messi ve Sergio Aguero gibi 2005 yılında Hollanda'da düzenlenen U20 Dünya Gençler Şampiyonası'nda şampiyon olan Arjantin Milli Takımı'nın en önemli oyuncularından birisiydi. O dönemde kendisini Chelsea transfer etmek istediye de Boca kulübü bu transfere engel olmuştu. Boca Juniors, 2006 yılının



*Tecrübeli bir oyuncunun anlayış ve bilgeliğini bünyesinde topluyor. Oynadığı her dakikanın tadını çıkarmaya çalışıyor. Her seferinde sahaya bir daha futbol oynayamayacakmış gibi çıktığını söylüyor ve başarısının anahtarının bu bakış açısı olduğunu belirtiyor.*

*Pek çok futbolcunun aksine tam bir futbolsever. Boş zamanlarında futbol maçları izliyor. Özellikle takımların ve oyuncuların taktiklerini yakından incelediğini söylüyor ve diğer oyuncuların bir şeyler öğrenmeye çalıştığını belirtiyor.*

son aylarında değerini bulan Gago'yu Real Madrid'e satmakta bir beis görmedi. Bu transfer 27 milyon dolara mal olurken Real Madrid Başkanı Ramon Calderon, Gago'nun gelişini “Piyangoyu kazanmış gibi hissediyoruz” diyerek değerlendirmişti. Real Madrid gibi pahalı transferlerle ün kazanan bir kulüp için Gago'nun geliş de alışılmışın dışında bir transfer değil. Fakat bir transferin böyle değerlendirilmesi Real Madrid gibi köklü bir kulüp için çok alışılmadık bir durum.

### Yaşının üzerinde bir olgunluk

Beklentilerin bu kadar yüksek konulduğu bir yerde Gago kendisini baskı altında hissetmediğini söylüyor. Genç oyuncu konuyla ilgili olarak “Burada farklı bir oyun tarzı var ve buna uyum sağlamam gerekiyor. Ama bunu sakın ve sabırlı bir biçimde yapacağım. Boca'da da benzer bir zorluğun üstesinden gelmişim. Real Madrid benim rüyalarımın kulübü ve burada büyük işler becermek

istiyorum” diyor. *Fifa.com*'da yer alan röportajında Gago'nun Real Madrid tarafından neden bu kadar önemli bir oyuncu olarak görüldüğü konusunda iyi bir yorum yer alıyor: “Doğuştan iyi bir tekniği ve yeteneği var. Karakteri ve kazanma hırsıyla da Gago yaşının çok üzerinde bir olgunluğa sahip.”

### “Her maçım son maç gibi”

2005 yılında babasını kaybeden ve bunun üstesinden gelen Gago, tecrübeli bir oyuncunun anlayış ve bilgeliğini bünyesinde topluyor. Oynadığı her dakikanın tadını çıkarmaya çalışan genç futbolcu, etrafında olan bitene ve yazılanlara çok bakmadığını söylüyor. Oynadığı her maç bir daha futbol oynayamayacakmış gibi çıktığını söyleyen Gago, başarısının anahtarının bu bakış açısı olduğunu belirtiyor. Real Madrid taraftarları kulübün zengin altyapısından faydalanmak yerine genç oyuncuları büyük paralara transfer eden kulüp

yönetimine kızmalar da Gago bu konuyla ilgili gayet politik bir tavır benimsiyor: “Boca'da yetiştim ve Boca'yla büyük başarılar kazandım. Taraftarlar için altyapıdan yetişen futbolcunun ne demek olduğunu biliyorum. Ama Real Madrid'e genç bir oyuncu olarak değil, belirli bir tecrübe kazanmış ve bu takıma katkı yapmak isteyen bir oyuncu olarak transfer edildim.” Oyuncuların çok daha genç yaşlarda Avrupa'ya transfer olması Arjantin Ligi'nin gücünü ve çekiciliğini de oldukça etkiliyor. Bu konu ülkede büyük tartışmalara neden olurken Gago konuyla ilgili olarak, “Transfer zamanımın doğru olduğunu düşünüyorum. İspanya'ya transfer oldum çünkü kendi yeteneklerimin ve gideceğim takıma yapabileceğim katkının farkındaydım” diyor. Bu kendini bilme ve farkında olma hali Gago'nun geleceğinde de en büyük yol göstericisi olacağı benziyor.

### İyi bir gözlemci

Pek çok futbolcunun aksine tam bir futbolsever olan Gago boş zamanlarında futbol maçları izliyor. Özellikle takımların ve oyuncuların taktiklerini yakından incelediğini söyleyen genç oyuncu diğer oyuncuların bir şeyler öğrenmeye çalıştığını belirtiyor. Fransa'yla oynanan hazırlık maçında ilk kez Arjantin A Milli Takım forması giyen Gago, 2006 Dünya Kupası'nı evinden seyretmiş ve şampiyon olacağını düşündüğü takımının elenmesiyle büyük hayal kırıklığına uğramış; “Herkes gibi ben de çok üzülüm. Bir futbolcu olmanız üzüntünüzü engellemiyor. Şimdi önümüzde 2010 Dünya Kupası var ve ben o takımın bir parçası olmayı ümit ediyorum” diyor. Fernando Gago oyun biçimi ve görünüşüyle en çok vatandaş ve adaşı Fernando Redondo'ya benzetiliyor. Redondo, Argentinos Juniors'da başladığı kariyerinde İspanya'da Tenerife forması giymiş ve yıldızı Real Madrid'de parlamıştı. Galacticos'un en sevilen orta saha oyuncularından Redondo, 6 sezon Real Madrid forması giymiş ve burada büyük başarılarla imza atmıştı. Arjantin Milli Takımı'nda teknik direktörlerle kavgaları nedeniyle çok fazla yer bulamayan orta saha oyuncusu yine de Mascherano ve Gago gibi oyunculara ilham kaynağı oldu. Gago da Redondo'yu kahramanı olarak kabul ettiğini ve aynı yolu izleyip onun gibi büyük bir oyuncu olmak istediğini belirtiyor. Gago'yu Redondo'ya göre biraz daha şanslı görebilirsiniz. 25 yaşında Real Madrid formasını giyen Redondo'dan 4 yıl önce bu büyük kulübe geldi. Bakalım Real Madrid tarihindeki etkisi Redondo kadar olacak mı? ■



**29 Ağustos'ta başladı  
Fortis Türkiye Kupası mücadelesi.  
Tam 56 takımın  
peşinden koştuğu  
kupa yarışında son düzlüğe  
iki takım ulaştı.  
Bir yanda Galatasaray ve  
Trabzonspor gibi  
kupanın en çok kazanan iki  
takımını eleyen Bülent Korkmaz'ın  
Kayseri Erciyesspor'u,  
diğer yanda nefes kesen  
yarı finalde Fenerbahçe'yi  
saf dışı bırakan Beşiktaş.  
Bakalım 45. Fortis Türkiye Kupası  
9 Mayıs'ta hangisinin  
ellerinde yükselecek?**

## Finalin adı Beşiktaş-K.Erciyesspor

**V**e kupanın finalistleri belli oldu... Fortis Türkiye Kupası'nda heyecan yükseldi ve nihayet tepeye vurdu. Önce Kayseri Erciyes imkânsız başarı. Ardından iki müthiş maç sonrasında Beşiktaş Fenerbahçe'yi eledi ve finale yükseldi. Önce Kayseri Erciyes'le daha çok da Bülent Korkmaz'la başlamak lazım. Korkmazı Bülent Korkmaz. Bununla da kalmadı, takımına korkmamayı öğretti. Kan ter içinde verdiği küme düşme mücadelesinin arasına bir de muhteşem kupa hikâyesi sıkıştırdı ki bu, bu topraklarda pek de görmeye alıştığımız bir manzara değil. Hele de son birkaç yıldır takımların kupaya yaklaşımı ne yazık ki futbolseverleri üzüyor. Çünkü birçok Turkcell Süper Lig takımı yoğun ve zorlu lig mücadelesi uğruna kupa maçlarına daha az ihtimam gösteriyor. Bunun sonucu olarak da erken havlu atmak kaçınılmaz oluyor. Statünün zorluğunu da düşünürsek, durum iyice vahim hale geliyor. Böyle durumlarda ancak ve ancak futbol aşkına sahip çıkan takımlar direniyor kupada. İşte Kayseri Erciyes sırf bu açıdan ödülü hak ediyor. Küme düşme telaşı içindeyken bile kupa konsantrasyonunu sağlayan, her maçı aynı ciddiyetle oynayan Bülent Korkmaz'ın ekibine şapka çıkartmak lazım. Çünkü bunu hak ettiler. Galatasaray'ı elerken sürpriz sayılıyorlardı, Trabzonspor'u da eleyip finale çıktıklarında artık herkes onların hakkını vermeye başladı. Çünkü bu ülke tarihinin en fazla Türkiye Kupası kaldırmış iki takımını elemek bir rastlantı olamaz. Trabzonspor karşısında yine bu direnç kazandırdı turu onlara. İlk maçta deplasmanda Lazarov'un golüyle maçı 1-0 kazanan Kayseri Erciyesspor, ikinci maçta Umut'un golüne engel olamadı. Uzatmalara giden maçta iki takım da sonuna kadar direndi ama penaltılara kaldı iş. Tamam, kader penaltılarla belirlendi mi futbol ilahları devreye girer. Ama bu sefer şans daha fazla çabalayandan yana adil davranmışa benziyor. Trabzonspor gibi kupa finallerine

alışkın bir takımı böyle iyi kontrol etmenin ödülünü aldı Erciyesspor. Lakin Trabzonspor'u da takdir etmek gerek. Hiç vazgeçemediler, son ana kadar hiç teslim olmadılar. Penaltılarda bile önce üstünlük onlardaydı ama sonunu getiremediler. Kupanın diğer ayağı ise bu ülkede bir futbol markası olan Fenerbahçe-Beşiktaş maçlarıyla belirlendi. Türkiye'nin en büyük derbilerinden birini oynamanın sorumluluğuyla çıktı iki takım sahaya. İnönü'deki ilk maçta iki taraf da önce kontrollüydü. Orta saha mücadelesi halinde seyreden maçta kendi evinde oynayan taraf olmanın avantajını Beşiktaş iyi değerlendirdi ve kilitlemiş gibi duran oyunu 82. dakikada gelen Bobo'nun golüyle açtı. 1-0'lık bu skor siyah-beyazlılar için bir avantajdı ve Kadıköy'e de en çok buna güvenerek gittiler. İnönü'deki muhteşem atmosferden sonra sahneyi kurma sırası bu sefer Şükrü Saracoğlu'ndaydı. Enfes bir mücadelenin sonunda, Fenerbahçe iyi oyunu ve çabasının karşılığını önce Tümer'in attığı golle öne geçerek aldı. Maç uzatmalara gitmiş, mücadele 120 dakikaya taşınmıştı. Ama uzatma dakikalarında eski Beşiktaşlı Tümer'in golüne, eski Fenerbahçeli Nobre karşılık verdi ve maç 1-1 sona erdi. Fenerbahçeliler üzgündü,

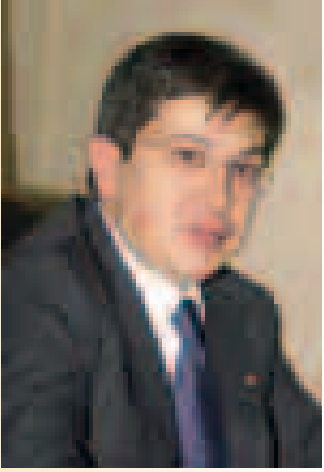
Beşiktaş ise iki sene üst üste final oynayacak olmanın mutluluğuyla zafer sarhoşu olmuştu. Finalin adı da böylece kondu; Kayseri Erciyesspor-Beşiktaş. Yani şampiyonluk mücadelesi veren Kara Kartallar, ligde düşmemek için çaba gösteren Kayseri Erciyes'e karşı. Öyle ya da böyle Kayseri ekibi finale ulaşarak büyük iş başardı. Düşme derindeki bir takımın UEFA Kupası kapısını aralaması azımsanacak gibi değil. ■





# FIFA yasada değişiklik istedi

FIFA, Türkiye Futbol Federasyonu'na gönderdiği yazıda, özerklik ve bağımsızlık ilkeleriyle bağdaşmayan maddelerle, 3813 sayılı yasa kapsamında yer almayan bazı konularda mevzuat düzenlemesine gidilmesini istedi. Yasanın Bakan'a gözetim ve denetim hakkı veren 31. maddesini "müdahale" olarak nitelendiren FIFA, Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun inceleme için görevlendirilmesini öngören maddeyi de "politik müdahale" olarak değerlendirdi. FIFA, Başkan ve Başkanvekilliğine seçilen kişilerle ilgili dönem sınırlaması getirilmesini de "kabul edilemez" bulduğunu belirtti.



## Çalışma grubunun koordinatörü Kemal Kapulluoğlu

Bu gelişmelerin ardından, 3813 sayılı Yasa ve ilgili mevzuatın FIFA İlkeleri ve Talimatlarıyla uyumlu hale getirilmesi için Türkiye Futbol Federasyonu tarafından bir çalışma grubu oluşturuldu. Kemal Kapulluoğlu'nun koordinatörlüğünde çalışmalarına başlayacak olan grupta Prof. Dr. Erdener Yurtcan, Tahkim Kurulu Başkanı Türker Arslan, PFDK Başkanı Talay Şenol, TFF Yönetim Kurulu Üyesi Süheyl Önen, Doç. Dr. Erkan Küçükgüngör, Av. Emre Koçak, Kulüpler Birliği temsilcisi Av. Yunus Egemenoglu, Adnan Sezgin ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın uygun göreceği bir üye görev yapacak. ■

Üye ülke futbol federasyonlarının hukuki yapılarını inceleme sürecini sürdüren FIFA, Türkiye Futbol Federasyonu'na gönderdiği yazıda, Futbol Genel Kurulu'nu toplantıya çağırmadan önce, başta FIFA'nın özerklik ve bağımsızlık ilkeleriyle bağdaşmayan ve 3813 sayılı yasa kapsamında yer almayan bazı konularda da mevzuat düzenlemesine gidilmesini istedi. FIFA'dan gelen yazılarda, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun



Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un ağırlıklı olarak 31. maddesi eleştirildi. Spordan Sorumlu Bakan'ın gözetim ve denetiminin federasyonun çalışmalarına müdahale şeklinde algılandığının belirtildiği madde eleştirisinde şu görüşlere yer verildi: "Futbol federasyonlarının özerklik ve bağımsızlık prensiplerini dikkate alarak, Spordan Sorumlu Bakan'ın gözetim ve denetimi, üçüncü şahısların federasyonun çalışmasına müdahale şeklinde

algılanmakta ve FIFA'nın özerklik ve bağımsızlık ilkelerine uymamaktadır. Sizi bu konuda mevzuat değişikliğine davet ediyoruz." FIFA, bu maddeyle ilgili değerlendirmesini yaparken, Spordan Sorumlu Bakan'ın Futbol Genel Kurulu'nu Olağanüstü Genel Kurula çağırma hakkının da yasadaki çıkarılmasını istedi. Bu konuya ilişkin değerlendirme ise şöyle yapıldı:

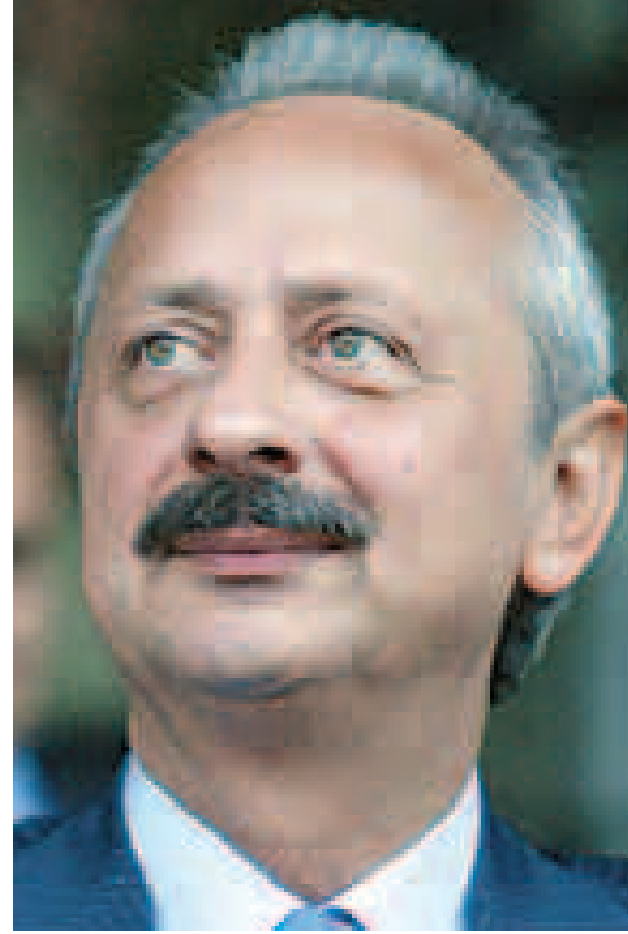
"Spordan Sorumlu Bakan'ın TFF yasının 31. maddesi kapsamında yer alan Olağanüstü Genel Kurul toplama hakkı da FIFA'nın özerklik ve bağımsızlık ilkelerine uymamaktadır, değiştirilmelidir."

## "Teftiş Kurulu inceleme politik müdahaledir"

3813 sayılı yasada yer alan ve Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun inceleme için görevlendirilmesini öngören madde de FIFA tarafından "politik müdahale" olarak değerlendirildi. Bu müdahalenin de kabul edilemez olduğunu vurgulayan FIFA, Teftiş Kurulu'na inceleme hakkı tanıyan maddenin de yasadaki çıkarılmasını bildirdi.

## "Dönem sınırlaması getirilemez"

3813 sayılı yasanın 7. maddesinde Türkiye Futbol Federasyonu Başkan ve Başkanvekilliğine seçilen kişilerle ilgili dönem sınırlaması getirilmesini eleştiren FIFA, söz konusu maddenin de kabul edilemez olduğunu belirtti. FIFA, bu sınırlamanın yasadaki çıkarılmasını isterken, "12.08.2005 tarihli 985 no'lu sirkülerimize



dikkatinizi çekmek istiyoruz" uyarısında bulundu. FIFA, yasaya ilgili değerlendirmelerin yapıldığı yazısında, FIFA ilkelerine aykırı ve eksik düzenlemelerin giderilmesi amacı ile hazırlanacak yasa taslağının Futbol Genel Kurulu toplantıya çağırılmadan önce Türkiye Futbol Federasyonu tarafından

hazırlanıp kendilerine gönderilmesini, ardından Genel Kurul'un onayına sunulmasını, daha sonraki aşamada ise taslağın yasalama sürecinde TBMM'den bu konuda yardım istenmesini önerdi.

FIFA'nın bu değerlendirmelerinin ardından, Türkiye Futbol Federasyonu belirtilen konuları içeren mevzuat değişikliğinin teknik hazırlıklarını yapmak üzere, hukukçuların ağırlıklı olduğu bir komite oluşturma çalışmasına başladı. Komite, futbolun paydaşlarının görüşlerini de alıp, çalışmalarını tamamladıktan sonra, Mayıs ayı içerisinde Zürich'te FIFA yetkilileriyle mevzuat değişikliklerine dönük bir teknik toplantı yapacak. ■





## Ankara'da engelli futsal zirvesi

**U**luslararası Görme Engelliler Federasyonu (IBSA) Futsal Alt Komite Başkanı Carlos Campos Nisan ayı başında TFF Engelliler Koordinasyon Kurulu Başkanı Ömer Gürsoy'u ziyaret etti. TFF'nin Ankara Merkez binasında yapılan görüşmede bu yıl ülkemizde gerçekleştirilecek B2 - B3 (az görenler) Avrupa Futsal Şampiyonası'nın hazırlıkları ele alındı. IBSA ve UEFA'nın ortaklaşa organize ettiği "Görme Engelliler Futsal Geliştirme" programında da görev alan Campos, UEFA ile yapılan bu yenilikçi işbirliğinden büyük heyecan duyduklarını belirtti. UEFA'dan da geçen sene oynanan Süper Kupa maçı öncesi 1 milyon İsviçre Frangı değerinde bir çek aldıklarını ve bu desteğin görme engelli futbolculara sevdikleri oyunu oynama fırsatının verilmesi açısından büyük önem taşıdığını söyleyen Campos, ayrıca Türkiye Futbol Federasyonu'nun engelli futbolu ile ilgili yaptığı çalışmaları yakından takip ettiğini söyledi. Bu vesile ile "Türkiye Futbol Oynuyor" projesi kapsamında yapılan çalışmalardan duyduğu memnuniyeti dile getiren Campos, TFF'nin uyguladığı modelin birçok ülkeye örnek teşkil edeceğini ifade etti. ■

## Çiğdem Özbayrak'un babası vefat etti

**TFF Satın Alma Müdürü Çiğdem Özbayrak'un babası Altan Özbayrak 4 Nisan'da vefat etti. Türkiye Futbol Federasyonu olarak merhuma rahmet, yakınlarına başsağlığı dileriz. ■**

## Grassroots'a tam üye olduk

**U**FEA İcra Kurulu Cardiff'te yaptığı toplantıda Türkiye'nin UEFA Grassroots Charter'ına 16. üye olarak kabul edilmesini onayladı. Daha önce Helsinki'de yedincisi düzenlenen UEFA Grassroots Konferansı'nın açılışında toplanan UEFA Grassroots Komitesi, tam üyelik için tüm kriterleri yerine getiren Türkiye Futbol Federasyonu'nu oybirliği ile Charter'ın 16. daimi üyesi



ilan etmişti. Konferansa TFF'yi temsilen Gündüz Tekin Onay başkanlığında bir heyet katılmıştı. Hazırladığı başvuru dosyası ve 2007 Grassroots Türkiye etkinlikleri programıyla büyük beğeni toplayan TFF Grassroots organizasyonu, bundan böyle Charter'daki yıldız sistemine dahil edilerek,

değerlendirme ve denetlemeye tâbi tutulacak. TFF Başkanı Haluk Ulusoy, 16. ülke olarak UEFA Charter'ına üye olmamız konusunda "Geleceğin futbol altyapısı Grassroots gerçeğinde yatıyor. TFF olarak çok mutluyuz. Bu konuda emeği geçen, başta Gündüz Tekin Onay olmak üzere herkese teşekkür ediyoruz" açıklamasını yaptı. "Kök" ya da "Temel Futbol" olarak da

adlandırılan Grassroots, profesyonel dışı her türlü futbol etkinliklerini kapsayan, her yaşta, kadın veya erkek, futbol oynayan ya da futbola ilgi duyan insan sayısını artırmak ve futbolu tabana yaymak felsefesiyle çalışan, UEFA'nın çok değer verdiği bir organizasyon. TFF AR-PEG Departmanı, UEFA Grassroots organizasyonunu kurulduğu 1999 yılından beri yakından takip etmekte ve programların adaptasyonu ile

tam üyelik koşullarıyla ilgili çalışmalarını yoğun biçimde yürütmekteydi. 2007 yılında TFF takvimindeki Grassroots etkinliklerinin en önemli ayakları Konya Mevlana Grassroots Festivali, İstanbul Riva Grassroots Düş Köyü Festivali ve Van Futbol Köyü Organizasyonu olacak. ■



## Yıldıran ailesi evlerine kavuştu

Türkiye Futbol Federasyonu kalp krizi sonucu vefat eden Elazığspor futbolcusu Gökmen Yıldıran'ın ailesine bir ev aldı. 9 Ağustos 2006'da Elazığspor'un antrenmanı sırasında rahatsızlık geçiren Gökmen Yıldıran'ın ailesine yardım kararına varan TFF Yönetim Kurulu, geçtiğimiz günlerde Bursa'nın Orhangazi ilçesinde ailenin beğendiği bir evi satın aldı. Evin tapu kaydı Gökmen Yıldıran'ın çocuğunun üzerine yapıldı. ■

## Antrenörler sınavdan geçti

**U**FEA B Lisans Kursu'nun ardından, A Lisans Kursu'nun birinci ve ikinci dönemleri Antalya'da sona erdi. 01-10 Mart tarihleri arasında düzenlenen birinci dönemin ardından eğitim programının ikinci dönemi 07-17 Nisan tarihleri arasında yapıldı. Diğer lisans kurslarından farklı olarak iki aşamalı yapılan A Lisans Kursu'nun 07-10 Nisan tarihleri arasındaki 4 günlük fitness programına, A Lisans kursu katılımcılarının yanı sıra Metin Türel, Asaf Özkara, Ali Kızılet, Cenk Özcan, Hamit Cihan, O.Toros Aktı, Çağatay Şalap, Melih Baylan, Alper Aslan, Önder Özen ve Tayfun Türkmen de iştirak etti. Fitness programında, antrenman bilgisi, prensipleri, sağlık, beslenme, fizyoloji vb. konular sistematik bir biçimde futbola



dönük, teorik ve pratik olarak işlendi. Eğitimi İngiltere'nin önde gelen spor bilimcilerinden John Bilton verdi. UEFA A Lisans Kursu'nun ikinci aşamasına ise Abdullah Tanyolaç, Atilla Yüce, Çetin İşleğen, Emrah Bayraktar, Ercüment Coşkunder, Esat Öztop, Gökhan Geylani, Kamuran Yavuz, Metin Tekin, Muammer Birdal, Mustafa F.Acar, Müfit Erkasap, Necat Gürpınar, Oğuz Çetin, Osman Öngen, Ömer Kaner, Özcan Bizati, Teoman Yamanlar ve Tolunay Kafkas katıldı.

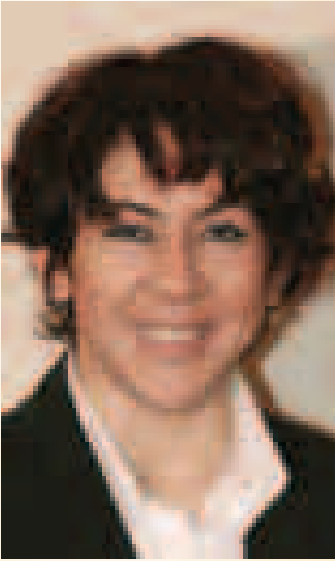
Kursta teknik ve taktik dersler pratik ağırlıklı olarak ve saha çalışmaları şeklinde yapıldı. UEFA tarafından yollanan kursun eğitmenleri İngiltere'den M. Hennigan ve H. Wilkinson, gözlemcisi ise Almanya'dan E. Rutemöller'di. Kursa katılan her kursiyer, sorumlu olduğu iki ayrı konudan pratik uygulama sınavlarına katıldı. Sınav sonuçları kısa bir süre sonra, UEFA tarafından TFF'ye bildirilecek. ■





### Cüneyt Çakır'a İsveçli mentor

UEFA'nın 8-10 Mayıs tarihleri arasında Nyon'da düzenleyeceği Mentör ve Yetenekli Hakemler Semineri'ne FIFA kokartlı hakemlerimizden Cüneyt Çakır davet edildi. UEFA tarafından Şubat ayı başında bu programa dahil edilen Cüneyt Çakır'a mentor olarak İsveçli Karl Erik Nilsson atandı. ■



### Deniz Gökçek'e Avrupa görevi

FIFA kokartlı bayan hakemlerimizden Dilan Deniz Gökçek 10-15 Nisan tarihleri arasında İtalya'da düzenlenecek U19 Bayanlar Avrupa Şampiyonası eleme turunda düdüğü çalacak. İspanya, İsviçre, Sırbistan ve ev sahibi İtalya'nın mücadelesinde edeceği grup maçlarında Necla Akdoğan da yardımcı hakem olarak görev alacak. ■

## Kazakistan ve Moldova'ya hakem gönderiyoruz

**K**azakistan ve Moldova Futbol Federasyonları, Türkiye Futbol Federasyonu'na birer başvuru yaparak ülkelerinde oynanacak kritik maçları yönetmek için hakem talebinde bulundu. Moldova Futbol Federasyonu, 5 Mayıs'ta oynanacak olan Sheriff Tiraspol-Zimbru Chisinau maçını yönetmesi için Türkiye Futbol Federasyonu'ndan hakem görevlendirmesini istedi. Kazakistan Futbol Federasyonu ise

hem lig hem de kupada oynanacak zorluk derecesi yüksek maçlarda Türk hakemlerin görev yapmasını talep ettiklerini bildirdi. İki ülke federasyonundan gelen talepleri yerine getirmeye karar veren Türkiye Futbol Federasyonu, gerekli atamaları yapması için Merkez Hakem Komitesi'ni görevlendirdi. MHK, Moldova ve Kazakistan'da görev yapacak hakemleri önümüzdeki günlerde belirleyecek. ■



## Ümitlerimiz Lüksemburg'u yendi

Avrupa Şampiyonası elemelerine hazırlanan Ünal Karaman yönetimindeki Ümit Milli Takımımız, 10 Nisan'da deplasmanda Lüksemburg ile oynadığı özel maçı 1-0 kazandı. Hautcharage Stadı'nda oynanan karşılaşmada baştan sona üstün bir futbol sergileyen Ümit Milli Takımımızın golünü 76. dakikada Özgür Özman attı. ■

## U19 Takımımız Hollanda'yı mağlup etti

Tolunay Kafkas yönetimindeki U19 Milli Takımımız, özel maçta Hollanda'yı 1-0 yendi. 28 Mart'ta Antalya Atatürk Stadı'nda oynanan karşılaşmada Millilerimizin tek golünü 85. dakikada penaltıdan Ferhat Bıkmaz kaydetti. ■

## U15 Takımımızdan farklı galibiyetler

Ferhat Südoğan yönetimindeki U15 Milli Takımımız, Hollanda ile Fethiye'de oynadığı iki özel maçı 4-1 ve 3-1'lik skorlarla kazandı. 17 Nisan'da oynanan ilk maçı 27 ve 40. dakikalarda Gökay Isıtan, 45. dakikada Gökhan Töre ve 60. dakikada Muhammet Demir'in gollerıyla kazanan Milli Takımımız, 19 Nisan'da rakibiyle bir kez daha karşı karşıya geldi. Yine Fethiye Stadı'nda oynanan ikinci karşılaşmada Milli Takımımızın gollerini 23 ve 80. dakikalarda Berkin Kamil Arslan, 12. dakikada penaltıdan Muhammet Demir kaydetti. Hollanda Milli Takımı'nın her iki maçtaki gollerini ise Türk asıllı oyuncu Nadir Çiftçi attı. ■



## U16 Takımımız Ukrayna'dan mutlu döndü

Şenol Ustaömer yönetimindeki U16 Milli Takımımız deplasmanda Ukrayna ile oynadığı iki özel maçta bir galibiyet, bir de beraberlik aldı. 17 ve 18 Nisan'da oynanan karşılaşmaların ilkinde Batuhan Karadeniz'in golüyle sahadan 1-0 galip ayrılan gençlerimiz, ikinci maçta rakibiyle yenilemedi. 18 Nisan'da oynanan ve 3-3 sona eren müsabakada Milli Takımımızın gollerini 27 ve 64. dakikalarda Batuhan Karadeniz, 30. dakikada da Emrah Yollu attı. ■



# Hakemi korumak elimizde

## Abdurrahman Dereli

**Trabzon'da doğdu, Akçaabat Sebatspor'un altyapısında yetişti. Ankaragücü'nde ikinci sezonunu geçiriyor ve Turkcell Süper Lig'in en iyi sağ bekleri arasında gösteriliyor. Karadeniz insanının hırslı yapısını taşımasına rağmen bu hırsı kontrol edebildiğini söylüyor. Oyuncuların hakemlere yardımcı olması ve onları tribünlerin hedefi haline getirmemesi gerektiğini vurgularken, "En güzeli faul yaptığın zaman arkadaşını kaldırıp özür dilemek. Faule maruz kaldığında da hakemin verdiği karara rıza göstermek" diyor.**

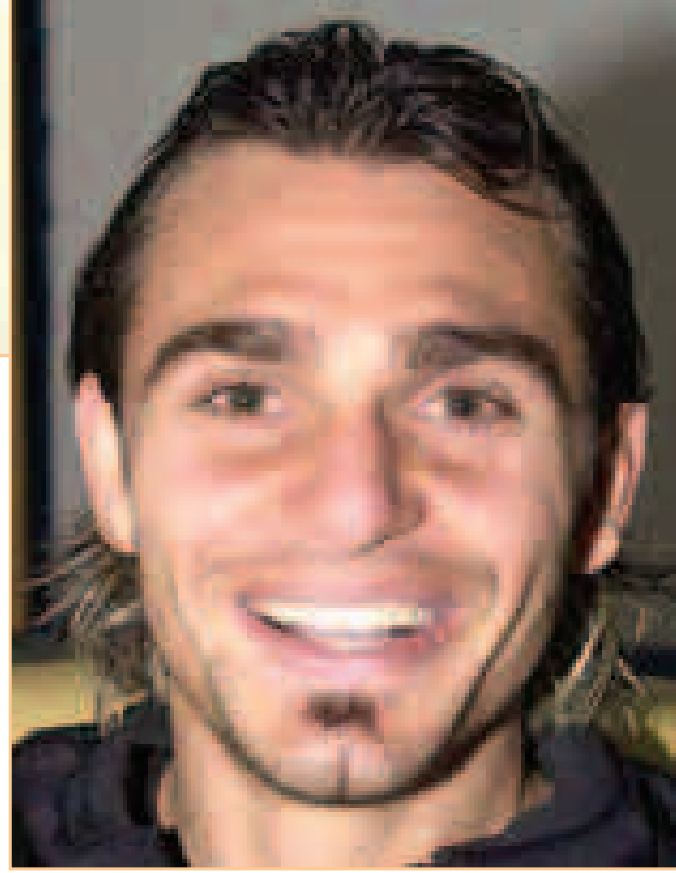
*Devre arasında Trabzonspor yönetimi beni transfer etmek taraftarıymış ancak teknik direktör Ziya Doğan sıcak bakmamış. Başkanımız Cemal Aydın, Galatasaray'ın da beni istediğini söyledi ama kismet değilmiş, bu transfer de gerçekleşmedi.*

*Anadolu'dan Trabzonspor dışında çıkacak en büyük şampiyon adayı Ankaragücü'dür. Mükemmel bir taraftar topluluğu bizi destekliyor. Eğer şampiyonluğa oynarsak tribünlerimiz tıklım tıklım dolacaktır.*

▼**Şu an Türkiye'de senin mevkindeki en iyi futbolcu kim?**  
▲Galatasaray'da Sabri. Aslında bir sağ açık ama Gerets onu savunmanın sağında kullanıyor. Tigana da stoper olan İbrahim Toraman'ı defansın sağında değerlendiriyor. Gerçek mevkimde oynayan bir ben gözüküyorum. Ancak saydığım arkadaşlarım başarılı oldukları için teknik direktörleri tarafından bu bölgede görevlendiriliyor. Hikmet Karaman da ilk zamanlar bana orta sahada görev verdi ancak daha sonra eski yerime geri döndüm.  
▼**Performansınla Milli Takım'a yükselmeyi hak ettiğine inanıyor musun?**  
▲Eksik yönlerim var. Şu anki performansıyla Milli Takım'a alınmayı beklerdim ancak Fatih Hoca ve ekibinin verdiği karara



Galatasaray seni istemesine rağmen transferinin gerçekleşmesini neye bağlıyorsun?  
▲Bana gelen bilgilere göre Trabzonspor yönetimi beni transfer etmek taraftarıymış. Ancak Teknik Direktör Ziya Doğan sıcak bakmamış. Başkanımız Cemal Aydın, Galatasaray'ın da beni istediğini söyledi ama kismet



değilmiş, bu transfer de gerçekleşmedi.

saygı duymak lazım. Demek ki daha çok çalışmamız gerekiyor. Milli Takım'da forma giymek her futbolcunun rüyasıdır. Ay-yıldızlı formayı giymek bir onurdur.  
▼**Basında hakkınızda yapılan yorumlardan ve yazılan haberlerden olumlu veya olumsuz nasıl etkileniyorsunuz?**  
▲İster istemez tesiri oluyor. Bazı arkadaşlarım bu konuda gerçekten çok etkileniyor. Kişilik ve karaktere

bazı arkadaşlarımın ön plana çıktı. Ne kadar doğru olduğunu bilmiyorum. Bazı isimler o zaman cezalar aldı. Bana sorarsanız şu ana kadar iddaa bile oynamadım. Bana, "Maçınız ne olacak?" diye sordukları zaman "Bilsem ben oynarım" cevabını veririm. Bahis oyunlarının kötü olduğunu düşünmüyorum. Bazı arkadaşlarımın kendi maçlarını yazmadan bahis oynadığını duyuyorum.

### Hırslı kontrol etmek gerek

▼**Karadenizli futbolcu daha mı hırslı olur?**  
▲Evet, sanırım bu bizim yapımızdan kaynaklanıyor. Her takımda Karadenizli futbolcu var. Hırslı, mücadeleci ve azimli oluyoruz. Ancak hırslı kontrol etmek lazım. Kişiye zarar verebilir. Özellikle hakeme karşı hareketlerde bulunmak yanlış. Böyle davranışlar nedeniyle hakemler, "Taraftarlara beni düşman gibi gösteriyorsun. Niye böyle yapıyorsun" diye futbolcuya cephe alıyor. En güzeli faul yaptığın zaman arkadaşını kaldırıp özür dilemek. Faule maruz kaldığında da hakemin verdiği karara rıza göstermek.  
▼**Gelecekte hangi kulüpte forma giymek istersin?**  
▲Süper Lig'de futbol oynamaya hedefimi gerçekleştirdim. Şimdi dört büyük kulüpten birinin formasını giymek istiyorum. Ondan sonra da başarabilirsem futbol hayatımı yurtdışında sürdürmek amaçlıyım.  
▼**Devre arasında Trabzonspor ile**





## Kamp ve turnuvalara yönelik beslenme programı

**T**urnuvalar kısa süre içerisinde birçok maçın yapıldığı, kamplar ise sporcuların fizik kondisyonlarının geliştirilmesine yönelik yoğun yüklenmelerin olduğu (günde 2-3 antrenman) dönemlerdir. Kamplar ve turnuvalarda en önemli problem rejenerasyon (toparlanma) zamanının çok kısa olmasıdır. Bu dönemlerde aşırı yüklenme, iyi dinlenememe, hastalıklar, sakatlıklar ve psikolojik etmenlerle birlikte, futbolcunun besin tüketimini azaltması, yetersiz sıvı ve karbonhidrat alımı, yorgunluğun daha fazla oluşmasına neden olmaktadır. Tüm bu nedenlerle beslenme, kamp ve turnuva dönemlerinde üzerinde çok fazla durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamp ve turnuvalarda futbolcuların beslenmesini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Sporcunun yaşı, beslenme alışkanlıkları, vücut ağırlığı, daha önce geçirdiği kamplar ve turnuvalar, kampın veya turnuvanın süresi, yeri, yapılan antrenmanların türü, şiddeti, sıklığı, saatleri, psikolojik etmenler, hastalıklar ve sakatlıklar bu etkenlerin sadece bir bölümünü oluşturmaktadır.

### Kamplar ve turnuvalarda enerji alımı ve ağırlık takibi

Futbolcuların günlük ortalama 3500-5000 kalori arasında enerji gereksinimlerinin olduğu, maç ve antrenman sırasında saatte 500-1000 kalori harcadıkları bilinmektedir. Bu değer futbolcunun yaşı, vücut küsesi (ağırlık, boy, kas kitlesi), oynadığı pozisyon, maçın veya antrenmanın şiddeti ve süresine göre değişmektedir. Kamplarda ve uzun süren turnuvalarda, sporcuların beslenme ile ilgili sorunlarının en iyi göstergesi ağırlık değişimleridir. Özellikle uzun süreli turnuvalar ve kamplarda, sporcunun yetersiz veya fazla enerji alıp almadığı, belli aralıklarla (haftada bir) kilo ve vücut yağı takibi yapılarak anlaşılar. Hazırlık kampları, ağırlık fazlası olan futbolcuların kilo kaybetmesi için uygun zamandır ve haftada yarım kg. ağırlık kaybını sağlayacak bir beslenme programı içerisinde olması önerilmektedir.

### Kamplar ve turnuvalarda karbonhidratların önemi

Futbol; koşu, sprint, zıplama gibi tekrarlı yüksek şiddetteki egzersizlerin ve dayanıklılığın bir arada olduğu, kas ve karaciğer karbonhidrat depolarının (glikojen) temel enerji kaynağı olarak kullanıldığı bir spor dalıdır. Yetersiz karbonhidrat alımı sonucu glikojen depolarındaki azalma, sporcularda yorgunluk, halsizlik, isteksizlik, ani kilo kaybı ve sürantrene durumlarına neden olabilmektedir. Ayrıca düşük karbonhidrat depoları ile antrenmanlara ve maçlara devam etmeye çalışmak, sakatlık ve yaralanma risklerinde de artışlara neden olmaktadır. Tüm bu nedenlerle, kamplar ve turnuvalarda karbonhidrat alımı artırılmalıdır. Enerjinin % 60-65 oranında karbonhidrattan gelmesi veya antrenman yoğunluğuna göre 6-10 gram/kg. karbonhidrat alınması önerilmektedir. Kamp ve turnuvalarda toparlanma için gerekli sürenin çok yetersiz olması nedeniyle, yapılan antrenman veya maç sonrasındaki karbonhidrat tüketimine başlama zamanı ve karbonhidratların miktarı önem kazanmaktadır. Egzersiz sonrasındaki ilk 30 dakika ve 2 saatlik süre karbonhidrat depolarının yerine konması açısından önemlidir. İlk 30 dakikada 1 gram/kg, yarım saatten sonraki 1.5 saatte de ağırlık başına 1.5 gram karbonhidrat tüketilmelidir. Bir sonraki antrenman veya maça kadar olan süreçte ise karbonhidrat alımı artırılmalı, 24 saat içerisinde ağırlık başına 8-10 grama çıkarılmalıdır. Yiyeceklerde en çok bulunan besin ögesi olan karbonhidratlar; meyveler (taze- kuru), sebzeler, tam tahıl ürünleri, makarna, pirinç pilavı, kuru baklagiller ve tahılların girdiği yiyeceklerde bulunmaktadır.

### Futbolcuların protein ve yağ gereksinimi

Futbolcularda ağırlık başına 1.4-1.7 g. enerjinin % 12-15'inin proteinden, % 20-25'inin ise yağlardan gelmesi önerilmektedir. Futbolcuların yüksek yağlı besinleri tüketmesi, karbonhidrat alımlarını azaltacağı için, kızartmalar,

mayonezli salatalar, kremalı tatlılar gibi çok yağlı yiyeceklerin kamp ve turnuvalarda tüketilmesi önerilmemektedir.

### Antrenman veya maç saatine göre beslenme

Maç veya antrenman öncesi öğünün 3-4 saat önce tüketilmesi, sporcularda açlığı ve sindirimle ilgili problemleri önlemektedir. Ancak son yıllarda egzersizden 1 saat önce ağırlık başına 1 g. karbonhidrat alımının bile iyi tolere edildiği gösterilmiştir. Yeme ile ilgili saatin belirlenmesinde en önemli etken, verilecek yiyeceğin karbonhidrat miktarıdır. Antrenman veya maçı 1 saat önce 1 g/kg, 2 saat önce 2 g/kg, 3 saat önce 3 g/kg ve 4 saat önce 4 g/kg karbonhidrat tüketilmesi önerilmektedir. Maç öncesi yemeğin saati ile birlikte, yemeğin karbonhidrat içeriğinin yüksek, protein miktarının orta, yağ ve posa içeriğinin düşük olması sağlanmalıdır. Ayrıca yiyeceklerin çok acılı ve baharatlı olmamasına da dikkat edilmelidir.

### Kamplar ve turnuvalarda sıvı alımının önemi

Sporcularda hava şartlarına, bireysel özelliklere ve antrenman yoğunluğuna göre terle ortalama saatte 1.5 litre sıvı kaybı olmaktadır. Maç sırasında da belirtilen şartlara bağlı olarak 1-4 litre arasında kayıplar olabilmektedir. Egzersiz sırasında % 2 ve üzerindeki kayıplarda performans olumsuz yönde etkilenmekte, sporcular kaybettikleri sıvının ancak % 50'sini antrenman veya maç sırasında karşılayabilmektedir. Futbolcuların maç ve antrenman öncesinde 5 ml/kg, maç veya antrenman sırasında her 15 dakikada bir 2 ml/kg sıvı alması, devre arasında 500 ml ve egzersiz sonrası 700 ml sıvı alması önerilmektedir. Sıvı alımının yeterli olup olmadığı idrar takibi (rengi, miktarı, sıklığı) yapılarak değerlendirilmeli, idrar renginin gün boyu açık olması için bol sıvı tüketilmelidir. Kamp ve turnuvalarda özellikle sıcak havalarda futbolcuların yeterli sıvı alıp almadıkları izlenmeli, bu konuda sporcular

bilinçlendirilmelidir. Kasın egzersiz sırasında maksimum karbonhidrat kullanımı saatte 60 gramdır. Bu nedenle egzersiz sırasında % 4-8 karbonhidrat içeren sporcu içeceklerinin kullanılması, sporculara sıvı ile birlikte karbonhidrat ve terle kaybedilen mineralleri sağlaması açısından önerilmektedir. Özellikle sıcak ve nemli ortamlarda yapılan kamplarda, terle çok fazla sıvı kaybedildiği ve sıvı kaybının ağırlık kaybını yansıtmadığı futbolculara anlatılmalı ve sıvı kaybının performansa olumsuz etkileri belirtilmelidir.

### Kamplar ve turnuvalarda vitamin-mineral gereksinimi

Yeterli ve dengeli beslenen, özellikle besin çeşitliliği fazla olan futbolcuların ekstra vitamin-mineral kullanması gerekmemektedir. Ancak kamp ve turnuvalarda yoğun antrenman ve maç programı içerisinde, enerji sisteminde görevli olan bazı B grubu vitaminlerinin, immün sistemi ve savunma sistemini destekleyici bazı vitaminlerin ve kas gevşetici özelliği de bulunan bazı minerallerin uzman denetiminde tüketilmesi sağlanabilir. Bu destek seçimlerinde futbolcuların diyet hikâyeleri incelenmeli ve sporcuların tüketmediği yiyecekler göz önünde bulundurulmalıdır.

### Kamp ve turnuvalarda menü planlama

Sporcuların ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda, kamplar ve turnuvalarda menüler planlanır. Bu planlamada sporcunun alışık olduğu besinler muhakkak dikkate alınmalı, sporcuların tüketip-tüketmediği besinler incelenmeli, antrenman veya maç saati, antrenman veya maç yoğunluğu gibi etkenler de göz önünde bulundurulmalıdır. Kamp ve turnuvalar sporculara eğitim verilmesi açısından çok uygun dönemlerdir. Profesyonel takımlarda sağlık ekibi içerisinde son yıllarda beslenme uzmanı/diyetisyen de yer almakta, bu durum sporcuların kamp ve turnuvalarda beslenme ile ilgili olarak karşılaştığı problemlerin çözümüne yardımcı olmaktadır. ■